
Vergaderjaar 2010–2011

00 000

Nr. 0

TOELICHTING OP DE BELASTINGUITGAVEN
21 september 2010

Inhoud	Blz.
Horizontale Toelichting	3
Verticale Toelichting	49
Toelichting op de belastingontvangsten	155
Toelichting op de belastinguitgaven	163

1 Horizontale Toelichting

In deze bijlage wordt per begroting (of begrotingsfonds dan wel aanvullende post) een toelichting gegeven op het verloop van de uitgaven en niet-belastingontvangsten vanaf 2010 tot en met 2015.

De totalen per begroting zijn exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen; deze uitgaven worden separaat gepresenteerd.

De cijfers van de afzonderlijke begrotingen luiden in miljoenen euro's in constante prijzen van het jaar 2010. Via aanvullende posten voor loon- en prijsbijstelling wordt een reservering opgenomen voor toekomstige loon- en prijsstijgingen.

De Koning

I De Koning bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	39,5	39,2	39,1	39,1	39,1	39,1
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Uitkering leden Koninklijk Huis Uitgaven	7,1	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
2 Functionele uitgaven van de Koning Uitgaven	26,7	26,4	26,4	26,4	26,4	26,4
3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen Uitgaven	5,7	5,6	5,5	5,5	5,5	5,5

De begroting van «de Koning» bevat naast de uitkeringen aan de leden van het Koninklijk Huis, ook de uitgaven die functioneel samenhangen met het koningschap. Op artikel 2 staan de *functionele uitgaven van de Koning*, waaronder de uitgaven aan personeel en materieel en overige specifieke uitgaven zoals de inzet van luchtvaartuigen en het onderhoud van de Groene Draeck. Op artikel 3 staan de *doorbelaste uitgaven van andere begrotingen*, zoals de uitgaven in het kader van voorlichting, het Militaire Huis als onderdeel van de Dienst van het Koninklijk Huis en de uitgaven van het Kabinet der Koningin. Het verschil tussen de uitgaven op artikel 2 en de uitgaven op artikel 3, is dat de uitgaven op artikel 2 via de Dienst van het Koninklijk Huis lopen.

*Horizontale Toelichting***Staten-Generaal**

IIA Staten-Generaal bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	139,6	137,3	138,7	133,7	133,7	133,7
totaal niet-belastingontvangsten	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
1 Wetgeving en controle Eerste Kamer						
Uitgaven	11,5	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2 Uitgaven tbv van (oud) leden Tweede Kamer en leden Europees Parlement						
Uitgaven	33,0	34,1	34,1	33,6	33,6	33,6
Ontvangsten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
3 Wetgeving en controle Tweede Kamer						
Uitgaven	93,5	90,9	92,3	87,8	87,8	87,8
Ontvangsten	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
4 Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer						
Uitgaven	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ontvangsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

De hogere uitgaven van de Tweede Kamer in 2010–2012 worden verklaard door hogere ICT-uitgaven in 2010 en het feit dat middelen die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen, zijn doorgeschoven naar 2011 en 2012.

Horizontale Toelichting

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

IIB Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	115,5	116,0	108,0	107,5	107,6	107,6
totaal niet-belastingontvangsten	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8
1 Raad van State						
Uitgaven	59,5	61,2	53,7	53,9	53,9	53,9
Ontvangsten	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
2 Algemene Rekenkamer						
Uitgaven	31,1	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1
Ontvangsten	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
3 De Nationale Ombudsman						
Uitgaven	14,8	16,0	15,7	15,1	15,1	15,1
Ontvangsten	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
4 Kanselarij der Nederlandse Orden						
Uitgaven	4,0	3,5	3,5	3,4	3,5	3,5
Ontvangsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5 Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen						
Uitgaven	4,3					
Ontvangsten	0,0					
6 Kabinet van de Gouverneur van Aruba						
Uitgaven	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
7 Kabinet van de Gouverneur van Curaçao						
Uitgaven		2,9	2,8	2,8	2,8	2,8
Ontvangsten		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8 Kabinet van de Gouverneur van Sint-Maarten						
Uitgaven		1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
10 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	0,1	0,0				

De hogere uitgaven in 2010 en 2011 voor de *Raad van State* hangen voornamelijk samen met het aantal HBV-zaken (Hoger Beroep Vreemdelingen). Deze zijn voor 2012 en verder lager geraamd. De hogere uitgaven van de *Algemene Rekenkamer* in 2010 komen door investeringen in de huisvesting.

Horizontale Toelichting

Algemene Zaken

III Algemene Zaken bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	78,7	68,6	61,8	61,4	61,1	61,1
totaal niet-belastingontvangsten	5,9	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1
1 Bevorderen eenheid regeringsbeleid						
Uitgaven	75,2	65,2	58,4	57,9	57,7	57,7
Ontvangsten	3,5	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
4 Kabinet der Koningin						
Uitgaven	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Ontvangsten	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
5 Commissie van Toezicht Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten						
Uitgaven	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1

De dalende trend van de uitgaven op het artikel *Bevorderen eenheid regeringsbeleid* wordt veroorzaakt door de verwerking van de bij het Coalitieakkoord vastgestelde efficiencytaakstelling. Daarnaast is de uitgavenraming voor 2010–2011 hoger, vanwege tijdelijke rijksbrede communicatieprojecten, zoals 1-LOGO en Overheidscommunicatie Nieuwe Stijl (ONS).

Koninkrijksrelatie

IV Koninkrijksrelaties bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	1 041,9	134,1	125,2	88,7	88,7	88,7
totaal niet-belastingontvangsten	210,3	8,5	8,4	8,3	8,2	8,1
1 Waarborgfunctie						
Uitgaven	58,6	57,6	57,6	57,6	57,5	57,5
Ontvangsten	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9
2 Bevordering autonomie Koninkrijks- partners						
Uitgaven	983,3	75,1	66,1	29,7	29,7	29,7
Ontvangsten	205,5	3,6	3,5	3,4	3,3	3,2
3 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven		1,4	1,5	1,5	1,5	1,5

In 2010 zijn de uitgaven in het kader van Koninkrijksrelaties *bevordering autonomie Koninkrijkspartners* hoger dan in latere jaren. Dit hangt samen met de afronding van de schuldsanering van het land Nederlandse Antillen en Curaçao. Bovendien wordt met ingang van 2011 de Nederlandse bijdrage van de middelen voor samenwerking afgebouwd.

De hogere ontvangsten in 2010 op dit artikel zijn grotendeels het gevolg van de overheveling van middelen ten behoeve van de betalingsachterstanden van de interne begrotingsreserve naar de begroting van Koninkrijksrelaties, welke als ontvangst worden geboekt. Verder vallen vanaf 2011 geleidelijk ontvangsten weg als gevolg van het niet langer

Horizontale Toelichting

ontvangen van rente van leningen aan de Nederlandse Antillen middels dit begrotingshoofdstuk.

Buitenlandse Zaken

V Buitenlandse Zaken bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	6 372,3	6 830,9	7 271,6	7 366,9	8 727,6	8 901,6
totaal niet-belastingontvangsten	628,2	609,7	620,3	631,2	642,3	653,7
23 Versterkte Europese samenwerking						
Uitgaven	6 372,3	6 830,9	7 271,6	7 366,9	8 727,6	8 901,6
Ontvangsten	628,2	609,7	620,3	631,2	642,3	653,7

Relatie begroting Buitenlandse Zaken en de Homogene groep internationale samenwerking (HGIS)

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn de afdrachten aan de Europese Unie. HGIS-uitgaven zijn alle andere buitenlanduitgaven. De HGIS-uitgaven worden elders toegelicht; hier wordt alleen ontwikkeling van de EU-afdrachten weergegeven.

Meest opvallend in de meerjarige ontwikkeling van het artikel *Versterkte Europese samenwerking* is het vervallen van de kortingen die Nederland heeft bedongen op de afdrachten aan de Europese Unie voor de periode 2007–2013. Het totale effect daarvan bedraagt ca. 1 mld. per jaar. Bij ongewijzigd beleid zal Nederland daarom meer afdragen na 2013. Verder werkt de jaarlijkse nominale groei van de EU-begroting door in de Nederlandse afdrachten aan de EU.

Horizontale Toelichting

Justitie

VI Justitie bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	6 022,4	5 956,0	5 930,5	5 914,8	5 886,6	5 889,0
totaal niet-belastingontvangsten	1 037,4	1 137,3	1 254,5	1 292,6	1 275,6	1 219,5
11 Nederlandse rechtsorde						
Uitgaven	18,7	14,9	11,6	11,6	11,5	11,5
Ontvangsten	0,9					
12 Rechtspleging en rechtsbijstand						
Uitgaven	1 453,0	1 466,0	1 463,3	1 454,5	1 434,9	1 441,5
Ontvangsten	207,4	218,9	223,4	219,7	219,7	219,7
13 Rechtshandhaving, criminaliteits- en terrorismebestrijding						
Uitgaven	2 831,4	2 857,6	2 870,8	2 864,1	2 857,4	2 854,5
Ontvangsten	821,3	914,4	1 027,0	1 069,4	1 052,4	996,3
14 Jeugd						
Uitgaven	454,3	452,5	480,4	490,8	494,8	494,5
Ontvangsten	4,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
15 Vreemdelingen						
Uitgaven	1 035,6	926,7	921,8	921,4	918,9	918,7
Ontvangsten	0,5	0,5	0,5			
17 Internationale rechtsorde						
Uitgaven	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8
91 Algemeen						
Uitgaven	220,2	210,7	211,5	201,6	198,4	197,9
Ontvangsten	3,4	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
92 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	4,5	22,8	- 33,7	- 34,0	- 34,2	- 34,4
93 Geheim						
Uitgaven	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1	3,1

De totale uitgaven voor Justitie vertonen een lichte daling vanaf 2010. De daling in 2011 wordt in belangrijke mate bepaald door ontwikkelingen op het artikel Vreemdelingen. De daling in 2012 wordt veroorzaakt door de besloten rijksbrede doelmatigheidskorting. Bij de ontvangsten is eerst een stijging te zien, die vanaf 2014 weer licht daalt. Deze lichte stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere Pluk-ze ontvangsten en tariefsverhogingen bij de boeten en transacties. Door gedragseffecten bij de boeten zullen de ontvangsten echter vanaf 2014 naar verwachting weer iets dalen.

De komende jaren is op artikel 12 *Rechtspleging en Rechtsbijstand* een lichte stijging van de uitgaven te zien in verband met hogere verwachte kosten bij de Rechtspraak als gevolg van de recessie. Daarbij worden de besparingsverliezen op de taakstelling bij de Rechtsbijstand in 2009 en 2010 gecompenseerd met hogere besparingen in 2011 tot en met 2014. De ontvangsten stijgen op dit artikel als gevolg van hogere griffieontvangsten.

Horizontale Toelichting

Op artikel 13 *Rechtshandhaving, criminaliteits- en terrorismebestrijding* is bij de uitgaven een stijging te zien in 2011 en 2012, die daarna weer licht daalt. Deze stijging is o.a. een gevolg van de toename in de uitgaven voor de brandveiligheid. Tegelijkertijd is er een toenemende daling in de behoefte van het gevangeniswezen en daarnaast worden vanaf 2012 de administratiekosten van de boetevonnissen, transacties en OM-afdoeningen doorberekend aan de burger. Per saldo ontstaat vanaf 2013 een lichte daling.

De ontvangsten op artikel 13 lopen eerst op door hogere ontvangsten op boeten en transacties. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere ontvangsten als gevolg van tariefsverhogingen. Daarna zullen de ontvangsten naar verwachting weer iets dalen als gevolg van gedragseffecten.

De stijging op artikel 14 *Jeugd* vanaf 2012 is vooral een gevolg van de extra uitgaven bij de Raad voor de Kinderbescherming door de groei in het aantal basisonderzoeken.

Artikel 15 *Vreemdelingen* laat een daling zien in 2011. Dit komt door een aantal programma's ter verbetering van de efficiency in de vreemdelingenketen in de komende jaren, die vanaf 2011 tot besparingen leiden. De ontvangsten betreffen de toerekening van de kosten van de eerstejaars opvang van asielzoekers aan ODA volgens internationale criteria. De begrotingstechnische verwerking van de verrekening tussen het Ministerie van Justitie en het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking is met ingang van dit jaar gewijzigd. De toerekening van de kosten is ongewijzigd.

Artikel 91 *Algemeen* laat een daling zien. Op dit artikel staan de apparaatsuitgaven die als gevolg van diverse efficiëncytaakstellingen en Arbeidsproductiviteitskortingen lager worden.

Artikel 92 *Nominaal en Onvoorzien* laat vanaf 2012 een negatieve reeks zien. Dit wordt verklaard door de nog nader te verdelen doelmatigheidskorting die rijksbreed is verdeeld.

Horizontale Toelichting

Binnenlandse Zaken

VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	6 012,0	6 125,2	6 252,0	5 867,6	5 750,2	5 750,6
totaal niet-belastingontvangsten	382,3	612,6	44,1	77,8	416,7	772,1
21 Nationaal crisis- en veiligheidsbeleid Uitgaven	54,6	42,0	35,2	35,2	35,2	35,2
23 Veiligheidsregio's en Politie Uitgaven	5 225,3	5 159,8	5 134,5	5 131,4	5 092,6	5 095,9
Ontvangsten	0,8	400,8	0,8	0,5	0,5	0,5
25 Veiligheid en Bestuur Uitgaven	47,2	89,6	96,4	71,7	71,7	71,7
Ontvangsten	1,2	0,3	0,2			
27 Algemene Inlichtingen en Veiligheid Uitgaven	187,4	183,3	182,3	182,6	182,8	182,8
Ontvangsten	2,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
29 IOOV Uitgaven	5,3	4,9	4,7	4,7	4,7	4,7
31 Bestuur en Democratie Uitgaven	77,3	82,4	84,9	69,3	73,6	70,5
Ontvangsten	202,7	194,7	23,3	50,8	26,2	23,3
33 Dienstverlenende en innovatieve overheid Uitgaven	99,3	77,8	72,5	72,4	72,5	72,4
Ontvangsten	9,3					
35 Arbeidszaken overheid Uitgaven	59,2	56,5	53,0	52,9	52,9	52,9
Ontvangsten	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
37 Kwaliteit Rijksdienst Uitgaven	132,5	98,7	62,8	61,3	61,1	61,1
Ontvangsten	6,2	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
39 Algemeen Uitgaven	121,9	110,3	106,6	89,6	89,6	89,6
Ontvangsten	19,6					
41 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	2,1	19,8	19,2	16,6	13,6	13,9
43 VUT-fonds Uitgaven	0,0	200,0	400,0	80,0		
Ontvangsten	139,3	13,1	16,2	22,7	386,2	744,5

Wegens vernieuwde projecten in 2010 en 2011 is de bijdrage voor het *nationaal crisis- en veiligheidsbeleid* in 2010 en 2011 opgehoogd. Na uitrol van deze projecten zal het budget weer op het oude niveau komen.

De hogere uitgaven van *Veiligheidsregio's en Politie* in het jaar 2010 is het gevolg van intertemporele compensatie uit de jaren 2011 en 2012 voor de bekostiging van de CAO-stijging politie in 2010. De uitgaven dalen verder vanwege intertemporele compensatie uit het onderhandelingsakkoord voor dekking CAO 2008–2010.

Horizontale Toelichting

De hogere ontvangsten in 2010 op het *Veiligheidsregio's en Politie* artikel ten bedrage van 400 mln. betreft een ontvangst op de begroting in het kader van een vermogensconversie.

De hogere uitgaven bij *Veiligheid en Bestuur* in 2011 en 2012 houden verband met onder andere de middelen die zijn toegevoegd voor het Maatschappelijk Innovatieprogramma Veiligheid en de Investeringsimpuls ICT in Maatschappelijke Domeinen. De lagere uitgaven in 2010 zijn te verklaren door de overheveling naar het Gemeentefonds voor de lokale aanpak van overlast en verloedering in 2010 en 2011.

De hogere ontvangsten in 2010 en 2011 voor *Bestuur en Democratie* houden verband met de afgesloten bestuursakkoorden met de provincies. Afgesproken is dat het merendeel van de provincies een bijdrage aan de kabinetsdoelstellingen levert via de ontvangstenkant van de begroting van BZK. Flevoland en Zuid-Holland dragen in 2010 bij via infrastructuurprojecten van Verkeer en Waterstaat.

De hogere uitgaven voor wat betreft de *Kwaliteit Rijksdienst* tot en met 2011 worden voornamelijk verklaard door extra middelen die aan de begroting zijn toegevoegd voor projecten in het kader van de Vernieuwing Rijksdienst.

Daarnaast worden de hogere uitgaven tot 2011 verklaard door de incidentele middelen voor het Sociaal Flankerend Beleid. Het betreft hier rijksbrede uitgaven voor onder meer de Mobiliteitsorganisatie. Na het aflopen van deze projecten in 2012 zijn minder middelen nodig op dit artikel.

De posten *Algemeen en Nominaal en Onvoorzien* muteren als gevolg van de *taakstelling rijksdienst*. Voor alle departementen (incl. agentschappen en uitvoerende ZBO's) geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personeel en materieel. De besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

In de aangepaste leenovereenkomst tussen de Staat en *het VUT-fonds* staat opgenomen dat het VUT-fonds nu op ieder gewenst moment een beroep kan doen op uitbetaling van een tranche van deze lening. Daarnaast is zij bevoegd een tranche geheel of gedeeltelijk vervroegd af te lossen. Deze werkwijze stelt het fonds beter in staat in te spelen op actuele liquiditeitsbehoeften. Als gevolg van de liquiditeitsbehoefte van het VUT-fonds in de periode 2011 t/m 2013 zal er een beroep worden gedaan op de leenfaciliteit.

De ontvangsten bij het *VUT-fonds* betreffen de rente en aflossing over de gehele leenperiode.

Horizontale Toelichting

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	36 969,9	36 707,6	36 760,6	36 822,6	36 964,0	37 114,0
totaal niet-belastingontvangsten	2 264,8	2 135,8	2 208,2	2 236,9	2 317,1	2 369,8
1 Primair onderwijs						
Uitgaven	9 517,8	9 503,8	9 428,3	9 350,9	9 290,1	9 227,7
Ontvangsten	42,5	13,2	10,9	3,3	2,1	2,1
3 Voortgezet onderwijs						
Uitgaven	6 973,2	6 810,0	6 903,7	6 971,9	7 040,9	7 088,7
Ontvangsten	64,2	7,9	6,5	5,2	3,4	1,4
4 Beroepsonderwijs en volwassenen- educatie						
Uitgaven	3 580,2	3 418,9	3 405,3	3 342,5	3 319,7	3 319,7
Ontvangsten	12,0	3,5	3,5	2,5		
5 Technocentra						
Uitgaven	10,0	0,0				
Ontvangsten	9,6					
6 Hoger beroepsonderwijs						
Uitgaven	2 489,5	2 535,2	2 551,2	2 560,1	2 569,2	2 575,2
Ontvangsten	2,5	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
7 Wetenschappelijk onderwijs						
Uitgaven	3 766,3	3 853,4	3 891,9	3 925,3	3 951,1	3 966,9
Ontvangsten	17,7	42,6	16,8	12,7	3,0	0,0
8 Internationaal onderwijsbeleid						
Uitgaven	28,3	41,2	41,1	39,9	39,0	37,7
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
9 Arbeidsmarkt en personeelsbeleid						
Uitgaven	294,5	301,4	299,8	321,0	329,0	338,8
Ontvangsten	4,0	10,0	4,0	2,0		
11 Studiefinanciering						
Uitgaven	3 735,7	4 059,4	4 383,0	4 500,1	4 595,9	4 687,2
Ontvangsten	600,5	611,6	654,4	715,2	777,0	838,5
12 Tegemoetkoming studiekosten						
Uitgaven	140,5	133,4	122,7	122,6	124,0	124,9
Ontvangsten	9,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
13 Lesgelden						
Uitgaven	6,6	6,5	5,6	5,6	6,0	6,4
Ontvangsten	193,8	217,0	229,4	234,3	237,7	241,8
14 Cultuur						
Uitgaven	961,7	932,2	955,2	958,8	956,4	944,8
Ontvangsten	28,1	22,6	21,0	19,9	17,9	6,3
15 Media						
Uitgaven	901,8	905,5	909,6	914,3	919,1	924,0
Ontvangsten	247,5	202,0	202,0	202,0	202,0	202,0
16 Onderzoek en wetenschappen						
Uitgaven	1 273,3	1 060,1	1 053,3	1 030,5	1 028,7	986,1
Ontvangsten	209,7	137,6	126,9	106,1	104,3	61,6
17 Nominaal en onvoorzien						

Horizontale Toelichting

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uitgaven	2,6	11,4	- 59,2	- 57,1	- 57,6	- 44,6
Ontvangsten	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
18 Ministerie algemeen						
Uitgaven	141,2	115,8	91,9	94,2	86,5	87,9
Ontvangsten	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
19 Inspecties						
Uitgaven	65,1	58,0	57,7	57,8	57,8	57,8
20 Adviesraden						
Uitgaven	7,7	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8
24 Kinderopvang						
Uitgaven	3 055,4	2 937,2	2 693,4	2 657,6	2 681,5	2 757,8
Ontvangsten	821,7	856,7	921,7	923,7	959,7	1 006,1
25 Emancipatie						
Uitgaven	18,6	18,4	20,2	20,9	20,9	21,1

Op de begroting van het ministerie van OCW nemen de uitgaven over de periode 2010–2015 toe met ongeveer 0,14 mld. Van 2010 op 2011 is wel een daling zichtbaar, deze wordt veroorzaakt door het aflopen van het stimuleringspakket. Aan de uitgavenkant nemen vooral de uitgaven voor de studiefinanciering toe. De ontvangsten vertonen een daling van 2010 op 2011, maar lopen vanaf 2011 licht op met ongeveer 0,23 mld. Het verloop van de ontvangsten is te verklaren door een toename van de ontvangsten op de studiefinanciering, de les gelden en de kinderopvang, in combinatie met dalende ontvangsten op het onderzoek- en wetenschapsterrein en diverse andere artikelen. Onderstaand wordt de budgettaire ontwikkeling per artikel besproken.

De uitgavenontwikkeling in de verschillende onderwijssectoren wordt in grote mate bepaald door de ontwikkeling van de leerling- en studenten-aantallen. De daling in de uitgaven van 2010 op 2011 wordt voor alle drie de sectoren grotendeels veroorzaakt door het aflopen van de maatregelen uit het crisispakket. Bij het primair en voortgezet onderwijs wordt de regeling ter bevordering van energiezuinige verbouw van schoolgebouwen in 2011 beëindigd. In de BVE-sector lopen de stimuleringsmaatregelen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid af.

Bij het *Hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs* is de komende jaren sprake van een grotere toename van de studentenaantallen, waardoor de uitgaven de komende jaren toenemen.

De uitgaventoename op het artikel *Arbeidsmarkt en personeelsbeleid* is toe te schrijven aan de oploep in de middelen die beschikbaar zijn voor het actieplan «LeerKracht van Nederland».

Zowel de uitgaven als de ontvangsten voor de *Studiefinanciering* nemen over de gehele periode fors toe. De verklaring hiervoor is tweeledig. Enerzijds werkt het toenemend aantal studenten in het hoger en wetenschappelijk onderwijs door in de uitgaven voor de studiefinanciering. Daarnaast doen studenten steeds meer een beroep op studieleningen. Als gevolg van de toename in het leenvolume, nemen ook de ontvangsten van terugbetalingen en rente toe. De toename in de ontvangsten bij de *Les gelden* is het gevolg van de toename in leerlingaantallen.

Horizontale Toelichting

Voor *Cultuur* en *Media* blijven de uitgaven nagenoeg constant. De zeer lichte stijging binnen *Media* is het gevolg van een toename van het aantal huishoudens, waaraan het budget is gekoppeld. De daling van de media-ontvangsten van 2010 op 2011 is toe te schrijven aan het feit dat de vergunningperiode van commerciële omroepen voor de etherradio verstrijkt; de betaling van zero-base-bedragen aan het ministerie van OCW eindigt daarmee, wat een daling in de ontvangstenraming betekent.

Onder de post *Nominaal en onvoorzien* dalen de uitgaven als gevolg van de nog in te vullen subsidietaakstelling (83 mln. vanaf 2012).

Bij zowel de uitgaven als de ontvangsten bij *Onderzoek en wetenschappen* is over de periode 2011–2015 een geleidelijke daling te zien als gevolg van het aflopen van FES-projecten. De daling van 2010 op 2011 wordt veroorzaakt door de beëindiging van de stimuleringsmaatregel «Kenniswerkers».

De afname van de uitgaven aan de apparaatsuitgaven, *Ministerie Algemeen*, wordt vrijwel geheel verklaard door efficiencytaakstellingen waarbij voor latere jaren grotere besparingen zijn voorzien. Daarnaast is een bedrijfsvoeringstaakstelling (incl. agentschappen en uitvoerende ZBO's) ingeboekt van 1,5% per jaar vanaf 2012. Ook de afname in het budget voor de *Inspecties* en *Adviesraden* wordt veroorzaakt door efficiencytaakstellingen.

De daling van de uitgaven voor de *Kinderopvang* van 2010 op 2011 is het resultaat van maatregelen waartoe vorig jaar is besloten om de groei te beheersen en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Voor de jaren na 2011 is de verwachting dat het aantal mensen dat een beroep doet op de kinderopvangtoeslag toeneemt, maar deze toename wordt grotendeels gecompenseerd door een verlaging van de toeslag. De daling over de jaren wordt grotendeels verklaard door de dekking die structureel wordt ingezet ter dekking van de problematiek leerlingenramingen en tevens een oplopend bedrag ter invulling van de 3,2 mld. Door bovenstaande redenen lopen de budgetten tot en met 2013 af en kennen ze daarna weer een lichte oploop. Met de toename in het gebruik van kinderopvang nemen ook de terugbetalingen toe, wat de stijging aan de ontvangstenkant verklaart.

Horizontale Toelichting

Nationale Schuld

IXA Nationale Schuld (Transactiebasis) bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	22 828,3	15 570,0	18 068,4	22 668,8	24 992,0	26 425,2
totaal niet-belastingontvangsten	3 160,5	1 604,4	1 634,4	2 010,4	3 933,2	3 038,5
1 Financiering staatsschuld						
Uitgaven	10 238,8	11 448,8	12 309,5	13 786,0	15 197,6	16 111,5
Ontvangsten	221,5	78,9	110,1	498,6	908,7	1 195,0
2 Kasbeheer						
Uitgaven	12 589,5	4 121,2	5 758,9	8 882,9	9 724,4	10 313,8
Ontvangsten	2 939,0	1 525,5	1 524,3	1 511,8	3 024,4	1 863,5
3 Nominaal						
Uitgaven		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Het artikel *Financiering Staatsschuld* heeft betrekking op de extern gefinancierde staatsschuld. De uitgaven bestaan uit de rentelasten van zowel de vaste als de vlottende schuld. Voor de komende jaren wordt een stijging van de uitgaven voorzien. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de oploop van het tekort, waardoor ook de rentelasten over het tekort hoger zijn. De ontvangsten bestaan uit de renteopbrengsten over het positieve schatkistsaldo en uit het saldo van opbrengsten en kosten van renteswaps. De ontvangsten fluctueren onder meer als gevolg van afgesloten swaps en aanpassingen in de rekenrente.

Op het artikel *Kasbeheer* staan de geldstromen, die betrekking hebben op het betalingsverkeer van de Rijksoverheid en van de aan de schatkist gelieerde instellingen. De uitgaven bestaan enerzijds uit de rentevergoeding over de saldi die in de schatkist worden aangehouden door baten-lastendiensten, RWT's (Rechtspersoon met een Wettelijke Taak) en sociale fondsen. Anderzijds bestaan de uitgaven uit verstrekte leningen aan baten-lastendiensten en RWT's en, in sommige jaren, uit een afname van het rekening-couranttegoed van deze instellingen of van de sociale fondsen. Dit artikel fluctueert met name als gevolg van wisselend leengedrag. De sterke stijging van de uitgaven in 2013 wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door voorziene ontwikkelingen op het AOW-spaarfonds en de rekening-courant. De ontvangsten bestaan uit rentebaten en aflossingen op leningen aan baten-lastendiensten en RWT's alsmede toenemende rekening-courant saldi. De schommelingen van de ontvangsten op dit artikel worden veroorzaakt door fluctuerende aflossingen van uitgezette leningen in het kader van het geïntegreerd middelenbeheer en rekening-courant saldi van de sociale fondsen.

Horizontale Toelichting

Financiën

IXB Financiën bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	12 429,7	9 179,9	7 221,1	6 099,5	5 536,1	5 364,1
totaal niet-belastingontvangsten	9 141,2	6 270,8	6 280,7	6 356,8	6 935,7	5 397,8
1 Belastingen						
Uitgaven	3 630,3	3 647,4	3 571,4	3 519,2	3 486,2	3 485,2
Ontvangsten	1 143,2	1 177,6	1 136,7	1 141,7	1 141,7	1 141,7
2 Financiële Markten						
Uitgaven	87,4	78,2	70,5	65,8	65,8	65,8
Ontvangsten	415,6	393,0	262,4	183,5	183,5	6,4
3 Financieringsactiviteiten Publiek-Private sector						
Uitgaven	6 445,5	3 339,5	2 335,0	1 897,0	1 631,0	1 460,0
Ontvangsten	7 046,9	4 235,4	3 411,8	2 918,2	2 498,7	2 252,6
4 Internationale Financiële Betrekkingen						
Uitgaven	1 804,5	1 707,6	915,6	288,5	2,5	2,5
Ontvangsten	42,7	120,0	158,1	693,5	1 678,1	1 674,8
5 Exportkredietverzekeringen en Investeringsgaranties						
Uitgaven	174,9	134,6	134,6	134,6	154,6	154,6
Ontvangsten	151,0	104,0	104,0	93,6	69,2	69,2
7 Beheer materiële activa						
Uitgaven	102,9	94,3	91,1	90,7	90,5	90,5
Ontvangsten	320,1	219,1	156,6	154,2	153,3	152,8
8 Financieel economisch beleid van de overheid						
Uitgaven	33,8	28,2	24,1	22,6	22,6	22,6
Ontvangsten	5,9	5,9	6,0	6,1	6,1	6,1
9 Algemeen						
Uitgaven	147,6	146,2	120,5	122,2	124,0	124,0
Ontvangsten	15,8	15,7	16,0	16,0	16,0	16,0
10 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	2,9	4,1	- 41,6	- 41,2	- 41,2	- 41,2
Ontvangsten			1 029,0	1 150,0	1 189,0	1 399,0

De efficiëncytaakstelling op het apparaat van het ministerie van Financiën, de subsidietaakstelling en de taakstelling op de huisvesting leiden, genomen over de gehele begroting, tot structureel lagere uitgaven. Daarnaast zijn als gevolg van de kredietcrisis de totale uitgaven in 2010/2012 hoger dan in andere jaren.

De Belastingdienst (*artikel 1 Belastingen*) investeert de komende jaren in een aantal grote projecten om de dienstverlening te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn het nieuwe toeslagensysteem, intensivering toezicht en vooringevulde aangifte (VIA). Deze investeringen leiden tot hogere uitgaven tussen 2010 en 2011. De terugloop in de ontvangsten op artikel 1 kan voornamelijk verklaard worden door een verwachte daling van de ontvangsten m.b.t. de heffings- en invorderingsrente.

Horizontale Toelichting

De kredietcrisis en de daaruit voortgekomen maatregelen hebben tot forse veranderingen op artikelen *Financiële markten* en *Financiële activiteiten publiek-private sector* geleid. Zo worden voor de komende jaren (t/m 2012) op beide artikelen extra uitgaven voorzien i.v.m. de kredietcrisis.

Een schade-uitkering m.b.t. de exportkredietverzekering heeft tot extra uitgaven in 2009 op het artikel *Exportkredietverzekering en Investeringsgaranties* geleid. Voor deze schade-uitkering is een terugbetalingsregeling getroffen waardoor de ontvangsten voor jaren 2010 t/m 2013 hoger zijn. Daarnaast worden er extra ontvangsten voor 2010 verwacht als gevolg van onverwachte terugbetalingen van Gabon en Angola.

De uitgaven op het artikel *Beheer materiële activa* vertonen een dalende trend die wordt veroorzaakt door de verkoop van een deel van de gronden van het Rijk waardoor steeds minder uitgegeven hoeft te worden voor onderhoud en beheer. De ontvangsten uit de verkoop van agrarische gronden kennen een wisselend kaspatroon, hetgeen tot uiting komt in een fluctuerende raming aan de ontvangstenzijde van dit artikel.

Vanaf 2012 is een stelpost op artikel 10 *Nominaal en onvoorzien* opgenomen voor de opbrengsten die verwacht worden uit hoofde van de genomen crisismaatregelen in de financiële sector. Hierbij wordt verondersteld dat (op intertemporele basis) per saldo sprake is van evenwicht tussen de kosten en de opbrengsten van crisismaatregelen.

Defensie

X Defensie bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	8 125,0	8 167,2	8 003,9	7 996,8	8 034,4	8 016,4
totaal niet-belastingontvangsten	499,0	455,9	334,6	316,2	274,4	244,8
21 Commando Zeestrijdkrachten						
Uitgaven	603,8	591,4	598,8	605,8	601,3	601,7
Ontvangsten	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6
22 Commando Landstrijdkrachten						
Uitgaven	1 384,5	1 325,9	1 328,9	1 333,0	1 345,1	1 349,6
Ontvangsten	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8
23 Commando Luchstrijdkrachten						
Uitgaven	721,0	701,3	691,7	695,4	689,0	687,8
Ontvangsten	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2
24 Koninklijke marechaussee						
Uitgaven	411,6	380,6	377,7	380,6	380,0	380,0
Ontvangsten	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
25 Defensie Materieelorganisatie						
Uitgaven	2 276,6	2 306,5	2 227,1	2 073,3	2 159,9	2 196,7
Ontvangsten	347,2	274,4	231,3	179,3	153,3	131,6
26 Commando Dienstencentra						
Uitgaven	1 067,3	1 142,1	1 120,3	1 103,2	1 059,4	1 017,4
Ontvangsten	98,9	129,3	53,8	85,5	69,7	61,8
70 Geheime uitgaven						
Uitgaven	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3

Horizontale Toelichting

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
80 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	- 7,0	- 4,5	- 20,3	160,6	167,5	146,5
90 Algemeen Uitgaven Ontvangsten	1 664,9 9,6	1 721,7 9,0	1 677,5 6,2	1 642,6 8,1	1 630,0 8,1	1 634,3 8,1

Het meerjarige verloop van de totale uitgaven en totale niet-belastingontvangsten wordt allereerst verklaard door het afnemen van de verkoopopbrengsten (de opbrengsten die voortvloeien uit verkoop van materieel en terreinen). In het coalitieakkoord 2007 is besloten dat Defensie tijdens de kabinetsperiode 500 mln. extra verkoopopbrengsten mag toevoegen aan de uitgaven. De raming van deze ontvangsten is in 2010 en 2011 nog zichtbaar. Aangezien ontvangsten worden toegevoegd aan de uitgaven van de defensiebegroting, leidt een afname van niet-belasting ontvangsten tot een lager totaal aan uitgaven. De daling van het niveau van de totale uitgaven na 2011 wordt hier dus deels door verklaard.

Dat ondanks deze ontwikkeling het niveau van de totaaluitgaven in 2011 en 2014 nog iets toeneemt t.o.v. het jaar ervoor wordt met name veroorzaakt door hogere uitgaven van de Defensie materieelorganisatie.

Op de artikelen van de operationele commando's, *Commando Zeestrijdkrachten* (art 21), *Commando Landstrijdkrachten* (art 22), *Commando Luchstrijdkrachten* (art 23) en de *Koninklijke Marechaussee* (art 24) zijn grofweg dezelfde ontwikkelingen zichtbaar. Het uitgavenniveau daalt in 2011 als gevolg van overheveling van de budgetten voor de Defensie Bewakings- en Beveiligingsorganisatie (DBBO) naar het *Commando Dienstencentra* (art 26). Verder speelt ook een vertraging van de personele vulling om binnen de begroting te blijven in 2011 een rol. Bij het *Commando Landstrijdkrachten* is ook het effect van een efficiëncyslag op de staf zichtbaar in dat jaar. De uitgaven van de *Koninklijke Marechaussee* liggen incidenteel hoger in 2010 omdat in dat jaar extra beveiliging bij ambassades plaatsvindt.

In de jaren na 2011 is het verloop van de uitgaven op de artikelen van de operationele commando's relatief stabiel.

Op het artikel *Defensie Materieelorganisatie (DMO)* (art. 25) verlopen de uitgaven vrij grillig. Dit hangt samen met de harmonisatie van het Defensie Investeringsplan. Defensie streeft hierbij een gemiddeld investeringspercentage van 20% van de begroting na, over de jaren kunnen de uitgaven echter nogal verschillen.

De daling van het DMO budget in 2013 wordt veroorzaakt doordat nog een deel van de investeringsruimte op nominaal (art. 80) staat gereserveerd. De stijging van het DMO budget vanaf 2014 hangt samen met het feit dat vanaf 2014 minder wordt gepland voor infrastructurele projecten en meer voor DMO projecten, met name het project Vervanging F-16. De afname van de ontvangsten hangt, zoals al opgemerkt in de inleiding, samen met het na 2011 wegvallen van de afspraak tot extra verkoopopbrengsten uit het coalitieakkoord van 2007.

Op het artikel *Commando Dienstencentra (CDC)* (art. 26) wordt de stijging van de uitgaven in 2011 verklaard door de overheveling van de budgetten voor de DBBO. In de jaren na 2011 dalen de uitgaven als gevolg van

Horizontale Toelichting

taakstellingen bij de staf en verschillende bedrijfsgroepen van het CDC. Bovendien is er sprake van aflopende investeringen.

De stand op het artikel *nominaal en onvoorzien* (art. 80) betreft het saldo van investerings- en exploitatiereeksen en het restsaldo van de nog niet uitgedeelde meerjarige loonbijstelling. Bij de realisatie van de begroting wordt het saldo verdeeld over de overige artikelen. De negatieve stand in 2010–2012 betreft het saldo van investerings- en exploitatiereeksen die op dit artikel zijn gestald. De positieve saldi vanaf 2013 moeten in combinatie worden gezien met dalende investeringsreeksen bij DMO. Binnen de defensie investeringsplannen is dit één geheel.

De toename van de uitgaven op het artikel *Algemeen* (art. 90) in 2011 hangt samen met hogere uitgaven aan pensioenen en uitkeringen. In de jaren daarna is een per saldo daling te zien als gevolg van lagere verwachte uitgaven aan wachtgeld.

Horizontale Toelichting

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

XI Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	1 566,6	969,7	816,6	722,7	707,9	891,6
totaal niet-belastingontvangsten	682,0	176,8	95,6	47,1	38,6	38,6
41 Optimalisering van de ruimtelijke afweging						
Uitgaven	5,0	40,7	35,8	28,3	27,7	27,7
Ontvangsten	1,6	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
42 Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur						
Uitgaven	442,8	98,9	81,2	63,8	57,2	58,9
Ontvangsten	407,3	41,9	34,0	8,5		
43 Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging						
Uitgaven	227,4	109,6	34,5	26,4	26,6	26,6
Ontvangsten	162,3	80,9	10,3	6,0	6,0	6,0
44 Verbeteren milieukwaliteit van water en bodem						
Uitgaven	138,6	143,1	140,5	141,1	141,1	141,9
Ontvangsten	2,7					
46 Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en GGO						
Uitgaven	73,1	63,7	46,9	21,0	22,0	76,2
Ontvangsten	2,5	1,0	0,3			
47 Versterken van het (inter)nationale milieubeleid						
Uitgaven	4,7	4,4	3,8	5,7	3,9	4,8
Ontvangsten						
49 Handhaving en toezicht						
Uitgaven	58,6	48,2	50,0	51,2	53,2	53,2
Ontvangsten	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
50 Leefomgevingskwaliteit						
Uitgaven	128,1	97,8	108,7	98,0	97,4	222,6
Ontvangsten	48,3	18,0	16,0			
91 Algemeen						
Uitgaven	454,5	330,6	296,7	275,5	272,1	274,8
Ontvangsten	56,5	33,3	33,2	30,8	30,8	30,8
92 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	33,6	32,8	18,5	11,6	6,7	4,9

Na 2010 is op het artikel *Optimalisering van de ruimtelijke afweging* een stijging in de uitgaven te zien. De verklaring hiervoor is een wijziging in de artikelstructuur. Vanaf 2011 is het operationeel doel Geo-Informatie toegevoegd aan dit artikel.

De ontwikkeling in de tijd bij het artikel *Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur* wordt verklaard doordat (incidentele) FES-middelen aan de VROM-begroting zijn toegevoegd. Deze projecten (Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit, Nieuwe Sleutel Projecten en Nota Ruimtebudget) leiden vooral tot uitgaven in 2010–2012.

Horizontale Toelichting

In 2010 en 2011 zijn op het artikel *Klimaatverandering en luchtkwaliteit* meer middelen beschikbaar dan in latere jaren. Dit is het gevolg van het eindigen van een aantal regelingen. Voorbeelden zijn het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) en subsidies voor roetfilters. Tevens maakt de sloopregeling oude personen- en bestelauto's uit het stimuleringspakket deel uit van dit artikel.

Op het artikel *Risicobeleid* is een afname tot en met 2014 en daarna een toename te zien. VROM heeft structurele middelen beschikbaar voor het oplossen van risicovolle situaties, vooral op het gebied van externe veiligheid en asbest. De piek in 2010 en 2011 en de daling in latere jaren wordt deels verklaard door de versnelde sanering van asbestwegen

Op het artikel *Versterken van het internationaal milieubeleid* staan vooral middelen voor Clean Development Mechanism (CDM). De piek in 2010–2013 is het gevolg van een verschuiving van CDM-middelen uit eerdere jaren op grond van de inschatting dat het merendeel van de contracten tegen het eind van de looptijd van het Kyoto-protocol (2012) tot een betaling leidt. Ook in 2013 kunnen er nog betalingen plaatsvinden in het kader van het Kyoto-protocol.

Op het artikel *Leefomgevingskwaliteit* is een afname te zien tot en met 2014. Dit wordt verklaard doordat de middelen voor bodemsanering zijn gedecentraliseerd naar gemeenten en provincies. Deze decentralisatieuitkering loopt tot 2014. Voor 2015 staan deze middelen nog op de begroting van VROM.

Op het artikel *Algemeen* worden alle uitgaven opgenomen die niet specifiek aan een van de beleidsdoelstellingen uit de beleidsartikelen zijn toe te rekenen. Het betreft hier apparaatsuitgaven van VROM én WWI. De afloop in dit artikel is te verklaren door lagere uitgaven voor gemeenschappelijke voorzieningen (taakstellend) en de rijksbrede taakstelling op het apparaat van VROM en WWI.

Horizontale Toelichting

Wonen, Wijken en Integratie

XVIII Wonen, Wijken en Integratie bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	3 755,6	3 147,9	3 038,4	2 934,0	2 850,8	3 091,8
totaal niet-belastingontvangsten	474,7	448,7	454,9	444,3	429,6	430,1
1 Stimuleren krachtige steden, vitale wijken en voldoende woningen						
Uitgaven	488,6	4,2	34,5	44,6	44,2	273,7
Ontvangsten	6,3					
2 Stimuleren van een duurzame kwaliteit van woningen, gebouwen						
Uitgaven	94,4	79,5	28,3	25,6	25,0	23,8
Ontvangsten	29,0	9,1	1,1	1,1	0,1	0,1
3 Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt						
Uitgaven	2 578,3	2 629,4	2 603,4	2 602,9	2 612,9	2 624,9
Ontvangsten	333,2	377,6	419,6	438,4	424,7	425,2
4 Integratie niet-westerse migranten						
Uitgaven	501,3	351,5	298,4	198,6	106,1	110,9
Ontvangsten	103,2	58,9	32,4	4,4	4,4	4,4
5 Kennis en ordening wonen, wijken en integratie						
Uitgaven	10,6	12,0	9,6	6,7	8,8	8,8
Ontvangsten		2,7	1,4			
6 Rijkshuisvesting						
Uitgaven	50,2	44,6	43,9	45,2	44,9	45,0
Ontvangsten	2,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
95 Algemeen						
Uitgaven	31,9	22,3	19,0	9,3	7,9	9,6
Ontvangsten	0,2					
96 Onverdeeld						
Uitgaven	0,4	4,2	1,5	1,1	1,0	1,1

De uitgaven op *artikel 1 Stimuleren krachtige steden, vitale wijken en voldoende woningbouw* lopen vanaf 2011 af, om vervolgens in 2015 weer toe te nemen. Voor de teruglopende uitgaven tot en met 2014 zijn drie redenen te noemen. Ten eerste is een belangrijke verklarende factor dat in de periode 2011–2014 het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) via decentralisatie-uitkeringen aan het Gemeente- en Provinciefonds is uitgekeerd. Ten tweede zijn er tussen 2011 en 2014 geen middelen beschikbaar voor het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS). Ten derde zijn er vanaf 2011 geen middelen beschikbaar uit het aanvullend beleidsakkoord voor het stimuleren van de woningproductie. De oploop in 2015 wordt verklaard doordat de middelen voor ISV vanaf dat jaar weer op de begroting staan. In 2014 loopt namelijk de huidige ISV-periode af. Daarnaast zijn er vanaf 2015 weer middelen beschikbaar voor het BLS.

De terugloop van uitgaven op *artikel 2 Stimuleren van een duurzame kwaliteit van woningen, gebouwen en bouwwerken* na 2011 komt omdat de subsidies voor energiebesparing in de gebouwde omgeving (o.a. «Meer met Minder») grotendeels aflopen.

Horizontale Toelichting

De begroting van WWI bestaat voor een groot deel uit de uitgaven voor de huurtoeslag. Deze uitgaven worden verantwoord op *artikel 3 Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt*.

Het grootste deel van de middelen beschikbaar op *artikel 4 Integratie niet-westerse migranten* is bestemd voor inburgering. In 2010 is éénmalig 75 mln aan het inburgeringsbudget toegevoegd om een kwaliteitsimpuls te geven aan de uitvoering. Om budgettaire redenen heeft het kabinet ervoor gekozen in 2011 en 2012 incidenteel om te buigen op de inburgeringsmiddelen in het Participatiebudget en het gemeentefonds, door verlaging van het aantal inburgeringstrajecten. Er zal worden toegewerkt naar een stelsel waarbij het merendeel van de kosten bij de inburgeraar wordt neergelegd. Dit verklaart de afloop in budget in 2011 en verder.

Heldere verhoudingen tussen partijen op de woningmarkt versterken de maatschappelijke prestaties van de partijen op de woningmarkt. Hiervoor wordt voor de komende jaren ongeveer 10 mln. per jaar uitgetrokken. Deze middelen worden verantwoord op *artikel 5 Kennis en ordening wonen, wijken en integratie*.

De uitgaven voor de *Rijkshuisvesting (artikel 6)* betreffen voor een groot deel het onderhoud en de investeringen voor de huisvesting van die partijen binnen het Rijk die niet onder het reguliere huur-verhuurstelsel vallen en investeringen in monumenten.

Op het artikel *Algemeen (artikel 95)* worden alle uitgaven opgenomen die niet specifiek aan één van de beleidsdoelstellingen uit de beleidsartikelen zijn toe te rekenen. De terugval vanaf 2013 komt doordat de verzameluitkering lager wordt.

Horizontale Toelichting

Verkeer en Waterstaat

XII Verkeer en Waterstaat bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	9 305,9	9 070,2	9 300,9	8 638,3	8 732,0	8 911,7
totaal niet-belastingontvangsten	100,6	99,8	94,6	88,3	86,3	93,3
31 Integraal waterbeleid						
Uitgaven	62,4	58,0	56,3	55,9	56,2	56,2
Ontvangsten	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
32 Het bereiken van optimale veiligheid in of als gevolg van mobiliteit						
Uitgaven	57,2	57,2	58,6	52,5	52,4	52,4
Ontvangsten	4,3	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
33 Veiligheid gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's						
Uitgaven	63,2	54,9	48,9	46,0	47,6	45,9
34 Betrouwbare netwerken en acceptabele reistijd realiseren						
Uitgaven	100,0	78,7	60,4	48,2	38,7	36,7
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
35 Mainport en logistiek						
Uitgaven	70,1	65,3	61,1	56,5	53,9	53,4
Ontvangsten	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
36 Bewerken, waarborgen en verbeteren van kwaliteit leefomgeving						
Uitgaven	116,0	94,2	62,4	42,2	36,9	27,5
Ontvangsten	39,4	43,7	43,5	45,7	45,7	52,7
37 Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart						
Uitgaven	45,0	52,4	45,0	46,2	46,2	44,2
39 Bijdragen aan het Infracfonds en BDU						
Uitgaven	8 551,4	8 381,1	8 705,9	8 095,2	8 205,5	8 394,1
40 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven		10,0	- 13,4	- 20,9	- 20,8	- 15,0
41 Ondersteuning functioneren Verkeer en Waterstaat						
Uitgaven	240,7	218,4	215,8	216,4	215,2	216,1
Ontvangsten	50,5	45,1	40,1	31,6	29,6	29,6

De kosten die Verkeer en Waterstaat maakt bij het ontwikkelen van beleid worden gefinancierd vanuit de begroting Verkeer en Waterstaat. De aan de uitvoering gerelateerde beleidsdoelstellingen van Verkeer en Waterstaat zijn in de begroting van het Infracstructuurfonds opgenomen. De uitgaven die daar worden geraamd, worden in de horizontale toelichting van dit fonds zelf toegelicht.

De totale begrote uitgaven voor het *artikel 32 Het bereiken van optimale veiligheid in of als gevolg van mobiliteit* nemen af vanaf 2013. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door het aflopen van de projectmatige kosten die samenhangen met het nieuwe puntenrijbewijs.

Horizontale Toelichting

Bij *artikel 33 Veiligheid gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's* worden in 2009–2012 uitgaven gedaan voor de luchthaveninfrastructuur van de eilanden Bonaire, St. Eustasius en Saba (BES). De infrastructuur en het toezicht daarop voldoen na afloop van het project aan de internationale veiligheidseisen.

Het budget op het *artikel 34 Betrouwbare netwerken en acceptabele reistijd realiseren* neemt geleidelijk af, doordat de uitgaven aan het regionale spoornetwerk afnemen. Dit is voornamelijk een gevolg van de voorziene afronding van de invoering van de OV-Chipkaart in verschillende regio's. Daarnaast worden tot 2015 de laatste contractsectordiensten op het spoor gedecentraliseerd, wat tot lagere uitgaven leidt voor Verkeer en Waterstaat. De contractsector valt grotendeels samen met de treindiensten op de losliggende delen en de uitlopers van het spoorwegennet.

De ontvangsten en uitgaven op het *artikel 35 Mainport en logistiek* nemen na 2010 af door het aflopen van de activiteiten op het gebied van stimulering binnenvaart.

De sterke afloop van het budget op het *artikel 36 Bewerken, waarborgen en verbeteren van kwaliteit leefomgeving* vanaf 2010 heeft te maken met het programma Geluidsisolatie Schiphol. De investeringen voor dit project worden afgerond in 2012.

Het fluctuerende verloop van de totale uitgaven wordt voornamelijk beïnvloed door *artikel 39 Bijdragen aan het Infrafonds en de BDU* (respectievelijk 6,4 en 2,0 mld. voor het Infrastructuurfonds (IF) en de Brede Doeluitkering (BDU) in 2011). De Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) blijft redelijk constant op ca. 1,9 mld. in de jaren 2011–2015. Er zijn extra middelen aan de BDU toegevoegd voor onder andere het Actieprogramma Regionaal OV. De bijdrage van de begroting van Verkeer en Waterstaat aan het IF kent een onregelmatiger verloop over de jaren. De ramingen zijn afhankelijk van het (voorspoedig) verloop van (aanleg-)projecten op het gebied van infrastructuur en water. In het voorjaar van 2010 zijn er in de jaren 2010 en 2011 extra middelen beschikbaar gekomen uit het stimuleringspakket voor o.a. zandsuppleties aan de kust en beheer en onderhoud van wegen. Er is een piek in 2012 ten ziele vanwege een in 2009 gehonoreerde kasschuif in de uitgaven voor de aanleg van wegen.

Op het *artikel 41 Ondersteuning Verkeer en Waterstaat* worden onder andere de ontvangsten uit het FES voor de beleidsbegroting van VenW verantwoord. In 2010 zijn de geraamde uitgaven voor dit artikel hoger dan in latere jaren. Dit komt voornamelijk door een overboeking van het ministerie van SZW aan VenW ten behoeve van de Shared Services Organisatie (SSO). De ontvangsten dalen als gevolg van het aflopen van projecten die met FES-middelen worden gefinancierd.

Horizontale Toelichting

Economische Zaken

XIII Economische Zaken bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	3 046,2	2 882,9	2 801,2	2 660,1	2 683,9	2 707,1
totaal niet-belastingontvangsten	5 445,4	8 036,4	8 188,5	7 922,2	7 291,8	7 974,9
1 Goed functionerende economie en markten Nederland en Europa						
Uitgaven	89,2	87,0	82,9	82,4	80,5	80,2
Ontvangsten	50,6	43,2	36,4	35,8	35,8	35,8
2 Een sterk innovatievermogen						
Uitgaven	857,5	655,2	637,9	596,5	593,0	525,9
Ontvangsten	222,1	196,5	153,9	135,2	130,4	59,8
3 Een concurrerend ondernemingsklimaat						
Uitgaven	498,4	423,2	390,6	378,0	336,1	328,0
Ontvangsten	253,0	155,3	145,6	128,8	96,2	74,4
4 Doelmatige en duurzame energiehouding						
Uitgaven	1 205,9	1 324,3	1 326,6	1 245,7	1 327,8	1 425,5
Ontvangsten	4 883,3	7 611,1	7 824,6	7 618,3	7 025,3	7 800,8
5 Internationale economische betrekkingen						
Uitgaven	7,6	6,3	6,2	6,2	6,2	6,2
Ontvangsten	0,9					
8 Economische analyses en prognoses						
Uitgaven	13,5	13,0	12,9	12,8	12,8	12,8
Ontvangsten	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
9 Voorzien in maatschappelijke behoefte aan statistieken						
Uitgaven	192,0	187,4	185,4	182,6	181,1	180,8
10 Elektronische communicatie en post						
Uitgaven	77,6	80,2	62,1	64,5	63,2	64,5
Ontvangsten	26,4	26,4	24,1	0,2	0,2	0,2
21 Algemeen						
Uitgaven	103,4	103,9	104,3	100,8	94,5	94,4
Ontvangsten	6,8	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
22 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	0,0	2,2	-7,6	-9,3	-11,3	-11,3
23 Afwikkeling oude verplichtingen						
Uitgaven	1,0					
Ontvangsten	0,6					

De ontvangsten op het artikel *Goed functionerende economie en markten* vloeien voornamelijk voort uit boetes die door de toezichthouders van EZ (de Consumentenautoriteit, de NMa, OPTA en Agentschap Telecom) als sanctie voor overtredingen van de Mededingingswet, de Telecommunicatiewet en de Wet handhaving consumentenbescherming worden opgelegd. De raming van ontvangsten daalt na 2010 als gevolg van het aflopen van de boeteontvangsten uit hoofde van de bouwfraudezaken. Deze daling wordt echter enigszins gecorrigeerd door een stijging van de

Horizontale Toelichting

boete-inkomsten van het Rijk voorzien als gevolg van het high trust-boetebeleid.

De hogere uitgaven op het artikel *Een sterk innovatievermogen* in 2010 ten opzichte van de daarop volgende jaren worden voornamelijk verklaard doordat er in 2009 en 2010 middelen uit het aanvullend beleidsakkoord aan de EZ-begroting zijn toegevoegd. Zo wordt als onderdeel van het aanvullend beleidsakkoord een aantal FES-projecten in 2009 en 2010 versneld uitgevoerd. Daarnaast zijn er vanuit het aanvullend beleidsakkoord middelen beschikbaar gesteld voor het behoud van kenniswerkers voor Nederlandse bedrijven en voor het stimuleren van omvangrijke strategische R&D-projecten op het gebied van High Tech Systemen. De middelen nemen vanaf 2011 af door een taakstelling op onder andere innovatiesubsidies en het aflopen van projecten die voornamelijk met FES-gelden zijn gefinancierd. Daarmee samenhangend lopen de ontvangsten (vanuit het FES) op artikel 2 ook sterk terug vanaf 2011.

Op het artikel *Een concurrerend ondernemingsklimaat* worden er voor de BMKB meer verliesdeclaraties door banken ingediend in verband met de financiële crisis, hetgeen in 2010 tot hogere uitgaven leidt. Daarnaast wordt een aantal FES-projecten op het terrein van ruimtelijk economisch beleid versneld uitgevoerd. Tevens heeft een herschikking van kasmiddelen plaatsgevonden ten behoeve van de subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven, zodat het budget dat in 2009 niet meer gecommiteerd kon worden alsnog in 2010 kan worden gecommiteerd. Dekking is onder andere afkomstig uit de vertraagde ontvangsten uit IPR Decentraal. De uitgavenreeks kent verder een dalend verloop vanwege aflopende FES-programma's en aflopende instrumenten zoals het Besluit Regionale Investeringsprojecten (BSRI) en de tijdelijke Garantie Ondernemingsfinanciering (GO).

In 2010 zijn de ontvangsten op artikel 3 hoger dan in andere jaren vanwege de tijdelijke Garantie Ondernemingsfinanciering (GO), omdat in dat jaar veel ontvangsten uit kostendekkende premies worden verwacht. De ontvangsten dalen na 2010 vanwege steeds minder ontvangsten uit GO-premies maar ook omdat ontvangsten vanuit het FES sterk teruglopen.

Stijgende uitgaven aan de MEP (Milieukwaliteit Energieproductie) en opvolger SDE (Stimulering Duurzame Energieproductie) verklaren de oploop op het artikel *Doelmatige en duurzame energiehuishouding*. De geplande MEP-uitgaven laten vanaf 2011 weliswaar een daling zien doordat bestaande MEP-beschikkingen aflopen, maar de hierdoor ontstane vrijval uit de MEP zal aan de reeds beschikbare middelen voor de SDE worden toegevoegd en ook via de SDE-regeling worden ingezet. De oploop in 2014 wordt verklaard omdat er vanaf dat jaar 160 mln. extra aan het SDE-budget zal worden toegevoegd voor het thema Wind op Zee. Dit effect is echter niet direct zichtbaar, omdat recentelijk de beschikbare middelen evenwichtiger over de periode 2011 t/m 2014 verdeeld zijn, zodat deze beter aansluiten bij de kasbehoefte.

De totale ontvangsten op artikel 4 worden voornamelijk bepaald door het saldo van de aardgasbaten en de afdracht van een deel van de aardgasbaten aan het FES. De geraamde kasinkomsten aan aardgasbaten in 2010 is naar beneden bijgesteld. De daling van de geraamde kasinkomsten aan aardgasbaten in 2010 is het netto-resultaat van een aantal effecten. Ten eerste zijn de verwachte kosten van de aardgaswinning naar boven bijgesteld. Daarnaast wordt de koppeling tussen de gasprijs en de olieprijs steeds lossers. Verder zijn de ramingen voor de periode 2011–2015 juist

Horizontale Toelichting

opwaarts bijgesteld als gevolg van de nieuwe middellange-termijnverkenning (MLT) van het CPB, waarin verwacht wordt dat zowel het verwachte productievolume als de verwachte olieprijs in deze jaren hoger uit zal vallen. Tenslotte is er sprake van een relatief hoge afdracht aan het FES in 2010, die nodig is om het aangepaste kasritme van de FES-uitgaven te dekken.

Op artikel 4 worden ook de veilingopbrengsten van CO₂-rechten (ca 55 mln. per jaar) tot en met 2012 geraamd.

De uitgaven op het artikel *Elektronische communicatie en post* zijn in de jaren 2010 en 2011 hoger, omdat in die jaren middelen vanuit andere departementale begrotingen naar EZ zijn overgeheveld in verband met de verandering per 2010 van Gemeenschappelijke Beheer Organisatie (GBO) in de baten-lastendienst Logius. Deze verandering houdt in dat er een splitsing is aangebracht tussen de eigenaarsrol (BZK) en de opdrachtgeversrol. Om die reden is EZ opdrachtgever geworden voor een aantal projecten die Logius uitvoert en heeft EZ hiervoor in 2010 en 2011 budget ontvangen vanuit diverse ministeries.

De hoge ontvangsten in de jaren 2010 t/m 2012 op het artikel *Elektronische communicatie en post* worden verklaard doordat de periode waarin KPN en Vodafone gebruik mogen maken van hun GSM-frequenties verlengd wordt tot 2013. De ontvangsten voor de Staat vallen hierdoor hoger uit.

Op artikel 22 *Nominaal en onvoorzien* is, in het kader van de alternatieve invulling van de in het aanvullend beleidsakkoord veronderstelde besparing van 3,2 mld. vanaf 2012 een doelmatigheidskorting opgenomen van structureel 9,2 mln. op de personele en materiële uitgaven van EZ (incl. baten-lastendiensten) en de uit de begroting gefinancierde ZBO's. Deze zal bij de voorbereiding van begroting 2012 nader worden verdeeld.

Horizontale Toelichting

Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit

XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	2 626,6	2 598,0	2 340,4	2 302,3	2 172,4	2 115,8
totaal niet-belastingontvangsten	600,1	546,6	527,0	494,6	425,6	383,2
21 Duurzaam ondernemen						
Uitgaven	345,4	275,6	262,5	231,8	209,0	207,0
Ontvangsten	43,6	36,5	27,8	17,6	9,6	7,6
22 Agrarische ruimte						
Uitgaven	80,9	51,4	43,1	38,9	40,4	33,1
Ontvangsten	75,4	52,6	51,5	47,5	49,5	42,2
23 Natuur						
Uitgaven	520,4	570,1	506,8	519,2	495,8	497,0
Ontvangsten	37,2	42,4	29,1	25,1	3,7	3,7
24 Landschap en Recreatie						
Uitgaven	144,9	301,7	176,5	166,1	109,3	107,9
Ontvangsten	53,4	32,2	33,3	21,7	2,2	0,8
25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid						
Uitgaven	129,2	67,2	66,3	63,4	62,6	62,6
Ontvangsten	5,8	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
26 Kennis en Innovatie						
Uitgaven	1 024,1	976,4	975,8	985,7	987,1	984,5
Ontvangsten	36,3	21,4	16,0	16,5	16,7	14,1
27 Reconstructie						
Uitgaven	101,4	110,2	101,8	112,3	88,9	47,8
Ontvangsten	34,9	46,7	54,5	51,6	29,2	0,1
28 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 1,0	4,0	- 10,3	- 10,4	- 11,0	- 11,2
29 Algemeen						
Uitgaven	281,4	241,4	218,0	195,2	190,3	187,0
Ontvangsten	313,6	313,6	313,6	313,6	313,6	313,6

Op het artikel *Duurzaam ondernemen* dalen de uitgaven in 2011 voornamelijk als gevolg van de aflopende investeringsregelingen duurzame stallen en luchtwassers, de lagere bijdrage aan Dienst Regelingen en de Algemene Inspectiedienst. Vanaf 2012 dalen de uitgaven verder onder meer in verband met het teruglopen van de uitgaven in het kader van de glastuinbouwregelingen Marktintroductie Energie Innovatie (MEI), Investeringsregeling Energie (IRE) en het FES-programma Luchtkwaliteit en het aflopen (2014) van de vergoedingsregeling verruiming VAMIL en de regeling Tegemoetkoming premie brede weersverzekering.

De uitgaven op het artikel *Agrarische ruimte* zijn in 2010 hoger dan in latere jaren. Dit is voornamelijk het gevolg van de toegevoegde FES-middelen voor het programma Mooi en Vitaal Delfland.

Op het artikel *Natuur* is een kasschuif op het verwervingsbudget voor de Ecologische Hoofdstructuur verwerkt in de begroting 2010 waardoor de uitgaven in 2010 lager zijn dan in 2011. De daling vanaf 2014 houdt verband met het feit dat het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) tot en met 2013 loopt. De bijdragen van de andere departementen voor het

Horizontale Toelichting

ILG vervallen vanaf 2014 waardoor het uitgavenbudget na 2013 lager is. Ditzelfde geldt ook voor de ontvangsten.

Ook op het artikel *Landschap en Recreatie* is in de begroting 2010 een kasschuif verwerkt. Namelijk op het budget voor Recreatie om de Stad (RodS), waardoor de uitgaven in 2010 lager zijn dan in 2011 de daling vanaf 2014 houdt verband met het aflopen van het programma RodS.

Op het artikel *Voedselkwaliteit en Diergezondheid* zijn de uitgaven in 2010 eenmalig hoger in verband met uitgaven inzake de Q-koortsbestrijding. Het betreft hier ruimingskosten, kosten voor vaccinatie, onderzoek en een vergoeding aan besmette bedrijven voor inkomensverliezen als gevolg van moeilijkheden bij het herbevolken van het bedrijf. Een deel van deze extra uitgaven wordt in het Diergezondheidsfonds (DGF) gestort omdat de ruimings- en uitvoeringskosten, de vergoedingen voor inkomensverliezen en de vaccinatiekosten worden verantwoord in het DGF.

Het budget van het artikel *Kennis en Innovatie* is qua omvang het grootste van de LNV-begroting. LNV is verantwoordelijk voor onderzoek, onderwijs en de toepassing van kennis in het groene domein.

De beschikbare middelen op het artikel *Reconstructie* nemen vanaf 2010 structureel toe door de geraamde ILG-bijdrage van de ministeries van VROM en V&W ten behoeve van de bodem- en watersanering. Vanaf 2013 dalen de uitgaven als gevolg van de afloop van de reconstructiegelden.

De lagere uitgaven op Bodem, Water en Reconstructie in zandgebieden in 2010 houden verband met een ramingsbijstelling op *Reconstructie*. De uitgaven zijn vanaf 2014 lager omdat het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) tot en met 2013 loopt en dus ook de bijdragen van de andere departementen aan het ILG. Bovendien is er conform het bestuurlijk akkoord ILG uit 2004 voor de reconstructie van de zandgebieden in 2015 minder beschikbaar dan in 2014 en loopt de bijdrage uit het FES voor Veenweidegebieden in 2015 af.

De daling van de uitgaven op het artikel *Algemeen* zijn met name het gevolg van de herprioritering van LNV, waarbij vooral op ICT een taakstelling rust, en de subsidie- en efficiencytaakstelling op de Rijksdienst. De landbouweffingen worden ook op dit artikel ontvangen.

Horizontale Toelichting

Sociale Zekerheid en Werkgelegenheid

XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	29 233,6	25 880,0	26 943,3	27 903,8	28 609,7	29 131,2
totaal niet-belastingontvangsten	1 075,8	1 049,5	847,1	769,5	705,8	705,8
41 Inkomensbeleid						
Uitgaven	2,0	2,0	0,8	0,8	0,8	0,8
42 Arbeidsparticipatie						
Uitgaven	123,3	60,7	17,6	17,5	17,5	17,4
Ontvangsten	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2
43 Arbeidsverhoudingen						
Uitgaven	23,2	17,8	5,5	5,7	5,7	5,7
Ontvangsten	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
44 Arbeidsomstandigheden en verzuim						
Uitgaven	59,3	65,4	22,5	23,5	23,5	24,0
Ontvangsten	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3
45 Pensioenbeleid						
Uitgaven	2,8	2,9	0,9	0,9	0,9	0,9
46 Inkomensbescherming met activering						
Uitgaven	7 090,8	7 168,1	7 367,2	7 426,4	7 546,1	7 660,4
Ontvangsten	0,2					
47 Re-integratie						
Uitgaven	2 440,0	2 178,5	1 787,2	1 711,1	1 588,6	1 594,9
Ontvangsten	493,5	482,7	275,9	189,6	115,9	115,9
48 Sociale werkvoorziening						
Uitgaven	2 499,9	2 371,5	2 387,9	2 389,0	2 389,3	2 390,6
Ontvangsten	530,4	528,1	537,5	546,2	556,2	556,2
49 Overige inkomensbescherming						
Uitgaven	655,1	690,8	684,1	678,9	675,3	666,2
50 Tegemoetkoming specifieke kosten						
Uitgaven	147,8	1 189,9	1 231,6	1 270,5	1 304,4	1 339,7
Ontvangsten	13,0					
51 Rijksbijdragen sociale fondsen						
Uitgaven	15 984,8	11 990,5	13 161,1	14 099,8	14 792,0	15 165,8
97 Aflopende regelingen						
Uitgaven	0,2	0,1				
Ontvangsten	5,0	5,0				
98 Algemeen						
Uitgaven	202,5	182,4	275,2	272,6	273,8	273,8
Ontvangsten	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
99 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	2,0	- 40,7	1,6	7,2	- 8,2	- 9,2

Het artikel *Arbeidsparticipatie* laat in met name 2010 een hoger budget zien dan in de periode vanaf 2012. Dit wordt veroorzaakt doordat middelen uit het aanvullend beleidsakkoord voor de periode 2009 – 2011 neerslaan op dit artikel. Hierbij gaat het om middelen uit de arbeidsmarkt- en uit de jeugdwerkloosheidsenveloppe.

Horizontale Toelichting

De oplopende uitgaven op het artikel *Inkomensbescherming met activering* worden veroorzaakt door stijgende uitgaven aan m.n. de bijstand, veroorzaakt door een doorwerking van een verslechterende conjunctuur.

De uitgaven op het artikel *Re-integratie* laten een daling zien als gevolg van de korting op het re-integratiebudget. Deze korting is geboekt ter dekking van de budgettaire problematiek waarmee het ministerie van SZW geconfronteerd werd.

Door het wijzigen van de indicatiestelling om in aanmerking te komen voor een Tegemoetkoming in de Onderhoudskosten Gehandicapte kinderen (TOG) zijn er vanaf 2010 lagere uitgaven op het artikel *Tegemoetkoming specifieke kosten*.

Op het artikel *Algemeen* worden de apparaatuitgaven en subsidie-, voorlichtings-, onderzoeks- en handavingsbudgetten verantwoord die niet direct kunnen worden toegerekend aan één van de beleidsartikelen. Voor de jaren 2010 en 2011 wijken de bedragen af van de latere jaren. Dit komt doordat voor deze jaren de apparaatskosten zoveel mogelijk zijn toegerekend aan de beleidsartikelen.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	15 426,7	16 293,8	16 594,9	16 798,9	17 603,7	18 569,6
totaal niet-belastingontvangsten	181,5	151,1	103,9	88,4	69,4	45,2
41 Volksgezondheid						
Uitgaven	841,4	686,4	654,5	640,4	626,7	620,2
Ontvangsten	17,8	13,8	17,9	15,6	15,9	9,8
42 Gezondheidszorg						
Uitgaven	7 512,3	8 471,7	8 782,8	8 858,8	9 573,2	10 416,8
Ontvangsten	138,0	122,4	71,1	58,0	38,6	20,5
43 Langdurige Zorg						
Uitgaven	6 026,6	6 202,2	6 250,5	6 396,5	6 523,4	6 652,3
Ontvangsten	1,4					
44 Maatschappelijke Ondersteuning						
Uitgaven	284,5	186,1	187,9	195,1	196,1	196,1
Ontvangsten	9,4					
46 Sport						
Uitgaven	115,9	137,0	125,8	128,2	128,3	128,3
Ontvangsten	1,4	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
47 Oorlogsgetroffenen en herinnering WO II						
Uitgaven	378,3	358,1	341,1	324,0	307,1	291,4
98 Algemeen						
Uitgaven	331,2	300,6	292,1	291,8	291,3	291,3
Ontvangsten	8,4	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
99 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 63,6	- 48,4	- 39,8	- 35,9	- 42,4	- 26,7
Ontvangsten	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Horizontale Toelichting

De totale uitgaven op de begroting van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vertonen een stijgende lijn, hoofdzakelijk veroorzaakt door stijgingen op het artikel Gezondheidszorg en het artikel Langdurige zorg.

Artikel 41 (Volksgezondheid) laat een daling zien van 2010 op 2011. Deze incidentele daling van het budget heeft te maken met de incidentele kosten als gevolg van de aanschaf en uitvoering van de griepvaccinatie ten behoeve van de Nieuwe Influenza A (H₁N₁) in 2009 die gedeeltelijk in 2010 zijn neergeslagen.

Artikel 42 (Gezondheidszorg) laat een oploop zien die wordt veroorzaakt door de stijging van de zorgtoeslag en de Rijksbijdrage 18⁻ ten behoeve van de Zorgverzekeringswet (Zvw). De zorgtoeslag is de tegemoetkoming in de kosten van de nominale premie Zvw. Door stijgende zorgpremies – als gevolg van stijgende zorgkosten – relatief aan de stijging van het inkomen, nemen de daaraan gekoppelde totale kosten van de zorgtoeslag eveneens toe. De stijging van de zorgpremies zorgt er ook voor dat de rijksbijdrage 18⁻ een stijgende lijn vertoont.

Artikel 43 (Langdurige Zorg) laat een oploop zien die wordt veroorzaakt door de stijging van de kosten van de Wet tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg). Daarnaast is er sprake van een stijging van de rijksbijdrage BIKK AWBZ (bijdrage in de kosten van kortingen). Deze bijdrage compenseert de premiederving bij onder andere de AWBZ, die ontstaan is door de grondslagverkleining voor de premieheffing. Deze grondslagverkleining trad op na de invoering van het nieuwe belastingstelsel in 2001.

Artikel 44 (Maatschappelijke Ondersteuning) laat een daling zien van 2010 op 2011. Deze incidentele daling van het budget heeft te maken met de overheveling van het budget voor vrouwenopvang naar het gemeentefonds. Deze specifieke uitkering wordt met deze overheveling een decentralisatie-uitkering.

Artikel 47 (Oorlogsgetroffenen en Herinnering WO II) vertoont een structurele daling ten gevolge van een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden.

Horizontale Toelichting

Jeugd en Gezin

XVII Jeugd en Gezin bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	6 683,8	6 780,2	6 756,3	6 748,1	6 714,3	6 711,3
totaal niet-belastingontvangsten	182,6	169,8	185,2	190,2	194,2	194,2
1 Gezin en inkomen						
Uitgaven	4 396,8	4 514,2	4 483,3	4 455,8	4 434,2	4 432,0
Ontvangsten	167,3	161,3	182,3	187,3	191,3	191,3
2 Gezond opgroeien						
Uitgaven	381,8	400,8	399,3	399,5	399,5	399,5
Ontvangsten	2,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
3 Zorg en bescherming						
Uitgaven	1 904,9	1 860,9	1 869,6	1 888,6	1 876,5	1 875,7
Ontvangsten	13,3	7,0	1,4	1,4	1,4	1,4
98 Algemeen						
Uitgaven	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
99 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven		3,9	3,9	3,9	3,9	3,9

De totale uitgaven op de begroting van Jeugd en Gezin vertonen een lichte stijging tot 2011, voornamelijk veroorzaakt door de stijging op artikel 1 *Gezin en Inkomen*. Vanaf 2012 is er sprake van een licht dalende lijn.

De ontwikkeling op artikel *Gezin en inkomen* laat meerjarig een lichte afloop zien. Voor het kindgebonden budget geldt dat er sprake is van een oploop van 2010 naar 2011 vanwege het beschikbaar komen van een hogere tegemoetkoming per kind. De lichte afloop na 2011 wordt voornamelijk veroorzaakt door de daling van het aantal kinderen die in aanmerking komen voor kinderbijslag. De ontvangsten op dit artikel bestaan uit geraamde terugontvangsten op het kindgebonden budget vanwege de hoge bevoorschotting van de Belastingdienst.

Op het artikel *Gezond opgroeien* is in 2011 een lichte groei te zien. Dit betreft de oploop in de Brede Doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin.

Het verloop op artikel *Zorg en bescherming* wordt met name veroorzaakt door de volumeontwikkeling in de jeugdbescherming en de jeugdzorg en aanpassing van het budget voor de Raad van de Kinderbescherming in verband met de invoering van de nieuwe kindbeschermingswet.

Horizontale Toelichting

Gemeentefonds

Gemeentefonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	18 464,7	18 110,9	17 820,0	17 862,0	17 797,9	17 640,6
totaal niet-belastingontvangsten	0,1					
1 Gemeentefonds Uitgaven	18 464,7	18 110,9	17 820,0	17 862,0	17 797,9	17 640,6
Ontvangsten	0,1					

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt bepaald door de accessystematiek («trap op-trap af») en toevoegingen en onttrekkingen in verband met taakwijzigingen. De accessystematiek is voor de periode 2009–2011 buiten werking gesteld. De daling in de uitgaven in de periode 2010–2015 wordt voor een groot deel verklaard doordat tijdelijke of incidentele middelen voor extra taken aflopen.

Provinciefonds

Provinciefonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	1 457,7	1 142,5	1 086,0	1 090,0	1 071,8	926,8
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Provinciefonds Uitgaven	1 457,7	1 142,5	1 086,0	1 090,0	1 071,8	926,8

De ontwikkeling van het provinciefonds wordt bepaald door de accessystematiek («trap op-trap af») en toevoegingen en onttrekkingen in verband met taakwijzigingen. De accessystematiek is voor de periode 2009–2011 buiten werking gesteld. Verder is bij Voorjaarsnota 2009 besloten dat het provinciefonds met ingang van 2011 met 300 mln. structureel wordt verlaagd.

Horizontale Toelichting

Infrastructuurfonds

A Infrastructuurfonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	9 068,8	8 321,9	8 203,5	7 995,5	8 541,6	7 598,5
totaal niet-belastingontvangsten	8 696,5	8 321,9	8 203,5	7 995,5	8 541,6	7 598,5
11 Hoofdwatersystemen						
Uitgaven	1 107,3	1 008,7	983,5	808,7	919,7	829,8
Ontvangsten	66,6	114,3	85,8	83,5	81,0	81,0
12 Hoofdwegennet						
Uitgaven	2 991,4	3 032,3	2 891,9	3 065,1	3 750,8	2 423,7
Ontvangsten	239,8	159,8	93,4	289,8	312,9	289,5
13 Railwegen						
Uitgaven	2 656,4	2 435,7	2 231,2	2 304,7	2 388,0	2 549,3
Ontvangsten	17,8	29,0	86,1	174,1	186,5	186,5
14 Regionaal en lokale infrastructuur						
Uitgaven	375,4	231,4	399,0	486,6	308,6	230,0
15 Hoofdvaarwegennet						
Uitgaven	939,2	928,1	905,3	799,5	678,2	794,4
Ontvangsten	67,6	56,9	65,8	21,8	7,8	
16 Megaprojecten niet-Verkeer en Vervoer						
Uitgaven	200,2	658,6	627,1	483,1	450,1	464,9
Ontvangsten	5,2	20,2	20,0	23,0	20,0	17,3
17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer						
Uitgaven	152,6		40,0	40,0	40,0	300,0
18 Overige uitgaven en ontvangsten						
Uitgaven	646,4	27,1	125,4	7,8	6,1	6,3
Ontvangsten	623,8	5,5	119,5			
19 Bijdrage andere begrotingen Rijk						
Ontvangsten	7 675,8	7 936,2	7 732,8	7 403,4	7 933,3	7 024,1

De aan de uitvoering gerelateerde beleidsdoelstellingen van Verkeer en Waterstaat (VenW) zijn in de begroting van het Infrastructuurfonds (IF) opgenomen. Het IF wordt gevoed vanuit de begroting van VenW (6,4 mld. in 2011) en vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (1,6 mld. in 2011). Daarnaast zijn er bijdragen van met name decentrale overheden (0,4 mld. in 2011).

De hogere budgetten in 2010 en 2011 op *artikel 11 Hoofdwatersystemen* hangen samen met investeringen in het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) zwakke schakels in de kustverdediging. Hier wordt nog extra geïnvesteerd in het kader van zandsuppleties binnen het aanvullend beleidsakkoord. Het budget voor HWBP loopt af in latere jaren. In 2014 loopt het budget weer op doordat er middelen zijn toegevoegd in het kader van de rampenbeheersingsstrategie bij overstromingen van Rijn en Maas. De ontvangsten zijn voornamelijk afkomstig van de waterschappen in het kader van de taakstelling «doelmatig waterbeheer».

Horizontale Toelichting

In *artikel 12 Hoofdwegennet* zijn de uitgaven in 2013 en 2014 hoger vanwege bijdragen uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) aan het project Noordvleugel en de T-structuur Eindhoven. Daarnaast worden in 2013 en 2014 de grootste uitgaven gedaan aan het project A1/A6/A9 Schiphol–Amsterdam–Almere.

Op *artikel 13 Railwegen* zijn zowel aanleg-, als onderhoud- en vervangingsbudgetten opgenomen. Voor de tweede fase Herstelplan Spoor zijn middelen beschikbaar gesteld tot en met 2012. Ná 2010 dalen de beschikbare middelen voor het herstelplan, om na 2012 geheel te stoppen. Vanwege vertraagde besluitvorming bij het project Zuidas (400 mln.) zijn de geraamde uitgaven verschoven naar latere jaren. Daarnaast is het saldo uit 2009 verspreid over de jaren. Ten slotte zijn er in de jaren 2012–2014 FES-middelen toegekend voor het Programma Hoogfrequent Spoor (totaal 498 mln.).

Het budget voor *artikel 14 Regionale en lokale infrastructuur* fluctueert, omdat het uitgaven (subsidies) betreft voor grote infrastructuurprojecten die door andere overheden worden aangelegd. In 2012 en 2013 liggen de uitgaven op een hoger niveau. Een oorzaak hiervan is het Regio Specifiek Pakket voor het Noorden (RSP), dat is ingesteld als gevolg van het niet aanleggen van de Zuiderzeelijn (500 mln. in de jaren 2009–2013). Noordelijke regio's kunnen aanspraak maken op deze middelen om de regionale bereikbaarheid te verbeteren.

Op *artikel 15 Hoofdvaarwegennet* worden fluctuaties in de uitgaven voornamelijk bepaald door het verloop van de aanlegprojecten Maasroute en de Zuid–Willemsvaart. Beide projecten zitten vanaf 2010 in de realisatiefase, wanneer de grootste uitgaven worden gedaan. Daarnaast zijn er in 2010 uitgaven aan sluizen en binnenhavens vanuit het aanvullend beleidsakkoord.

De uitgaven op *artikel 16 Megaprojecten niet-Verkeer en Vervoer* bereiken in 2011 en 2012 een piek door de realisatie van het Project Mainport Rotterdam. De middelen zijn toegekend vanuit het FES. Daarnaast worden tot en met 2015 de verschillende projecten voor Ruimte voor de Rivier gerealiseerd.

Op *artikel 17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer* staan alleen uitgaven geraamd voor het project Anders Betalen voor Mobiliteit (ABvM). Het geraamde budget is naar latere jaren verschoven, waarmee de oploop van de raming in 2015 wordt verklaard.

Op *artikel 18 Overige uitgaven en ontvangsten* wordt het patroon van zowel de uitgaven als de ontvangsten in 2011 en 2012 bepaald door de afloop van schatkistleningen aan ProRail.

De ontvangsten op het *artikel 19 Bijdrage andere begrotingen Rijk* betreft de voeding van het Infrastructuurfonds vanuit zowel de begroting van Verkeer en Waterstaat als vanuit het FES. In 2011 komen extra middelen het Infrastructuurfonds binnen als gevolg van het verschuiven van het voordelig saldo 2009 naar 2011 (370 mln.). In 2013 zijn de ontvangsten lager omdat o.a middelen uit dat jaar voor het aanvullend beleidsakkoord naar 2010 zijn geschoven. Het niveau in 2015 is lager omdat er voor dat jaar nog maar weinig bedragen zijn toegekend vanuit het FES.

Fonds Economische Structuurversterking

Fonds Economische Structuurversterking bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	3 336,5	2 722,6	2 174,2	2 310,2	2 478,5	1 445,1
totaal niet-belastingontvangsten	3 336,5	2 722,6	2 174,2	2 310,2	2 478,5	1 445,1
11 Verkeer en Vervoer Uitgaven	1 266,7	1 503,5	980,4	1 120,9	1 626,6	569,0
12 Milieu en Duurzaamheid Uitgaven	674,3	454,6	304,5	269,1	28,6	16,7
13 Kennis en Innovatie Uitgaven	618,5	386,0	319,0	238,8	173,1	7,4
14 Ruimtelijke Ordening Uitgaven	536,6	189,1	151,5	169,6	76,9	13,4
15 Projecten in Voorbereiding Uitgaven	240,4	189,5	418,8	511,7	573,3	838,6
21 Ontvangsten uit Aardgasbaten Ontvangsten	3 336,5	2 722,6	2 174,2	2 310,2	2 478,5	1 445,1

Het Fonds Economische Structuurversterking (FES) is een verdeelfonds en heeft als doel het financieren van investeringsprojecten van nationaal belang waarmee beoogd wordt de economische structuur te versterken.

Binnen de artikelen *Verkeer en Vervoer*, *Milieu en Duurzaamheid*, *Kennis en Innovatie* en *Ruimtelijke ordening* worden bijdragen geleverd aan verschillende departementale begrotingen vanuit het FES. Voorbeelden van deze bijdragen zijn het Project Mainport Rotterdam, Programma Hoogfrequent Spoor (PHS), de Innovatieagenda Energie luchtkwaliteit, het Budget investeringen in ruimtelijke kwaliteit (BIRK) en Nota Ruimte-projecten.

De feitelijke projectuitgaven worden onderbouwd, geraamd en verantwoord op de andere begrotingshoofdstukken. Artikel 11 tot en met 14 geven aan hoeveel FES-middelen reeds op de departementale begrotingen staan.

De middelen die reeds op de begroting van VenW of het Infrastructuurfonds staan in het kader van Verkeer en Vervoer (art. 11) vertonen een grillig verloop in de jaren 2010–2015. De uitgaven in 2010 en 2011 zijn relatief hoog als gevolg van het Bereikbaarheid/voorfinanciering 12 mld. pakket dat ultimo 2011 stopt. De geraamde uitgaven voor 2014 bestaan vrijwel geheel (1,2 mld.) uit uitgaven voor de wegontsluiting van de Noordvleugel.

De hoeveelheid middelen op departementale begrotingen in het kader van Milieu en Duurzaamheid (art. 12), Kennis en Innovatie (art. 13) en Ruimtelijke Ordening (art. 14) dalen vanaf 2011. Besluitvorming over toekenning van de op artikel 15 gereserveerde middelen voor de periode vanaf 2011 zal door een volgend kabinet moeten plaatsvinden. Er zijn minder middelen beschikbaar voor deze domeinen vanwege het aflopen van de investeringsimpuls uit 2005.

Horizontale Toelichting

Artikel 15 bevat de reservering van middelen voor projecten en programma's in voorbereiding. Zodra de projecten voldoende zijn uitgewerkt en besluitvorming heeft plaatsgevonden, worden de middelen overgeheveld naar het desbetreffende uitgavenartikel (artikel 11 t/m 14) van de FES-begroting. Tegelijkertijd worden de middelen overgeheveld naar de verschillende departementale begrotingen. De gereserveerde, nog niet bestede middelen, nemen toe van ca. 200 mln. tot ruim 800 mln. in 2015.

De voeding van het FES (art. 21) is vastgezet door deze gelijk te stellen aan de begrote uitgaven uit het FES.

AOW-Spaarfonds

AOW-spaarfonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven						
totaal niet-belastingontvangsten	5 086,9	5 365,7	5 680,3	6 020,9	6 390,3	6 775,3
1 Rijksbijdrage AOW-spaarfonds Ontvangsten	3 312,6	3 426,0	3 539,5	3 652,9	3 766,4	3 879,8
2 Rentebijdrage over AOW-spaarfonds Ontvangsten	1 774,3	1 939,6	2 140,8	2 368,0	2 623,9	2 895,5

Het AOW-spaarfonds wordt gevoed door bijdragen vanuit de begroting van SZW. De *Rijksbijdrage* dient conform de wet Premiemaximering AOW en introductie spaarfonds AOW jaarlijks met minimaal 113,4 mln. te stijgen. Daarnaast wordt de *Rentebijdrage* over het totaal opgebouwde vermogen aan het fondsvermogen toegevoegd.

Diergezondheidsfonds

Diergezondheidsfonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	63,9	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
totaal niet-belastingontvangsten	55,7	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
1 Bewaking en bestrijding van dierziekten						
Uitgaven	63,9	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
Ontvangsten	55,7	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1

Op de begroting van het Diergezondheidsfonds (DGF) worden meerjarig de reguliere uitgaven voor *Bewaking en bestrijding van dierziekten* opgenomen. Dekking vindt plaats door bijdragen van de sector, de EU en het Rijk. De hogere uitgaven in 2010 zijn het gevolg van de kosten die gemaakt worden ter bestrijding van de Q-koortscrisis.

De ontvangsten lopen in 2010 éénmalig op als gevolg van de overheveling van het positieve eindsaldo uit 2009.

Horizontale Toelichting

BTW-compensatiefonds

BTW-compensatiefonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	2 788,0	2 844,2	2 894,7	2 896,4	2 896,4	2 896,4
totaal niet-belastingontvangsten						
1 BTW-compensatiefonds Uitgaven	2 788,0	2 844,2	2 894,7	2 896,4	2 896,4	2 896,4

Gemeente, provincies en kaderwetgebieden kunnen de betaalde BTW voor hun niet-ondernemersactiviteiten in beginsel gecompenseerd krijgen uit het BTW-compensatiefonds.

Waddenfonds

Waddenfonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	34,1	80,5	40,5	37,6	39,3	41,0
totaal niet-belastingontvangsten	4,5	33,9	33,9	37,6	39,3	41,0
1 Waddenfonds Uitgaven	34,1	80,5	40,5	37,6	39,3	41,0
Ontvangsten	4,5	33,9	33,9	37,6	39,3	41,0

Het *Waddenfonds* is ingesteld in 2007 en vanaf dat jaar worden middelen aan dit fonds toegevoegd vanuit de VROM begroting. Deze middelen worden ingezet voor de verbetering van de economische structuur en het milieu in het Waddengebied. De piek van de uitgaven in 2011 wordt veroorzaakt doordat het Kabinet ter financiering van de versnelde uitvoering van projecten in het aanvullend beleidsakkoord heeft besloten om 40 mln. uit 2009 door te schuiven naar 2011.

BES-fonds

I BES-fonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven		21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
totaal niet-belastingontvangsten						
1 BES-fonds Uitgaven		21,3	21,3	21,3	21,3	21,3

De vrije uitkeringen aan de BES zullen via een zelfstandige begroting (BES-fonds) worden verantwoord. Deze wordt bij de ontwerpbegroting 2011 in het leven geroepen.

Horizontale Toelichting

Accres gemeentefonds/provinciefonds

Accres Gemeentefonds/Provinciefonds bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	0,0	0,0	359,2	924,4	1 603,9	2 411,5
60 Accres gemeentefonds	0,0	0,0	331,9	854,1	1 482,0	2 228,3
61 Accres provinciefonds	0,0	0,0	27,3	70,2	121,9	183,3

Het *accres van het gemeentefonds* en *het provinciefonds* wordt berekend door de mutatie van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven als groeivoet te nemen over de grondslag, gevormd door gemeente- respectievelijk provinciefonds. De stijging van accresen wordt veroorzaakt door een stijging van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven.

Prijsbijstelling/Indexering WSF

2 Prijsbijstelling/Indexering WSF bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	0,0	506,8	1 368,3	1 965,5	2 696,9	3 360,3
80 Prijsbijstelling	0,0	500,6	1 354,5	1 889,5	2 550,0	3 141,6
84 Indexering WSF	0,0	6,2	13,8	76,0	146,9	218,7

Op de aanvullende post *Prijsbijstelling* worden de middelen gereserveerd die worden gebruikt om de prijsgevoelige uitgaven op de diverse begrotingen te compenseren voor de prijsontwikkeling. Deze compensatie wordt jaarlijks van de Aanvullende Post overgeboekt naar de departementale begrotingen. Op de Aanvullende Post wordt de prijsbijstelling voor de komende vijf jaar gereserveerd, dit verklaart de oploop in bovenstaande reeks.

De prijsbijstelling tranche 2010 is voor het jaar 2010 niet uitgekeerd; voor de jaren 2011–2015 is de prijsbijstelling wel uitgekeerd.

Horizontale Toelichting

Arbeidsvoorwaarden

Arbeidsvoorwaarden bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven		1 059,0	2 515,2	3 982,6	5 797,2	7 706,1
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn RB-eng Uitgaven		952,5	2 269,9	3 605,4	5 262,8	7 002,0
2 Arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn SZ Uitgaven		87,9	199,5	305,7	431,7	569,3
3 Arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn Z Uitgaven		16,6	40,4	63,3	91,1	120,0
4 Indexering rijksbijdragen Uitgaven		2,1	5,4	8,2	11,6	14,7

Op de Aanvullende Post *arbeidsvoorwaarden* worden de middelen gereserveerd die nodig zijn om de loongevoelige uitgaven op de Rijksbegroting, Sociale Zekerheid en Zorg op het uitgavenpeil van het desbetreffende jaar te brengen. De oploop in de cijfers ontstaat doordat jaarlijks een structurele reservering wordt opgenomen teneinde de begrotingsuitgaven (zoals deze op de afzonderlijke begrotingen zijn opgenomen) van constante naar lopende prijzen te brengen.

Koppeling Uitkering

Koppeling Uitkeringen bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven		124,3	299,0	512,5	789,5	1 093,2
totaal niet-belastingontvangsten		6,9	17,3	31,1	48,7	66,9
46 Inkomensbescherming met activering Uitgaven		106,8	248,9	422,0	651,4	904,5
47 Re-integratie Uitgaven		2,2	4,6	8,7	13,7	19,7
48 Sociale werkvoorziening Ontvangsten		6,9	17,3	31,1	48,7	66,9
49 Overige inkomensbescherming Uitgaven		8,9	21,9	37,8	57,4	77,4
50 Tegemoetkoming specifieke kosten Uitgaven		6,4	23,6	44,0	67,0	91,6

Op de Aanvullende Post Koppeling Uitkeringen worden de uitgaven voor de indexering van de begrotingsgefinancierde sociale-zekerheidsuitgaven geraamd. De mutaties in uitgaven op de artikelen komen tot stand door aanpassingen van de WKA (Wet koppeling met afwijkingmogelijkheden)-index en door grondslageffecten bij de uitkeringen en programma-

Horizontale Toelichting

uitgaven. Aanpassing van de WKA-index vindt plaats op basis van CPB-cijfers over de contractloonontwikkeling.

Nominale bijstelling AKW

Nominale Bijstelling AKW bedragen in miljoenen euro's		2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven				34,6	109,0	184,1	263,8
totaal niet-belastingontvangsten				2,7	5,8	9,3	12,7
1	Gezin en inkomen						
	Uitgaven			34,6	109,0	184,1	263,8
	Ontvangsten			2,7	5,8	9,3	12,7

De totale uitgaven op hoofdstuk 91, de nominale bijstelling Algemene Kinderbijslagwet (AKW), vertonen een stijgende lijn vanaf 2012. De AKW en het kindgebonden budget (WKB) worden jaarlijks geïndexeerd. Vanwege de economische situatie en eerdere overschrijdingen op de kinderregelingen is vorig jaar besloten om niet te indexeren in 2010 en 2011. Vanaf 2012 wordt er weer geïndexeerd.

Horizontale Toelichting

Homogene Groep Internationale Samenwerking

Homogene Groep Internationale Samenwerking bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal uitgaven	5 642,9	6 029,0	6 200,8	6 141,0	6 358,4	6 566,2
Totaal niet-belastingontvangsten	144,3	140,3	132,4	133,4	133,2	122,0
2B. Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten						
Uitgaven	0,1					
5. Buitenlandse Zaken						
Uitgaven	4 771,8	4 961,3	5 312,9	5 392,6	5 663,9	5 831,3
Ontvangsten	125,6	118,2	110,9	114,9	118,8	118,8
Artikel 21: Versterkte intern rechtsorde en eerbiediging mensenrechten						
Uitgaven	113,9	118,3	113,6	103,6	100,2	100,2
Artikel 22: Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur						
Uitgaven	838,0	785,7	860,4	862,4	864,4	863,9
Ontvangsten	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Artikel 23: Versterkte Europese samenwerking						
Uitgaven	213,0	211,0	225,0	229,1	204,1	212,9
Artikel 24: Meer welvaart en minder armoede						
Uitgaven	837,5	826,1	1 032,4	1 136,9	1 366,9	1 512,7
Ontvangsten	19,9	20,5	20,1	24,2	28,1	28,1
Artikel 25: Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling						
Uitgaven	1 559,1	1 564,6	1 737,5	1 695,5	1 695,5	1 695,5
Artikel 26: Beter beschermd en verbeterd milieu						
Uitgaven	328,8	511,7	461,2	446,0	405,0	405,0
Artikel 27: Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van persoonsverkeer						
Uitgaven	30,3	26,9	24,6	24,6	24,6	24,6
Ontvangsten	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4
Artikel 28: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland						
Uitgaven	75,6	73,4	72,9	72,6	72,6	72,6
Ontvangsten	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Artikel 29: Geheim						
Uitgaven	0,2					
Artikel 30: Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	30,7	63,1	73,4	99,2	211,3	224,1
Artikel 31: Algemeen						
Uitgaven	744,7	780,4	712,1	722,7	719,3	719,7
Ontvangsten	65,3	57,3	50,3	50,3	50,3	50,3

Horizontale Toelichting

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
6. Justitie Uitgaven	28,0	35,0	30,2	30,3	26,1	26,1
7. Binnenlandse Zaken en Koninkrijks- relaties Uitgaven	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
8. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Uitgaven	73,2	72,7	72,7	71,6	71,3	71,3
9B. Financiën Uitgaven	58,0	344,6	258,9	167,6	197,0	245,4
Ontvangsten	10,1	8,9	8,3	7,8	3,7	
10. Defensie Uitgaven	388,6	291,4	219,7	219,7	219,7	219,7
Ontvangsten	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
11. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer Uitgaven	76,7	98,3	89,7	60,1	5,4	5,4
12. Verkeer en Waterstaat Uitgaven	19,9	14,9	14,9	15,0	15,0	14,6
13. Economische Zaken Uitgaven	182,3	171,8	165,3	147,5	123,5	116,0
Ontvangsten	7,2	11,8	11,8	9,3	9,3	1,8
14. Landbouw, Natuur en Voedselkwa- liteit Uitgaven	29,8	29,2	28,2	28,2	28,2	28,2
15. Sociale Zaken en Werkgelegenheid Uitgaven	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
16. Volksgezondheid, Welzijn en Sport Uitgaven	13,2	8,6	7,1	7,1	6,9	6,9

De *Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)* is een aparte budgettaire constructie, waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het bruto nationaal product, en bedraagt 0,8 procent bnp. Het non-ODA deel van de HGIS kent een vaste omvang, dat wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen.

Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van *Buitenlandse Zaken* verantwoord. Daarom wordt het verloop van de HGIS-uitgaven van die begroting per artikel toegelicht. Voor de overige begrotingen wordt de toelichting per departement gepresenteerd.

Het grillige patroon op *Meer welvaart en minder armoede* komt met name doordat op dit artikel de verandering van het ODA-budget als gevolg van wijzigingen in het bnp zijn verwerkt. De middelen worden vanaf dit artikel vervolgens uitgedeeld naar de andere beleidsartikelen. Met name voor de latere jaren heeft dit nog niet plaatsgevonden, waardoor de geraamde stijging van het bnp en daarmee die van het ODA-budget goed zichtbaar is op dit artikel. Bovendien worden deze uitgaven beïnvloed door de fondsen van de regionale ontwikkelingsbanken.

Horizontale Toelichting

Om invulling te geven aan de kortingen op het ODA-budget door het in 2009 gedaalde bnp zijn in de jaren 2010 en 2011 onder meer lagere uitgaven gepland voor de beleidsthema's onderwijs, HIV/Aids en participatie civil society. Dit wordt zichtbaar op het artikel *Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling*.

Door het vorige kabinet is een intensivering voor duurzame energie in ontwikkelingslanden voorzien. Dit is te zien op het artikel *Beter beschermd en verbeterd milieu*. Verder zijn, samenhangend met de ODA-schuiven uit het aanvullend beleidsakkoord van 2009, uitgaven op dit artikel, onder meer voor hernieuwbare energie, gefaseerd van 2010 naar latere jaren (met name 2011).

Op het artikel *Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van persoonsverkeer* zijn de uitgaven in 2010 en 2011 iets hoger door kosten voor de ontwikkeling van de nieuwe consulaire informatiesystemen.

De HGIS kent een eigen systematiek voor loon- en prijsbijstellingen, de HGIS-indexering. De post *Nominaal en onvoorzien* wordt gebruikt als reservering om toekomstige stijgingen van lonen en prijzen op te vangen. Aangezien lonen en prijzen jaar op jaar stijgen, kent de reeks een oploop. In 2010 zijn de meeste middelen al toebedeeld aan HGIS-artikelen op de diverse begrotingen.

Op de *Financiën*-begroting staan de betalingen aan onder meer het internationaal ontwikkelingsfonds (IDA). Deze betalingen zijn niet elk jaar gelijk, maar afhankelijk van jaarlijks te maken afspraken over de hoogte en het kaspatroon van de afdracht. Daardoor laten de HGIS-uitgaven van Financiën een ongelijkmatig beeld zien.

Tot en met 2011 is het budget op de begroting van *Defensie* opgehoogd voor de inzet in Afghanistan in het kader van de misse ISAF III en de Nederlandse redeployment van deze missie.

De budgetten voor het Clean Development Mechanism (begroting *VROM*) en voor Joint Implementation (begroting *EZ*) fluctueren enigszins, omdat de uitvoering van projecten niet op elk moment gegarandeerd is. In 2012 lopen het Kyoto-akkoord en de huidige afspraken voor de klimaatprogramma's CDM en JI af. In afwachting van een nieuw klimaatakkoord zullen in 2013 vooralsnog de laatste betalingen worden gedaan, voor 2014 staan geen uitgaven meer begroot. Op de begroting van EZ resteren dan nog de HGIS-uitgaven t.b.v. buitenlands economische betrekkingen.

Horizontale Toelichting

Aanvullende Post Algemeen

Algemeen bedragen in miljoenen euro's		2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven		- 947,2	- 345,6	84,0	60,4	60,4	60,4
totaal niet-belastingontvangsten							
2	Uitvoeringskosten fiscale wetsvoorstellen Uitgaven	3,0	6,9	12,4	15,7	15,7	15,7
4	Eindejaarsmarge Uitgaven	- 1 494,7	- 392,5				
55	Diversen Uitgaven	544,5	39,9	71,6	44,8	44,8	44,8

Op de Aanvullende Post Algemeen staan middelen waarvan op het moment van reservering de definitieve aanwending nog niet expliciet kan worden aangegeven. Daarnaast staan op de aanvullende post taakstellingen geparkeerd die uiteindelijk door de diverse begrotingen ingevuld worden (bijvoorbeeld de ramingstechnische veronderstelling in=uit bij de eindejaarsmarge).

De negatieve omvang van de raming op het artikel *Eindejaarsmarge* wordt bepaald door de ramingstechnische veronderstelling in=uit. Er wordt verondersteld dat er aan het einde van het jaar voldoende onderuitputting is, om de uitdeling van de eindejaarsmarge te compenseren.

Daarnaast zijn middelen gereserveerd voor *Uitvoeringskosten fiscale wetsvoorstellen*. De uitgaven op de post *Diversen* betreffen voor het grootste deel een reservering voor de schuldsanering Antillen. Door kabinet Balkenende III is een start gemaakt met een traject dat moet leiden tot herziening van de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk, verbetering van het financiële beheer en oplossing van de schuldenproblematiek. Daarbij zal een groot deel van de schulden van de Antillen worden gesaneerd. Per 10-10-2010 zal het land Antillen ophouden te bestaan, de gereserveerde middelen op dit artikel nemen daarom na 2010 aanzienlijk af.

Horizontale Toelichting

Consolidatie

Consolidatie bedragen in miljoenen euro's	2010	2011	2012	2013	2014	2015
totaal uitgaven	- 9 609,4	- 9 131,5	- 8 757,6	- 8 235,3	- 8 452,2	- 7 309,3
totaal niet-belastingontvangsten	- 9 609,4	- 9 131,5	- 8 757,6	- 8 235,3	- 8 452,2	- 7 309,3

De post Consolidatie wordt gebruikt voor het corrigeren van de Rijksbegroting voor dubbeltellingen die ontstaan door het «bruto-boeken» van bijdragen. Het bruto-boeken houdt in dat zowel het departement dat bijdraagt, als het departement dat ontvangt de uitgaven op zijn begroting opneemt. Het ontvangende departement raamt daarnaast de te ontvangen bijdragen ook aan de ontvangstenkant van de begroting. Hierdoor wordt het rekenkundig niveau van de totale rijksuitgaven en de rijksontvangsten hoger dan het feitelijk niveau. Door de post Consolidatie wordt hiervoor gecorrigeerd. De hoogte van de post wordt in belangrijke mate bepaald door de bijdragen via de begrotingen van Verkeer en Waterstaat en het FES aan het Infrastructuurfonds.

2 Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

De verticale toelichting bevat een cijfermatig overzicht voor alle begrotingen van budgettaire veranderingen die zich hebben voorgedaan sinds de Ontwerpbegroting 2010. Er wordt per begroting een cijfermatig overzicht gepresenteerd, gevolgd door een toelichting op de voornaamste veranderingen. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de veranderingen wordt verwezen naar de afzonderlijke begrotingen.

De verticale toelichting onderscheidt drie categorieën mutaties:

1. mee- en tegenvallers;
2. beleidsmatige mutaties;
3. technische mutaties.

Alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet tot een ijklijn behoren, zijn in de laatste categorie «technische mutaties» geclusterd. Overigens hebben vrijwel alle overboekingen en desalderingen wél een beleidsmatig karakter. Dit komt tot uitdrukking in de toelichtingen. Ingeval samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden deze eenmaal toegelicht.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder HGIS valt, zichtbaar gemaakt. De veranderingen die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de verticale toelichting van alle HGIS-uitgaven. De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS en nog resterende stimuleringspakketmiddelen aan.

De ondergrens is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in principe alleen toegelicht, indien zich bijzonderheden voordoen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

I DE KONING: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	39,6	39,6	39,4	39,4	39,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,2	- 0,5	- 0,4	- 0,4	- 0,4	
	- 0,2	- 0,5	- 0,4	- 0,4	- 0,4	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	
	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	
Extrapolatie						39,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 0,1	- 0,4	- 0,3	- 0,3	- 0,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	39,5	39,2	39,1	39,1	39,1	39,1
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	39,5	39,2	39,1	39,1	39,1	39,1

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Onder de post diversen, zitten een aantal ombuigingen, waaronder een versobering op de privé-vliegreizen (vanaf 2011 structureel – 305 000) en een bijstelling onderhoud van de Groene Draeck (– 163 000 in 2010 en 2011).

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	136,7	132,4	133,9	132,8	132,8	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	2,2	4,3	4,3	0,3	0,3	
	2,2	4,3	4,3	0,3	0,3	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	
	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	
Extrapolatie						133,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	2,9	4,9	4,9	0,9	0,9	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	139,6	137,3	138,7	133,7	133,7	133,7
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	139,6	137,3	138,7	133,7	133,7	133,7

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Dit betreft voornamelijk middelen die niet tot besteding zijn gekomen in 2009, door de vertraging van ICT-projecten en de vervanging van het Rekencentrum. In beide gevallen gaat het om 4 mln. die nu zijn begroot in respectievelijk 2011 en 2012. Verder gaat het om middelen die in 2009 niet

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

tot besteding zijn gekomen en die via de eindejaarsmarge beschikbaar blijven voor 2010. Ook zijn er hogere uitgaven geraamd voor beeldregistratie (0,5 mln.) en de personele omvang van de Eerste Kamer (0,3 mln.).

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	108,1	105,7	100,4	99,2	99,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	4,5	4,1	1,4	2,1	2,1	
	4,5	4,1	1,4	2,1	2,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	3,0	6,2	6,2	6,2	6,2	
	3,0	6,2	6,2	6,2	6,2	
Extrapolatie						107,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	7,5	10,3	7,6	8,3	8,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	115,5	116,0	108,0	107,5	107,6	107,6
Totaal Internationale samenwerking	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	115,7	116,0	108,0	107,5	107,6	107,6

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	3,2	3,2	3,2	3,4	3,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1	
	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Extrapolatie						3,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8

Diversen

Deze post betreft ondermeer de compensatie van 2,7 mln. in 2010, aflopend tot 0,1 mln. in 2014, voor de toename van het aantal HBV-zaken (Hoger Beroep Vreemdelingen) bij de Raad van State. Van de begroting van VROM is 2,1 mln. overgeheveld om hogere uitgaven van de Raad van State door de invoering van de Wet Ruimtelijke Ordening te dekken. Voor de instelling van de Kinderombudsman wordt de begroting vanaf 2011 met 1,5 mln. verhoogd. Deze middelen zijn afkomstig van de begroting

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

van Jeugd en Gezin. Verder nemen de uitgaven met 1,7 mln. toe door de oprichting van het Kabinet van de Gouverneur van Sint Maarten.

III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	75,5	64,0	58,4	57,9	57,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin	3,1	- 0,1	- 1,1	- 1,0	- 1,0	
Diversen	3,1	- 0,1	- 1,1	- 1,0	- 1,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin	0,2	4,7	4,5	4,5	4,4	
Diversen	0,2	4,7	4,5	4,5	4,4	
Extrapolatie						61,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	3,3	4,6	3,4	3,4	3,4	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	78,7	68,6	61,8	61,4	61,1	61,1
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	78,7	68,6	61,8	61,4	61,1	61,1

III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5,9	5,8	5,8	5,8	5,8	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin	0,0	0,4	0,3	0,3	0,3	
Diversen	0,0	0,4	0,3	0,3	0,3	
Extrapolatie						6,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,0	0,4	0,3	0,3	0,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	5,9	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	5,9	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Deze diversenenpost bevat voornamelijk kasschuiven voor de rijksbrede communicatieprojecten ONS en 1-LOGO. Bij Najaarsnota en Voorlopige Rekening is afgesproken een deel van het budget voor 2009 voor deze projecten door te schuiven naar 2010. Daarnaast vallen ook de opboeking van de eindejaarsmarge, de aan AZ toegekende middelen voor Sociaal Flankerend Beleid en de Doelmatigheidskorting Rijksdienst (van 1,5%) voor 2012 en verder op personeel en materieel onder deze diversenenpost.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Deze besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	323,4	150,5	154,5	154,4	154,4	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Schuldsanering	18,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	18,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afbouw samenwerkingsmiddelen	0,0	- 16,9	- 36,4	- 72,8	- 72,8	
Arubadeal	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
BES-uitgaven 2010	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
BES-uitgaven 2010: dekking uit kasschuif	- 6,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
BES-uitgaven 2010: kasschuif	6,4	- 6,4	0,0	0,0	0,0	
BES-uitgaven 2010: onderuitputting + J&G	- 8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Eindejaarsmarge	9,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Mogelijke reservering tbv toezicht	0,0	9,9	10,0	10,0	10,0	
Pensioenfonds BES: aanvulling vermogen	50,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Pensioenfonds BES: betalingsachterstanden	- 25,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Pensioenfonds BES: dekking uit boedel BNA	- 25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Pensioenfonds BES: kasschuif boedel BNA	25,0	- 25,0	0,0	0,0	0,0	
Pensioenfonds BES: ontvangst boedel BNA (van IXB)	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	
Schuldsanering	462,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	512,8	- 13,4	- 26,4	- 62,8	- 62,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Betalingsachterstanden	194,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 6,5	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9	
	187,7	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9	
Extrapolatie						88,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	718,5	- 16,3	- 29,3	- 65,7	- 65,7	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	1 041,9	134,1	125,2	88,7	88,7	88,7
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	1 041,9	134,1	125,2	88,7	88,7	88,7

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

IV KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	16,1	15,5	15,5	15,5	15,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Rente leningen Nederlandse Antillen	0,0	- 7,0	- 7,1	- 7,2	- 7,3	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	- 7,0	- 7,1	- 7,2	- 7,3	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Betalingsachterstanden	194,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
	194,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie						8,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	194,2	- 7,0	- 7,1	- 7,2	- 7,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	210,3	8,5	8,4	8,3	8,2	8,1
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	210,3	8,5	8,4	8,3	8,2	8,1

Afbouw samenwerkingsmiddelen

De nieuwe staatkundige verhoudingen met de Nederlandse Antillen hebben tot gevolg dat er een einde komt aan de Nederlandse bijdrage voor de inzet van samenwerkingsmiddelen aan de eilanden. De hiervoor beschikbare middelen zullen derhalve worden afgebouwd.

Arubadeal

In het kader van de Arubadeal is afgesproken de schuld van Aruba aan Nederland te saneren. Deze Arubadeal houdt in dat de middelen bestemd voor de schuldsanering naar een volgend jaar kunnen worden meegenomen zonder dat dit ten koste gaat van de eindejaarsmarge. De beschikbare middelen kunnen tot en met 2012 worden gebruikt. In 2009 zijn niet alle middelen tot besteding gekomen, deze worden doorgeschoven naar 2010.

BES-uitgaven 2010 (diverse mutaties)

Er wordt een reservering getroffen met het oog op de uitgaven van departementen op de BES-eilanden tussen 10 oktober en 31 december. Dekking wordt geleverd middels een verwachte (en taakstellend ingeboekte) onderuitputting, met middelen die gereserveerd stonden voor Jeugd & Gezin en een kasschuif uit 2011.

Mogelijke reservering tbv toezicht

Dit betreft een reservering ten behoeve van technische bijstand dan wel hoger toezicht op Sint Maarten en Curaçao. Dit is nodig om zo de nieuwe landen bij te staan bij de opbouw van hun overheidsapparaat en erop toe te zien dat dit functioneert volgens de vastgestelde criteria voor bijvoorbeeld rechtshandhaving en bestuur.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Pensioenfondsen BES (diverse mutaties)

In verband met de nieuwe staatkundige verhoudingen per 10 oktober 2010, worden de verplichtingen van het Algemeen Pensioenfonds Nederlandse Antillen gedekt. Dekking wordt (via een kasschuif uit 2011) geleverd middels een ontvangst (op begroting IXB) samenhangend met de boedelscheiding van de Bank Nederlandse Antillen (BNA) alsmede middels de nog resterende middelen voor betalingsachterstanden 2010.

Schuldsanering

Dit jaar zullen naar verwachting de betalingsachterstanden van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES), het land Nederlandse Antillen, Curaçao en Sint Maarten tot en met 2005 worden afgehandeld. Daarnaast komt het laatste gedeelte van de afwikkeling van de achterstanden BES voor de periode 2006 en 2007 tot uitbetaling. Tegenover deze uitgaven staan gelijke ontvangsten aangezien deze middelen uit de daarvoor bestemde begrotingsreserve worden gefinancierd.

Betalingsachterstanden

Met ingang van 2009 is gestart met de sanering van de schuldtitels van het land Nederlandse Antillen en Curaçao. Voor de dekking hiervan is bij Coalitieakkoord reeds een reservering gemaakt op de Aanvullende Post. In 2010 loopt de schuldsanering af. De nog benodigde middelen worden overgeheveld.

Rente leningen Nederlandse Antillen

Met het oog op de transitie worden de bestaande begrotingsleningen aan de Nederlandse Antillen verrekend in de totale schuldsanering. Dit leidt ertoe dat op deze oude leningen met ingang van 2011 geen rente meer wordt ontvangen.

V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	7 003,1	6 975,9	7 271,6	7 366,9	7 366,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
EU-afrachten	- 630,8	- 145,0	0,0	0,0	1 360,7	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	- 630,8	- 145,0	0,0	0,0	1 360,7	8 901,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 630,8	- 145,0	0,0	0,0	1 360,7	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	6 372,3	6 830,9	7 271,6	7 366,9	8 727,6	8 901,6
Totaal Internationale samenwerking	4 771,8	4 961,3	5 312,9	5 392,6	5 663,9	5 831,3
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	11 144,1	11 792,1	12 584,5	12 759,4	14 391,5	14 732,9

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	599,2	609,7	620,3	631,2	631,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Perceptiekostenvergoedingen	29,0	0,0	0,0	0,0	11,1	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	29,0	0,0	0,0	0,0	11,1	653,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	29,0	0,0	0,0	0,0	11,1	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	628,2	609,7	620,3	631,2	642,3	653,7
Totaal Internationale samenwerking	125,6	118,2	110,9	114,9	118,8	118,8
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	753,8	727,9	731,2	746,1	761,1	772,5

Relatie begroting Buitenlandse Zaken en de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn de afdrachten aan de Europese Unie. HGIS-uitgaven zijn alle andere buitenlanduitgaven. De HGIS-uitgaven staan op diverse begrotingen en worden elders toegelicht; hier wordt alleen ontwikkeling van de EU-afdrachten belicht.

EU-afdrachten

De EU-afdrachten laten een meevaller in 2010 zien als gevolg van onderuitputting van de EU-begroting in 2009. Dit leidt in 2010 tot lagere afdrachten, omdat de aanpassing van de EU-begroting 2009 pas in 2010 heeft plaatsgevonden. Een andere reden voor de lagere Nederlandse afdrachten in 2010 is het afgenomen Nederlandse bni-aandeel; doordat het Nederlandse bni relatief minder is gegroeid dan het totale bni van alle lidstaten tezamen, zijn de Nederlandse bni-afdrachten lager uitgevallen. De meevaller in 2011 wordt verklaard door het feit dat de ontwerp-begroting van de EU voor 2011 lager is uitgevallen dan het plafond van de Financiële Perspectieven in 2011. Verder is opvallend dat de afdrachten vanaf 2014 hoger uitvallen dan eerder geraamd. De reden hiervoor is dat er nu rekening wordt gehouden met een situatie bij ongewijzigd beleid waarbij de Nederlandse kortingen van ca. 1 mld. per jaar komen te vervallen.

Perceptiekostenvergoedingen

Perceptiekostenvergoedingen zijn vergoedingen die Nederland ontvangt voor het innen van landbouwheffingen en invoerrechten. De vergoeding bedraagt 25% van de geïnde middelen. Door gestegen invoerrechten, stijgen tevens de perceptiekostenvergoedingen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

VI JUSTITIE: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 939,2	5 693,3	5 687,5	5 659,1	5 633,8	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Herschikkingen uitgavenkader	- 113,1	- 48,8	- 13,3	- 16,2	- 2,0	
Structurele aanpassing asielaanpak	96,2	227,1	252,0	255,4	255,5	
Doelmatigheidskorting Rijksdienst	0,0	0,0	- 51,0	- 51,0	- 51,0	
Inzet personeel t.b.v. brandveiligheid	15,0	20,0	18,0	14,0	13,8	
Civiel rechtsbijstand	22,0	28,0	28,0	28,0	28,0	
Afname aanbod justitiële jeugdinrichtingen	0,0	- 18,1	- 18,1	- 18,1	- 18,1	
Taakstelling Boeten & Transacties 2009	15,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Toename productie Raad voor de Rechtspraak	5,0	12,5	15,0	15,0	15,0	
Diversen	54,4	37,5	- 8,9	12,8	- 3,6	
	94,8	258,2	221,7	239,9	237,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 11,5	4,4	21,2	15,7	15,1	
Extrapolatie	- 11,5	4,4	21,2	15,7	15,1	5 889,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	83,2	262,7	243,0	255,7	252,7	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	6 022,4	5 956,0	5 930,5	5 914,8	5 886,6	5 889,0
Totaal Internationale samenwerking	28,0	35,0	30,2	30,3	26,1	26,1
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	6 050,4	5 991,0	5 960,7	5 945,2	5 912,6	5 915,2

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

VI JUSTITIE: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 335,2	1 285,0	1 318,5	1 322,4	1 322,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanpassing ODA ontvangsten als gevolg van nieuwe systematiek	- 253,9	- 115,4	- 118,3	- 118,9	- 118,9	
B&T: aanpassing ramingen	- 80,5	- 101,0	- 129,0	- 126,5	- 97,5	
B&T: tariefsverhoging 15% in 2011	0,0	40,0	50,0	50,0	50,0	
B&T: tariefsverhoging 20% in 2012	0,0	0,0	55,0	70,0	49,5	
B&T: verhoging aanmaningen	0,0	0,0	50,0	60,0	45,0	
Hogere ontvangsten griffierechten	5,0	12,5	15,0	15,0	15,0	
Diversen	24,6	12,0	9,0	20,5	10,0	
	- 304,8	- 151,9	- 68,3	- 29,9	- 46,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	7,0	4,2	4,2	0,0	0,0	
	7,0	4,2	4,2	0,0	0,0	
Extrapolatie						1 219,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 297,8	- 147,7	- 64,1	- 29,9	- 46,9	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	1 037,4	1 137,3	1 254,5	1 292,6	1 275,6	1 219,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	1 037,4	1 137,3	1 254,5	1 292,6	1 275,6	1 219,5

Herschikkingen uitgavenkader

De drie grootste posten betreffen de inmiddels doorverdeelde negatieve eindejaarsmarge 2009, het inmiddels ingevulde tekort bij de Boeten & Transacties en Vernieuwing HRM (samen circa 68 mln.). Ter dekking van deze posten heeft Justitie (bij de eerste suppletoire begroting 2010) een algehele korting aan alle budgethouders binnen Justitie uitgedeeld.

Structurele aanpassing asielramingen

De ramingen ten aanzien van de instroom van het aantal asielzoekers voor de periode 2011 en verder worden structureel aangepast aan een meer realistisch niveau. Dit niveau is vastgesteld op 17 000 asielzoekers en komt overeen met de gerealiseerde instroom in 2009. In het kader van deze aanpassing van de ramingen wordt een éénmalige mutatie doorgevoerd ten aanzien van de reeds geboekte budgetten. Conform de huidige systematiek worden de kosten van het eerste jaar opvang toegerekend aan ODA.

Doelmatigheidskorting Rijksdienst

Voor alle departementen (incl. agentschappen en uitvoerende ZBO's) geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personeel en materieel. De besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Inzet personeel t.b.v. brandveiligheid

De uitvoering van het project «Brandwerendheid» in het gevangeniswezen blijkt duurder uit te vallen dan oorspronkelijk is geraamd. Dit wordt veroorzaakt door meerkosten als gevolg van extra personeel dat 's nachts aanwezig moet zijn conform voorschriften van de brandweer.

Civiel rechtsbijstand

Volgens het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) neemt het aantal civiele toevoegingen flink toe. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door het aantal faillissementen en arbeidsconflicten als gevolg van de economische crisis.

Afname aanbod justitiële jeugdinrichtingen

De raming uit het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) geeft meerjarig een substantieel lagere capaciteitsbehoefte aan over de brede linie van de jeugdstrafrechtketen. Met name in de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's) en de jeugdreclassering is dit merkbaar. Dit komt doordat er in de strafrechtelijke keten vaker wordt gekozen voor zorg en behandeling in plaats van detentie. Daarnaast is de instroom van zaken met ernstige feiten afgenomen.

Taakstelling Boeten & Transacties 2009

Als gevolg van het tekort op de ontvangsten van de Boeten & Transacties in 2009, is in 2010 het resterende tekort taakstellend ingeboekt.

Toename productie Raad voor de Rechtspraak

De meerjarige instroomramingen laten voor de rechtspraak een toename zien van het aantal zaken. Dit wordt o.a. veroorzaakt door het toenemende aantal ontslagen als gevolg van de economische crisis, dat resulteert in een hoger aantal civiele zaken en een toename van de bestuursrecht-spraak door stijgingen van het aantal bijstands- en sociale verzekerings-zaken.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Het saldo van deze diversenpost wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de volgende posten. Er zijn meer kosten gemaakt voor de projecten Vernieuwing HRM en P-direkt dan eerder geraamd. Daarnaast zijn er extra uitgaven voor biometrie. Als gevolg van een Europese verordening is Nederland gehouden tot het voorzien van verblijfsdocumenten van onderdanen van derde landen van een opslagmedium met biometrische gegevens.

Aanpassing ODA ontvangsten als gevolg van nieuwe systematiek

Conform de geldende OESO/DAC-criteria voor Official Development Assistance (ODA) worden de kosten voor eerstejaarsopvang van asielzoekers in Nederland toegerekend aan het ODA-budget. Volgens de huidige methodiek wordt dit deel van de asieluitgaven op de Justitiebegroting ook verantwoord op de begroting van Buitenlandse Zaken (een zogenaamde bijdrageconstructie). Op verzoek van de departementale accountantsdienst (DAD) van Buitenlandse Zaken is besloten de huidige

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

methodiek te wijzigen. De bijdrageconstructie komt hier mee te vervallen. Deze mutatie betreft een begrotingstechnische aanpassing, zonder beleidsmatige gevolgen.

B&T (diverse mutaties)

De resultaten van het optimaliseringsprogramma bij de Boeten & Transacties dreigen tegen te vallen. Ter dekking van de voorziene tekorten zullen de tarieven met 15% in 2011 en 20% in 2012 worden verhoogd en daarnaast zullen de aanmaningen per 2012 worden verhoogd. Deze maatregelen dragen tevens bij aan het verhogen van de verkeersveiligheid. De extra opbrengsten zullen vanaf 2012 de verwachte tegenvaller geheel compenseren. Om de tekorten in 2010 en 2011 te kunnen financieren, zal hiervoor intertemporele compensatie worden ingezet.

Hogere ontvangsten griffierechten

Als gevolg van een hogere instroomverwachting bij de rechtspraak wordt een hogere opbrengst van de griffierechten verwacht.

Diversen – beleidsmatige mutaties ontvangsten

Onder deze diversenenpost vallen o.a. hogere ontvangsten uit de «Pluk-Ze»-wetgeving en meer verbeurd verklaringen dan oorspronkelijk geraamd.

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN						
Bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 882,7	6 222,7	6 169,2	5 825,9	5 684,0	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Programma Innovatie Veiligheid	0,0	24,0	15,0	0,0	0,0	
Arbeidsvoorwaarden	27,2	- 19,2	- 8,0	0,0	0,0	
Diversen	66,1	76,3	22,6	28,3	32,9	
	93,3	81,1	29,6	28,3	32,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bestuurskosten	21,5	32,1	32,1	32,1	32,1	
Diversen	14,5	- 10,8	21,1	1,3	1,3	
Niet tot een ijklijn behorend						
Liquiditeitsbehoefte VUT-fonds	0,0	- 200,0	0,0	- 20,0	0,0	
	36,0	- 178,7	53,2	13,4	33,4	
Extrapolatie						5 750,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	129,3	- 97,5	82,8	41,8	66,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	6 012,0	6 125,2	6 252,0	5 867,6	5 750,2	5 750,6
Totaal Internationale samenwerking	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	6 012,5	6 125,7	6 252,5	5 868,1	5 750,7	5 751,0

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	530,1	247,7	80,9	120,1	103,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Correctieboeking vermogensconversie	0	- 40,0	- 40,0	- 40,0	- 40,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	- 40,0	- 40,0	- 40,0	- 40,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	36,9	2,2	1,9	2,5	2,5	
Niet tot een ijklijn behorend						
Correctieboeking vermogensconversie	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	
VUT-fonds aflossing	- 180,0	0,0	0,0	0,0	350,0	
Diversen	- 4,7	2,7	1,3	- 4,7	1,1	
Extrapolatie	- 147,8	404,9	- 3,2	- 2,2	353,6	772,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 147,8	364,9	- 36,8	- 42,2	313,5	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	382,3	612,6	44,1	77,8	416,7	772,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	382,3	612,6	44,1	77,8	416,7	772,1

Programma Innovatie Veiligheid

Naar aanleiding van gereserveerde middelen vanuit het Coalitieakkoord Balkenende IV is de raming voor de uitgaven voor het Maatschappelijk Innovatieprogramma Veiligheid van de Ministeries van Defensie, Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verhoogd. De uitgaven worden op drie terreinen ingezet: opereren in netwerken, beschermen van personen, en opleiding en training.

Arbeidsvoorwaarden

De loonbijstelling tranche 2010 is niet uitgekeerd. Om de politiekorpsen en de AIVD beter in de gelegenheid te stellen om aan de CAO verplichtingen voor 2010 te kunnen voldoen, is de raming verhoogd ten laste van de raming voor latere jaren.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

De post diversen bevat onder andere een ophoging van de raming voor 2010 en 2011 met respectievelijk 16,5 mln. en 17,2 mln. voor verschillende investeringsprojecten van het Programma Vernieuwing Rijksdienst dat in 2012 eindigt. Het gaat onder andere om de projecten 4FM, Categoriemanagement en Elektronisch bestellen en factureren. De raming voor de asielgerelateerde kosten van de politie is opgehoogd op basis van de recentere inzichten over de instroom van asielzoekers. De post diversen onder beleidsmatige mutaties bestaat daarnaast uit een verhoging van de raming met 14 mln. voor de instroom van 1 600 aspiranten bij de politie. Om op termijn de operationele sterkte van de politie te handhaven, is de komende drie jaar een minimale instroom van 1 600 aspiranten per jaar

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

nodig. De raming is daarnaast met 8,4 mln. verhoogd voor vertraagde uitgaven uit 2009 voor de programma's modernisering Gemeentelijke Basis Administratie (mGBA) en Online Registratie Reisdocumenten Administratie (ORRA). Ook bevat de post diversen pijlermiddelen uit het Coalitieakkoord Balkenende IV ter bevordering van veiligheid voor 38 mln. in 2011 en 29 mln. in 2012.

Bestuurskosten

Deze mutatie houdt verband met de bestuurlijke afspraak uit 2008 over het terugdraaien van de taakstelling bestuurskosten voor gemeenten en provincies. De taakstelling bestuurskosten is voor een deel teruggedraaid en is voor een deel gekort op het gemeentefonds.

Diversen – technische mutaties uitgaven

De post diversen omvat ondermeer het aangepaste kasritme voor het programma mGBA/ORRA. Deze programma's hebben vertraging opgelopen. De raming is op de nieuwe planning aangepast.

Liquiditeitsbehoefte VUT-fonds

De financieringsbehoefte van het VUT-fonds is gewijzigd. In 2010 lost het fonds minder af dan eerder werd voorzien. De ontvangstenraming wordt hiervoor aangepast. Als gevolg van een aanpassing in de leenovereenkomst wijzigt de liquiditeitsbehoefte van het VUT-fonds. Dit heeft een mutatie van 200 mln. in 2011 tot gevolg.

Correctieboeking vermogensconversie

De in het verleden abusievelijk geboekte meerjarige ontvangsten, in het kader van een vermogensconversie bij de politiekorpsen, worden middels twee technische mutaties gecorrigeerd.

VUT-fonds aflossing

Als gevolg van een aanpassing in de leenovereenkomst wijzigt de raming voor de renteontvangsten en aflossing van het VUT-fonds.

Diversen – technische mutaties ontvangsten

De post diversen betreft onder andere de verhoging van de ontvangstenraming in verband met doorbelasting van de dienstverlening aan de baten-lastendiensten P-direkt en de Werkmaatschappij. Daarnaast wijzigt de raming voor de renteontvangsten als gevolg van de bijgestelde ramingen bij de uitgaven van het VUT-fonds.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	36 063,1	36 378,6	36 685,0	36 867,9	37 060,0	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijstelling autonome raming studiefinanciering	- 246,8	- 32,7	0,0	0,0	0,0	
Gastouderopvang	31,0	7,0	7,0	7,0	7,0	
Kinderopvangtoeslag	370,0	357,0	404,0	451,0	488,0	
Leerlingen volume	172,0	273,9	273,9	273,9	273,9	
Diversen	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
	328,0	605,2	684,9	731,9	768,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Eindejaarsmarge	203,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Eindejaarsmarge: intertemporele compensatie	- 102,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Eindejaarsmarge: inzet ter dekking problematiek 2010	- 90,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Incidentele prijsbijstelling tranche 2010	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Intertemporele compensatie	102,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Intertemporele compensatie loonbijstelling tranche 2011	56,0	- 56,0	0,0	0,0	0,0	
Intertemporele compensatie OV-jaarkaart	125,9	- 125,9	0,0	0,0	0,0	
Inzet prijsbijstelling tranche 2010 (va. 2011)	0,0	- 54,9	- 55,8	- 56,1	- 56,4	
Kosten gastouderopvang	- 26,1	0,0	26,1	0,0	0,0	
Leerlingen volume 2010 dekking	- 172,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Maatregelen kinderopvang	0,0	- 230,0	- 595,0	- 725,0	- 795,0	
OV-jaarkaart	- 165,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Taakstelling subsidies	0,0	0,0	- 83,0	- 82,8	- 82,4	
Diversen	- 21,3	15,7	10,7	12,7	1,3	
	- 60,1	- 451,1	- 697,0	- 851,2	- 932,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Prijsbijstelling	0,0	63,7	64,8	65,2	65,6	
Diversen	- 67,9	- 2,3	- 15,2	- 30,4	- 38,1	
Niet tot een ijklijn behorend						
Bijstelling autonome raming studiefinanciering	86,5	75,2	0,0	0,0	0,0	
Diversen	3,0	36,4	38,2	39,2	40,1	
	21,6	173,0	87,8	74,0	67,6	
Extrapolatie						37 114,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	289,4	327,0	75,6	- 45,3	- 96,1	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	36 352,5	36 705,6	36 760,6	36 822,6	36 964,0	37 114,0
Totaal Internationale samenwerking	73,2	72,7	72,7	71,6	71,3	71,3
Totaal Stimuleringspakket	617,4	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	37 043,0	36 780,3	36 833,2	36 894,2	37 035,3	37 185,3

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 047,9	1 981,7	2 067,5	2 133,5	2 208,2	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Kinderopvangtoeslag	95,0	115,0	135,0	135,0	140,0	
Waarborgfonds	0,0	0,0	25,0	0,0	0,0	
Diversen	38,0	13,1	0,0	0,0	0,0	
	133,0	128,1	160,0	135,0	140,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Maatregelen leerlingenvolume brand TU Delft	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	
	0,0	25,0	0,0	0,1	0,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	43,2	24,3	9,7	- 7,7	- 15,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	40,8	- 23,3	- 29,0	- 24,0	- 15,9	
	84,0	1,0	- 19,3	- 31,7	- 31,1	
Extrapolatie						2 369,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	217,0	154,1	140,7	103,4	108,9	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	2 264,9	2 135,8	2 208,2	2 236,9	2 317,1	2 369,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	2 264,9	2 135,8	2 208,2	2 236,9	2 317,1	2 369,8

Bijstelling autonome raming studiefinanciering

De ramingbijstelling studiefinanciering bestaat uit een tegenvaller samenhangend met de ontwikkeling in de aantallen studenten en een meevaller die wordt veroorzaakt door minder omzettingen van prestatiebeurs naar gift en een lager dan geraamd gebruik van de aanvullende beurs. Daarnaast zijn er meer ontvangsten aan onverschuldigde aflossingen op studieschulden en zijn de renteontvangsten ten gevolge van aflossing van studieleningen hoger dan geraamd.

Gastouderopvang

Verwacht wordt dat veel meer gastouders voldoen aan de eisen voor vooropleiding dan oorspronkelijk geraamd. Hierdoor zullen de subsidies aan gastouders bij het halen van een certificaat, alsmede de kosten van het toezicht hoger uitvallen.

Kinderopvangtoeslag

Binnen de kinderopvangtoeslag wordt het grootste deel van de tegenvaller veroorzaakt door tegenvallende opbrengsten van de aanpassingen in de gastouderopvang die per 1 januari 2010 zijn doorgevoerd. In plaats van een reductie van het aantal gastouders met circa tweederde, komt de reductie naar verwachting op circa éénderde van de omvang van de gastouderopvang van 2009 uit. Daarnaast is nog sprake van een tegenvallende opbrengst van de tabelaanpassing die per 1 januari 2009 is

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

doorgevoerd. Ten slotte wordt de raming van de uitgaven (en de ontvangsten) omhoog bijgesteld omdat er naar verwachting meer nabetalings (en terugontvangsten) voortvloeien uit de afrekening van oude toeslagjaren door de belastingdienst.

Leerlingen volume

De nieuwe raming wijst uit dat de leerlingenaantallen in totaal de komende jaren hoger zullen uitvallen dan vorig jaar geraamd. De grootste groei doet zich voor in het hoger onderwijs en het mbo. Vanwege de onzekerheid over met name de ontwikkeling van de aantallen leerlingen is besloten de stijging van de onderwijsdeelname vanaf 2012 op het niveau van 2011 te houden.

Eindejaarsmarge + eindejaarsmarge: intertemporele compensatie + eindejaarsmarge: inzet ter dekking problematiek 2010

In 2009 zijn diverse budgetten niet volledig tot besteding gekomen. Deze middelen gaan via de eindejaarsmarge over naar 2010. Circa de helft daarvan wordt ingezet voor overlopende verplichtingen (intertemporele compensatie). De resterende middelen zijn ingezet voor dekking van de uitvoeringsproblematiek in 2010.

Incidentele prijsbijstelling tranche 2010

De prijsbijstelling tranche 2010 wordt in 2010 niet uitgekeerd. OCW is wettelijk verplicht om aan een aantal sectoren wel prijsbijstelling uit te keren. Om aan deze verplichting te kunnen voldoen, ontvangt OCW in 2010 incidenteel 30 mln., dit bedrag komt ten laste van VWS.

Intertemporele compensatie

Verschillende budgetten die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen door onder meer vertragingen, worden in 2010 alsnog ingezet. Het betreft bijvoorbeeld de einddeclaraties voor versterking van de beroepsbegeleidende leerweg en de bestrijding van voortijdig schoolverlaten die niet in 2009 maar in 2010 binnenkomen.

Intertemporele compensatie loonbijstelling tranche 2011

De loonbijstelling tranche 2010 wordt niet uitgekeerd. Om de ontstane liquiditeitsproblematiek in het voortgezet onderwijs te verlichten, wordt de raming in 2010 verhoogd ten laste van 2011.

Intertemporele compensatie OV-jaarkaart

Het betreft hier een kasschuif als gevolg van het reeds in 2010 voldoen aan de verplichtingen van 2011.

Inzet prijsbijstelling tranche 2010 (va. 2011)

De uitgekeerde prijsbijstelling tranche 2010 wordt vanaf 2011 ingezet om tegenvallers (leerlingenvolume) op te vangen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Kosten gastouderopvang

Van de gastouders die in 2010 gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om met een subsidie van de overheid aan de kwalificatie-eis te voldoen, heeft een deel dit gedaan via het behalen van één van de daarvoor benoemde diploma's in het beroepsonderwijs. Vanwege de t-2 bekostiging van de ROC's worden de middelen hiervoor doorgeschoven naar 2012.

Leerlingen volume 2010 dekking

Middelen uit de stimuleringsenveloppe MBO en Jeugdwerkloosheid zijn ingezet voor de dekking van de uitvoeringsproblematiek in 2010.

Maatregelen kinderopvang

Bij Voorjaarsnota is reeds besloten dat, ter dekking van de toegenomen uitgaven aan de kinderopvang, de subsidiepercentages zijn verlaagd middels een aanpassing in de kinderopvangtoeslagtabel. Dit leidt tot een besparing die oploopt van 230 mln. in 2011 tot 375 mln. in 2015. Ook wordt 135 mln. ingezet ter dekking van de leerlingenproblematiek en daarbovenop is een bedrag dat oploopt van 175 mln. in 2012 tot 310 mln. in 2015 ingezet ter invulling van de 3,2 mld.

OV-jaarkaart

Bij Najaarsnota 2009 is besloten om een deel van de verplichtingen voor de OV-kaart van 2010 reeds in 2009 te voldoen. Om die reden is de betalingsverplichting voor 2010 met hetzelfde bedrag verminderd.

Taakstelling subsidies

Een deel van de leerlingenproblematiek wordt gedekt middels een taakstelling op subsidies. De concrete invulling van de korting op subsidies wordt in het najaar naar de Tweede Kamer gestuurd.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

De grootste posten betreffen de extra uitgaven ten behoeve van het onderwijs op de BES-eilanden (15,7 mln.) en enkele kasschuiven onder meer op het gebied van zorgleerlingen.

Diversen – technische mutaties uitgaven

Hieronder zijn twee overboekingen naar het gemeentefonds voor voortijdig schoolverlaten en het versterken van de kwaliteit van peuterspeelzalen en een overboeking naar het provinciefonds bedoeld voor monumentenzorg. Daarnaast zijn hierin opgenomen de uitgaven aan FES projecten, zoals aan het Besluit subsidies investeringen kennisinfrastructuur (BSIK) waarmee fundamenteel onderzoek en de vertaling hiervan naar praktische producten en processen wordt gestimuleerd.

Bijstelling autonome raming studiefinanciering

De raming van de niet-relevante uitgaven is verhoogd, omdat uit realisatiecijfers is gebleken dat er in 2010 minder omzettingen van prestatiebeurs naar gift zijn dan geraamd. Er wordt dus minder aan

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

prestatiebeurs afgeboekt. Daarnaast is er een toename van het aantal studerende met studiefinanciering (op basis van de meest recente referentieraming) en een stijging van het gebruik van de leenfaciliteiten, met name het collegegeldkrediet.

Kinderopvangtoeslag

De raming van de ontvangsten (en de uitgaven) is omhoog bijgesteld omdat er naar verwachting meer terugontvangsten (en nabetalings) voortvloeien uit de afrekening van oude toeslagjaren door de Belastingdienst.

Waarborgfonds

In 2012 vloeit 25 mln. aan tijdelijke middelen van het Waarborgfonds kinderopvang terug naar het Rijk. Deze middelen worden met de bovenbeschreven aanpassing van de kinderopvangtabel ingezet ter dekking van de problematiek.

Diversen – beleidsmatige mutaties niet-belastingontvangsten

De diversenpost bestaat uit een verhoging van de raming voor de studiefinanciering (zie verder bij uitgaven) en uit ontvangsten van de regeling dagarrangementen. Omdat een deel van de eindafrekening is verschoven van 2009 naar 2010, komt een deel van de ontvangsten in 2010 binnen.

Maatregelen leerlingenvolume brand TU Delft

De middelen die zijn verstrekt aan de TU Delft zijn niet aangewend voor de nieuwbouw van een architectonisch icoon. Aangezien dit niet conform afspraken is, zijn deze middelen teruggevorderd en ingezet ter dekking van de leerlingenproblematiek.

Diversen – technische mutaties niet-belastingontvangsten

Naast de bovengenoemde ontvangsten voor FES-projecten op het OCW terrein, bevat deze post ook de verlaging van de bijdrage van Defensie aan TNO.

Diversen – niet tot een ijklijn behorend

De grootste mutatie in deze diversenpost betreft de verlaging van de geraamde werkgeversbijdrage in de kinderopvangsector.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	22 118,1	21 105,0	23 288,6	28 118,6	34 514,2	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Rentelasten kasbeheer	- 236,3	- 174,6	- 160,1	- 142,1	- 113,1	
Diversen	0,0	0,0	0,0	11,0	11,0	
	- 236,3	- 174,6	- 160,1	- 131,1	- 102,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,7	0,5	0,0	0,0	0,0	
Niet tot een ijklijn behorend						
Leningen kasbeheer	408,8	- 822,3	- 1 088,3	- 460,7	- 483,4	
Mutaties rekening courant	1 421,8	- 3 855,4	- 2 978,0	- 3 925,1	- 8 078,7	
Rentelasten kasbeheer	0,0	- 39,1	- 54,1	- 56,3	- 38,1	
Wijziging geldmarktberoep en rente	- 829,2	341,4	558,0	1 031,3	1 504,5	
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	- 55,6	- 973,4	- 1 508,1	- 1 925,5	- 2 417,5	
Diversen	- 0,1	- 12,2	10,4	17,6	23,1	
	946,4	- 5 360,5	- 5 060,1	- 5 318,7	- 9 490,1	
Extrapolatie						26 425,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	710,1	- 5 535,1	- 5 220,2	- 5 449,8	- 9 592,1	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	22 828,3	15 570,0	18 068,4	22 668,8	24 922,0	26 425,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	22 828,3	15 570,0	18 068,4	22 668,8	24 922,0	26 425,2

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 871,1	2 078,4	2 617,8	2 447,8	3 231,3	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Rentebaten kasbeheer	- 57,0	- 84,6	- 92,5	- 112,0	- 223,9	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 57,0	- 84,6	- 92,5	- 112,0	- 223,9	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Leningen kasbeheer	1 457,6	- 182,6	- 613,1	- 36,4	1 384,3	
Rente sociale fondsen	- 116,7	- 193,1	- 229,7	- 221,0	- 210,6	
Wijziging kapitaalmarktrente	0,0	0,0	- 41,0	- 74,2	- 267,5	
Diversen	5,5	- 13,6	- 7,0	6,3	19,5	
Extrapolatie	1 346,4	- 389,3	- 890,8	- 325,3	925,7	3 058,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1 289,4	- 474,0	- 983,3	- 437,3	701,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	3 160,5	1 604,4	1 634,4	2 010,4	3 933,2	3 058,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	3 160,5	1 604,4	1 634,4	2 010,4	3 933,2	3 058,5

Rentelasten kasbeheer

De raming voor rentelasten kasbeheer wordt naar beneden bijgesteld als gevolg van aanpassing van de rente. Ook worden er naar verwachting minder middelen aangehouden.

Leningen kasbeheer

De aanpassingen bij de uitgaven en ontvangsten leningen kasbeheer worden grotendeels veroorzaakt door de vervroegde aflossingen op schuld van ProRail aan de Staat.

Mutaties rekening courant

De inleg van de sociale fondsen is gewijzigd als gevolg van (onder meer) mutaties in de premieontvangsten en de premiegefinancierde uitgaven. De inleg van de sociale fondsen is gewijzigd als gevolg van (onder meer) mutaties in de premieontvangsten en de premiegefinancierde uitgaven. Hierdoor verandert ook de rentevergoeding over de inleg.

Wijziging geldmarktberoep en rente

De geraamde rentebaten en -lasten over de vlottende schuld worden bijgesteld als gevolg van aanpassing van de korte rekenrente en wijzigingen van het verwachte beroep op de geldmarkt als gevolg van nieuwe inzichten in het tekort.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Wijziging kapitaalmarktberoep en rente

Gewijzigde inzichten in de ontwikkeling van het tekort alsmede de veronderstelde lange rente leiden tot aanpassingen in de rentebaten en rentelasten op de vaste schuld.

Rentebaten kasbeheer

De raming voor rentebaten kasbeheer worden naar beneden bijgesteld, omdat er naar verwachting minder leningen worden verstrekt. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de vervroegde aflossingen op schuld van ProRail aan de Staat, in verband met de uitkering superdividend NS.

Leningen kasbeheer

De aanpassingen bij de uitgaven en ontvangsten leningen kasbeheer worden grotendeels veroorzaakt door de vervroegde aflossingen op schuld van ProRail aan de Staat.

Rente sociale fondsen

De inleg van de sociale fondsen is gewijzigd als gevolg van (onder meer) mutaties in de premieontvangsten en de premiegefinancierde uitgaven. Hierdoor verandert ook de rentevergoeding over de inleg.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

IXB FINANCIËN: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	7 179,9	6 596,6	6 017,4	5 654,5	5 420,3	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Heffings- en invorderingsrente	- 100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Schade EKV	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	2,8	1,5	1,5	1,5	1,5	
	- 57,2	1,5	1,5	1,5	1,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Advieskosten	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Doelmatigheidskorting Rijksdienst	0,0	0,0	- 45,8	- 45,8	- 45,8	
Kasschuif bedrijfsvoering Belastingdienst	- 34,9	0,0	12,9	21,0	1,0	
Problematiek loon- en prijsbijstelling Belastingdienst	31,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Toevoeging SENO/GOM reserve	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	
Diversen	47,5	25,9	11,4	- 1,9	- 2,1	
	63,7	25,9	- 21,5	- 26,7	- 26,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Uitkering superdividend NS	1 400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	36,7	49,9	51,6	50,3	50,3	
Niet tot een ijklijn behorend						
Back-up faciliteit ING	1 077,0	499,0	259,0	134,0	91,0	
Kasschuif tweede herkapitalisatie ABN AMRO	- 302,0	302,0	0,0	0,0	0,0	
Lening Griekenland	1 800,0	1 705,0	913,0	286,0	0,0	
Separatiekosten ABN AMRO	740,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Tweede herkapitalisatie ABN AMRO	490,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
	5 243,4	2 555,9	1 223,6	470,3	141,3	
Extrapolatie						5 364,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	5 249,8	2 583,3	1 203,7	445,1	115,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	12 429,7	9 179,9	7 221,1	6 099,5	5 536,1	5 364,1
Totaal Internationale samenwerking	58,0	344,6	258,9	167,6	197,0	245,4
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	12 487,7	9 524,5	7 479,9	6 267,2	5 733,1	5 609,4

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

IXB FINANCIËN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	6 695,4	5 223,3	4 667,3	4 317,9	4 048,2	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Afdrachten Staatsloterij	30,0	30,0	0,0	0,0	0,0	
Dividend Staatsdeelnemingen	195,8	- 14,9	0,1	0,1	0,1	
Heffings- en invorderingsrente	- 50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Taakstelling dividend	- 51,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Winstafdracht DNB	556,0	148,0	- 1,0	- 58,0	- 212,0	
Diversen	- 661,9	167,1	0,0	0,0	0,0	
	661,9	167,1	- 0,9	- 57,9	- 211,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Heffings- en invorderingsrente	3,5	12,9	20,0	27,0	27,0	
Opbrengst Bank Nederlandse Antillen	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	
SENO/GOM reserve	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	21,3	- 0,5	1,8	1,8	1,8	
	64,8	37,4	21,8	28,8	28,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	33,4	32,6	32,6	32,6	32,6	
Niet tot een ijklijn behorend						
Activering Valkenburg	150,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Aflossingen lening Griekenland	0,0	0,0	0,0	515,5	1 524,0	
Back-up faciliteit ING	847,0	304,0	92,0	- 10,0	- 31,0	
Fonds financiële structuurversterking	562,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
ING en SNS Reaal restitutie dividendbelasting	91,9	0,0	0,0	0,0	0,0	
Premieontvangsten garantieregeling bancaire leningen	56,1	361,5	256,0	177,1	177,1	
Rente-ontvangsten MCN	- 80,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Renteontvangsten lening Griekenland	42,0	119,3	157,4	177,3	153,4	
Stelpost ontvangsten kredietcrisis	0,0	0,0	1 029,0	1 150,0	1 189,0	
Diversen	15,9	25,6	25,6	25,6	25,6	
	1 719,1	843,0	1 592,6	2 068,1	3 070,7	6 718,8
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	2 445,8	1 047,5	1 613,4	2 038,9	2 887,6	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	9 141,2	6 270,8	6 280,7	6 356,8	6 935,7	6 178,8
Totaal Internationale samenwerking	10,1	8,9	8,3	7,8	3,7	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	9 151,3	6 279,8	6 289,0	6 364,6	6 939,5	6 178,8

Heffings- en invorderingsrente

De ramingen voor 2010 zijn aangepast aan de meest recente inzichten.

Schade EKV

Naar verwachting zal de schade op de exportkredietverzekering (EKV) 40 mln. hoger zijn dan oorspronkelijk geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat een deel van de in 2009 geraamde schade in 2010 gerealiseerd zal worden.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Advieskosten

Naar verwachting zijn er in 2010 extra middelen nodig voor strategisch, juridisch en financieel advies voor het beheer van o.a. de door de kredietcrisis verworven financiële deelnemingen.

Doelmatigheidskorting Rijksdienst

Voor alle departementen (incl. agentschappen en uitvoerende ZBO's) geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personeel en materieel. De besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

Kasschuif bedrijfsvoering Belastingdienst

Naar verwachting zullen enkele in 2010 voorziene uitgaven niet worden gerealiseerd. Deze middelen worden doorgeschoven naar 2012 t/m 2014. Het gaat o.a. om middelen in het kader van het programma complexiteitsreductie.

Problematiek loon- en prijsbijstelling Belastingdienst

Als gevolg van het inhouden van de loon- en prijsbijstelling in 2010, diende aanvullende dekking te worden gerealiseerd.

Toevoeging SENO/GOM reserve (Stichting Economische Samenwerking Nederland – Oost Europa en Garantiefaciliteit Opkomende Markten)

Om de verwachte hogere schades in het kader van de exportkredietverzekeringen in 2010 op te vangen is een beroep gedaan op de SENO/GOM reserve voor 40 mln. (zie ook ontvangsten). In de jaren 2014 en 2015 zal dit bedrag (2 x 20 mln.) weer teruggestort worden in de reserve.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Deze diversenpost bevat onder meer de hogere toezichtskosten van DNB, de uitvoeringskosten van de Belastingdienst i.v.m. de BES eilanden, hogere onderhouds- en beheerskosten van het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB) en hogere apparaatsuitgaven.

Uitkering superdividend NS

De Nederlandse Spoorwegen (NS) heeft in 2009 extra dividend aan de Staat uitgekeerd. Deze mutatie betreft de overboeking van het superdividend naar ProRail.

Back-up faciliteit ING

Door de macro-economische ontwikkelingen is de raming van de Illiquid Assets Back-up Facility aangepast (o.a. de dollar – eurokoers is van invloed).

Kasschuif tweede herkapitalisatie ABN AMRO

Het is de verwachting dat een gedeelte van het gereserveerde kapitaal niet in 2010 wordt uitgegeven en daarom wordt doorgeschoven naar 2011.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Lening Griekenland

Deze mutatie betreft het leningenprogramma aan Griekenland. Het gaat hierbij om een bedrag van maximaal 4,704 mld. aan leningen die verstrekt kunnen worden in de periode 2010–2013.

Separatiekosten ABN AMRO

Deze mutatie betreft o.a. de kosten voor de definitieve afrekening t.a.v. de bedrijfsonderdelen die eerder zijn verdeeld onder de consortiumpartners.

Tweede herkapitalisatie ABN AMRO

Deze mutatie betreft de prudentiële marge die volgt uit de tweede herkapitalisatie, zoals deze in november 2009 aan de Tweede Kamer is voorgelegd.

Afdrachten Staatsloterij

In 2009 is het door de Staatsloterij af te dragen percentage van de winst naar beneden bijgesteld. Aangezien er ondanks het lagere afdrachtpercentage alsnog hogere afdrachten hebben plaatsgevonden en wordt verondersteld dat deze lijn zich voortzet, zijn de afdrachten voor 2010 en 2011 tot het oorspronkelijke bedrag naar boven bijgesteld.

Dividend Staatsdeelnemingen

De dividendraming is voor 2010 naar boven bijgesteld. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door meevallende dividenden van de Gasunie en BNG.

Heffings- en invorderingsrente

De ramingen voor 2010 zijn aangepast naar de meest recente inzichten.

Taakstelling dividend

Deze taakstelling (motie Van Geel, 2008) zou ingevuld worden met de frequentieveilingopbrengsten van 2,6 GHz band. Er is een tegenvaller, wegens minder dan geraamde veilingopbrengsten.

Winstafracht DNB

Vanwege rente effecten op de kapitaal- en geldmarkt is de winstraming bijgesteld.

Heffings- en invorderingsrente

Bij het Belastingplan 2010 is de maatregel genomen om heffingsrente te berekenen over de verschuldigde rechten van successie bij overlijden vanaf acht maanden na overlijden. De maatregel levert extra ontvangsten aan heffingsrente op.

Opbrengst Bank Nederlandse Antillen

Door de transitie naar nieuwe staatkundige verhoudingen op 10-10-2010 zal de bank Nederlandse Antillen (BNA) worden opgeheven. De boedel van de BNA wordt verdeeld tussen de BES (Nederland), St. Maarten en Curaçao. De verplichtingen van het Algemeen Pensioenfonds Nederlandse Antillen worden gedekt. Het aan Nederland toekomende deel zal hiertoe op hoofdstuk Koninkrijksreleaties worden ingezet.

SENO/GOM reserve (Stichting Economische Samenwerking Nederland – Oost Europa en Garantiefaciliteit Opkomende Markten)

Voor de verwachte schade bij de exportkredietverzekering wordt dekking gevonden binnen de SENO/GOM portefeuille.

Activering Valkenburg

Deze mutatie betreft de technische verwerking ten behoeve van de activering van Valkenburg op de balans van het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB).

Aflossing lening Griekenland

De lening die wordt verstrekt aan Griekenland kent een looptijd van vijf jaar waarbij in de eerste drie jaar sprake is van een *grace* periode (aflossingvrije periode) waarin niet afgelost hoeft te worden.

Back-up faciliteit ING

Door de macro-economische ontwikkelingen is de raming van de Illiquid Assets Back-up Facility aangepast (o.a. de dollar – eurokoers is van invloed).

Fonds financiële structuurversterking

Aegon zal dit najaar een gedeelte (500 mln.) van de in 2008 verstrekte securities vervroegd terugkopen. Deze mutatie betreft de nominale waarde van de securities (aflossing). De couponbetalingen (62,8 mln.) betreffen zowel de verschuldigde rente (11,2 mln.) alsook een premie voor vervroegde terugbetaling (51,6 mln.), de zogenaamde repurchase fee. Een deel van de couponbetalingen (15 %) zal indirect via de Belastingdienst ontvangen worden.

ING en SNS Reaal restitutie dividendbelasting

De mutatie betreft de in 2010 ontvangen dividendbelasting ten aanzien van de door SNS REAAL betaalde rente en de door ING betaalde rente over de aflossing van de repurchase fee.

Premieontvangsten garantieregeling bancaire leningen

Deze mutatie betreft de meerjarenraming voor de premieontvangsten voor de garantieregeling bancaire leningen. De regeling loopt tot 30 juni 2010, maar heeft budgettaire gevolgen tot en met 2014.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Rente-ontvangsten MCN

Aangezien de Mandatory Convertible Note (MCN) bij separatie is geconverteerd (lening is omgezet in aandelen) vloeien er geen rente-inkomsten meer voort uit de coupon

Rente-ontvangsten lening Griekenland

Deze mutatie betreft de renteontvangsten over de lening aan Griekenland.

Stelpost ontvangsten kredietcrisis

Deze post betreft een begrotingstechnische correctiereeks met een stelpostkarakter. Deze stelpost vloeit voort uit de veronderstelling dat (op intertemporele basis) per saldo sprake is van evenwicht tussen de kosten en de opbrengsten van crisismaatregelen.

X DEFENSIE: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8 116,8	8 121,6	7 992,6	7 945,4	7 972,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
JSF business case	0,0	0,0	- 20,0	- 27,6	0,0	
Materiële exploitatie	75,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overheveling van Buitenlandse Zaken	28,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Overige problematiek	79,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Uitdeling eindejaarsmarge	- 106,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Uitgavenbijstelling a.g.v. hogere ontvangstenraming	80,3	5,0	7,8	54,6	36,8	
Verlaging investeringen t.b.v. exploitatie	- 75,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Verlaging investeringen t.b.v. overige problematiek	- 79,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,7	3,8	- 12,2	- 11,1	- 11,1	
	3,0	8,8	- 24,4	15,9	25,7	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Prijsbijstelling	0,0	35,1	34,8	34,6	34,3	
Diversen	5,1	1,6	1,0	1,0	2,3	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	5,1	36,7	35,8	35,6	36,6	8 016,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	8,2	45,5	11,4	51,4	62,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	8 125,0	8 167,2	8 003,9	7 996,8	8 034,4	8 016,4
Totaal Internationale samenwerking	388,6	291,4	219,7	219,7	219,7	219,7
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	8 513,6	8 458,6	8 223,6	8 216,5	8 254,1	8 236,1

X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	418,6	450,9	326,8	261,6	237,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Opbrengst verkopen	78,1	5,0	7,8	54,6	36,8	
Diversen	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	80,4	5,0	7,8	54,6	36,8	244,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	80,3	5,0	7,8	54,6	36,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	499,0	455,9	334,6	316,2	274,4	244,8
Totaal Internationale samenwerking	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	500,4	457,3	336,0	317,6	275,8	246,2

JSF business case

Het tekort in de JSF-business case is, na arbitrage, vastgesteld op 157 mln., prijspeil 2001. Het tekort wordt gedekt met terugontvangsten van de industrie van 105 mln. en door bijdragen van de ministeries van Economische Zaken en Defensie van elk 26 mln. De mutatie voor Defensie bedraagt in prijspeil 2010 47,6 mln. (inflatiecorrectie en jaarlijkse vaste discontovoet van 4%). Deze mutatie is in de begroting 2011 verwerkt in de jaren 2012 en 2013 voor respectievelijk 20 mln. en 27,6 mln.

Materiële exploitatie

Aan het budget voor materiële exploitatie is 75 mln. toegevoegd. De doorwerking van de eindejaarsmarge, oftewel de compensatie voor overschrijdingen in 2009, vermindert het exploitatiebudget in 2010 met circa 60 mln. Dit kan in 2010 niet binnen de materiële exploitatie worden opgevangen, hiervoor is het exploitatiebudget dan ook verhoogd. De per saldo stijging van het budget met 15 mln. dient o.a. voor energiekosten die hoger uitvallen dan oorspronkelijk geraamd.

Overheveling van Buitenlandse Zaken

Deze overheveling bestaat uit twee elementen. Het Commando Kmar zal in 2010 de beveiliging van ambassades verzorgen. Hiervoor levert Buitenlandse Zaken een bijdrage van 16 mln. Het tweede element is de bijdrage in 2010 van Buitenlandse Zaken t.b.v. het Strategic Airlift Capacity C-17 NAVO initiatief om de strategische luchttransportcapaciteit te vergroten. Deze bedraagt 12 mln. De eenmalige investeringskosten van dit project bedragen voor Nederland in totaal 130 mln. gespreid over de jaren. Deze zijn geacommodeerd binnen de begrotingen van Defensie (70 mln.) en Buitenlandse Zaken (60 mln.).

Overige problematiek

Het gaat hier om verhoging van de budgetten op diverse terreinen waar de oorspronkelijke raming naar verwachting overschreden zal worden. Enkele voorname posten zijn hogere afstotingskosten (25 mln.) als gevolg van de verwachte hogere verkopen in 2010, hogere personele kosten (10

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

mln.) door de toegenomen vulling van de Defensie-organisatie en hogere kosten voor telefonie- en werkplekdiensten (10 mln.) aangezien de ingeboekte efficiëncyslag vertraagd is.

Uitdeling eindejaarsmarge

In 2009 heeft Defensie het budget overschreden. Deze overschrijding wordt in 2010 gecompenseerd door het Defensie budget te verlagen.

Uitgavenbijstelling a.g.v. hogere ontvangstenraming

De uitgaven zijn opwaarts bijgesteld als gevolg van het verwerken van de nieuwe meerjarenraming van de ontvangsten.

Verlaging investeringen t.b.v. exploitatie

Om de toevoeging aan het budget voor materiële exploitatie te dekken, is het investeringsbudget met 75 mln. verlaagd.

Verlaging investeringen t.b.v. overige problematiek

Om de verhoging van de budgetten op diverse terreinen te dekken, is het investeringsbudget met 79 mln. verlaagd.

Opbrengst verkopen

De meerjarenraming van de verkopen van materieel en onroerende goederen is opwaarts bijgesteld. Gedeeltelijk zijn dit meerontvangsten t.o.v. de oorspronkelijke raming, zoals bijvoorbeeld de voorgenomen verkoop van de Tapijnkazerne in Maastricht. Voor een ander gedeelte betreft het een verschuiving van ontvangsten tussen de jaren, zoals de verkoop van de Logistiek Centrum Woensdrecht locatie Rhenen waarvoor betalingen later binnen zullen komen dan oorspronkelijk geraamd en de verkoop van Orion's aan Portugal, waarvoor de betaling van 24 mln. die oorspronkelijk in 2009 gepland stond pas in 2010 is ontvangen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 304,5	1 040,7	941,2	913,0	900,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Besparingsverlies taakstelling personeel	16,0	12,0	8,0	4,0	0,0	
Bijdrage RGD dekking overschrijding 2009	- 17,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Bijdrage VROM-Inspectie dekking overschrijding 2009	- 6,8	- 7,7	- 5,7	- 4,6	- 2,6	
Bijdrage VROM dekking overschrijding 2009	- 12,6	- 0,5	- 3,7	0,0	0,0	
Bijdrage WWI dekking overschrijding 2009 en centrale problematiek	- 10,6	- 4,1	- 3,2	- 2,6	- 1,7	
Dekking overschrijding 2009	53,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Doelmatigheidskorting Rijksdienst	0,0	0,0	- 7,5	- 7,5	- 7,5	
EJM Overschrijding 2009	- 53,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kasschuif asbestwegen	35,0	30,0	0,0	- 33,0	- 32,0	
Kasschuif bodemsanering	- 13,3	- 3,9	1,1	8,3	7,7	
Kasschuif WABO	- 9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kasschuif Waddenfonds	- 29,4	0,0	0,0	7,9	9,8	
Kostenoverschrijding WABO	8,2	2,8	2,3	2,3	2,3	
Project ROAD CCS	0,0	5,5	0,0	0,0	0,0	
RIVM opdracht	0,0	6,3	3,9	2,1	2,1	
Toekomstagenda Milieu	0,0	0,0	- 8,1	- 8,1	- 8,1	
Verkeersmaatregelen luchtkwaliteit	0,0	- 12,7	0,0	0,0	0,0	
Vernieuwing Rijksdienst	4,0	5,1	0,0	0,0	0,0	
WABO	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	16,3	10,2	5,9	- 8,7	- 8,9	
	- 10,0	43,0	- 7,0	- 39,9	- 38,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijdrage RGD dekking overschrijding 2009	17,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Bijdrage WWI dekking interne personele en materiële problematiek	32,2	20,0	14,7	1,9	3,8	
Bijdrage WWI dekking overschrijding 2009 en centrale problematiek	10,6	4,1	3,2	2,6	1,7	
Bodemsanering	- 102,9	- 134,1	- 134,1	- 134,1	- 134,1	
Centraliseren budget WWI						
Agentschap NL	20,5	4,0	1,6	0,0	0,0	
FES BIRK + saneringsregeling	41,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
FES Nota Ruimtebudget	51,9	8,0	20,8	4,5	0,0	
FES Sleutelprojecten	89,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Herstructurering bedrijventerreinen (motie Van Heugten)	- 10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Programmafinanciering Externe Veiligheid	0,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0	
Sloopregeling	18,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	36,2	- 5,9	- 3,8	- 5,4	- 5,3	
Extrapolatie	205,9	- 123,9	- 117,6	- 150,5	- 153,9	891,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	195,8	- 81,0	- 124,6	- 190,3	- 192,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	1 500,4	959,7	816,6	722,7	707,9	891,6
Totaal Internationale samenwerking	76,7	98,3	89,7	60,1	5,4	5,4
Totaal Stimuleringspakket	66,3	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	1 643,3	1 068,0	906,3	782,8	713,3	896,9

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	412,5	166,5	72,5	42,2	38,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijdrage RGD dekking overschrijding 2009	17,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
FES BIRK + saneringsregeling	41,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
FES nota ruimtebudget	51,9	8,0	20,8	4,5	0,0	
FES sleutelprojecten	89,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sloopregeling	18,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	50,3	2,4	2,3	0,3	0,3	
	269,6	10,4	23,1	4,8	0,3	
Extrapolatie						38,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	269,5	10,4	23,1	4,8	0,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	682,0	176,8	95,6	47,1	38,6	38,6
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	682,0	176,8	95,6	47,1	38,6	38,6

Besparingsverlies taakstelling personeel

VROM had in 2009 een hogere personele bezetting dan geraamd. Deze raming is gebaseerd op de veronderstelling dat de taakstelling in drie jaar lineair wordt gerealiseerd. Deze realisatie is ambitieuzer dan het tempo van de Vernieuwing Rijksdienst. Het budget voor het apparaat binnen VROM/WWI is gebaseerd op het eigen afgesproken tempo. De hogere bezetting heeft geleid tot besparingsverliezen in 2010 en latere jaren.

Bijdrage RGD dekking overschrijding 2009

De Rijksgebouwendienst (RGD) levert een dekkingsbijdrage aan de budgetoverschrijding uit het jaar 2009. Daartoe wordt de neerwaartse bijstelling van het eigen vermogen (de voorziening leegstand) ingezet.

Bijdrage VROM-Inspectie dekking overschrijding 2009

De VROM-Inspectie (VI) maakt deel uit van de VROM-begroting en veroorzaakt mede de centrale problematiek (waaronder de besparingsverlies taakstelling). Door de VI wordt momenteel gewerkt aan de omvorming naar een baten-lastendienst waarbij de VI toewerkt naar kostendekkende tarieven.

Bijdrage VROM dekking overschrijding 2009

DG Milieu en DG Ruimte dragen bij aan de dekking voor de overschrijding van 2009 en de centrale problematiek door diverse ombuigingen, zoals op verkeersmaatregelen luchtkwaliteit, uitvoering door het Agentschap NL en onderzoek en subsidies (o.a. ruimtelijk instrumentarium).

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Bijdrage WWI dekking overschrijding 2009 en centrale problematiek

De WWI-begroting is een programmabegroting. Alle apparaatskosten van WWI worden op de begroting van VROM begroot en verantwoord. Ter dekking van de centrale problematiek VROM/WWI voor de komende jaren levert WWI een bijdrage.

Dekking overschrijding 2009

De overschrijding op de VROM-begroting in 2009 maakt ombuigingen noodzakelijk in 2010. Deze ombuigingen worden zoveel mogelijk verhaald op de veroorzakers (zie ook bovenstaande toelichtingen).

Doelmatigheidskorting Rijksdienst

Voor alle departementen (incl. agentschappen en uitvoerende ZBO's) geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personeel en materieel. De besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

EJM Overschrijding 2009

De overschrijding op de VROM-begroting in 2009 van 53,5 mln. wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt op de gemeenschappelijke voorzieningen (o.a. externe inhuur, ICT-kosten, hogere loonkosten en een besparingsverlies op de taakstelling personeel). Ook waren er meer programma uitgaven dan gepland (o.a. een schadevergoeding aan Van Gansewinkel). Met deze mutatie wordt de overschrijding uit 2009 ingeleverd.

Kasschuif asbestwegen

VROM heeft een kasschuif toegepast voor de snellere sanering van asbestwegen om tegemoet te komen aan een toezegging (versnelling) aan de Tweede Kamer door het vorige kabinet. De reeds begrote middelen voor de derde fase sanering asbestwegen voorzien in 2013–2014 worden nu naar voren gehaald (2010 en 2011).

Kasschuif bodemsanering

Om de interne problematiek te dekken in 2010 en 2011, is gebruik gemaakt van een kasschuif met de middelen voor bodemsanering. In 2010 en 2011 wordt de toekenning van middelen aan de medeoverheden voor bodemsanering verlaagd. Dit wordt in latere jaren (2012–2015) gecompenseerd.

Kasschuif WABO

Vorig jaar is een decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds verstrekt aan medeoverheden ten behoeve van de invoering van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). Om deze betaling mogelijk te maken, heeft VROM gebruik gemaakt van een kasschuif van 2010 naar 2009 van 9 mln.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Kasschuif Waddenfonds

Om de interne problematiek te dekken in 2010 en 2011, is gebruik gemaakt van een kasschuif met het Waddenfonds. In 2010 wordt de toekenning van middelen aan het Waddenfonds verlaagd. Het Waddenfonds wordt hiervoor in de periode 2013–2015 gecompenseerd. Deze kasschuif komt overeen met de liquiditeitsbehoefte van het Waddenfonds.

Kostenoverschrijding WABO

Bij de invoering van de WABO is er sprake van een kostenoverschrijding op het gebied van ICT van circa 6 mln. Daarnaast zijn er structurele ICT-kosten voor het beheer en onderhoud van het ICT-systeem van circa 2,3 mln. Deze overschrijdingen ten behoeve van gemeenten worden door VROM intern gedekt.

Project ROAD CCS

VROM levert een aandeel van 5,5 mln. in de cofinanciering van het EU-demonstratieproject CCS ((Carbon Capture en Storage) ondergrondse opslag van CO₂) van Eon/Electrabel.

RIVM opdracht

Het budget van VROM ten behoeve van opdrachten aan het RIVM is de afgelopen jaren neerwaarts bijgesteld door interne ombuigingen. Het budget is nu in lijn gebracht met de reguliere taken die het RIVM uitvoert in opdracht van VROM.

Toekomstagenda Milieu

Om interne problematiek te dekken worden de middelen van toekomstagenda milieu ingezet.

Verkeersmaatregelen luchtkwaliteit

Gegeven de economische situatie wordt verwacht dat er minder beroep wordt gedaan op subsidies voor verkeersmaatregelen (zoals roetfilters). Dit maakt het mogelijk om dit budget in te zetten als dekking voor interne problematiek.

Vernieuwing Rijksdienst

In het najaar 2009 is besloten om de tweede tranche investeringsbudget «Programma Vernieuwing Rijksdienst» (2010 en 2011) in het voorjaar van 2010 uit te keren. Het kasritme is na afstemming met de departementen aangepast. Onder de bedragen per departement ressorteren de verschillende goedgekeurde projecten. Voor VROM is dat met name het project ter invoering van de regionale uitvoeringsdiensten (Mans).

WABO

De voor WABO gereserveerde middelen op de Aanvullende Post worden toegevoegd aan de VROM-begroting cf. de in het najaar 2009 gemaakte bestuurlijke afspraak. Een bedrag van 9 mln. betreft een eenmalige vergoeding aan provincies voor invoeringskosten van de WABO. Het

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

restant (1 mln.) is bestemd voor proceskosten verbonden aan de oprichting van regionale uitvoeringsdiensten.

Bijdrage WWI dekking interne personele en materiële problematiek

VROM/WWI heeft te maken met interne materiële en personele problematiek. De totale omvang bij VROM/WWI is in 2010 circa 65 mln. Deze problematiek loopt af tot circa 20 mln. in 2015. VROM/WWI dekt deze maatregelen door om te buigen op «apparaatgeld». Dit is op korte termijn niet afdoende, waardoor VROM/WWI genoodzaakt is om als overbrugging ook «programmagedel» in te zetten (oa. Aanvullende Post Inburgering, Waddenfonds). Het deel van WWI als dekking voor de overschrijding bedraagt in 2010 circa 32 mln. en loopt af tot 3,8 mln. in 2014.

Bodemsanering

Met ingang van 1 januari 2010 is een deel van het bodemsaneringsbudget uitgekeerd aan de provincies en gemeenten via een decentralisatie-uitkering Bodemsanering in het provinciefonds, respectievelijk het gemeentefonds. De komst van een decentralisatie-uitkering Bodemsanering is het gevolg van bestuursafspraken met het IPO en de VNG. Mede in het vervolg hierop is op 10 juli 2009 het «Convenant Bodem – ontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties» ondertekend door het Rijk, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen. Met de ondertekening van het Convenant wordt ook de definitieve stap gezet naar de verdere decentralisatie van de middelen. Ook is met ingang van 1 januari 2010 het budget voor bodemsanering voor het stedelijk gebied overboekt naar WWI. Deze middelen worden via het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) uitgekeerd.

Centraliseren budget WWI Agentschap NL

WWI is een programmabegroting. De bijdragen voor onder andere apparaat en de uitvoeringsorganisaties staan vermeld op de begroting van VROM. WWI levert jaarlijks een bijdrage aan de uitvoeringskosten van het Agentschap NL. Deze bijdragen zijn gecentraliseerd op de begroting van VROM. Door deze centralisering van budgetten is snel inzichtelijk welke bijdragen van VROM en WWI aan het Agentschap NL worden verstrekt.

FES BIRK + saneringsregeling

Met het Budget Investerings Ruimtelijk Kwaliteit (BIRK) draagt het Rijk financieel bij aan ruimtelijke investeringsprojecten die passen binnen het nationaal ruimtelijk beleid. Een aantal investeringsprojecten liep vertraging op in 2009 waardoor de voorschotbetalingen achterliepen op schema. De FES-budgetten worden op grond van nieuwe kasprognoses bijgesteld en zijn toegevoegd aan de begroting van VROM voor 2010.

FES Nota Ruimtebudget

Het kabinet heeft in het kader van het Nota Ruimtebudget subsidies beschikbaar gesteld voor een 23-tal complexe projecten voor de ruimtelijke prioriteiten van dit kabinet. Deze subsidies gaan o.a. naar de projecten Noordelijke IJ-oever, Spoorzone Den Bosch, Nijmegen Waalfront, Stadshavens Rotterdam, IJsseldelta Kampen en dierenpark Emmen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

FES Sleutelprojecten

In 2009 is de realisatie van het FES Sleutelproject Zuidas vertraagd. Een rijksvertegenwoordiger is in 2009 aangesteld om samen met de betrokken partijen te onderzoeken hoe de business case verbeterd kan worden. De FES-budgetten zijn op grond van nieuwe kasprognoses bijgesteld en zijn toegevoegd aan de begroting van VROM voor 2010.

Herstructurering bedrijventerreinen (motie Van Heugten)

VROM maakt conform de motie Van Heugten (Kamerstukken II 2008/09, 31 700 XI, nr. 16 herdruk) incidenteel 10 mln. over naar het gemeentefonds ten gunste van de gemeenten Noordoostpolder en Oldenzaal. De rijksbijdrage van 10 mln. wordt geïnvesteerd in de gebiedsontwikkeling van het Corridorproject in Noordoostpolder (5 mln.) en het deelproject Groene Loper dat onderdeel uitmaakt van het masterplan Stationspark Oldenzaal-Centraal (5 mln.). Deze bijdragen hebben als randvoorwaarden dat de betrokken gemeenten voor tenminste een gelijkwaardig bedrag mee investeren en dat het project binnen drie jaar tot uitvoering komt (of gerealiseerd wordt).

Programmafinanciering Externe Veiligheid

De middelen voor het programma Externe Veiligheid zijn conform de meerjarige afspraken die gemaakt zijn met de provincies voor 4 jaar overgeboekt naar het provinciefonds.

Sloopregeling

De sector heeft middelen ten behoeve van de uitvoering van de nationale sloopregeling toegevoegd aan de begroting van VROM.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XVIII WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	3 717,3	3 515,6	3 294,1	3 282,0	3 299,6	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	
	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanpassing fasering subsidieregelingen energiebesparing	16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Aanvullende Post inburgering	0,0	20,7	0,0	0,0	0,0	
BLS meerontvangsten en bestaande ruimte	- 51,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kasschuif ISV	0,0	- 38,0	19,0	19,0	0,0	
Maatregelen huurtoeslag	0,0	0,0	- 52,8	- 100,8	- 138,8	
Ombuiging inburgering	0,0	- 100,0	- 175,0	- 235,0	- 333,0	
Per saldo hogere uitgaven huurtoeslag	83,0	57,8	86,9	112,6	148,5	
Diversen	27,5	22,8	11,3	0,5	- 1,7	
	75,3	- 36,7	- 110,6	- 203,7	- 325,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bodemsanering	19,4	55,6	55,6	55,6	55,7	
Decentralisatie budget ISV	0,0	- 286,3	- 206,8	- 213,5	- 194,5	
Dekking apparaatproblematiek	- 32,2	- 20,0	- 14,7	- 1,9	- 3,8	
Systeemwijziging RGD	- 49,6	- 15,0	- 1,7	14,1	12,1	
Uitvoeringskosten inburgering (naar gemeentefonds)	- 50,4	- 48,8	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 57,5	- 16,9	22,2	0,0	5,4	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2	
	- 170,3	- 331,2	- 145,2	- 145,5	- 124,9	
Extrapolatie						3 097,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 94,0	- 367,8	- 255,7	- 348,0	- 448,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	3 623,3	3 147,9	3 038,4	2 934,0	2 850,8	3 097,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket	132,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	3 755,6	3 147,9	3 038,4	2 934,0	2 850,8	3 097,8

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XVIII WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	485,8	421,0	365,8	374,7	374,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Lager inningstempo huurtoeslag	- 27,7	26,4	62,0	71,9	57,6	
Diversen	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 23,4	26,4	62,0	71,9	57,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	12,3	1,3	27,1	- 2,3	- 2,3	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	12,3	1,3	27,1	- 2,3	- 2,3	
Extrapolatie						430,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 11,1	27,7	89,1	69,6	55,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	474,7	448,7	454,9	444,3	429,6	430,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	474,7	448,7	454,9	444,3	429,6	430,1

Aanpassing fasering subsidieregelingen energiebesparing

De regelingen «energiebesparing gebouwde omgeving» liepen minder snel dan verwacht. De middelen die in 2009 over waren, zijn doorgeschoven naar 2010. Het gaat hier om de subsidies voor glisolatie en Meer met Minder.

Aanvullende Post inburgering

Deze middelen zijn ingezet ter dekking van apparaatsproblematiek

BLS meerontvangsten en bestaande ruimte

Een deel van de nog beschikbare ruimte bij het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) wordt ingezet ter dekking van tegenvallers.

Kasschuif ISV

Het kasritme van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) is aangepast ter dekking van specifieke problematiek op de WWI begroting.

Maatregelen huurtoeslag

Er wordt omgebogen op het huurtoeslagbudget om de hogere uitgaven te dekken. Het nieuwe kabinet zal besluiten over de concrete invulling van deze maatregelen.

Ombuiging inburgering

Om budgettaire redenen heeft het kabinet ervoor gekozen in 2011 en 2012 incidenteel om te buigen op de inburgeringsmiddelen in het Participatiebudget en het gemeentefonds, door verlaging van het aantal inburge-

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

ringstrajecten. Er zal worden toegewerkt naar een stelsel waarbij het merendeel van de kosten bij de inbugeraar wordt neergelegd.

Per saldo hogere uitgaven huurtoeslag

Aan de huurtoeslag wordt in 2010 en 2011 meer uitgegeven dan in de begroting 2010 was geraamd. Dit wordt primair veroorzaakt doordat in grotere mate dan eerder geraamd de voorlopige toekenningen door de Belastingdienst Toeslagen hoger liggen dan de definitieve toekenningen. De oorzaak hiervan ligt voor een groot deel in het feit dat toeslagontvangers hun inkomen niet juist inschatten of wijzigingen niet (tijdig) doorgeven aan de Belastingdienst. Dit leidt in de eerste jaren tot tekorten, maar in latere jaren tot hogere ontvangsten.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Onder deze post valt o.a. aanpassing op de fasering van de Bijdrage Eigen Woningbezit (BEW). De kosten van de reorganisatie en invoering van het energielabel leiden verder tot additionele kosten bij de Dienst voor de Huurcommissie (DHC).

Bodemsanering

Deze middelen worden via het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) beschikbaar gesteld.

Decentralisatie budget ISV

Het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) is gedecentraliseerd en loopt nu via het gemeente- en provinciefonds.

Dekking apparaatsproblematiek

WWI draagt bij aan de dekking van de uitvoeringsproblematiek van VROM/WWI welke wordt verantwoord op de VROM-begroting.

Systeemwijziging RGD

De financieringsystematiek van de Rijksgebouwendienst (RGD) voor het huisvesten van Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken is omgezet van kasfinanciering naar de leenfaciliteit van Financiën.

Uitvoeringskosten inburgering (naar gemeentefonds)

De uitvoeringskosten die gemeenten maken voor inburgering worden door WWI overgemaakt aan het gemeentefonds.

Lager inningstempo huurtoeslag

Door een hoger bedrag aan ingestelde vorderingen zijn er met ingang van 2011 hogere ontvangsten bij de huurtoeslag. Omdat het inningstempo van de ingestelde vorderingen lager blijkt te liggen, is in 2010 per saldo sprake van tijdelijk lagere ontvangsten.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XII VERKEER EN WATERSTAAT: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	9 386,6	8 648,5	9 262,0	8 697,4	8 738,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Doelmatigheidskorting Rijksdienst	0,0	0,0	- 21,7	- 21,7	- 21,7	
Efficiency taakstelling onderhoud	0,0	- 65,0	- 65,0	- 65,0	- 65,0	
Verschuiving voordelig saldo	- 372,3	372,3	0,0	0,0	0,0	
Diversen	6,3	18,0	- 12,6	14,4	13,6	
	- 366,0	325,3	- 99,3	- 72,3	- 73,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Integratieuitkering rivierdijken	0,0	0,0	42,2	42,2	42,2	
Pakket Zuiderzeelijn	- 42,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Prijsbijstelling	0,0	46,3	46,4	43,9	47,4	
Tweede tranche Spoorse Doorsnijdingen	- 37,3	- 47,6	- 11,9	- 23,6	0,0	
Diversen	33,0	64,6	61,5	55,7	52,0	
	- 46,8	63,3	138,2	118,2	141,6	
Extrapolatie						8 986,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 412,7	388,6	38,9	45,9	68,5	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	8 973,9	9 037,2	9 300,9	8 743,3	8 807,0	8 986,6
Totaal Internationale samenwerking	19,9	14,9	14,9	15,0	15,0	14,6
Totaal Stimuleringspakket	332,0	33,0	0,0	- 105,0	- 75,0	- 75,0
Stand Miljoenennota 2011	9 325,8	9 085,0	9 315,7	8 653,3	8 747,0	8 926,2

XII VERKEER EN WATERSTAAT: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	71,9	64,3	63,9	62,1	60,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Stand miljoenennota	0,0	0,0	0,0	0,0	- 44,8	
Diversen	5,4	2,3	0,0	0,0	0,0	
	5,4	2,3	0,0	0,0	- 44,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	23,2	33,2	30,7	26,2	26,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	44,8	
	23,2	33,2	30,7	26,2	71,0	
Extrapolatie						93,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	28,6	35,5	30,7	26,2	26,2	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	100,6	99,8	94,6	88,3	86,3	93,3
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	100,6	99,8	94,6	88,3	86,3	93,3

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Doelmatigheidskorting Rijksdienst

Voor alle departementen (incl. agentschappen en uitvoerende ZBO's) geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personeel en materieel. De besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

Efficiency taakstelling onderhoud

Het kabinet bespaart 45 mln. door efficiencyverbetering bij beheer en onderhoud van hoofdwatersystemen, (vaar)wegen en spoor. Additioneel wordt er 20 mln. bespaard door onder meer het versoberen van vast onderhoud.

Verschuiving voordelig saldo

In het Infrastructuurfonds is sprake van kasspanning in de planperiode t/m 2020. In de eerste jaren is sprake van spanning, in latere jaren van een overschot. De spanning is verlicht door het voordelig saldo 2009 door te schuiven naar 2011.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Deze diversenpost bevat voornamelijk een kasschuif binnen het budget voor Geluidsisolatie Schiphol.

Integratieuitkering rivierdijken

Het Rijk heeft in 1993 met de provincies een akkoord bereikt over de Decentralisatie-impuls. Als gevolg van het akkoord zijn als onderdeel hiervan in 1994 onder meer de middelen in verband met de Rivierdijkversterkingen en het Onderhoud hoofdwaterkeringen van de begroting van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat overgeheveld naar het provinciefonds. De impuls loopt in 2011 af, de middelen gaan terug naar het Infrastructuurfonds via de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Pakket Zuiderzeelijn

Er worden middelen overgeheveld naar het provinciefonds en het gemeentefonds voor de regio's Groningen, Drenthe, Friesland en Flevoland in het kader van het Pakket Zuiderzeelijn.

Tweede tranche Spoorse Doorsnijdingen

Een treinspoor kan een stad in tweeën snijden. Daarom was er in 2006 en 2009 een subsidieregeling waarvoor gemeenten een aanvraag in konden dienen om de problemen rond spoorse doorsnijdingen op te lossen. Door Verkeer en Waterstaat worden voor de jaren 2010 tot en met 2013 en in 2015 middelen naar het gemeentefonds overgeboekt voor de tweede tranche van 141 mln.

Diversen – technische mutaties uitgaven

Het grootste gedeelte van deze diversenpost is de prijsbijstelling voor de begrotingen van Verkeer en Waterstaat en het Infrastructuurfonds van jaarlijks 23 mln. Daarnaast worden er middelen toegevoegd vanuit het FES voor het Actieprogramma Regionaal Openbaar Vervoer (totaal 52

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

mln.), de quick-scan maatregelen spoor (totaal 35 mln.) en de elektrische auto (totaal 20 mln.).

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 708,2	2 597,3	2 628,9	2 572,3	2 780,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Actualisatie kasramingen	- 18,7	0,0	2,8	11,7	- 0,8	
Intertemporele herschikking middelen MEP/SDE	11,9	50,0	58,4	- 5,7	- 164,9	
Overheveling middelen CCS vanaf AP	0,0	14,0	17,0	17,0	17,0	
Subsidietaakstelling	0,0	- 10,0	- 20,0	- 30,0	- 40,0	
Veiligheid Kleine Bedrijven	21,2	3,0	2,0	- 2,0	- 2,0	
Diversen	15,2	20,8	17,9	5,2	13,2	
	29,6	77,8	78,1	- 3,8	- 177,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
FES mutaties	145,2	164,8	102,3	92,0	73,4	
Overboeking bedrijventerreinen naar provinciefonds	- 40,0	0,0	- 24,3	- 24,9	- 11,9	
Diversen	46,9	32,8	17,8	17,2	16,1	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	1,3	4,2	- 1,5	7,2	2,9	
	153,4	201,8	94,3	91,5	80,5	
Extrapolatie						2 707,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	183,0	279,6	172,3	87,8	- 97,0	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	2 891,2	2 876,9	2 801,2	2 660,1	2 683,9	2 707,1
Totaal Internationale samenwerking	182,3	171,8	165,3	147,5	123,5	116,0
Totaal Stimuleringspakket	155,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	3 228,5	3 054,7	2 966,5	2 807,5	2 807,4	2 823,1

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 786,9	6 176,6	6 318,3	6 126,8	5 093,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Actualisatie afdrachten industrie JSF	- 7,0	- 9,2	- 12,9	- 15,9	- 15,9	
CO ₂ veilingopbrengsten	55,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
IPR Decentraal	15,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	9,3	4,6	0,0	0,0	0,0	
	72,6	- 4,6	- 12,9	- 15,9	- 15,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
FES mutaties	145,2	164,8	102,3	92,0	73,4	
Diversen	42,9	12,8	11,8	10,8	9,8	
Niet tot een ijklijn behorend						
Aanpassing afdracht FES	- 197,8	77,9	9,6	- 351,4	- 134,2	
Aardgasbaten	- 400,0	1 600,0	1 750,0	2 050,0	2 250,0	
Diversen	- 4,3	9,0	9,5	9,9	15,2	
Extrapolatie	- 414,0	1 864,5	1 883,2	1 811,3	2 214,2	7 974,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 341,5	1 859,9	1 870,3	1 795,4	2 198,2	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	5 445,4	8 036,5	8 188,5	7 922,2	7 291,8	7 974,9
Totaal Internationale samenwerking	7,2	11,8	11,8	9,3	9,3	1,8
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	5 452,7	8 048,3	8 200,3	7 931,5	7 301,1	7 976,7

Actualisatie kasramingen

EZ heeft dit voorjaar de verschillende kasramingen geanalyseerd en geactualiseerd. Op basis van deze kasanalyse zijn de budgetten voor diverse instrumenten en regelingen zodanig herverdeeld dat de kasramingen naar verwachting beter aansluiten bij de daadwerkelijke uitfinanciering.

Intertemporele herschikking middelen MEP / SDE

Bij de MEP / SDE vindt er een verschuiving van middelen plaats van 2014 naar de jaren 2011, 2012 en 2013. Deze verschuiving is nodig om de beschikbare kasmiddelen in lijn te brengen met de behoefte aan kasmiddelen die volgens de huidige inzichten nodig zijn voor reeds aangegane en nog aan te gane verplichtingen.

Overheveling middelen CCS vanaf AP

Op de Aanvullende Post zijn middelen gereserveerd voor Carbon Capture Storage (CCS) die worden overgeheveld naar de EZ-begroting. Met deze middelen wordt de committering aangegaan voor het door de Europese Commissie geselecteerde CCS-demonstratieproject van E.ON/Electrabel (ROAD). Het ROAD-project is het eerste grootschalige CCS-demonstratieproject in Nederland gericht op het ontwikkelen en realiseren van CO₂-afvang, -transport en -opslag bij de in aanbouw zijnde E.ON-kolencentrale op de Maasvlakte te Rotterdam.

Subsidietaakstelling

In het kader van de alternatieve invulling van de in het Aanvullend Beleidsakkoord veronderstelde besparing van 3,2 mld. is op de EZ begroting vanaf 2011 een structurele subsidietaakstelling opgenomen, die oploopt tot in totaal 50 mln. in 2015.

Veiligheid Kleine Bedrijven

De mutatie betreft een herschikking van kasmiddelen ten behoeve van de subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven, zodat het budget dat in 2009 niet meer gecommiteerd kon worden alsnog in 2010 kan worden gecommiteerd. Dekking is onder andere afkomstig uit de verhoogde ontvangsten uit IPR Decentraal (zie ontvangstenkant). Daarnaast is er 4,6 mln. extra toegevoegd uit Bevorderen Ondernemerschap t.b.v. de coulanceregeling voor ondernemers die in 2009 geen subsidie kregen, maar al wel maatregelen hadden getroffen. E.e.a. is toegelicht in de Kamerbrief (Kamerstukken II 2009–2010, 28 684 nr. 271) n.a.v. het spoed AO in februari 2010.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Deze diversenpost bestaat met name uit middelen voor WKK (warmtekrachtkoppeling). Op de Aanvullende Post zijn middelen gereserveerd voor de ondersteuning van nieuwe WKK-installaties. Deze middelen worden overgeheveld naar de EZ-begroting. Met de regeling voor WKK wordt subsidie verstrekt voor nieuwe installaties van het type STEG met een opgesteld vermogen groter dan 150 MW. De subsidie wordt verstrekt voor een periode van 12 jaar. Daarnaast bestaat deze diversenpost ook nog uit de begrotingsverlaging ter dekking van het tekort in de Business Case JSF. Na arbitrage is in 2010 het tekort in de Business Case JSF vastgesteld op 157 mln. (netto contant, prijspeil 2001). Van het tekort wordt 105 mln. terugontvangen uit afdrachten van de industrie over de JSF-gerelateerde omzet. Daarnaast verlagen het Ministerie van Economische Zaken en het Ministerie van Defensie hun uitgaven elk met 26 mln. (netto contant, prijspeil 2001). Deze uitgavenverlaging draagt daardoor bij aan de vermindering van de rentelast op de staatschuld. EZ levert de bijdrage in de jaren 2010–2019. Een andere mutatie is de taakstelling Rijksdienst. Voor alle departementen (incl. agentschappen en ZBO's) geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personeel en materieel. Deze besparing dient te worden behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

FES mutaties

Onder deze FES-mutaties vallen onder andere enkele Nota Ruimte-projecten (alternatief Hoeksche Waard), Sterke Regio-projecten (CAT Agrofood, HST Cargo Amsterdam) en de innovatieprojecten Food & Nutrition Delta en High Tech Systemen en Materialen. Ook worden er FES-middelen opgevraagd voor de energie-innovatieprogramma's Smart-grids, CATO 2 (afkorting staat voor CO₂-afvang, -transport en -opslag) en ketenefficiency. Daarnaast vindt een aanpassing plaats van de raming voor Transitie management en het Besluit Subsidies Investerings Kennisinfrastructuur (BSIK).

Overboeking bedrijventerreinen naar provinciefonds

In december 2009 hebben Rijk, VNG en IPO het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 ondertekend. Dit convenant legt de afspraken tussen Rijk, provincies en gemeenten vast over onder andere de uitvoering van de herstructureringsopgave 2009–2013 (bedrijventerreinenbeleid) inclusief de afspraken over rijksfinanciering. Met betrekking tot de rijksfinanciering is in het convenant afgesproken om de Toppermiddelen te decentraliseren naar de provincies via een decentralisatie-uitkering aan het provinciefonds. Het gaat om een cumulatief bedrag van 101 mln. Deze mutatie betreft de overboeking.

Diversen – technische mutaties uitgaven

Deze diversenpost bestaat naast enkele overboekingen voornamelijk uit de mutatie waarmee de ramingen van uitgaven en ontvangsten voor de Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) zijn aangepast. In 2010 is de in 2009 niet benutte garantie-verplichtingenruimte van de GO opnieuw beschikbaar gesteld. Daarnaast is garantie-verplichtingenruimte toegevoegd voor garanties op leningen in het kader van bouwinvesteringen in de zorg (de zgn. GO-cure). Ter afdekking van de schades zullen kostendekkende premies in rekening worden gebracht.

Actualisatie afdrachten industrie JSF

In mei 2010 heeft een actualisatie plaatsgevonden van de Business Case JSF. Met deze mutatie worden de ramingen voor de afdrachten over de behaalde omzet vanuit de industrie bijgesteld, omdat deze later zullen binnenkomen dan eerder werd verwacht.

CO₂ veilingopbrengsten

De oorspronkelijk in 2009 geplande veiling van CO₂-emissierechten heeft uiteindelijk in april 2010 plaatsgevonden. Er zijn 4 mln. CO₂-rechten geveild voor een totaalbedrag van 55 mln.

IPR Decentraal

De afrekening van de IPR Noord Nederland leidt tot een ontvangst in 2010. Eerder was deze ontvangst voorzien in 2009. Deze ontvangsten worden ingezet voor de regeling Veiligheid Kleine Bedrijven

Diversen – beleidsmatige mutaties ontvangsten

De boeteontvangsten uit hoofde van de «oude» bouwfraudezaken waren in 2009 lager dan geraamd, met name als gevolg van trager verlopende (hoger) beroepszaken. De ontvangstenverlaging in 2009 betreffende deze bouwfraudezaken, wordt naar verwachting vrijwel geheel in 2010 (4,8 mln.) en 2011 (4,6 mln.) alsnog ontvangen. Daarnaast wordt het surplus aan eigen vermogen (4,5 mln.) van agentschappen afgedragen aan EZ, omdat dit eigen vermogen ultimo 2009 hoger was dan op basis van de Regeling Baten-lastendiensten 2007 is toegestaan.

Aanpassing afdracht FES

Het kasritme en de omvang van de uitgavenraming binnen het FES zijn leidend voor de voeding van het fonds. Deze mutatie betreft de aanpassing van de voeding van het FES die nodig is om het aangepaste kasritme van de FES-uitgaven te dekken.

Aardgasbaten

De daling van de geraamde kasinkomsten aan aardgasbaten in 2010 is het netto-resultaat van een aantal effecten. Ten eerste zijn de verwachte kosten van de aardgaswinning naar boven bijgesteld. Daarnaast wordt de koppeling tussen de gasprijs en de olieprijs steeds losser. Een steeds groter deel van het gas wordt verkocht tegen lager dan geraamde spotprijzen in plaats van tegen oliegekoppelde gasprijzen. Er ligt aan alle verkopen van gas een contractuele verplichting ten grondslag. In bijna al deze contracten staat een prijsformule, geen expliciete prijs. De prijsformule schrijft voor hoe de prijs afgeleid wordt van een openbare prijs, bijvoorbeeld spot- of olieprijs. Deze openbare prijzen veranderen terwijl het contract loopt. De uiteindelijke prijs van het gas kan hierdoor hoger of lager uitpakken dan verwacht bij het aangaan van het contract. In de raming van de aardgasbaten is een schatting van de spotprijzen opgenomen. De beslissing van marktpartijen om gas te produceren en te verkopen hangt niet van die schatting af. Naast een neerwaartse bijstelling van de raming 2010 zijn de ramingen voor de periode 2011–2015 juist opwaarts bijgesteld als gevolg van de nieuwe middellange-termijnverkenning (MLT) van het CPB, waarin verwacht wordt dat zowel het verwachte productievolume als de verwachte olieprijs in deze jaren hoger uit zal vallen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 428,5	2 524,0	2 284,1	2 265,6	2 153,7	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Ramingsbijstelling reconstructie	- 16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Uitvoeringskosten Programma						
Beheer	3,0	3,7	5,7	7,0	7,0	
Diversen	16,4	1,2	1,2	- 0,1	- 0,1	
	3,4	4,9	6,9	6,9	6,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Apurement	27,1	20,0	15,0	10,0	5,0	
CAO-middelen	- 6,2	- 3,8	- 2,3	- 1,3	- 1,3	
Doelmatigheidskorting Rijksdienst	0,0	0,0	- 13,3	- 13,3	- 13,3	
Enveloppenmiddelen EHS	- 3,0	- 3,7	- 5,7	- 6,7	- 6,7	
Q-koorts	48,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Regelingen glastuinbouw	- 10,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	25,8	13,5	5,4	5,9	1,4	
	81,6	26,0	- 0,9	- 5,4	- 14,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ILG Schiphol en omgeving	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Mooi en Vitaal Delfland	17,7	3,3	3,3	3,3	7,3	
Verliesdeclaraties garantstellingen	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Westflank Haarlemmermeer	7,5	15,0	15,0	9,0	0,0	
Diversen	9,3	17,8	32,0	22,9	19,4	
	58,0	36,1	50,3	35,2	26,7	
Extrapolatie						2 115,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	143,0	67,0	56,3	36,7	18,7	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	2 571,5	2 591,0	2 340,4	2 302,3	2 172,4	2 115,8
Totaal Internationale samenwerking	29,8	29,2	28,2	28,2	28,2	28,2
Totaal Stimuleringspakket	55,1	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	2 656,4	2 627,3	2 368,6	2 330,5	2 200,7	2 144,0

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	536,1	516,0	481,4	464,1	411,3	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	
	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	7,5	4,5	4,5	4,5	0,0	
	7,5	4,5	4,5	4,5	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ILG schiphol en omgeving	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Mooi en Vitaal Delfland	17,7	3,3	3,3	3,3	7,3	
Verliesdeclaraties garantstellingen	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Westflank Haarlemmermeer	7,5	15,0	15,0	9,0	0,0	
Diversen	7,9	5,9	22,8	13,8	7,0	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	56,6	24,2	41,1	26,1	14,3	
Extrapolatie						383,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	64,1	30,6	45,6	30,6	14,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	600,1	546,6	527,0	494,6	425,6	383,2
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	600,1	546,6	527,0	494,6	425,6	383,2

Ramingsbijstelling reconstructie

Op het budget voor reconstructie zandgebieden is voor 2010 een ramingsbijstelling doorgevoerd. Dit doet geen afbreuk aan de met provincies afgesproken doelen in het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied.

Uitvoeringskosten Programma Beheer

Voor de uitvoering van het Programma Beheer dat overgaat in het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer is structureel 20 mln. benodigd. Hiertoe is thans structureel 13 mln. op de LNV-begroting beschikbaar. Derhalve wordt een reeks oplopend naar 7 mln. structureel toegevoegd aan het budget uitvoeringskosten van natuurbeleid

Apurement

Om toekomstige financiële correcties vanuit de EU op te vangen, wordt een reeks aan de LNV-begroting toegevoegd. Dit betreft correcties op Nederlandse declaraties bij Europese fondsen voor die gevallen, waarbij de uitvoering naar de mening van de Commissie niet conform Europese regelgeving heeft plaatsgevonden

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

CAO-middelen

Vanaf 2010 leidt de doorwerking van de loonkosten van de bestaande CAO Rijk tot structureel hogere uitgaven. Omdat de loonbijstellings-tranche 2009 op basis van marktconformiteit is toegeëld en de loonbijstellingstranche 2010 niet wordt toegeëld, leidt dit tot uitvoeringsproblematiek op de LNV-begroting. Bij begroting 2010 is hiervoor een structurele reservering op de LNV-begroting gecreëerd, die hiervoor wordt ingezet.

Doelmatigheidskorting Rijksdienst

Voor alle departementen (incl. agentschappen en uitvoerende ZBO's) geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personeel en materieel. De besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging.

Enveloppenmiddelen EHS

Bij LNV-begroting 2010 is de tranche 2010 aan intensiveringsmiddelen uit het Coalitieakkoord Balkenende IV toegevoegd voor onder meer Natuur en Landschap t.w. EHS zwaarder beheer, Exotenbeleid, Leefgebieden en Agenda Landschap. Deze middelen worden grotendeels ingezet ter dekking van diverse knelpunten op het terrein van natuur en landschap.

Q-koorts

Om verdergaande verspreiding van de Q-koorts tegen te gaan worden besmette drachtige melkschapen en melkgeiten geruimd. De LNV begroting wordt met 36 mln. verhoogd voor ruimings- en uitvoeringskosten. LNV draagt zelf de kosten voor vaccinatie, onderzoek en een vergoeding aan besmette bedrijven voor inkomensverliezen als gevolg van moeilijkheden bij het herbevolken van het bedrijf. Hiertoe wordt de eindejaarsmarge ingezet.

Regelingen glastuinbouw

Op de glastuinbouwregelingen Marktintroductie Energie-innovatie (MEI) en Investeringsregeling energiebesparing (IRE) is een ramingsbijstelling doorgevoerd. Als gevolg van de economische crisis is de investeringsbereidheid getemporiseerd.

ILG Schiphol en omgeving

LNV heeft op grond van de bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), afspraken gemaakt met de provincie Noord-Holland over de realisatie van 500 ha. groen in de Haarlemmermeer. De hiervoor beschikbare middelen zijn vanuit het Groenfonds overgeheveld naar de LNV-begroting.

Mooi en Vitaal Delfland

Vanuit het Nota Ruimte budget zijn middelen toegekend voor het project Mooi en Vitaal Delfland. Met dit project wordt de schaarse ruimte slimmer gebruikt, worden verspreid liggende kassen op enkele plekken geconcentreerd en komt 120 hectare vrij voor nieuwe natuur en recreatie en 2000

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

duurzame woningen (koppeling energienetwerk aan kassen, hergebruik afvalwater).

Verliesdeclaraties garantstellingen

LNV verwacht dit jaar uit te moeten betalen aan verliesdeclaraties van banken op grond van de garantieregeling. De financiering vindt plaats door een onttrekking uit de interne begrotingsreserve.

Westflank Haarlemmermeer

Vanuit het Nota Ruimte budget zijn middelen toegekend voor het project Westflank Haarlemmermeer. Dit project realiseert het aanleggen van een «groen-blauw» raamwerk, waterberging en tal van recreatieve routes in het groen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	27 059,5	27 748,2	28 958,1	29 767,3	30 366,4	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Bijstand zelfstandigen	45,2	11,7	11,7	11,7	11,7	
Nominale ontwikkeling	104,9	109,1	113,6	114,9	116,0	
Re-integratie Wajong	23,6	10,4	0,0	0,0	0,0	
Toeslagenwet	20,1	8,3	- 7,7	- 27,5	- 46,1	
Wajong volume	42,1	18,6	- 4,4	- 10,1	- 38,7	
WWB volume	0,0	0,0	- 474,5	- 511,4	- 532,2	
Diversen	10,4	10,6	12,3	9,5	0,3	
	246,3	168,7	- 349,0	- 412,9	- 489,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Doelmatigheidskorting Rijksdienst	0,0	0,0	- 29,9	- 29,9	- 29,9	
Diversen	12,2	10,8	4,5	3,7	3,7	
Sociale zekerheid						
Afromen bonus begeleid werken Wsw	- 4,0	- 18,0	- 2,5	0,0	0,0	
Bekostiging Wajong naar voren halen	43,0	- 43,0	0,0	0,0	0,0	
Bevriezen W-deel tranche 2011	0,0	- 27,0	- 27,0	- 27,0	- 27,0	
Bevriezen Wsw-budget tranche 2011	0,0	- 38,0	- 38,0	- 38,0	- 38,0	
Doorwerking oplossing uitvoeringsproblematiek	0,0	0,0	44,0	44,0	44,0	
Financieringsschuif re-integratie Wajong	- 19,0	16,0	16,0	16,0	16,0	
Generieke korting Wsw-budget	0,0	- 120,0	- 120,0	- 120,0	- 120,0	
Inburgering	- 18,5	- 86,7	- 149,2	- 210,1	- 283,8	
Inzet oude loon- en prijsbijstelling	- 19,6	- 18,2	- 11,5	- 12,9	- 29,9	
Korting re-integratiebudget	0,0	0,0	- 166,3	- 166,3	- 166,3	
MKOB	0,0	1 102,0	1 150,0	1 191,0	1 227,0	
Niet uitkeren LPO tranche 2010	0,0	18,0	17,7	17,7	15,8	
Verdeling financieel kader BES	0,0	19,2	19,2	19,2	19,2	
Verlagen tegemoetkomingen	0,0	- 41,7	- 43,5	- 45,1	- 46,5	
Vrijval uitvoeringskosten UWV	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 11,9	3,2	5,1	12,8	13,7	
	- 0,4	776,7	668,6	655,1	598,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,9	7,8	7,4	8,6	20,2	
Sociale zekerheid						
Kadercorrectie WBB	- 424,4	- 781,2	- 583,4	- 583,1	- 562,7	
Diversen	- 13,0	- 5,7	1,7	1,4	- 10,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
AOW-tegemoetkoming	0,0	- 1 119,9	- 1 163,7	- 1 205,4	- 1 241,4	
Rijksbijdragen sociale fondsen	2 183,4	- 1 036,0	- 635,6	360,7	97,6	
Diversen	13,5	43,2	39,3	33,6	25,7	
	1 758,6	- 2 891,8	- 2 334,3	- 2 105,6	- 1 886,0	29 131,2
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	2 004,5	- 1 946,4	- 2 014,8	- 1 863,4	- 1 756,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	29 064,0	25 801,8	26 943,3	27 903,8	28 609,7	29 131,2
Totaal Internationale samenwerking	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Totaal Stimuleringspakket	169,6	78,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	29 234,3	25 880,7	26 944,0	27 904,6	28 610,4	29 131,9

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 119,8	1 113,9	978,9	962,0	971,9	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Aanpassing reserveringsregeling						
W-deel	- 60,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	8,0	8,2	8,3	8,4	8,6	
	- 52,0	8,2	8,3	8,4	8,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	
Sociale zekerheid						
Inburgering	- 18,5	- 86,7	- 149,2	- 210,1	- 283,8	
Diversen	22,9	10,5	5,5	5,5	5,5	
	8,3	- 72,3	- 139,8	- 200,7	- 274,4	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2	
	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2	
Extrapolatie						705,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 44,0	- 64,3	- 131,8	- 192,5	- 266,1	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	1 075,8	1 049,5	847,1	769,5	705,8	705,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	1 075,8	1 049,5	847,1	769,5	705,8	705,8

Bijstand zelfstandigen

De voorlopige realisaties van gemeenten over 2009 laten een hogere gemiddelde prijs zien dan eerder geraamd. De raming voor latere jaren is hierdoor naar boven bijgesteld.

Nominale ontwikkeling

Dit is een overboeking van het begrotingshoofdstuk «koppeling uitkeringen» naar de begroting van SZW. Hiermee worden de begrotingsgefinancierde uitkeringen op de begroting van SZW op prijspeil 2010 gebracht.

Re-integratie Wajong

In 2010 is sprake van een tegenvaller bij de voorzieningen Wajong. Daarnaast vinden zowel in 2010 als 2011 verschuivingen plaats tussen re-integratie trajecten Wajong en de overige arbeidsongeschiktheidsregelingen en tussen loonkostensubsidies WW, Wajong en de overige arbeidsongeschiktheidsregelingen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Toeslagenwet

De uitgaven aan de Toeslagenwet bewegen mee met de volumes in de moederregelingen (WW, WAO, WIA e.d.). Als gevolg van sterke daling van het WW-volume is het totaaleffect op de Toeslagenwet een meevaller. Stijgingen in de AO-regelingen dempen dit effect.

Wajong volume

De stijging van het volume in 2010 en 2011 wordt veroorzaakt door de doorwerking van een toename van het aantal aanvragen eind 2009. Door onzekerheid over de werking van de «nieuwe» Wajong per 1 januari 2010, kozen veel aanvragers ervoor nog een aanvraag te doen onder de «oude» Wajong. Structureel daalt het volume als gevolg van de «nieuwe» Wajong, een daling van de instroom vanuit de WWB en een verhoging van de instroomkans naar werk.

WWB volume

Door neerwaartse bijstelling van de raming van de werkloze beroepsbevolking dalen ook de verwachte uitgaven aan de bijstand in de jaren 2012–2015.

Doelmatigheidskorting Rijksdienst

Voor alle departementen geldt een taakstelling van 1,5% voor 2012 en verder op personele en materiële uitgaven. De besparing wordt behaald door middel van arbeidsproductiviteitsverhoging. Het bedrag is inclusief de ZBO's.

Afromen bonus begeleid werken Wsw

Door de invoering van Sisa tussen medeoverheden vindt de vaststelling van de bonus eenmalig een jaar later plaats (dit verklaart de piek in 2011). De reeks neemt af naar nihil door volgroeiing van de regeling.

Bekostiging Wajong naar voren halen

Ter intertemporele dekking van de SZW-problematiek, wordt 43 mln. van de bekostiging Wajong verschoven van 2011 naar 2010.

Bevriezen W-deel tranche 2011

Het W-deel van de bijstand wordt in 2011 niet geïndexeerd in verband met de uitvoeringsproblematiek van SZW.

Bevriezen Wsw-budget tranche 2011

Het Wsw-budget wordt in 2011 niet geïndexeerd in verband met de uitvoeringsproblematiek van SZW.

Doorwerking oplossing uitvoeringsproblematiek

Betreft budgettaire effecten in latere jaren van het pakket maatregelen waarmee de SZW-uitvoeringsproblematiek intertemporeel wordt opgelost.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Financieringsschuif re-integratie Wajong

Bij de financiering van re-integratie Wajong heeft een schuif plaatsgevonden tussen premiefinanciering en begroting.

Generieke korting Wsw-budget

Voor het WSW-budget geldt een taakstelling ter dekking van de SZW-problematiek. In het Wsw-budget is uitgegaan van een relatief hoge vergoeding per werkplek. Op basis van recente uitvoeringsgegevens blijkt echter dat de Wsw-werkplekken steeds minder duur worden. Anticiperend hierop wordt het Wsw-budget gekort zonder dat dit ten koste gaat van het aantal Wsw-werkplekken.

Inburgering

Bij Voorjaarsnota is er een korting geboekt op het aantal inburgeringstrajecten in 2010. Tevens heeft het kabinet om budgettaire redenen ervoor gekozen in 2011 en 2012 incidenteel om te buigen op de inburgeringsmiddelen in het Participatiebudget en het gemeentefonds, door verlaging van het aantal inburgeringstrajecten. Er zal worden toegewerkt naar een stelsel waarbij het merendeel van de kosten bij de inburgeraar wordt neergelegd. Dit loopt begrotingstechnisch via de begroting van SZW vanwege het participatiefonds.

Inzet oude loon- en prijsbijstelling

In voorgaande jaren is niet alle loon- en prijsbijstelling (LPO) uitgekeerd om ruimte te maken voor het dekken van toekomstige tegenvallers. Vanaf 2010 is op artikel 99 nog een substantieel bedrag beschikbaar dat nu wordt ingezet voor de SZA-problematiek.

Korting re-integratiebudget

Voor de re-integratiebudgetten geldt een taakstelling ter dekking van de SZW-problematiek. Deze taakstelling is naar rato verdeeld over gemeenten (75%) en UWV (25%).

MKOB

De AOW-tegemoetkoming is vervangen door de Wet Mogelijkheid Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (MKOB). Dit is de beginstand van dit nieuwe instrument.

Niet uitkeren LPO tranche 2010

Betreft LPO-equivalent tranche 2010 van de premiegefinancierde uitvoeringskosten en re-integratie die door SZW niet is verrekend met de betreffende premiegefinancierde uitgaven.

Verdeling financieel kader BES

Per 10-10-2010 worden de nieuwe staatkundige verhoudingen met de Nederlandse Antillen (NA) van kracht. Vanaf dat moment worden de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES) openbare lichamen van Nederland. Departementen zullen taken over gaan nemen, die op dit moment worden uitgevoerd door het Land NA of de eilanden zelf. SZW

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

wordt verantwoordelijk voor o.a. de onderstand (bijstand) en AOV (AOW) en hiervoor is structureel 19,2 mln. overgeheveld naar de begroting van SZW.

Verlagen tegemoetkomingen

Ter dekking van budgettaire problematiek is besloten alle tegemoetkomingen te verlagen.

Vrijval uitvoeringskosten UWV

Deze maatregel maakt onderdeel uit van het gehele pakket waarmee de SZW-uitvoeringsproblematiek wordt opgelost

Kadercorrectie WBB

Op basis van uitvoeringsinformatie en ontwikkelingen van de werkloosheid is de raming voor de bijstandsuitgaven neerwaarts bijgesteld. Conform afspraak uit het aanvullend beleidsakkoord worden de kaders voor deze uitgaven gecorrigeerd.

AOW-tegemoetkoming

De AOW-tegemoetkoming is vervangen door de Wet Mogelijkheid Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (MKOB). Hiermee wordt het budget overgeheveld naar het nieuwe artikel.

Rijksbijdragen sociale fondsen

De mutatie slaat hoofdzakelijk neer bij de Rijksbijdrage ouderdomsfonds en wordt veroorzaakt door een opwaartse bijstelling van de verwachte premie-inkomsten. Als gevolg hiervan wordt de rijksbijdrage verlaagd.

Aanpassing reserveringsregeling W-deel

Op de terugontvangsten van het W-deel in het kader van de reserveringsregeling wordt een tegenvaller verwacht. Volgens de laatste uitvoeringsgegevens realiseren gemeenten een kleinere onderuitputting van het W-deel dan aanvankelijk was verondersteld.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	15 206,0	15 464,6	15 739,9	16 230,3	16 613,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Inzet eindejaarsmarge	- 25,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Uitdelen eindejaarsmarge	29,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vaccinleveringen 2010-2011	86,0	5,0	0,0	0,0	0,0	
Vertragingen vaccinleveringen 2009	72,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Invullen taakstelling 2010	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Invullen taakstelling 2011-2012	0,0	19,6	14,4	0,0	0,0	
Lagere uitgaven griepvaccins	- 21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Loonbijstelling knelpunt tranche 2010	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	
Ruimte artikel 99	- 19,5	- 19,5	- 36,0	- 51,5	- 49,3	
Verhoging taakstellende onderuitputting	- 50,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Interne herschikking begroting						
VWS (programma budgetten)	0,0	- 39,7	- 16,3	0,0	0,0	
Diversen	76,9	39,2	4,5	9,7	- 1,0	
Zorg						
Bijstelling forfaits Wtcg	- 36,9	- 21,9	- 14,2	- 5,0	- 5,0	
Bijstelling raming chronisch zieken Wtcg	53,0	53,0	53,0	53,0	53,0	
Schuif ontvangsten meevaller opleidings (2009)	0,0	0,0	0,0	0,0	19,5	
Diversen	15,3	13,3	13,3	13,3	13,3	
	229,4	79,0	48,7	49,5	60,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Overhevelen budget vrouwenopvang naar gemeentefonds	0,0	- 89,0	- 89,0	- 88,8	- 88,8	
Diversen	- 45,4	- 3,5	60,0	42,2	28,9	
Zorg						
Diversen	- 3,5	18,8	21,7	25,6	29,4	
Niet tot een ijklijn behorend						
Bijstelling BIKK AWBZ	28,3	319,8	410,9	499,0	594,9	
Bijstelling Rijksbijdrage 18	0,0	43,0	- 22,2	- 88,5	57,8	
Bijstelling Zorgtoeslag	11,7	460,9	424,6	129,3	307,3	
Diversen	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	
	- 8,8	750,2	806,2	519,0	929,7	
Extrapolatie						18 569,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	220,7	829,1	854,9	568,5	990,2	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	15 426,7	16 293,8	16 594,9	16 798,9	17 603,7	18 569,6
Totaal Internationale samenwerking	13,2	8,6	7,1	7,1	6,9	6,9
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	15 439,9	16 302,4	16 602,0	16 806,0	17 610,7	18 576,6

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	108,0	92,1	46,5	48,7	41,5	
Mee- en tegenvallers						
Zorg						
Ontvangstenmeevaller opleidingsfonds	53,0	40,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties	53,0	40,0	0,0	0,0	0,0	
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	21,2	6,1	5,0	5,0	5,0	
Technische mutaties	21,2	6,1	5,0	5,0	5,0	
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,7	12,8	52,3	34,8	22,9	
Extrapolatie	- 0,7	12,8	52,3	34,8	22,9	45,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	73,5	59,0	57,3	39,8	27,9	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	181,5	151,1	103,9	88,4	69,4	45,2
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	181,5	151,1	103,9	88,4	69,4	45,2

Inzet en uitdelen eindejaarsmarge

De totale eindejaarsmarge voor VWS (29,8 mln.) is bij Voorjaarsnota uitgekeerd. Hiervan is 25,3 mln. ingezet voor eindejaarsproblematiek binnen de begroting van VWS.

Vaccinleveringen 2010–2011 en vertragingen vaccinleveringen 2009

Een deel van de totale aanschafkosten voor griepvaccins (ten behoeve van de Nieuwe Influenza A) zijn neergeslagen in 2010 (86 mln.) en in 2011 (5 mln.). Daarnaast is een deel van de voor 2009 geplande griepvaccinleveringen vertraagd. Circa 72 mln. van de in 2009 beschikbaar gestelde middelen zijn daardoor in 2010 tot besteding gekomen. Middels een kasschuif zijn deze middelen van begrotingsjaar 2009 doorgeschoven naar begrotingsjaar 2010.

Invullen taakstelling 2010

Deze post betreft een gedeeltelijke invulling van de taakstelling binnen de begroting van VWS in 2010, ter dekking van de algehele uitvoeringsproblematiek in desbetreffend begrotingsjaar, door diverse ombuigingen en meevallers binnen de programmabudgetten van VWS. Deze taakstelling is verder ingevuld met ontvangstenmeevallers en ruimte die is ontstaan binnen de post «loonbijstelling knelpunt tranche 2010».

Invullen taakstelling 2011–2012

Deze post betreft een gedeeltelijke invulling van de taakstelling binnen de begroting van VWS in 2011–2012 ter dekking van de algehele uitvoeringsproblematiek in desbetreffende begrotingsjaren (zie post «interne

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

herschikking begroting VWS»). Deze invulling van de taakstelling heeft plaatsgevonden door middel van diverse ombuigingen binnen de programmabudgetten van VWS. Deze diverse ombuigingen vallen gezien het relatief kleinschalige karakter onder de post «diversen» en worden daardoor niet apart gepresenteerd.

Lagere uitgaven griepvaccins

Als gevolg van een overeenkomst met GlaxoSmithKline (GSK) over het niet afnemen van een restant deel van de vaccins tegen Nieuwe Influenza A (H1N1) komt een bedrag van 21 mln. niet tot besteding. Dit is ingezet ter gedeeltelijke dekking van begrotingsproblematiek 2010 binnen het budgettair kader zorg.

Loonbijstelling knelpunt tranche 2010

Als gevolg van de rijksbrede inhouding van de loonbijstelling tranche 2010 heeft VWS geen loonbijstelling ontvangen. Deze post betreft de maximale schade van 30 mln. die in het voorjaar door VWS is voorzien als gevolg van bestaande afspraken over vergoeding voor de loonkosten.

Ruimte artikel 99

Deze post betreft eerder gereserveerde ruimte op verdeelartikel 99. De gereserveerde ruimte is voortgekomen uit eerdere herschikkingen binnen de begroting van VWS in begrotingsjaar 2009 en is ingezet ter dekking van de uitvoeringsproblematiek binnen de begroting van VWS.

Verhoging taakstellende onderuitputting

Deze post betreft een taakstelling binnen de begroting van VWS in 2010 ter dekking van de algehele uitvoeringsproblematiek. De taakstelling is bovenop de eerdere ingeboekte taakstellingen gekomen en is onder andere ingevuld met ontvangstenmeevallers en opgetreden onderuitputting als gevolg van de tijdelijke verplichtingenstop op de begroting van VWS (zie voorgaande post «invulling taakstelling 2010»).

Interne herschikking begroting VWS (programma budgetten)

Deze post betreft een taakstelling binnen de begroting van VWS in 2011–2012 ter dekking van de algehele uitvoeringsproblematiek in desbetreffende begrotingsjaren. De taakstelling is gedeeltelijk ingevuld met ombuigingen binnen de programmabudgetten van VWS (zie «invullen taakstelling 2011–2012»).

Diversen – beleidsmatige mutaties Rbg-eng

Naast vele diverse (relatief kleinschalige) mutaties, bestaat de diversenpost in 2010 e.v. uit eindejaarsmargeproblematiek (ca. 25 mln.), het invullen van diverse bedrijfsvoeringstaakstellingen (ca. 12 mln.), een volumebijstelling van de raming «wetten oorlogsgetroffenen» (ca. 5 mln.), ruimte die is ontstaan binnen de post «loonbijstelling knelpunt tranche 2010» (ca. 12 mln.) en diverse mutaties als gevolg van de taakstelling 2010 en taakstelling 2011–2012.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Bijstelling forfaits Wtcg

Vanaf 2010 is 50 mln. structureel beschikbaar gesteld om de afbakening van de doelgroep Wtcg (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten) te verbeteren (voorstellen Commissie Linschoten). Het grootste deel van de verbeteringen zijn per 2010 ingegaan. De maatregelen kennen een geleidelijke ingroeipad, waardoor een deel van de 50 mln. niet tot besteding is gekomen.

Bijstelling raming chronisch zieken Wtcg

Naar aanleiding van geactualiseerde berekeningen van Vektis is het aantal mensen dat op grond van zorggebruik in aanmerking zou komen voor een Wtcg forfait (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten) hoger dan eerder is aangenomen. Op basis hiervan is de raming structureel met 53 mln. opgehoogd.

Schuif ontvangstenmeevaller opleidingsfonds (2009)

Een deel van de beschikbare opleidingsplaatsen is in 2009 onder andere door late instroom niet volledig ingevuld (terugontvangen als gevolg van de definitieve subsidievaststelling van het opleidingsfonds over 2009). De periode om de beschikbare capaciteit volledig op te leiden wordt daardoor langer. Deze post betreft de benodigde (naar achteren verschoven) middelen die hiervoor nodig zijn.

Diversen – beleidsmatige mutaties Zorg

Deze diversenpost bestaat uit de indexatie van de Wtcg (5 mln.) en een eerder verwacht knelpunt van 10 mln. als gevolg van de rijksbrede inhouding van de loonbijstelling tranche 2010 binnen het opleidingsfonds (budgettair kader zorg) in verband met het convenant «overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling» (OVA).

Overhevelen budget vrouwenopvang naar gemeentefonds

Met ingang van 2011 wordt de specifieke uitkering «Vrouwenopvang» op de begroting van VWS een decentralisatie-uitkering. Ten behoeve hiervan is het bijhorende budget vanaf 2011 overgeheveld naar het gemeentefonds.

Diversen – technische mutaties Rbg-eng

Deze diversenpost bestaat uit diverse (relatief kleinschalige) mutaties tussen begrotingshoofdstukken. Daarnaast bestaat deze post uit overheveling van budget tussen de begroting van VWS en het budgettair kader zorg (ca. 17 mln. in 2010 en 12 mln. in 2011 e.v.), uit overheveling van budget naar het gemeentefonds en uit diverse FES mutaties.

Diversen – technische mutaties Zorg

Deze diversenpost bestaat uit prijsbijstelling (ca. 4 mln. 2011 e.v.), middelen ten behoeve van de BES-eilanden (ca. 22 mln. in 2011 oplopend naar ca. 34 mln. in 2014) en een mutatie van 5 mln. (2010) in verband met de uitbreiding van het aantal opleidingsplaatsen voor huisartsen.

Bijstelling BIKK AWBZ

De Rijksbijdrage BIKK (bijdrage in de kosten van kortingen) compenseert de premiederving bij onder andere de AWBZ, die is ontstaan door de grondslagverkleining voor de premieheffing. Deze grondslagverkleining is opgetreden na de invoering van het nieuwe belastingstelsel in 2001. De hoogte van de BIKK is afhankelijk van de mate waarin heffingskortingen leiden tot reductie van de premieontvangsten bij het Algemene Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ). Gedurende het begrotingsjaar is de raming voor de BIKK AWBZ bijgesteld op basis van de actuele ramingen (CEP en MEV) van het Centraal Planbureau.

Bijstelling Rijksbijdrage 18

De Rijksbijdrage 18 voorziet in de financiering van de nominale premie van deze kinderen jonger dan 18 jaar. Gedurende het begrotingsjaar wordt de raming voor de Rijksbijdrage 18 eenmalig bijgesteld op basis van de actuele raming (MEV) van het Centraal Planbureau.

Bijstelling Zorgtoeslag

De Zorgtoeslag dient als tegemoetkoming in de kosten van de nominale zorgpremie. Gedurende het begrotingsjaar is de raming voor de Zorgtoeslag bijgesteld op basis van de actuele ramingen (CEP en MEV) van het Centraal Planbureau.

Ontvangstenmeevaller opleidingsfonds

Deze post betreft gerealiseerde en geraamde terugontvangsten uit hoofde van vaststelling van subsidies die vanuit het opleidingsfonds in eerdere jaren zijn verleend voor de eerste en tweede tranche-opleidingen.

Diversen – beleidsmatige mutaties niet-belasting ontvangsten Rbg-eng

Deze diversenpost bestaat uit diverse (relatief kleinschalige) ontvangstenmeevallers, ontvangsten als gevolg van de verkoop van overtollige griepvaccins ten behoeve van de Nieuwe Influenza A (ca. 2 mln. in 2010) en een taakstellende onderuitputting binnen de totale ontvangstenraming op de begroting van VWS (5 mln. in 2010 e.v.).

Diversen – Technische mutaties niet-belasting ontvangsten Rbg-eng

Deze diversenpost bestaat uit diverse ontvangstenmutaties ten behoeve van FES-projecten.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

XVII JEUGD EN GEZIN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	6 488,9	6 617,5	6 597,2	6 589,1	6 558,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Extra tegemoetkoming ouders van thuiswonende gehandicapte kinderen (TOG)	0,0	17,0	17,0	17,0	17,0	
Gesloten jeugdzorg	0,0	7,6	17,0	18,5	19,8	
Jeugdbescherming volume	- 5,8	- 8,7	- 17,0	- 17,0	- 22,2	
Kindgebonden budget (WKB)	104,0	141,0	154,0	153,0	154,0	
Provinciale jeugdzorg	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	5,7	- 4,8	- 13,8	- 15,6	- 16,1	
	123,9	152,1	157,2	155,9	152,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	7,1	9,5	2,0	3,1	3,4	
	7,1	9,5	2,0	3,1	3,4	
Extrapolatie						6 711,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	131,0	161,6	159,2	158,9	155,9	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	6 619,9	6 779,2	6 756,3	6 748,1	6 714,3	6 711,3
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket	63,9	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	6 683,8	6 780,2	6 756,3	6 748,1	6 714,3	6 711,3

XVII JEUGD EN GEZIN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	14,9	14,7	15,0	15,0	15,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Kindgebonden budget (WKB)	167,0	161,0	182,0	187,0	191,0	
Diversen	0,0	- 5,9	- 11,8	- 11,8	- 11,8	
	167,0	155,1	170,2	175,2	179,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie						194,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	167,6	155,1	170,2	175,2	179,2	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	182,6	169,8	185,2	190,2	194,2	194,2
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	182,6	169,8	185,2	190,2	194,2	194,2

Extra tegemoetkoming ouders van thuiswonende gehandicapte kinderen (TOG)

Er wordt vanaf 2011 structureel 17 mln. beschikbaar gesteld om de tegemoetkoming ouders van thuiswonende gehandicapte kinderen (TOG) te verhogen wanneer er sprake is van een alleenverdienershuishouden.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Dit onderdeel van de TOG valt onder de verantwoordelijkheid van de minister voor Jeugd en Gezin.

Gesloten jeugdzorg

Uit ramingen van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie blijkt dat er een grotere capaciteitsbehoefte in de gesloten jeugdzorg bestaat dan nu beschikbaar is. Het tekort aan capaciteit wordt deels opgevangen door uitbreiding in de capaciteit en deels door een trajectbenadering met een lagere kostprijs.

Jeugdbescherming volume

De groei van de instroom lijkt in 2009 afgezwakt te zijn. Op basis van de realisaties 2009 zijn voor de nieuwe raming de groeipercentages aangepast. Daarnaast is de raming aangepast voor vertraging van de voorziene versnelling van de doorlooptijden.

Kindgebonden budget (WKB)

Voor het kindgebonden budget (WKB) is een nieuwe ramingsmethodiek op basis van de huidige ervaringsgegevens (twee jaar) ontwikkeld. Hierbij wordt rekening gehouden met de uitgaven inclusief nabetalings- en terugvorderingen in komende jaren. Uit de ervaringscijfers van de Belastingdienst bleek de bevoorschotting aan de hoge kant met terugontvangsten als gevolg. De nieuwe ramingsmethodiek leidt aan de uitgavenkant tot hogere uitgaven en aan de ontvangstenkant tot hogere ontvangsten.

Provinciale jeugdzorg

Er is in 2009 met het Interprovinciaal overleg (IPO) een nieuw afsprakenkader gemaakt voor 2010 en 2011. Dit heeft geleid tot een eenmalige verhoging van 20 mln. in 2010.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Het gaat hier om meerdere posten zoals het voorzetten van de pilot campussen tot het einde van het jaar 2010 in afwachting van de uitkomsten van de evaluatie naar de effectiviteit hiervan (4 mln.). Verder is er een meevaller ontstaan bij de subsidieregeling Schippersinternaten, vanwege dalende kind aantallen (2,3 mln.). Daarnaast is er een meevaller door een daling in de volumegroei bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Deze krimpende productie leidt tot frictiekosten, voornamelijk vanwege moeilijk beïnvloedbare vaste huisvestingskosten wat heeft geleid tot een tegenvaller.

Diversen – technische mutaties uitgaven

Deze post bestaat uit meerdere posten. De voornaamste is de overheveling van instellingssubsidie van Justitie voor twee jeugdinstellingen (13,9 mln. in 2010). De andere post is een overboeking van J&G naar VWS in verband met projecten vrijwilligerswerk ter uitvoering van de motie Slob (6 mln.).

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

SOCIALE ZEKERHEID: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010	63 608,5	64 793,1	66 744,2	68 476,6	70 310,2	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
AOW volume	33,8	53,9	72,5	95,4	114,1	
Bijstand zelfstandigen	45,2	11,7	11,7	11,7	11,7	
Brutokosten deeltijd-WW	- 220,3	- 25,0	0,0	0,0	0,0	
Inverdieneffect deeltijd-WW	172,0	- 25,0	0,0	0,0	0,0	
IVA volume	- 0,6	18,1	73,6	175,3	291,8	
Nominale ontwikkeling	3,3	24,1	374,0	932,9	1 840,4	
Overgenomen verplichtingen	0,0	0,0	- 167,4	- 212,6	- 257,8	
Re-integratie AO	- 4,0	25,0	0,0	0,0	0,0	
Toeslagenwet	20,1	8,3	- 7,7	- 27,5	- 46,1	
Wajong volume	42,1	18,6	- 4,4	- 10,1	- 38,7	
WAO prijs	- 51,7	- 48,0	- 47,7	- 46,0	- 93,0	
WAO volume	114,7	137,8	194,6	221,3	246,2	
WGA prijs	- 44,3	- 70,0	- 91,1	- 108,0	- 125,0	
WGA volume	136,7	190,9	261,1	226,5	166,0	
WW uitvoeringskosten	- 1,2	- 2,2	- 63,4	- 64,3	- 99,0	
WW volume	0,0	0,0	- 444,0	- 906,5	- 1 319,5	
WWB volume	0,0	0,0	- 474,5	- 511,4	- 532,2	
Zwangerschaps- en bevallingsverlof	46,0	53,3	75,1	97,3	120,0	
Diversen	25,7	6,8	22,0	20,3	16,1	
	317,5	378,7	- 33,8	44,5	392,6	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Bekostiging Wajong naar voren halen	43,0	- 43,0	0,0	0,0	0,0	
Bevriezen W-deel tranche 2011	0,0	- 27,0	- 27,0	- 27,0	- 27,0	
Bevriezen Wsw-budget tranche 2011	0,0	- 38,0	- 38,0	- 38,0	- 38,0	
Doorwerking oplossing uitvoeringsproblematiek	0,0	0,0	44,0	44,0	44,0	
Generieke korting Wsw-budget	0,0	- 120,0	- 120,0	- 120,0	- 120,0	
Inburgering	- 18,5	- 86,7	- 149,2	- 210,1	- 283,8	
Inhouden ILO	0,0	0,0	- 8,8	- 17,9	- 27,7	
Inzet oude loon- en prijsbijstelling	- 19,6	- 18,2	- 11,5	- 12,9	- 29,9	
Kasschuif vernieuwing UWV	- 35,0	0,0	25,0	10,0	0,0	
Korting re-integratiebudget	0,0	0,0	- 190,0	- 190,0	- 190,0	
Omvormen AOW-tegemoetkoming	0,0	- 92,0	- 100,0	- 104,0	- 108,0	
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 54,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Terugdraaien leeftijdsgrens AOW partnertoeslag	0,0	27,0	77,0	123,0	170,0	
Uitboeken taakstellende onderuitputting	21,0	28,0	23,0	18,0	13,0	
Verhogen korting partnertoeslag naar 8%	0,0	- 31,0	- 37,0	- 42,0	- 48,0	
Verlagen tegemoetkomingen	0,0	- 54,1	- 55,3	- 56,4	- 57,2	
Vrijval enveloppen	0,0	- 16,3	- 26,5	- 26,5	- 26,5	
Vrijval loonbijstelling 2010	- 57,7	- 55,9	- 54,6	- 54,6	- 54,0	
Diversen	- 80,2	- 21,8	- 4,8	- 15,2	- 7,8	
	- 201,2	- 549,0	- 653,7	- 719,6	- 790,9	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Kadercorrectie WBB	- 1 250,5	- 1 553,9	- 872,7	- 578,0	- 191,4	
Nominale ontwikkeling	- 137,3	- 35,2	- 155,2	- 339,1	- 498,9	
Diversen	- 13,0	- 15,6	- 8,2	- 8,4	- 20,0	
Extrapolatie	- 1 400,8	- 1 604,7	- 1 036,1	- 925,5	- 710,3	71 534,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 1 284,5	- 1 775,1	- 1 905,4	- 1 750,7	- 1 206,1	

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2011	62 324,0	63 018,0	64 838,7	66 725,90	69 104,2	
SOCIALE ZEKERHEID: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010	1 316,8	1 346,0	1 225,2	1 223,0	1 248,2	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Aanpassing reserveringsregeling						
W-deel	- 60,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 6,0	- 6,1	- 3,1	4,3	16,2	
	- 66,0	- 6,1	- 3,1	4,3	16,2	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Inburgering	- 18,5	- 86,7	- 149,2	- 210,1	- 283,8	
Diversen	22,9	10,5	5,5	5,5	5,5	
	4,4	- 76,2	- 143,7	- 204,6	- 278,3	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	- 1,8	- 3,3	- 4,1	- 5,0	- 6,0	
	- 1,8	- 3,3	- 4,1	- 5,0	- 6,0	
Extrapolatie						1 010,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 63,4	- 85,6	- 151,0	- 205,4	- 268,1	
Stand Miljoenennota 2011	1 253,4	1 260,4	1 074,3	1 017,6	980,1	

AOW volume

Het aandeel onvolledige AOW-uitkeringen groeit minder snel dan eerder werd verondersteld, waardoor de uitgavenraming naar boven is aangepast.

Bijstand zelfstandigen

De voorlopige realisaties van gemeenten over 2009 laten een hogere gemiddelde prijs zien dan eerder geraamd. De raming voor latere jaren is hierdoor naar boven bijgesteld.

Brutokosten deeltijd-WW

Er wordt minder gebruik gemaakt van de deeltijd-WW dan geraamd. Daarom is de raming naar beneden bijgesteld.

Inverdieneffect deeltijd-WW

Omdat er minder gebruik is gemaakt van de deeltijd-WW, is de besparing op de reguliere WW als gevolg van het bestaan van de deeltijd-WW (het inverdieneffect) kleiner dan geraamd.

IVA volume

Een stijging van het aantal aanmeldingen en een daling van het aantal afwijzingen zorgt voor een toename van het volume. Ook zijn de doorstroomaannames van de WGA naar de IVA verhoogd.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Nominale ontwikkeling

Dit is de nominale ontwikkeling die bij de mee- en tegenvallers binnen de Sociale Zekerheid hoort.

Overgenomen verplichtingen

Overgenomen verplichtingen zijn de loonkosten die UWV overneemt van bedrijven die failliet zijn gegaan. Als gevolg van de crisis, laat deze post forse tegenvallers zien. In de raming werd voor alle jaren het niveau van 2010 aangehouden. Omdat dat niet realistisch is, wordt de raming geleidelijk afgebouwd naar het structurele niveau.

Re-integratie AO

In 2011 is sprake van een tegenvaller bij de voorzieningen van de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Daarnaast vinden zowel in 2010 als 2011 verschuivingen plaats van re-integratie trajecten en loonkostensubsidies tussen de Wajong en de overige arbeidsongeschiktheidsregelingen.

Toeslagenwet

De uitgaven aan de toeslagenwet bewegen mee met de volumes in de moederregelingen (WW, WAO, WIA e.d.). Als gevolg van sterke daling van het WW-volume is het totaaleffect op de Toeslagenwet een meevaller. Echter stijgingen in de AO-regelingen dempen dit effect.

Wajong volume

De stijging van het volume in 2010 en 2011 wordt veroorzaakt door de doorwerking van een toename van het aantal aanvragen eind 2009. Door onzekerheid over de werking van de «nieuwe» Wajong per 1 januari 2010, kozen veel aanvragers ervoor nog een aanvraag te doen onder de «oude» Wajong. Structureel daalt het volume als gevolg van de «nieuwe» Wajong, een daling van de instroom vanuit de WWB en een verhoging van de instroomkans naar werk.

WAO prijs

De gemiddelde daguitkering is verlaagd naar aanleiding van realisaties 2009.

WAO volume

De instroomraming is verhoogd op basis van realisatiecijfers. Daarnaast valt de uitstroom lager uit dan verwacht.

WGA prijs

De gemiddelde daguitkering is neerwaarts bijgesteld.

WGA volume

Het aantal (hernieuwde) aanvragen voor de WGA neemt toe en daarbij worden voor alle leeftijdscategorieën gemiddeld meer (uren)beperkingen toegekend. Het UWV onderzoekt de redenen voor deze trends. Vanaf 2013

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

neemt de tegenvaller in omvang af door een verhoging van de doorstroomaannames van de WGA naar de IVA.

WW uitvoeringskosten

Door neerwaartse bijstelling van de raming van de WW dalen ook de uitvoeringskosten WW.

WW volume

De middellange termijnverkenning van het CPB bevatte een nieuwe prognose van de werkloze beroepsbevolking voor de jaren 2012 – 2015. De raming van de WW is hierop aangepast.

WWB volume

Door neerwaartse bijstelling van de raming van de werkloze beroepsbevolking dalen ook de verwachte uitgaven aan de bijstand in de jaren 2012–2015.

Zwangerschaps- en bevallingsverlof

De uitgaven aan Zwangerschaps- en Bevallingsverlofuitkeringen (WAZO) stijgen door een toename van de arbeidsparticipatie van vrouwen. De hiermee samenhangende positieve loonontwikkeling en stijgende omvang van het dienstverband in uren, leidt ook tot een hogere gemiddelde uitkering.

Bekostiging Wajong naar voren halen

Ter intertemporele dekking van de SZW-problematiek, wordt 43 mln. van de bekostiging Wajong verschoven van 2011 naar 2010.

Bevriezen W-deel tranche 2011

Het W-deel van de bijstand wordt in 2011 niet geïndexeerd in verband met de uitvoeringsproblematiek van SZW.

Bevriezen Wsw-budget tranche 2011

Het Wsw-budget wordt in 2011 niet geïndexeerd in verband met de uitvoeringsproblematiek van SZW.

Doorwerking oplossing uitvoeringsproblematiek

Betreft budgettaire effecten in latere jaren van het pakket maatregelen waarmee de SZW-uitvoeringsproblematiek intertemporeel wordt opgelost.

Generieke korting Wsw-budget

Het Wsw-budget wordt neerwaarts bijgesteld ter dekking van de SZW uitvoeringsproblematiek. In het Wsw-budget is uitgegaan van een relatief hoge vergoeding per werkplek. Op basis van recente uitvoeringsgegevens blijkt echter dat de Wsw-werkplekken steeds minder duur worden. Anticiperend hierop wordt het Wsw-budget gekort zonder dat dit ten koste gaat van het aantal Wsw-werkplekken.

Inburgering

Bij Voorjaarsnota is er een korting geboekt op het aantal inburgeringstrajecten in 2010. Tevens heeft het kabinet om budgettaire redenen ervoor gekozen in 2011 en 2012 incidenteel om te buigen op de inburgeringsmiddelen in het Participatiebudget en het gemeentefonds, door verlaging van het aantal inburgeringstrajecten. Er zal worden toegewerkt naar een stelsel waarbij het merendeel van de kosten bij de inburgeraar wordt neergelegd. Dit loopt begrotingstechnisch via de begroting van SZW vanwege het participatiefonds.

Inhouden ILO

De vergoeding voor de incidentele loonontwikkeling 2012–2015 wordt ingezet voor tekortreductie.

Inzet oude loon- en prijsbijstelling

In voorgaande jaren is niet alle loon- en prijsbijstelling (LPO) uitgekeerd om ruimte te maken voor het dekken van toekomstige tegenvallers. Vanaf 2012 is op artikel 99 nog een substantieel bedrag beschikbaar dat nu wordt ingezet voor de SZA-problematiek.

Kasschuif vernieuwing UWV

Het UWV heeft een deel van de middelen uit het Vernieuwingsbudget UWV van 2010 naar 2012 en 2013 verschoven.

Korting re-integratiebudget

De re-integratiebudgetten (W-deel en UWV) worden vanaf 2012 neerwaarts bijgesteld ter dekking van de SZW uitvoeringsproblematiek. Deze taakstelling is naar rato verdeeld over gemeenten (75%) en UWV (25%).

Omvorming AOW-tegemoetkoming

Met ingang van 2011 wordt de AOW-tegemoetkoming vervangen door de Mogelijkheid Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen. Dit wetsvoorstel moet nog worden ingediend.

Ramingstechnische veronderstelling in=uit

De in=uit-taakstelling voor de sector SZA is ingeboekt als tegenhanger van de eindejaarsmarge.

Terugdraaien leeftijdsgrens AOW-partnertoeslag

In februari is besloten de leeftijdsgrens bij de AOW-partnertoeslag, waartoe in 2009 was besloten in het kader van de SZW uitvoeringsproblematiek, te laten vervallen. Dit leidt tot een besparingsverlies van 11 mln. in 2011 oplopend naar 75 mln. in 2015. Dit besparingsverlies wordt opgevangen door het bevriezen van het Wsw-budget tranche 2011 en door verhoging van de generieke korting op de partnertoeslag van 6% naar 8%.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Uitboeken taakstellende onderuitputting

Vorig jaar is ter dekking van uitvoeringsproblematiek binnen de Sociale Zekerheid een taakstelling ingeboekt. Deze taakstelling is inmiddels ingevuld en wordt om die reden uitgeboekt.

Verhogen korting partnertoeslag naar 8%

In het kader van het oplossen van de SZW uitvoeringsproblematiek wordt de generieke korting op de AOW-partnertoeslag verhoogd van 6% naar 8%.

Verlagen tegemoetkomingen

Ter dekking van budgettaire problematiek is besloten de tegemoetkomingen te verlagen.

Vrijval enveloppen

Resterende enveloppemiddelen (IDM) uit het Coalitieakkoord Balkenende IV zijn ingezet ter dekking van budgettaire problematiek.

Vrijval loonbijstelling 2010

Voor het oplossen van budgettaire problematiek is de loonbijstelling 2010 gebruikt.

Kadercorrectie WBB

In het aanvullend beleidsakkoord is afgesproken dat met het oog op versterkte werking van de automatische stabilisatoren de kaders in 2009, 2010 en 2011 worden gecorrigeerd voor mutaties in de werkloosheidsuitgaven (WW, bijstand, etc).

Nominale ontwikkeling

Ten opzichte van de vorige begroting wordt de loon- en prijsontwikkeling nu lager geraamd door het CPB. Deze ontwikkeling volgt uit de macro-bijstellingen.

Aanpassing reserveringsregeling W-deel

Op de terugontvangsten van het W-deel in het kader van de reserveringsregeling wordt een tegenvaller verwacht. Volgens de laatste uitvoeringsgegevens realiseren gemeenten een kleinere onderuitputting van het W-deel dan aanvankelijk was verondersteld.

ZORG: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010	59 734,5	62 736,9	66 226,5	69 777,0	73 506,1	
Mee- en tegenvallers						
Zorg						
Actualisering zorguitgaven	2 039,8	2 144,2	2 175,2	2 225,2	2 294,7	
	2 039,8	2 144,2	2 175,2	2 225,2	2 294,7	

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Beleidsmatige mutaties						
Zorg						
Maatregel medisch specialisten	- 137,0	- 274,0	- 274,0	- 274,0	- 274,0	
Kasschuif maatregel medisch specialisten	33,0	- 33,0	0,0	0,0	0,0	
Maatregel ZBC's	0,0	0,0	- 197,0	- 197,0	- 197,0	
Korting ziekenhuizen	0,0	- 549,0	- 549,0	- 549,0	- 549,0	
Farmaceutische hulp	- 158,0	- 105,0	- 105,0	- 105,0	- 105,0	
Maatregel dure en weesgeneesmiddelen	0,0	- 50,0	- 50,0	- 50,0	- 50,0	
Maatregel inkoopbeleid geneesmiddelen	0,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	
Antidepressiva beperkt vergoeden	0,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0	
Pakketmaatregel anticonceptie	0,0	- 32,0	- 32,0	- 32,0	- 32,0	
Pakketmaatregel tandheekkunde	0,0	- 100,0	- 100,0	- 100,0	- 100,0	
Pakketmaatregel mobiliteitshulpmiddelen	0,0	- 20,5	- 20,5	- 20,5	- 20,5	
Hogere eigen bijdrage fysiotherapie	0,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	- 30,0	
Maatregel eigen bijdragen GGZ	0,0	- 110,0	- 110,0	- 110,0	- 110,0	
Efficiencymaatregel ambulances	0,0	- 13,0	- 25,0	- 39,0	- 39,0	
Functionele bekostiging eerstelijnsdiagnostiek	0,0	- 83,0	- 83,0	- 83,0	- 83,0	
Kapitaallasten curatieve zorg	0,0	0,0	75,0	75,0	75,0	
Zorgstandaarden	0,0	- 40,0	- 75,0	- 75,0	- 75,0	
Stepped care	0,0	- 30,0	- 60,0	- 60,0	- 60,0	
Beweegkuur opnemen in pakket	0,0	- 9,0	39,0	0,0	- 11,0	
Tariefsverhoging verloskundigen	10,0	24,0	38,0	38,0	38,0	
Ramingsbijstelling Wtcg	53,0	53,0	53,0	53,0	53,0	
Betere afbakening Wtcg	- 36,9	- 21,9	- 14,2	- 5,0	- 5,0	
BES-eilanden	4,5	8,5	13,9	16,7	20,4	
Maatregel capaciteitsgroei AWBZ	0,0	0,0	- 100,0	- 150,0	- 200,0	
Maatregel minimale eigen bijdrage AWBZ	0,0	- 60,0	- 80,0	- 80,0	- 80,0	
Maatregel persoonsgebonden budgetten	0,0	- 210,0	- 260,0	- 260,0	- 260,0	
Maatregel bovenbudgettaire vergoedingen	0,0	0,0	- 20,0	- 20,0	- 20,0	
Maatregel beëindigen bonus malus regeling	0,0	- 60,0	- 60,0	- 60,0	- 60,0	
Maatregel verlagen contracteer-ruimte	0,0	- 142,0	- 142,0	- 142,0	- 142,0	
Inzet reserve AWBZ-knelpunten	- 4,0	- 98,4	- 99,4	- 97,4	- 98,4	
Maatregel budget Wmo	0,0	- 160,0	- 160,0	- 160,0	- 160,0	
Diversen	4,8	40,5	76,0	73,4	68,3	
	- 230,6	- 2 131,8	- 2 378,2	- 2 469,8	- 2 533,2	
Technische mutaties						
Zorg						
Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding	- 80,0	- 80,0	- 80,0	- 80,0	- 80,0	
Macromutaties (loon en prijsbijstelling)	- 219,7	24,8	171,4	711,0	1 508,6	
Financieringsschuif	- 44,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 92,0	- 78,8	- 188,7	- 212,0	- 225,2	
	- 436,3	- 134,0	- 97,3	419,0	1 203,4	
Extrapolatie						79 573,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1 373,0	- 121,6	- 300,4	174,4	964,8	
Stand Miljoenennota 2011	61 107,6	62 615,3	65 926,2	69 951,3	74 470,8	

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

ZORG: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010	2 975,1	3 260,8	3 409,0	3 577,1	3 748,8	
Mee- en tegenvallers						
Zorg						
Actualisering zorguitgaven	- 37,0	- 37,0	- 37,0	- 37,0	- 37,0	
Ontvangsten opleidingsfonds	53,0	40,0	0,0	0,0	0,0	
Maatregel verhoging eigen risico	0,0	0,0	260,0	260,0	260,0	
Diversen	- 3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	13,0	3,0	223,0	223,0	223,0	
Technische mutaties						
Zorg						
Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding	- 80,0	- 80,0	- 80,0	- 80,0	- 80,0	
Diversen	0,0	0,0	- 87,8	- 112,3	- 126,8	
	- 80,0	- 80,0	- 167,8	- 192,3	- 206,8	
Extrapolatie						3 935,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 67,0	- 77,0	55,2	30,7	16,2	
Stand Miljoenennota 2011	2 908,1	3 183,8	3 464,2	3 607,8	3 765,0	

Actualisering zorguitgaven

Op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ zijn de zorguitgaven 2009 geactualiseerd. Tegenvallers deden zich met name voor bij de medisch specialisten, ziekenhuizen, zelfstandige behandelcentra, tandheelkundige zorg, het persoonsgebonden budget en de zorg in AWBZ instellingen. De hogere uitgaven in 2009 werken door in de uitgaven vanaf 2010 en verder.

Maatregel medisch specialisten

Om de overschrijding bij de medisch specialisten te compenseren worden de tarieven gekort.

Kasschuif maatregel medisch specialisten

Door de wijze waarop de NZa de korting in de tarieven medisch specialisten heeft verwerkt slaat een deel van de korting neer in 2011 in plaats van in 2010.

Maatregel ZBC's

Om de overschrijding bij de zelfstandige behandelcentra te redresseren worden vanaf 2012 maatregelen getroffen.

Korting ziekenhuizen

Om de overschrijding bij de ziekenhuizen te compenseren wordt vanaf 2011 een structurele macrokorting doorgevoerd.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Farmaceutische hulp

Bij de geneesmiddelen is er sprake van meevallende uitgaven als gevolg van het de afgelopen jaren (ook door zorgverzekeraars) gevoerde preferentiebeleid. Tegelijkertijd is de receptregelvergoeding voor apothekers wederom verhoogd, wat tot hogere uitgaven leidt.

Maatregel dure en weesgeneesmiddelen

Een aantal geneesmiddelen die nu nog extramuraal worden verstrekt worden vanaf 2011 door ziekenhuizen ingekocht. Hiervoor is een besparing ingeboekt, omdat ziekenhuizen in staat zijn om te onderhandelen over de prijs.

Maatregel inkoopbeleid geneesmiddelen

Dit betreft de opbrengst van een uitbreiding van het door verzekeraars gevoerde preferentiebeleid.

Antidepressiva beperkt vergoeden

Vanaf 2011 wordt het gebruik van antidepressiva bij milde tot matige depressie niet langer uit het basispakket vergoed.

Pakketmaatregel anticonceptie

Vanaf 2011 worden anticonceptiva voor vrouwen ouder dan 21 jaar niet langer uit het basispakket vergoed.

Pakketmaatregel tandheelkunde

Vanaf 2011 wordt mondzorg voor mensen van 18 tot 22 jaar niet langer uit het basispakket vergoed.

Pakketmaatregel mobiliteitshulpmiddelen

Eenvoudige mobiliteitshulpen zoals krukken, loophekjes, loophulpen, rollators en serveerwagens worden per 2011 niet langer uit het basispakket vergoed.

Hogere eigen bijdrage fysiotherapie

Verzekerden van 18 jaar en ouder betalen per 2011 de eerste twaalf behandelingen fysiotherapie of oefentherapie zelf. Tot nu toe gold er een eigen betaling voor de eerste negen behandelingen.

Maatregel eigen bijdragen GGZ

Voor verzekerden van 18 jaar en ouder wordt een eigen bijdrage ingevoerd voor de tweedelijns geestelijke gezondheidszorg.

Efficiencymaatregel ambulances

De minister van VWS heeft met de ambulancesector een convenant afgesloten waarin een efficiëncykorting is opgenomen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Functionele bekostiging eerstelijnsdiagnostiek

Er wordt een besparing ingeboekt op de eerstelijnsdiagnostiek, vooruitlopend op het kostenonderzoek van de NZa.

Kapitaallasten curatieve zorg

Bij een eventuele overgang naar prestatiebekostiging worden ziekenhuizen volledig risicodragend voor hun kapitaallasten. Om ziekenhuizen in de gelegenheid te stellen zich voor te bereiden op deze nieuwe situatie is een overgangsregeling voor de kapitaallasten uitgewerkt. Deze overgangsregeling biedt instellingen met ingang van 2011 gedurende een periode van 6 jaar een in omvang afnemende garantie op de kapitaallastenvergoeding die zij onder budgetbekostiging zouden hebben gehad. Hierdoor neemt het risico dat instellingen over hun kapitaallasten lopen geleidelijk toe.

Zorgstandaarden

De geraamde uitgaven zijn vanaf 2012 verlaagd vanwege het aanpassen van de zorgstandaarden voor de ziekte van Parkinson en voor COPD. Met de nieuwe zorgstandaarden moet meer samenhang van zorg worden bereikt.

Stepped care

Door in te zetten op een stepped care benadering, waarbij minder onnodig en minder snel duurder behandeld wordt, kan een besparing worden gerealiseerd.

Beweegkuur opnemen in pakket

Het streven is de «beweegkuur» per 1 januari 2012 op te nemen in het verzekerde pakket. De hiervoor in 2011 gereserveerde middelen vallen grotendeels vrij. De actievere leefstijl van deelnemers aan de beweegkuur gaat vanaf 2014 een besparing op de zorgkosten opleveren.

Tariefsverhoging verloskundigen

Het norminkomen voor verloskundigen wordt verhoogd en het aantal bevallingen per jaar verlaagd. Hierdoor stijgen de tarieven vanaf 2010 in drie stappen.

Ramingsbijstelling Wtcg

Het aantal mensen dat op grond van zorggebruik in aanmerking komt voor een algemene tegemoetkoming uit de Wtcg is hoger is dan eerder werd aangenomen.

Betere afbakening Wtcg

Bij de invoering van de Wtcg was een bedrag van 50 mln. beschikbaar om de afbakening van de doelgroep Wtcg te verbeteren. De betere afbakening is inmiddels afgerond en gaat vanaf 2010 geleidelijk in.

BES-eilanden

De BES-eilanden worden per 10 oktober 2010 als openbare lichamen onderdeel van Nederland. Dat houdt ook in dat de minister van VWS per 10 oktober 2010 verantwoordelijk is voor de rijktaken op het terrein van zorg en welzijn op de BES-eilanden. Voor de zorg op de BES-eilanden zijn middelen beschikbaar gesteld uit het Havermanskader. Omdat de daadwerkelijke uitgaven naar verwachting hoger zijn, wordt de raming naar boven bijgesteld.

Maatregel capaciteitsgroei AWBZ

De ingebruikname van nieuwe capaciteit in de AWBZ wordt vanaf 2011 onder de contracteerruimte gebracht. Het is de verwachting dat hierdoor de zorgkantoren bij het contracteren van nieuwe capaciteit meer rekening gaan houden met de beschikbare middelen.

Maatregel minimale eigen bijdrage AWBZ

Dit betreft het invoeren van een minimum eigen bijdrage van circa 400 euro per maand in het hoge intramurale eigen bijdrage regime voor cliënten die langdurig, dat wil zeggen langer dan een half jaar, worden verzorgd. Het eerste half jaar is de lage eigen bijdrage van kracht.

Maatregel persoonsgebonden budgetten

Om de groei in de uitgaven aan persoonsgebonden budgetten (pgb's) in te perken wordt een pakket aan maatregelen voorbereid. De maatregelen betreffen het verlagen van de tarieven, het harmoniseren van de indicatiestelling van de Bureaus Jeugdzorg en het CIZ en het aanscherpen van toegang tot en controle van het gebruik van pgb's. Bij de maatregelen gericht op de Bureaus Jeugdzorg is sprake van een ingroeitraject zodat de verwachte ombuigingen in 2011 50 mln. lager zijn dan in latere jaren.

Maatregel bovenbudgettaire vergoedingen

De uitgaven aan bovenbudgettaire vergoedingen kennen de laatste jaren een sterke groei. Het gaat daarbij om uitgaven aan hulpmiddelen en rolstoelen die vergoed worden bovenop het zorgbudget van AWBZ-instellingen. De bovenbudgettaire vergoedingen worden nu gekoppeld aan de geleverde zorg, door de vergoedingen om te zetten in een bedrag per geleverd zorgzwaartepakket. De verwachting is dat de groei daardoor afneemt.

Maatregel beëindigen bonus malus regeling

De bonus-malusregeling in de AWBZ wordt per 2011 beëindigd.

Maatregel verlagen contracteerruimte

De contracteerruimte in de AWBZ wordt structureel verlaagd. Dit is mogelijk doordat zorgkantoren scherper gaan inkopen door voor goed presterende instellingen hogere tarieven te hanteren dan voor minder presterende instellingen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Inzet reserve AWBZ-knelpunten

In het kader van de pakketmaatregel begeleiding zijn middelen gereserveerd ter compensatie van mogelijke negatieve effecten. Deze middelen worden nu ingezet om de overschrijdingen in de AWBZ (deels) te dekken.

Maatregel budget Wmo

Deze mutatie vloeit voort uit het voorlopige Wmo-budget voor 2011 dat in de junicirculaire van het gemeentefonds is kenbaar gemaakt.

Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding

De geraamde opbrengst van de eigen bijdrage voor begeleiding is oorspronkelijk volledig geboekt aan de ontvangstenkant. Het feitelijke effect bestaat echter deels uit een gedragseffect (uitgavenkant BKZ) en deels uit hogere eigen bijdragen in de AWBZ (ontvangstenkant BKZ). Met deze technische mutatie wordt dit gedragseffect opgenomen door zowel de uitgavenraming als de ontvangstenraming te verlagen.

Macromutaties (loon en prijsbijstelling)

Macromutaties zijn de aanpassingen van de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor de zorg. Deze verwachtingen worden tijdens het jaar aangepast op basis van de ramingen (CEP, MEV en MLT) van het Centraal Planbureau.

Financieringsschuif

Omdat er sprake is van een tijdsverloop tussen het moment waarop de NZa de productieafspraken van partijen heeft ontvangen, de verwerking daarvan in de budgetten en de bevoorschotting van de instellingen is het gebruikelijk dat de financiering binnen een jaargrens afwijkt van de uitgaven (budgetten) in dat jaar. Zo ontstaan financieringsachterstanden of -voorsprongen. Deze verschillen worden in het daaropvolgende jaar verrekend. Tussen de jaren doen zich daardoor incidentele financieringsschuiven voor. In 2009 is er meer gefinancierd dan er uitgaven waren, deze middelen worden in 2010 terugbetaald.

Actualisering zorguitgaven

Uit de actualisering van de zorguitgaven blijkt dat de eigen betalingen in de AWBZ 37 mln. lager uitvallen dan geraamd.

Ontvangsten opleidingsfonds

Bij het opleidingsfonds is de afgelopen jaren sprake van een netto-terugontvangst bij het vaststellen van de definitieve subsidiebedragen. Voor 2010 en 2011 zijn deze bedragen geraamd op 53 en 40 mln.

Ophogen eigen risico ZvW

Per 2012 wordt het verplichte eigen risico in de Zvw verhoogd met 40 euro.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding

De geraamde opbrengst van de eigen bijdrage voor begeleiding is oorspronkelijk volledig geboekt aan de ontvangstenkant. Het feitelijke effect bestaat echter deels uit een gedragseffect (uitgavenkant BKZ) en deels uit hogere eigen bijdragen in de AWBZ (ontvangstenkant BKZ). Met deze technische mutatie wordt dit gedragseffect opgenomen door zowel de uitgavenraming als de ontvangstenraming te verlagen.

B GEMEENTEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	18 046,6	17 701,5	17 610,1	17 624,0	17 601,8	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	13,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zorg						
Diversen	6,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
	20,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zorg						
Wmo huishoudelijke verzorging en prikkelwerking	0,0	- 153,9	- 153,9	- 153,9	- 153,9	
Diversen	4,8	3,8	3,8	3,8	3,8	
	4,8	- 150,1	- 150,1	- 150,1	- 150,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Peuterspeelzaalwerk	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	
Spoorse doorsnijdingen	37,3	47,6	11,9	23,6	0,0	
Uitvoeringskosten inburgering	60,9	48,8	0,0	0,0	0,0	
Vrouwenopvang	0,0	89,0	89,0	88,8	88,8	
Wet stedelijke vernieuwing	0,0	209,9	147,8	152,9	139,1	
Wmo compensatie pakketmaatregel AWBZ	102,0	102,0	102,0	102,0	102,0	
Diversen	211,3	120,6	67,8	79,3	74,8	
Zorg						
Wmo compensatie pakketmaatregel AWBZ	- 102,0	- 102,0	- 102,0	- 102,0	- 102,0	
Diversen	8,6	8,6	8,6	8,6	8,6	
	353,1	559,5	360,1	388,2	346,3	
Extrapolatie						17 640,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	378,1	409,4	210,0	238,0	196,1	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	18 424,7	18 110,9	17 820,0	17 862,0	17 797,9	17 640,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	18 464,7	18 110,9	17 820,0	17 862,0	17 797,9	17 640,6

Wmo huishoudelijke verzorging en prikkelwerking

Het budget Wmo wordt bepaald op basis van het advies van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). Daarnaast wordt in het budget rekening gehouden met extra middelen voor uitvoeringskosten en beleidseffecten waar SCP geen rekening mee heeft gehouden. Ook is een doelmatigheidskorting en een correctie vanwege door SCP te hoog ingeschatte

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

pgb-uitgaven verwerkt. Per saldo resteert een verlaging van het Wmo-kader van 153,9 mln.

Peuterspeelzaalwerk

In het kader van het wetsvoorstel Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) wordt structureel 35 mln. overgeheveld van de begroting van OCW naar het gemeentefonds. Door deze investering worden peuterspeelzalen in een betere positie gebracht om de laagdrempelige voorziening te kunnen behouden. De kwaliteit wordt verhoogd door het maximale aantal kinderen per leidster te verlagen en opleidingseisen te verhogen.

Spoorse doorsnijdingen

Het doel van deze middelen is het opheffen of verminderen van de barrièrewerking van het spoor. Deze middelen, afkomstig van de begroting van Verkeer en Waterstaat, zijn erop gericht medeoverheden te stimuleren om bestaande plannen op korte termijn uit te voeren.

Uitvoeringskosten inburgering

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft de middelen voor de uitvoeringskosten voor de Wet inburgering overgeheveld naar het gemeentefonds. Het gaat om de middelen voor 45 000 inburgeringstrajecten.

Vrouwenopvang

De middelen die 35 centrumgemeenten ontvangen voor beleid op het terrein van de vrouwenopvang en de aanpak van huiselijk geweld zullen met ingang van 1 januari 2011 verstrekt worden via een decentralisatie-uitkering.

Wet stedelijke vernieuwing

In verband met het intrekken van de Wet stedelijke vernieuwing, dat naar verwachting in 2011 zal gebeuren, worden de middelen voor stedelijke vernieuwing vanaf 2011 verstrekt via een decentralisatie-uitkering in het gemeente- en provinciefonds.

Wmo compensatie pakketmaatregel AWBZ

In de integratie-uitkering WMO resteert een bedrag van 127 mln. voor de AWBZ-pakketmaatregel. Afgesproken is dat dit beschikbaar blijft voor de gevolgen van het AWBZ-pakket, maar binnen het gemeentefonds anders wordt verdeeld. Het gevolg hiervan is dat 102 mln. uit het Budgettair Kader Zorg wordt overgeheveld naar de Rijksbegroting in enge zin.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

C PROVINCIEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 302,5	997,5	996,2	988,1	988,1	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Kasschuif	0,0	10,0	- 10,0	0,0	0,0	
Muskusrattenbestrijding	0,0	- 19,0	- 19,0	- 19,0	- 19,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	- 9,0	- 29,0	- 19,0	- 19,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bedrijventerreinen	40,0	0,0	24,3	24,9	11,9	
Bodemsanering	57,7	57,7	57,7	57,7	57,7	
Externe veiligheid	0,0	20,0	20,0	20,0	20,0	
Regiospecifiek pakket Zuiderzeelijn	29,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Restauratie rijksmonumenten	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Rivierdijkversterking	0,0	0,0	- 42,2	- 42,2	- 42,2	
Wet stedelijke vernieuwing	0,0	76,4	59,0	60,6	55,5	
Diversen	9,2	0,0	- 0,1	- 0,1	- 0,1	
	155,3	154,1	118,7	120,9	102,8	
Extrapolatie						926,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	155,2	145,1	89,7	101,9	83,7	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	1 457,7	1 142,5	1 086,0	1 090,0	1 071,8	926,8
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	1 457,7	1 142,5	1 086,0	1 090,0	1 071,8	926,8

Kasschuif

Met ingang van 2011 wordt het provinciefonds structureel met 300 mln. verlaagd. De provincies hebben een eigen voorstel gedaan voor de verdeling van 290 mln. in 2011. De fondsbeheerders hebben hiermee ingestemd onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de korting in 2012 incidenteel met 10 mln. wordt verhoogd. Daarom wordt 10 mln. uit 2012 verschoven naar 2011.

Muskusrattenbestrijding

In verband met de taakoverdracht van de muskusrattenbestrijding van de provincies naar de waterschappen wordt per 2011 19 mln. uitgenomen uit het provinciefonds.

Bedrijventerreinen

In december 2009 hebben Rijk, VNG en IPO het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 ondertekend, waarin afspraken zijn gemaakt over nieuw bedrijventerreinenbeleid. Met betrekking tot de rijksfinanciering is in het convenant afgesproken om de Toppermiddelen van de begroting van EZ te decentraliseren via een decentralisatie-uitkering.

Bodemsanering

Een deel van het budget voor bodemsanering zal uitgekeerd worden aan de provincies via een decentralisatie-uitkering Bodemsanering in het provinciefonds. Met deze middelen, afkomstig van de begroting van VROM, kunnen de provincies de afspraken uit het Convenant Bodem nakomen.

Externe veiligheid

In het bestuursakkoord 2008 tussen Rijk en provincies is vastgelegd dat de provincies met behulp van 20 mln. per jaar voor de periode 2011 tot en met 2014, prestatieafspraken maken met gemeenten over de professionalisering en de versterking van de externe veiligheidstaken.

Regiospecifiek pakket Zuiderzeelijn

In november 2007 besloot het kabinet af te zien van de aanleg van de Zuiderzeelijn. In plaats daarvan is een alternatief pakket aan investeringen in Noord-Nederland en de Noordoostpolder met een sterke infrastructurele focus samengesteld. Hiervoor ontvangen de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland in totaal 29,4 mln. in 2010. Deze middelen worden overgeheveld van de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Restauratie rijksmonumenten

Provincies en de minister van OCW hebben afspraken gemaakt over de restauratie van rijksmonumenten. Gezamenlijk investeren beide partijen 38 mln. over de periode 2009–2011. Het doel is het behoud van werkgelegenheid in de bouw met het oog op de economische crisis. Tegelijkertijd wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding van cultureel erfgoed. Hiervoor wordt eenmalig 19 mln. in 2010 aan het provinciefonds toegevoegd, vanaf de begroting van OCW.

Rivierdijkversterking

Uit de evaluatie Rivierdijkversterking van het IPO is gebleken dat de provincie Gelderland als laatste in 2011 schuldenvrij wordt. De integratie-uitkering is in 2012 dan ook niet meer nodig en wordt stopgezet.

Wet stedelijke vernieuwing

In verband met het intrekken van de Wet stedelijke vernieuwing, dat naar verwachting in 2011 zal gebeuren, worden de middelen voor stedelijke vernieuwing vanaf 2011 verstrekt via een decentralisatie-uitkering in het gemeente- en provinciefonds.

A INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8 311,6	8 491,6	8 238,0	7 695,2	8 336,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanleg spoor	- 535,7	- 589,6	- 143,0	- 38,7	98,0	

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Anders Betalen voor Mobiliteit	- 35,5	- 178,4	- 28,2	- 164,5	- 174,7	
Beheer en onderhoud vaarwegen	170,3	69,3	- 35,3	- 1,9	- 29,9	
Beheer en onderhoud watersystemen	151,0	42,0	35,6	40,3	- 12,8	
Beheer en onderhoud wegen	330,4	56,7	- 93,6	- 63,2	- 37,4	
DBFM-projecten	- 115,5	- 20,7	7,9	113,5	- 47,3	
Hoogwaterbescherming	- 73,2	- 33,6	100,0	100,0	100,0	
Maasroute	- 59,6	17,4	57,0	91,5	- 33,5	
Mandje Spoor	- 230,6	- 124,0	- 140,2	- 153,4	- 164,0	
Project zandmotor	0,0	39,0	0,0	0,0	0,0	
ProRail	96,4	425,0	158,0	51,0	0,0	
Ruimte voor de Rivier	- 156,9	- 157,2	- 166,9	51,7	49,3	
Spoedaanpak aanleg wegen	333,4	297,9	51,6	- 221,0	72,7	
Toedelen voordelig saldo 2009	477,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Verruiming vaargeul Eemshaven	19,7	11,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	13,0	5,2	7,1	4,7	7,8	
	384,3	- 140,0	- 190,0	- 190,0	- 171,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
A1/6/9 Schiphol-Amsterdam-Almere	0,0	0,0	0,0	0,0	- 37,1	
Almere weerwaterzone	0,0	0,0	0,0	63,8	0,0	
Anders Betalen voor Mobiliteit	0,0	36,7	0,0	0,0	0,0	
Betalingen aan decentrale overheden via BDU HXII	- 90,6	- 17,3	- 4,1	0,0	0,0	
Doelmatig waterbeheer	0,0	81,0	81,0	81,0	81,0	
Driehoek Utrecht	0,0	0,0	5,0	90,0	100,0	
Dynamisch verkeersmanagement	3,0	35,0	45,0	19,4	0,0	
Efficiency taakstelling zonder functieverlies	0,0	- 45,0	- 45,0	- 45,0	- 45,0	
Integratieuitkering rivierdijken	0,0	0,0	42,2	42,2	42,2	
Pakket Zuiderzeelijn	- 42,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Parallelstructuur Gouwe en Den Haag Internationale Stad	0,0	15,6	15,6	40,7	40,7	
Programma Hoogfrequent Spoor	12,9	22,2	87,9	200,9	225,0	
Spanning beheer en onderhoud	0,0	65,0	65,0	65,0	65,0	
Tweede tranche Spoorse Doornijdingen	- 37,3	- 47,6	- 11,9	- 23,6	0,0	
Verdeling prijsbijstelling 2010	0,0	53,3	53,5	52,4	54,2	
Verlaging ABvM tgv sectoren	0,0	- 50,0	- 91,0	- 131,0	- 131,0	
Verschuiving voordelig saldo	- 372,3	372,3	0,0	0,0	0,0	
Vervroegd aflossen schulden						
ProRail	589,1	- 512,5	- 117,6	0,0	0,0	
Diversen	- 10,1	- 66,5	30,0	139,5	57,5	
	52,2	- 57,8	155,6	595,3	452,5	
Extrapolatie						7 673,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	436,2	- 197,7	- 34,5	405,3	280,5	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	8 747,8	8 293,9	8 203,5	8 100,5	8 616,6	7 673,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket	321,0	28,0	0,0	- 105,0	- 75,0	- 75,0
Stand Miljoenennota 2011	9 068,8	8 321,9	8 203,5	7 995,5	8 541,6	7 598,5

**A INFRASTRUCTUURFONDS: NIET-BELASTINGONTVANSTEN
bedragen in miljoenen euro's**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8 311,6	8 491,6	8 238,0	7 695,2	8 336,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bijdrage regio N18 Varsseveld	132,0	- 10,0	- 50,0	- 50,0	- 22,0	
Mandje Spoor	- 225,0	- 130,0	- 140,0	- 140,0	- 150,0	
Toedelen voordelig saldo 2009	104,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	11,8	- 140,0	- 190,0	- 190,0	- 172,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
A1/6/9 Schiphol-Amsterdam- Almere	0,0	0,0	0,0	0,0	- 37,1	
Almere weerwaterzone	0,0	0,0	0,0	63,8	0,0	
Anders Betalen voor Mobiliteit	0,0	36,7	0,0	0,0	0,0	
Doelmatig waterbeheer	0,0	81,0	81,0	81,0	81,0	
Driehoek Utrecht	0,0	0,0	5,0	90,0	100,0	
Dynamisch verkeersmanagement	3,0	35,0	45,0	19,4	0,0	
Efficiency taakstelling onderhoud	0,0	- 65,0	- 65,0	- 65,0	- 65,0	
Integratie-uitkering rivierdijken	0,0	0,0	42,2	42,2	42,2	
Pakket Zuiderzeelijn	- 42,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Parallelstructuur Gouwe en Den Haag Int. Stad	0,0	15,6	15,6	40,7	40,7	
Programma Hoogfrequent Spoor	12,9	22,2	87,9	160,9	185,0	
Verdeling prijsbijstelling 2010	0,0	53,3	53,5	52,4	54,2	
Verschuiving voordelig saldo	- 372,3	372,3	0,0	0,0	0,0	
Vervroegd aflossen schulden						
ProRail	589,1	- 512,5	- 117,6	0,0	0,0	
Voeding Infrafonds vanuit HXII	- 162,3	- 112,3	- 39,1	- 18,3	22,1	
Diversen	24,2	15,9	47,1	128,1	29,4	
Niet tot een ijklijn behorend						
Toedelen voordelig saldo 2009	372,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
	424,4	- 57,8	155,6	595,2	452,5	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	436,2	- 197,7	- 34,5	405,3	280,5	7 673,5
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	8 747,8	8 293,9	8 203,5	8 100,5	8 616,6	7 673,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket	321,0	28,0	0,0	- 105,0	- 75,0	- 75,0
Stand Miljoenennota 2011	9 068,8	8 321,9	8 203,5	7 995,5	8 541,6	7 598,5

Aanleg spoor

Deze kasschuif binnen het aanlegprogramma spoor is met name zichtbaar op het project Zuidas. De vertraging komt doordat er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de Zuidas. Een rijksvertegenwoordiger is aangesteld om met betrokken partijen te onderzoeken hoe de business case verbeterd kan worden. Het onderzoek is nog niet afgerond. Daarnaast is het saldo uit 2009 verspreid over de jaren.

Anders Betalen voor Mobiliteit

Dit betreft een kasschuif voor het project «Anders Betalen voor Mobiliteit» als gevolg van nieuwe inzichten in de programmering. Door het controverseel verklaren van het project ABvM is de projectorganisatie sterk verkleind.

Beheer en onderhoud vaarwegen

Deze kasschuif heeft betrekking op het egaliseren van de uitgaven voor onderhoud van vaarwegen. Het totale budget t/m 2020 blijft gelijk.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Beheer en onderhoud watersystemen

Deze kasschuif heeft betrekking op het egaliseren van de uitgaven voor onderhoud van het hoofdwatersysteem. Die uitgaven kenden over de jaren een grillig verloop. Het totale budget t/m 2020 blijft gelijk, met vanaf 2011 per jaar een gelijk bedrag.

Beheer en onderhoud wegen

Deze kasschuif heeft betrekking op het egaliseren van de uitgaven voor onderhoud van wegen, met uitzondering van groot variabel onderhoud (met name stalen bruggen). De uitgaven kenden over de jaren een grillig verloop. Het totale budget t/m 2020 blijft gelijk.

DBFM-projecten

De uitgaven aan de N31 bij Leeuwarden zijn conform de begrotingsregels voor PPS (Publiek Private Samenwerking) uitgesmeerd over de jaren. Daarnaast zijn de beschikbare begrotingsbedragen in overeenstemming gebracht met het kasritme van het contract de Tweede Coentunnel.

Hoogwaterbescherming

Om het hoogwaterbeschermingsprogramma conform planning af te ronden in 2015 worden de beschikbare middelen uit 2010–2011 en 2016–2020 verschoven naar de periode 2013–2015. De projecten uit het programma komen voort uit de tweede toetsing op de waterkeringen uit 2006.

Maasroute

Het Maasrouteproject heeft een Europese subsidie toegekend gekregen uit het Trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T programma). Een verschuiving van middelen naar de jaren 2011 tot 2013 is nodig om te voldoen aan de subsidievoorwaarden.

Mandje Spoor

Het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) is een project van 4,5 mld. Hiervan wordt 2 mld. grotendeels gevonden door een vermogensconversie (uitkering superdividend van 1,4 mld.) vanuit NS naar ProRail. In de begroting 2009 is de rentevrijval die ontstaat door schuldaflossing bij ProRail met het superdividend kasmatig ingeschat onder de noemer «mandje spoor» en technisch verwerkt door middel van een uitgavenontvangstenraming. De uitkering van het superdividend is in het voorjaar van 2010 op de begroting van Financiën (IXB) verwerkt. Door de latere verwerking is een aanpassing van de raming van het mandje spoor nodig.

Project zandmotor

De zandmotor is een project waarbij in zee zand wordt aangebracht voor de Delflandse kust. Door wind, golven en zeestroming verspreidt het zand zich op een natuurlijke manier die de kust versterkt. Eind 2009 is besloten deze pilot in 2010 en 2011 uit te voeren als onderdeel van het stimuleringspakket.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

ProRail

De bijdrage aan ProRail wordt verhoogd voor beheer en instandhouding op het spoor.

Ruimte voor de Rivier

Met deze verschuiving worden de beschikbare middelen in lijn gebracht met de actuele planning van het project Ruimte voor de Rivier. Dit is aan de Tweede Kamer gemeld via de 14^e voortgangsrapportage. Er wordt geen vertraging in de afronding van het project in 2015 voorzien.

Spoedaanpak aanleg wegen

Deze actualisatie van het aanlegprogramma is met name zichtbaar bij de spoedaanpakprojecten projecten in het kader van de crisis- en herstelwet.

Verruiming vaargeul Eemshaven

Voor de verruiming van de vaargeul bij Eemshaven is een bijdrage vanuit het FES toegekend.

A1/6/9 Schiphol–Amsterdam–Almere

In 2009 zijn uitgaven gedaan voor het aanlegproject A1/A6/A9. Deze zijn gecompenseerd met een kasschuif binnen het FES vanuit 2014.

Almere weerwaterzone

Het project Almere Weerwaterzone is onderdeel van de «Schaalsprong Almere». Met de Schaalsprong wordt de stad Almere tussen nu en 2030 verdubbeld. Vanuit het FES is een bijdrage toegekend aan de aanleg van infrastructuur binnen dit project.

Betalingen aan decentrale overheden via BDU HXII

Voor verschillende projecten worden middelen overgeheveld naar decentrale overheden via de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer. De middelen zijn onder andere bedoeld voor de OV-Chipcard, de ontwikkeling van de Superbus, de uitvoering van mobiliteitsmanagementprojecten naar aanleiding van adviezen van commissie de Waal en, in het kader van de mobiliteitsaanpak, voor de realisatie van multimodale reisinformatie en betere benutting van het onderliggend wegennet.

Doelmatig waterbeheer

In het kader van het aanvullend beleidsakkoord is een bedrag van 100 mln. per jaar ingeboekt onder de noemer doelmatig waterbeheer. De waterschappen hebben naar aanleiding daarvan een aanbod gedaan van totaal 100 mln. per jaar. In het bestuurlijk overleg Financiële verhoudingen is besloten om 19 mln. per jaar structureel uit het Provinciefonds te nemen voor de muskusrattenbestrijding (rol provincies wordt op dit punt beëindigd). Verkeer en Waterstaat draagt zorg voor de verdere invulling van de taakstelling door de waterschappen een deel van de kosten van het hoogwaterbeschermingsprogramma op zich te laten nemen. In de IF-begroting wordt dit verwerkt door een ontvangstenraming op te nemen van 81 mln. per jaar.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Driehoek Utrecht

Deze bijdrage vanuit het FES beoogt een verbetering van de bereikbaarheid van de regio Utrecht–Hilversum–Amersfoort en de economische capaciteitsuitbreiding van de rijkswegen A27, A1 en A28.

Dynamisch verkeersmanagement

Vanuit het FES is geld beschikbaar gesteld ten behoeve van het nemen van maatregelen op het gebied van vaarwegen. Conform de doelen uit de Nota Mobiliteit worden de middelen gebruikt om de benutting van vaarwegen te verbeteren en de betrouwbaarheid van reistijden te verhogen.

Efficiencytaakstelling zonder functieverlies

Het kabinet zet in op efficiencyverbetering beheer en onderhoud infrastructuur. In de heroverweging Mobiliteit en water zijn besparingsmogelijkheden opgenomen voor efficiencyverbetering bij beheer en onderhoud bij hoofdwatersystemen, spoor en (vaar)wegen. Vanaf 2011 wordt 45 mln. aan besparingsmogelijkheden zonder functieverlies ingepast.

Integratieuitkering rivierdijken

Het Rijk heeft in 1993 met de provincies een akkoord bereikt over de Decentralisatie-impuls. Als gevolg van het akkoord zijn als onderdeel hiervan in 1994 onder meer de middelen in verband met de Rivierdijkversterkingen en het Onderhoud hoofdwaterkeringen van de begroting van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat overgeheveld naar het provinciefonds. De impuls loopt in 2011 af, de middelen gaan terug naar het Infrastructuurfonds via de begroting van Verkeer en Waterstaat.

Pakket Zuiderzeelijn

Er worden middelen overgeheveld naar het provincie- en gemeentefonds voor de regio's Groningen, Drenthe, Friesland en Flevoland in het kader van het Pakket Zuiderzeelijn.

Parallelstructuur Gouwe en Den Haag Internationale Stad

Dit betreft de toevoeging van middelen vanuit het FES voor het project Parallelstructuur Gouwe-knoop (100 mln.). Om de doorstroming bij het Gouwe-aquaduct te verbeteren wordt de regionale weginfrastructuur opgewaardeerd. Daarnaast zijn er FES-middelen toegekend voor het World Forum gebied van Den Haag in het kader van Den Haag internationale stad.

Programma Hoogfrequent Spoor

Op 4 juni 2010 is een voorkeursbeslissing genomen over de invulling van het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS). Dit programma beoogt de frequentie van treinen op de drukste trajecten in de Randstad te verhogen. Het betreft een besluit over de vier planstudies PHS exclusief het deel voor Noord Nederland en OV SAAL. Vanaf 2012 start de uitvoeringsfase. In dit kader worden vindt er binnen het Infrastructuurfonds eenerschikking plaats en worden de middelen die gereserveerd staan in het FES aan de begroting van Verkeer en Waterstaat toegevoegd.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Spanning beheer en onderhoud

Middels herschikking binnen het Infrastructuurfonds worden middelen toegevoegd aan de onderhoudsbudgetten voor hoofdwatersystemen, spoor en (vaar)wegen.

Tweede tranche Spoorse Doorsnijdingen

Een treinspoor kan een stad in tweeën snijden. Daarom was er in 2006 en 2009 een subsidieregeling waarvoor gemeenten een aanvraag in konden dienen om de problemen rond spoorse doorsnijdingen op te lossen. Door VenW worden voor de jaren 2010 tot en met 2013 en in 2015 middelen naar het gemeentefonds overgeboekt voor de tweede tranche van 141 mln.

Verlaging ABvM tgv sectoren

In overeenstemming met besluitvorming in de Ministerraad worden middelen vanuit het budget voor Anders Betalen voor Mobiliteit toegevoegd aan met name de sectoren water, spoor, wegen en vaarwegen.

Verschuiving voordelig saldo

In het Infrastructuurfonds is sprake van kasspanning in de planperiode t/m 2020. In de eerste jaren is sprake van spanning, in latere jaren van een overschot. De spanning is verlicht door het voordelig saldo 2009 door te schuiven naar 2011.

Vervroegd aflossen schulden ProRail

Als onderdeel van het «mandje spoor», bedoeld voor het Programma Hoogfrequent Spoor, zijn schulden van ProRail vervroegd afgelost vanuit het superdividend van NS.

Bijdrage regio N18 Varsseveld

Het betreft hier een vervroegde bijdrage van de regio voor grondverwerving. De grond is nodig voor aanleg van de N18 bij Varsseveld.

Voeding Infracfonds vanuit HXII

Deze mutatie betreft het saldo van diverse overboekingen van en naar Hoofdstuk XII, waaronder de verschillende betalingen aan de decentrale overheden via de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer en de overheveling van de tweede tranche Spoorse doorsnijdingen van 141 mln.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 491,9	2 684,4	2 069,7	1 845,4	2 271,9	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Budget investeringen in ruimtelijke kwaliteit (BIRK) saneringsregeling Driehoek Utrecht A27/knooppunt Eemnes-Amersfoort	37,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Dynamisch verkeersmanagement hoofdvaarwegen	3,0	35,0	45,0	19,4	0,0	
Enveloppe	- 187,9	- 391,4	- 373,6	- 149,2	- 167,2	
Impuls spoorambitie						
PHS	- 7,7	32,6	129,1	160,9	185,0	
Infrastructuur Noordvleugel	0,0	0,0	0,0	0,0	- 37,1	
Kennis BSIK	43,7	0,0	1,5	0,0	0,0	
Luchtkwaliteit	69,7	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nota ruimte (diverse projecten)	130,3	34,7	44,5	- 143,0	- 166,6	
Diversen	121,1	176,8	120,9	230,4	135,2	
Extrapolatie	209,7	- 112,3	- 27,6	208,5	49,3	925,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	209,8	- 112,3	- 27,6	208,4	49,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	2 701,7	2 572,1	2 042,2	2 053,7	2 321,2	925,7
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket	634,8	150,6	132,1	256,4	157,4	6,9
Stand Miljoenennota 2011	3 336,5	2 722,6	2 174,2	2 310,2	2 478,5	932,6

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	3 138,6	2 800,5	2 183,8	1 958,8	2 344,3	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Ontvangsten uit aardgasbaten	197,8	- 77,9	- 9,6	351,4	134,2	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	197,8	- 77,9	- 9,6	351,4	134,2	1 445,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	197,8	- 77,9	- 9,6	351,4	134,2	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	3 336,5	2 722,6	2 174,2	2 310,2	2 478,5	1 445,1
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	3 336,5	2 722,6	2 174,2	2 310,2	2 478,5	1 445,1

Budget investeringen in ruimtelijke kwaliteit (BIRK) saneringsregeling

Met het Budget Investeringen Ruimtelijk Kwaliteit (BIRK) draagt het Rijk financieel bij aan ruimtelijke investeringsprojecten die passen binnen het nationaal ruimtelijk beleid. Van een aantal investeringsprojecten zijn de kasprognoses bijgesteld. Het betreft middelen die zijn doorgeschoven uit 2009.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Driehoek Utrecht A27/knooppunt Eemnes–Amersfoort

Er zijn middelen overgeboekt naar de begroting van Verkeer en Waterstaat ten behoeve van het mobiliteitsbeleid. Deze bijdrage vanuit het FES beoogt een verbetering van de bereikbaarheid van de regio Utrecht–Hilversum–Amersfoort en de capaciteitsuitbreiding van de rijkswegen A27, A1 en A28.

Dynamisch verkeersmanagement hoofdvaarwegen

Vanuit het FES is geld beschikbaar gesteld ten behoeve van te nemen van maatregelen op het gebied van vaarwegen. Conform de doelen uit de Nota Mobiliteit worden de middelen gebruikt om de benutting van vaarwegen te verbeteren en de betrouwbaarheid van reistijden te verhogen.

Enveloppe

Het betreft de meerjarige overboeking van middelen van artikel 15 (Projecten in voorbereiding) naar de desbetreffende uitgavenartikelen (artikelen 11 t/m 14). Het gaat om budgetoverheveling voor projecten in het kader van investeren in (vaar)wegen, innovatie, kennis en onderzoek, openbaar vervoer, energie, mobiliteit en ruimte.

Impuls spoorambitie PHS

De middelen zijn gereserveerd voor het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS). Dit programma beoogt de frequentie van treinen op de drukste trajecten in de Randstad te verhogen. Op 4 juni 2010 is een voorkeursbeslissing genomen over de invulling van het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS). Dit programma beoogt de frequentie van treinen op de drukste trajecten in de Randstad te verhogen. Het betreft een besluit over de vier planstudies PHS exclusief het deel voor Noord Nederland en OV SAAL. Vanaf 2012 start de uitvoeringsfase. In dit kader worden nu de middelen die gereserveerd staan in het FES aan de begroting van VenW toegevoegd.

Infrastructuur Noordvleugel

In 2009 zijn extra uitgaven gedaan voor het aanlegproject A1/A6/A9. De middelen zijn afkomstig uit de in 2014 voor de Noordvleugel gereserveerde middelen in het FES.

Kennis BSIK

Het Besluit Subsidies Investerings Kennisinfrastructuur (BSIK) is een breed opgezet, nationaal stimuleringsprogramma voor onderzoek. De mutatie betreft het doorschuiven van middelen voor diverse projecten van 2009 naar 2010 en een deel naar 2012.

Luchtkwaliteit

Het betreft het doorschuiven van middelen uit 2009 naar 2010 in verband met kasvertragingen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Nota ruimte (diverse projecten)

De mutatie is het gevolg van een meerjarige overboeking van middelen van artikel 15 (Projecten in voorbereiding) naar artikel 14 (Ruimtelijke Ordening), waarbij tevens het kasritme is aangepast. Het betreft de Nota Ruimte projecten IJsseldelta Kampen, Hart van Zuid Gemeente Hengelo, Almere Weerwaterzone en Stadshavens Rotterdam van het Ministerie van VROM, de Nota Ruimte projecten Brainport Eindhoven, Groningen centrale zone, Eindhoven A2 zone en Apeldoorn kanaalzone van het Ministerie van EZ en de Nota Ruimte projecten Westflank Haarlemmermeer en Mooi en vitaal Delfland van het Ministerie van LNV.

Ontvangsten uit aardgasbaten

De mutatie betreft een aanpassing van de voeding van het FES die nodig is vanwege het nieuwe kasritme van de FES-uitgaven. De omvang en het kasritme van de uitgavenraming binnen het FES zijn leidend voor de voeding van het fonds. De voeding is niet afhankelijk van de totale aardgasopbrengsten van het Rijk.

E AOW-SPAARFONDS: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 087,8	5 404,8	5 734,4	6 077,2	6 433,7	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Rente MEV	0,0	- 38,1	- 53,1	- 55,2	- 42,4	
Diversen	- 0,9	- 1,0	- 1,0	- 1,0	- 1,1	
	- 0,9	- 39,1	- 54,1	- 56,2	- 43,5	
Extrapolatie						6 775,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 0,9	- 39,1	- 54,1	- 56,2	- 43,5	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	5 086,9	5 365,7	5 680,3	6 020,9	6 390,3	6 775,3
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	5 086,9	5 365,7	5 680,3	6 020,9	6 390,3	6 775,3

Rente MEV

Door een renteverandering bij de macro-economische ramingen (MEV) is de rentebijdrage over het AOW-spaarfonds aangepast.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Q-koorts	47,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	8,2	0,4	0,4	0,4	0,4	
Extrapolatie	55,2	0,4	0,4	0,4	0,4	9,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	55,2	0,4	0,4	0,4	0,4	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	63,9	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	63,9	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Q-koorts	47,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4	
Extrapolatie	47,0	0,4	0,4	0,4	0,4	9,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	47,0	0,4	0,4	0,4	0,4	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	55,7	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	55,7	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1

Q-koorts

Om verdergaande verspreiding van de Q-koorts tegen te gaan worden besmette drachtige melkschapen en melkgeiten geruimd. Hiertoe stort LNV 36 mln. in het DGF voor de ruimings- en uitvoeringskosten en 5 mln. voor een vergoeding aan besmette bedrijven voor inkomensverliezen als gevolg van moeilijkheden bij het herbevolken van het bedrijf. Daarnaast wordt 6 mln. gestort voor de vaccinatiekosten.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

G BTW-COMPENSATIEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 670,4	2 737,2	2 787,7	2 789,4	2 789,4	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Bestuurskosten	- 21,5	- 32,1	- 32,1	- 32,1	- 32,1	
Voorlopige realisatie	139,1	139,1	139,1	139,1	139,1	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	117,6	107,0	107,0	107,0	107,0	2 896,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	117,6	107,0	107,0	107,0	107,0	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	2 788,0	2 844,2	2 894,7	2 896,4	2 896,4	2 896,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	2 788,0	2 844,2	2 894,7	2 896,4	2 896,4	2 896,4

Bestuurskosten

Afboeking houdt verband met de bestuurlijke afspraak uit 2008 over het terugdraaien van de taakstelling bestuurskosten voor gemeenten en provincies. De taakstelling bestuurskosten is voor een deel teruggedraaid en is voor een deel gekort op het gemeentefonds.

Voorlopige realisatiecijfers

De Jaarbeschikkingen over 2009, de ingediende voorschotverzoeken over 2010 en de uitbetaalde btw-bedragen in de eerste helft van het jaar 2010 zijn aanleiding om het btw-compensatiefonds met ca. 139 mln. te verhogen.

ACCRES GEMEENTEFONDS/PROVINCIEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010	0,0	0,0	503,1	892,1	892,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aansluiting op aangepaste meerjarenramingen	0,0	0,0	- 143,9	32,2	711,7	
Extrapolatie	0,0	0,0	- 143,9	32,2	711,7	2 411,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,0	0,0	- 143,9	32,2	711,7	
Stand Miljoenennota 2011	0,0	0,0	359,2	924,4	1 603,90	2 411,5

Aansluiting op aangepaste meerjarenramingen

De mutaties op de Stand Miljoenennota 2010 zijn ontstaan als gevolg van de aangepaste meerjarenramingen.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

H WADDENFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	40,5	80,5	40,5	33,9	33,9	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Kasschuif Waddenfonds	- 29,4	0,0	0,0	7,9	9,8	
Overheveling eindsaldo 2009	23,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	- 4,2	- 4,4	
	- 6,4	0,0	0,0	3,7	5,4	
Extrapolatie						41,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 6,4	0,0	0,0	3,7	5,4	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	34,1	80,5	40,5	37,6	39,3	41,0
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	34,1	80,5	40,5	37,6	39,3	41,0

H WADDENFONDS: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	33,9	33,9	33,9	33,9	33,9	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Leenconstructie Waddenfonds	- 29,4	0,0	0,0	7,9	9,8	
Diversen	0,0	0,0	0,0	- 4,2	- 4,4	
	- 29,4	0,0	0,0	3,7	5,4	
Extrapolatie						41,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 29,4	0,0	0,0	3,7	5,4	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	4,5	33,9	33,9	37,6	39,3	41,0
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	4,5	33,9	33,9	37,6	39,3	41,0

Kasschuif Waddenfonds/Leenconstructie Waddenfonds

Om de interne problematiek te dekken in 2010 en 2011, is gebruik gemaakt van een kasschuif met het Waddenfonds. In 2010 wordt de toekenning van middelen aan het Waddenfonds verlaagd. Deze verlaging wordt in de periode 2013–2015 gecompenseerd.

Overheveling eindsaldo 2009

In 2009 zijn subsidies toegekend voor diverse projecten (o.a. Noordelijke Elfstedenvaarroute, Bezoekerscentrum Nieuwe Stijl Schiermonnikoog, Verkweldering Bildtpolen, Ecologisch herstel en natuurvriendelijke inrichting Pieterbuursemaar). De uitvoering van deze projecten ligt achter op schema, omdat de vergunningverlening en beroepsprocedures meer tijd kosten dan verwacht. De gereserveerde middelen voor deze projecten zijn doorgeschoven van 2009 naar 2010. Gesubsidieerde projecten kunnen na toekenning, voorschotten aanvragen op grond van hun projectvoortgang in enig kalenderjaar.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Diversen

Om de interne problematiek van VROM en WWI te dekken, is incidenteel gebruik gemaakt van een ombuiging op het Waddenfonds.

I BES-FONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin BES-fonds	0,0	21,3	21,3	21,3	21,3	
Extrapolatie Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,0	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal) Totaal Internationale samenwerking Totaal Stimuleringspakket	0,0	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
Stand Miljoenennota 2011	0,0	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3

BES-fonds

De eilanden Bonaire, St Eustatius en Saba (BES) verkrijgen met ingang van 10 oktober 2010 de status van openbaar lichaam binnen het Koninkrijk der Nederlanden. De vrije uitkering uit het BES-fonds draagt ertoe bij dat de BES-eilanden in staat zijn de taken waarvoor zij verantwoordelijk zijn, naar behoren uit te voeren. Het bedrag dat de eilanden uit het BES-fonds ontvangen luidt in Amerikaanse dollars, de raming is derhalve gevoelig voor wisselkoersen. De voeding van dit begrotingsfonds is afkomstig vanuit de daartoe gemaakte reservering (Havermans-kader) op de aanvullende post van de Rijksbegroting.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

PRIJSBIJSTELLING: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	490,3	899,8	1 382,00	1 869,10	2 369,70	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Vrijval tranche 2010	- 295,4	0	0	0	0	
Sociale zekerheid						
Diversen	- 3,9	0	0	0	0	
Zorg						
Diversen	- 10,2	0	0	0	0	
	- 309,5	0	0	0	0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Nominale ontwikkeling	- 164,2	-72,6	299,5	351,2	520,7	
Uitkering tranche 2010	- 0,7	- 291,0	- 286,9	- 282,8	- 286,9	
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	- 17,1	- 33,1	- 45,3	- 62,8	- 79,4	
Diversen	0	- 3,8	- 3,7	- 3,6	- 3,6	
Zorg						
Nominale ontwikkeling	1,3	22,0	18,2	27,4	38,2	
Diversen	0	- 21,1	- 10,8	- 10,9	- 11,0	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	- 0,2	0,4	1,7	1,9	2,4	
Extrapolatie	- 180,9	- 399,2	- 27,3	- 20,4	180,4	3 141,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 490,3	- 399,1	- 27,5	20,4	180,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0	500,6	1 354,5	1 889,5	2 550,1	3 141,6
Totaal Internationale samenwerking	0	0	0	0	0	0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0	500,6	1 354,5	1 889,5	2 550,1	3 141,6

Vrijval tranche 2010

In het voorjaar is besloten de prijsbijstelling tranche 2010 in het jaar 2010 niet uit te keren, maar in te zetten ter dekking van de budgettaire problematiek. Ook de diversen onder de beleidsmatige mutaties – onder de kaders SZA en Zorg – behoren tot deze vrijval.

Nominale ontwikkeling

De prijsbijstelling wordt berekend door de grondslag (de prijsgevoelige gedeelten van de departementale begrotingen) te vermenigvuldigen met de betreffende prijsontwikkeling. De prijsontwikkeling wordt geactualiseerd op basis van het CEP en de MEV van het Centraal Planbureau; dit is de nominale ontwikkeling.

Uitkering tranche 2010

In het voorjaar is besloten de prijsbijstelling tranche 2010 in het jaar 2010 niet uit te keren, maar in te zetten ter dekking van de budgettaire problematiek. De prijsbijstelling tranche 2010 voor de jaren 2011 en verder is volledig uitgekeerd.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

ARBEIDSVORWAARDEN: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	822,6	1 769,8	2 770,4	3 792,5	4 826,9	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Nominale ontwikkeling	0,0	8,5	305,4	815,6	1 633,9	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	0,0	0,1	27,4	70,7	136,4	
Zorg						
Nominale ontwikkeling	0,0	0,0	5,9	14,7	27,8	
	0,0	8,6	338,7	901,0	1 798,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Inhouden ILO	0,0	0,0	- 60,8	- 124,5	- 192,7	
Vrijval loonbijstelling 2010	- 552,9	- 549,5	- 548,0	- 547,7	- 547,7	
Diversen	- 0,8	- 0,8	- 0,7	- 0,7	- 0,7	
Sociale zekerheid						
Inhouden ILO	0,0	0,0	- 8,8	- 17,9	- 27,7	
Vrijval loonbijstelling 2010	- 57,7	- 55,9	- 54,6	- 54,6	- 54,0	
Zorg						
Diversen	- 10,4	- 11,3	- 11,4	- 11,6	- 11,7	
	- 621,8	- 617,5	- 684,3	- 757,0	- 834,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Nominale ontwikkeling	- 165,0	- 65,4	123,7	102,4	90,6	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	- 25,3	22,2	- 16,9	- 33,3	- 55,6	
Zorg						
Diversen	- 9,6	- 13,0	- 15,9	- 23,2	- 29,9	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	- 1,0	- 1,3	- 0,5	0,2	1,8	
	- 200,9	- 101,9	90,4	46,1	6,9	
Extrapolatie						7 706,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 822,6	- 710,8	- 255,2	- 190,1	970,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0,0	1 059,0	2 515,2	3 982,6	5 797,2	7 706,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0,0	1 059,0	2 515,2	3 982,6	5 797,2	7 706,1

Nominale ontwikkeling

Als gevolg van nieuwe inzichten op basis van ramingen van het Centraal Planbureau in de ontwikkeling van de lonen en de sociale werkgeverslasten is de uitgavenraming voor de loonbijstelling bijgesteld.

Inhouden ILO

De vergoeding voor de incidentele loonontwikkeling 2012–2015 wordt ingezet voor de 3,2 mld. tekortreductie.

Vrijval loonbijstelling 2010

De loonbijstelling 2010 wordt ingezet ter dekking van problematiek en de 3,2 mld. tekortreductie.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

KOPPELING UITKERINGEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	128,1	248,6	395,7	537,3	681,7	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	- 105,3	- 97,0	- 91,4	- 12,1	128,3	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 105,3	- 97,0	- 91,4	- 12,1	128,3	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	0,0	- 0,4	- 0,9	- 1,7	- 2,4	
	0,0	- 0,4	- 0,9	- 1,7	- 2,4	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	- 22,9	- 26,6	- 4,4	- 11,0	- 18,2	
	- 22,9	- 26,6	- 4,4	- 11,0	- 18,2	
Extrapolatie						1 093,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 128,1	- 124,4	- 96,7	- 24,8	107,7	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0,0	124,3	299,0	512,5	789,5	1 093,2
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0,0	124,3	299,0	512,5	789,5	1 093,2

KOPPELING UITKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8,4	15,7	23,4	31,4	39,8	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Diversen	- 8,0	- 8,1	- 6,9	- 2,0	6,1	
	- 8,0	- 8,1	- 6,9	- 2,0	6,1	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	- 0,4	- 0,7	0,8	1,7	2,7	
	- 0,4	- 0,7	0,8	1,7	2,7	
Extrapolatie						66,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 8,4	- 8,9	- 6,1	- 0,3	8,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0,0	6,9	17,3	31,1	48,7	66,9
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0,0	6,9	17,3	31,1	48,7	66,9

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Nominale ontwikkeling

Dit is een overboeking naar de begroting van SZW. Hiermee worden de begrotingsgefinancierde uitkeringen en programma-uitgaven op de begroting van SZW op prijspeil 2010 gebracht.

INDEXERING WSF: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	31,8	34,2	36,9	77,0	117,6	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	0,1	0,6	1,3	
	0,0	0,0	0,1	0,6	1,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	1,3	- 5,0	- 2,7	0,6	4,7	
Niet tot een ijklijn behorend						
Nominale ontwikkeling	8,3	11,8	15,6	34,9	61,4	
Prijsbijstelling	0,0	- 34,8	- 36,1	- 37,1	- 38,1	
Vrijval tranche 2010	- 33,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	- 23,5	- 28,0	- 23,2	- 1,6	28,0	
Extrapolatie						218,17
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 31,8	- 28,0	- 23,1	- 1,0	29,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0,0	6,2	13,8	76,0	146,9	218,17
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0,0	6,2	13,8	76,0	146,9	218,17

Nominale ontwikkeling

De nominale ontwikkeling van de indexering studiefinanciering geeft de prijsontwikkeling aan van de uit te keren studiefinanciering, bedragen voor de WTOS (Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten) en de les gelden. Deze nominale ontwikkeling wordt geactualiseerd op basis van het CEP en de MEV van het Centraal Planbureau.

Vrijval tranche 2010

Bij Voorjaarsnota is besloten de prijsbijstelling tranche 2010 in het jaar 2010 niet uit te keren, maar in te zetten ter dekking van de budgettaire problematiek.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

NOMINALE BIJSTELLING AKW: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	0,0	0,0	11,2	47,8	84,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	- 0,8	6,4	12,0	
	0,0	0,0	- 0,8	6,4	12,0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijstelling AKW	0,0	0,0	26,3	61,3	97,4	
Diversen	0,0	0,0	- 2,1	- 6,4	- 9,8	
	0,0	0,0	24,2	54,9	87,6	
Extrapolatie						263,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,0	0,0	23,4	61,2	99,6	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0,0	0,0	34,6	109,0	184,1	263,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0,0	0,0	34,6	109,0	184,1	263,8

NOMINALE BIJSTELLING AKW: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	0,0	2,7	5,8	9,3	
	0,0	0,0	2,7	5,8	9,3	
Extrapolatie						12,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,0	0,0	2,7	5,8	9,3	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0,0	0,0	2,7	5,8	9,3	12,7
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0,0	0,0	2,7	5,8	9,3	12,7

Bijstelling AKW

N.a.v. nieuwe cijfers van het Centraal Planbureau blijkt de inflatieverwachting te zijn veranderd. Daarom is de nominale bijstelling van de algemene kinderbijslag (AKW) aangepast.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010	5 728,1	6 196,0	5 943,3	5 969,1	6 062,8	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Apparaatsuitgaven	22,0	12,1	11,9	20,0	23,1	
Armoedevermindering	103,2	239,8	- 86,5	- 29,4	29,5	
Asielzoekers	- 15,2	- 158,2	- 155,3	- 154,7	- 154,7	
Bescherming ambassades (naar Defensie)	- 16,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
Bnp aanpassing	121,8	249,2	339,7	446,8	562,8	
Eindejaarsmarge HGIS	79,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
EOF	0,0	- 24,4	12,1	11,2	- 8,8	
Grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie	- 2,0	- 17,9	- 29,3	- 29,3	- 29,3	
HIV/Aids	1,0	17,1	4,6	- 4,1	- 4,1	
Humanitaire hulpverlening	22,5	- 11,5	- 1,5	- 1,5	- 1,5	
Kasschuif ODA budget	50,0	- 250,0	200,0	0,0	0,0	
Milieu en Water	- 0,3	- 123,5	79,2	65,1	24,1	
Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	- 61,5	- 64,2	6,3	7,8	7,8	
Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	- 27,3	- 34,3	- 1,5	- 1,5	- 1,5	
Reproductieve gezondheid	- 24,2	- 10,5	- 9,1	- 13,0	- 13,0	
Schuldwijtschelding	- 47,0	105,0	0,0	0,0	0,0	
Technische aanpassing ODA-toerekening asiel	- 253,3	- 114,8	- 117,7	- 118,3	- 118,3	
Uitdeling eindejaarsmarge non-ODA naar departementen	- 81,6	- 27,6	- 13,2	0,0	0,0	
Voorziening crisisbeheersingsoperaties	44,4	- 8,3	0,0	0,0	0,0	
Diversen	3,7	55,0	17,9	- 34,6	- 28,0	
Technische mutaties	- 80,5	- 167,0	257,6	164,5	288,1	
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 4,6	0,0	0,0	7,5	7,5	
Extrapolatie	- 4,6	0,0	0,0	7,5	7,5	6 566,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 85,1	- 166,9	257,5	171,9	295,7	
Stand Miljoenennota 2011	5 642,9	6 029,0	6 200,8	6 141,0	6 358,4	6 566,2
HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010	133,3	132,7	131,7	121,2	117,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diverse ontvangsten	15,0	7,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	0,6	0,7	0,7	4,7	8,6	
Technische mutaties	15,6	7,7	0,7	4,7	8,6	
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 4,6	0,0	0,0	7,5	7,5	
Extrapolatie	- 4,6	0,0	0,0	7,5	7,5	122,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	11,0	7,7	0,7	12,2	16,1	
Stand Miljoenennota 2011	144,3	140,3	132,4	133,4	133,2	122,0

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het bruto nationaal product (bnp) en wordt gecorrigeerd voor veranderingen van het bnp. Het non-ODA deel van de HGIS kent een vaste omvang die wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van Buitenlandse Zaken verantwoord.

Apparaatsuitgaven

Er dient een aantal noodzakelijke veiligheidsinvesteringen op hoog-risico ambassades te worden gefinancierd (11 mln.). Ook is sprake van diverse ICT kostenstijgingen.

Armoedevermindering

In overleg met betrokken organisaties is het betalingsritme voor multilaterale schuldverlichtingsinitiatieven gewijzigd. Verder is de structurele bijdrage aan IFAD (International Fund for Agricultural Development) verhoogd. Daarnaast is de stand beïnvloed door het parkeer karakter van het achterliggende artikel.

Asielzoekers

De kosten van eerstejaarsopvang van asielzoekers uit ontwikkelingslanden worden volgens internationale afspraken toegerekend aan ODA. Door een hogere verwachte asielinstroom in 2010 valt de raming van de kosten van eerstejaars asielopvang die in 2010 aan ODA worden toegerekend, hoger uit en wordt het beschikbare ODA-budget verlaagd. In verband met een meerjarige aanpassing van de asielramingen (zie begroting Justitie), wordt ook een mutatie doorgevoerd ten aanzien van de reeds geboekte bedragen in het kader van de ODA-toerekening in de jaren 2011–2015. De definitieve afrekening blijft op jaarbasis plaatsvinden en kan dan gecorrigeerd worden voor de daadwerkelijk gerealiseerde instroom.

Bescherming ambassades (naar Defensie)

Overheveling van budget naar Defensie in verband met de investering van de persoonsbeveiliging op ambassades in hoog-risico landen aan de Koninklijke Marechaussee.

Bnp Aanpassing

Als gevolg van macro-economische ontwikkelingen is de omvang van de HGIS bijgesteld.

Eindejaarsmarge HGIS

De onderuitputting in 2009 is via de eindejaarsmarge doorgeschoven naar 2010. De onderuitputting HGIS bestond uit een overschrijding van ca. 40 mln. op ODA en een onderschrijding van ca. 120 mln. op non-ODA.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

EOF

De bijstellingen in 2011 en verder zijn het gevolg van bijgestelde jaarramingen van het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF).

Grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie

De verlaging in 2010 is het gevolg van vertragingen in het Wereldbankprogramma in het Congobekken en de regionale programma's in Centraal Azië en het Grote Meren Gebied. De meerjarige verlaging is het gevolg van een technische overheveling naar het artikel Milieu en Water.

HIV/Aids

De neerwaartse mutatie in 2010 is een saldo dat bestaat uit verlagingen op de decentrale programma's (ca. 4 mln.) en enkele centrale bijdragen (3 mln.), en anderzijds een verhoging van de uitgave aan UN Population Fund (UNFPA) (3 mln.). In 2011 en 2012 worden de uitgaven aan de decentrale programma's op het gebied van HIV/AIDS verhoogd.

Humanitaire hulpverlening

De mutatie wordt met name veroorzaakt door een aanpassing van het budget als gevolg van de aardbeving in Haïti (12 mln. in 2010).

Kasschuif ODA budget

Ter dekking van budgettaire problematiek in 2011 is vanuit het ODA-budget 250 mln. van 2011 naar 2010 en 2012 geschoven.

Milieu en Water

De verlaging in 2011 is het gevolg van het verschuiven van middelen voor hernieuwbare energie naar 2012 en 2013. Hiermee wordt met het oog op vertragingen een realistischer raming aangehouden. Daarnaast een meerjarige verhoging, omdat de middelen voor *grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie* vanaf 2011 hier worden verantwoord.

Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden

De verlagingen in 2010 en 2011 zijn hoofdzakelijk het gevolg van een neerwaartse bijstelling van het budget voor ORET (Ontwikkelingsrelevante Export Transacties) wegens verwachte onderuitputting. Daarnaast is sprake van een verlaging op de bijdrage aan het IFC in 2010 (circa 9 mln.) als gevolg van verschuiving van budget naar 2012 en 2013. Daartegenover staan verhogingen ten behoeve van onder meer het FMO/*Infrastructure Development Fund* en lopende Schoklandactiviteiten. De bijdrage aan het Initiatief Duurzame Handel wordt vanaf 2011 structureel verhoogd.

Regionale stabiliteit en crisisbeheersing

De mutatie wordt enerzijds veroorzaakt door een ophoging van de verplichte VN bijdrage aan crisisbeheersingsoperaties en inzet ten behoeve van Afghanistan. Anderzijds is sprake van een verlaging van de bijdrage aan het Stabiliteitsfonds. Daarnaast dient ten behoeve van dit fonds éénmalig een bedrag van ruim 27 mln. te worden doorgeschoven

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

van 2009 naar 2010, samenhangend met een niet reguliere budgettaire planning van de VN.

Reproductieve gezondheid

De uitgaven aan de landenprogramma's op het gebied van (reproductieve) gezondheid zijn meerjarig verlaagd. Daarnaast worden in 2010 en in 2011 de uitgaven voor het centrale algemene gezondheidszorg programma verlaagd.

Schuldkwijtschelding

Op basis van de laatste inzichten is de raming voor schuldkwijtschelding in 2010 verhoogd met 47 mln. en in 2011 verlaagd met 105 mln. Omdat schuldkwijtschelding meetelt voor de ODA-prestatie van 0,8% BNP, wordt het budget voor ontwikkelingssamenwerking aangepast.

Technische aanpassing ODA-toerekening asiel

Conform de geldende OESO/DAC-criteria voor *Official Development Assistance* (ODA) worden de kosten voor eerstejaarsopvang van asielzoekers in Nederland toegerekend aan het ODA-budget. De mutatie wordt veroorzaakt doordat met ingang van het begrotingsjaar 2010 de ODA-uitgaven aan eerstejaarsopvang asielzoekers niet langer verantwoord worden op de begroting van Buitenlandse Zaken. De belasting ten laste van de ODA-begroting van de kosten van de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen blijft bestaan; echter deze wordt begrotingstechnisch een toerekening in plaats van een uitgavenpost op de begroting van Buitenlandse Zaken. In plaats van de bestaande bijdrageconstructie vanuit de begroting van Buitenlandse Zaken wordt het ODA-deel van de asieluitgaven toegerekend aan het ODA-budget en verantwoord in de HGIS-nota en het HGIS jaarverslag. Deze wordt jaarlijks tegelijk met de departementale begrotingen en jaarverslagen aangeboden aan de Tweede Kamer.

Uitdeling eindejaarsmarge non-ODA naar departementen

Er wordt vanuit de HGIS verspreid over meerdere jaren eindejaarsmarge uitgedeeld aan de departementen. Dit gaat onder meer naar Defensie (36 mln. t.b.v. crisisbeheersing), VROM (17 mln. voor *Clean Development Mechanism*), EZ (23 mln., met name voor buitenlands economische betrekkingen) en Buitenlandse Zaken (38 mln.).

Voorziening crisisbeheersingsoperaties

De voorziening crisisbeheersingsoperaties is in 2010 verhoogd ten behoeve van de redeployment uit Afghanistan. Dit gebeurt deels door budget uit de voorziening van 2011 naar 2010 te schuiven.

Diversen

Er worden meerontvangsten geraamd van 15 mln. in 2010 en 7 mln. in 2011 in verband met inkomsten uit de verkoop van onroerend goed.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

ALGEMEEN: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	453,4	744,2	929,8	976,8	970,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afboeken envelop Water en Kust	0,0	- 65,0	- 81,0	- 81,0	- 81,0	
BES-fonds	0,0	- 21,3	- 21,3	- 21,3	- 21,3	
Diverse vrijval	- 23,3	- 16,6	- 41,3	- 31,0	- 31,0	
Doorschuif enveloppenmiddelen	- 89,3	78,8	- 0,2	0,0	0,0	
Financieel kader BES	0,0	- 79,7	- 79,7	- 79,7	- 79,7	
Inboeken taakstelling rationeel waterbeheer	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 291,4	- 372,0	0,0	0,0	0,0	
Schuldsanering Antillen	- 302,9	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sociaal Flankerend Beleid	- 28,6	- 19,1	0,0	0,0	0,0	
Uitdeling enveloppenmiddelen (TOG) aan J&G	0,0	- 17,0	- 17,0	- 17,0	- 17,0	
Uitdeling MIA middelen aan BZK	0,0	- 24,0	- 15,0	0,0	0,0	
Uitdeling MICT	0,0	- 31,7	0,0	0,0	0,0	
Uitdeling middelen WWI	0,0	- 32,2	0,0	0,0	0,0	
Uitdeling Schoon en Zuinig aan EZ	0,0	- 14,0	- 31,0	- 31,0	- 31,0	
Vernieuwing Rijksdienst	- 37,8	- 31,2	0,0	0,0	0,0	
Vrijval enveloppen	0,0	- 391,0	- 526,9	- 664,5	- 664,3	
Diversen	- 6,6	- 26,9	3,8	40,4	40,1	
Sociale zekerheid						
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 54,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Vrijval enveloppen	0,0	- 16,3	- 26,5	- 26,5	- 26,5	
Diversen	- 6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	
Zorg						
Inzet restant weglekpot AWBZ	- 4,0	- 98,4	- 99,4	- 97,4	- 98,4	
Diversen	- 3,6	- 3,8	- 3,8	- 3,8	- 3,8	
	- 848,7	- 1 081,4	- 839,3	- 912,9	- 913,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,0	2,7	3,5	3,9	3,9	
Zorg						
Diversen	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	
Niet tot een ijklijn behorend						
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 550,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Diversen	- 9,8	- 11,5	- 10,4	- 7,7	0,0	
	- 559,8	- 8,5	- 6,6	- 3,5	4,2	60,4
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 1 408,5	- 1 089,9	- 845,8	- 916,3	- 909,6	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	- 955,1	- 345,6	84,0	60,4	60,4	60,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand Miljoenennota 2011	- 947,2	- 345,6	84,0	60,4	60,4	60,4

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

ALGEMEEN: NIET-BELASTINGONTVANSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 4,0	- 4,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	- 4,0	- 4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 4,0	- 4,0	0,0	0,0	0,0	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Afboeken envelop Water en Kust

De gereserveerde Coalitieakkoord envelop Water en Kust (Balkenende IV) voor Verkeer en Waterstaat wordt ter dekking ingezet voor het invullen van de taakstelling Doelmatig Waterbeheer (zie ook mutatie *Inboeken taakstelling rationeel waterbeheer*).

BES-fonds

De vrije uitkeringen aan de BES zullen via een zelfstandige begroting (BES-fonds) worden verantwoord. Deze wordt bij de ontwerpbegroting 2011 in het leven geroepen en wordt door middel van deze mutatie gevoed uit de resterende reservering op de Aanvullende Post.

Diverse vrijval

Op de Aanvullende Post worden middelen per definitie tijdelijk «geparkeerd». Het gaat hierbij om middelen waarvan op het moment van reserveren nog niet kan worden aangegeven op welke begroting(en) zij uiteindelijk worden verantwoord, of waarvan de exacte omvang nog niet bekend is. Er vallen diverse reserveringen vrij.

Doorschuif enveloppenmiddelen

De tranche 2010 van de Coalitieakkoord (Balkenende IV) enveloppen die nog op de Aanvullende Post staan gereserveerd, wordt met één jaar vertraging uitgekeerd.

Financieel kader BES

Naar verwachting krijgen de BES-eilanden per 10 oktober 2010 de status van een Openbaar Lichaam. Het Land Nederlandse Antillen houdt per die datum op te bestaan. Interdepartementaal is een verdeling van middelen (het zogenaamde Havermanskader) met ingang van 1 januari 2011 afgestemd ten behoeve van de uitgaven van departementen en eilanden voor overname van taken die nu nog door het Land en de eilanden worden uitgevoerd.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Inboeken taakstelling rationeel waterbeheer

In het aanvullend beleidsakkoord is de taakstelling Doelmatig Waterbeheer van 100 mln. (structureel vanaf 2011) ingeboekt. Deze taakstelling wordt ingevuld door een uitname uit het provinciefonds – i.v.m. taakoverdracht van muskusrattenbestrijding naar de waterschappen – en door een korting op de Coalitieakkoord enveloppe Water en Kust (Balkenende IV) van 65 mln. in 2011 en 81 mln. vanaf 2012.

Ramingstechnische veronderstelling in=uit

Bij Voorjaarsnota wordt de eindejaarsmarge uitgekeerd aan de departementale begrotingen. Als tegenhanger hiervan wordt de ramingstechnische veronderstelling in=uit op de Aanvullende Post verwerkt. Aanvankelijk was bij Voorjaarsnota het beeld dat het risico voor de Rijksbegroting kon worden verkleind. Vanwege budgettaire ontwikkelingen sindsdien is het noodzakelijk om de in=uit-taakstelling toch te ramen op het oorspronkelijke niveau.

Schuldsanering Antillen

Op basis van nieuw beschikbare gegevens is een nadere duiding gemaakt van de kosten van de schuldsanering van de Nederlandse Antillen. Het kasritme van de resterende reservering op de Aanvullende Post is dienovereenkomstig aangepast en daarnaast is 463 mln. naar de begroting van Koninkrijksrelaties overgeheveld.

Sociaal Flankerend Beleid

Voor de vernieuwing van de Rijksdienst zijn in het Coalitieakkoord Balkenende IV voor de periode 2007–2011 middelen ten behoeve van Sociaal Flankerend Beleid gereserveerd. Deze middelen zijn nu overgeheveld naar de departementale begrotingen.

Uitdeling enveloppenmiddelen (TOG) aan Jeugd & Gezin

De Coalitieakkoord middelen (Balkenende IV) die gereserveerd waren voor de TOG (Tegemoetkoming ouders van thuiswonende gehandicapte kinderen) zijn overgeheveld naar de begroting van Jeugd en Gezin.

Uitdeling MIA middelen aan BZK

De Coalitieakkoord middelen (Balkenende IV) die gereserveerd waren voor de MIA (Maatschappelijk Innovatieagenda Veiligheid) zijn overgeboekt naar de begroting van BZK.

Uitdeling MICT

De Coalitieakkoord middelen (Balkenende IV) die gereserveerd waren voor de MICT (Maatschappelijke sectoren en ICT) zijn overgeboekt naar de desbetreffende begrotingen.

Uitdeling middelen WWI

De Coalitieakkoord middelen (Balkenende IV) die gereserveerd waren voor WWI zijn overgeboekt naar de begroting. Een deel van deze middelen zijn door WWI ingezet ter dekking van de apparaatsproblematiek.

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

Uitdeling Schoon en Zuinig aan EZ

De Coalitieakkoord middelen (Balkenende IV) die gereserveerd waren voor Schoon en Zuinig zijn overgeboekt naar de begroting van EZ. Dit zijn middelen voor het CCS (Carbon Capture Storage) ROAD project (eerste grootschalige CCS-demonstratieproject in Nederland gericht op het ontwikkelen en realiseren van CO₂-afvang, -transport en -opslag bij de in aanbouw zijnde E.ON-kolencentrale op de Maasvlakte te Rotterdam) en voor de en ondersteuning van nieuwe WKK (warmtekrachtkoppeling) installaties.

Vernieuwing Rijksdienst

Voor de vernieuwing van de Rijksdienst zijn in het Coalitieakkoord Balkenende IV voor de periode 2007–2011 investeringsmiddelen gereserveerd. Deze incidentele middelen zijn bedoeld voor de benodigde investeringen (bijvoorbeeld in ICT) die bijdragen aan het realiseren van de taakstelling. Deze investeringsmiddelen zijn nu overgeheveld naar de departementale begrotingen.

Vrijval enveloppen

De nog resterende uitgavenenveloppen uit het Coalitieakkoord Balkenende IV worden ingezet ter behoeve van de invulling van de 3,2 mld. tekortreductie.

Inzet restant weglekpot AWBZ

In het kader van de pakketmaatregel begeleiding waren middelen gereserveerd (op de Aanvullende Post) om de gevolgen van de maatregelen op andere terreinen te beperken. Het restant van deze middelen wordt nu ingezet als (gedeeltelijke) dekking van de problematiek in de AWBZ.

CONSOLIDATIE: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	- 9 894,1	- 8 592,4	- 8 392,0	- 7 658,6	- 8 070,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Consolidatie	284,7	- 539,1	- 365,6	- 576,7	- 381,8	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	284,7	- 539,1	- 365,6	- 576,7	- 381,8	- 7 309,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	284,7	- 539,1	- 365,6	- 576,7	- 381,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	- 9 609,4	- 9 131,5	- 8 757,6	- 8 235,3	- 8 452,2	- 7 309,3
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	- 9 609,4	- 9 131,5	- 8 757,6	- 8 235,3	- 8 452,2	- 7 309,3

Verticale Toelichting Miljoenennota 2011

CONSOLIDATIE: NIET-BELASTINGONTVANSTEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	- 9 894,1	- 8 592,4	- 8 392,0	- 7 658,6	- 8 070,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Consolidatie	284,7	- 539,1	- 365,6	- 576,7	- 381,8	
Diversen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Extrapolatie	284,7	- 539,1	- 365,6	- 576,7	- 381,8	- 7 309,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	284,7	- 539,1	- 365,6	- 576,7	- 381,8	
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	- 9 609,4	- 9 131,5	- 8 757,6	- 8 235,3	- 8 452,2	- 7 309,3
Totaal Internationale samenwerking						
Totaal Stimuleringspakket						
Stand Miljoenennota 2011	- 9 609,4	- 9 131,5	- 8 757,6	- 8 235,3	- 8 452,2	- 7 309,3

Consolidatie

De post Consolidatie wordt gebruikt voor het corrigeren van de Rijksbegroting voor dubbelstellingen die ontstaan door het «bruto-boeken» van bijdragen. Het «bruto-boeken» houdt in dat zowel het departement dat bijdraagt, als het departement dat ontvangt de uitgaven op zijn begroting opneemt. Het ontvangende departement raamt daarnaast de te ontvangen bijdragen ook aan de ontvangstenkant van de begroting. Hierdoor wordt het rekenkundig niveau van de totale rijksuitgaven en de rijksontvangsten hoger dan het feitelijk niveau. Door de post Consolidatie wordt hiervoor gecorrigeerd. De hoogte van de post wordt in belangrijke mate bepaald door de bijdragen via de begrotingen van Verkeer en Waterstaat en het FES aan het Infrastructuurfonds.

3 Toelichting op de belastingontvangsten

3.1 Inleiding

Deze internetbijlage behorende bij de Miljoenennota 2011 geeft een toelichting op de raming van de belastingontvangsten voor 2010 en 2011 en gaat vervolgens dieper in op de ontwikkeling van enkele grote belastingsoorten. Dit zijn achtereenvolgens de vennootschapsbelasting, de loon- en inkomstenbelasting en de omzetbelasting.

Zoals bepaald in de Comptabiliteitswet worden de belastingontvangsten op kasbasis gepresenteerd. De raming komt overeen met bijlage 3 van de Miljoenennota.

Voorheen was deze bijdrage opgenomen in de Rijksbegroting Financiën (Begroting IX B). Op verzoek van de Tweede Kamer is de toelichting op de belastingontvangsten sinds de Rijksbegroting 2005 gecentraliseerd in de Miljoenennota.

3.2 De belastingramingen voor 2010 en 2011

De volgende twee tabellen geven de opbouw weer van de belastingramingen. Tabel 1 toont de ontwikkeling van de realisaties in 2009 naar de Vermoedelijke Uitkomsten in 2010. Tabel 2 toont vervolgens de ontwikkeling van de Vermoedelijke Uitkomsten in 2010 naar de Ontwerpbegroting 2011. Per belastingsoort is hierbij een opsplitsing gemaakt van de verandering van de ontvangsten naar autonome mutatie en endogene mutatie. **Autonome mutaties** zijn mutaties van de belastingopbrengsten als gevolg van fiscale maatregelen of van overige maatregelen. **Endogene mutaties** zijn mutaties van de belastingopbrengsten als gevolg van de economische ontwikkeling.

Toelichting op de belastingontvangsten

Tabel 3.2.1 Raming belastingontvangsten 2010 op EMU-basis (x € miljoen)

	2009	Autonome mutaties	Endogene mutaties	Endogene mutatie in %	2010
Indirecte belastingen	61 939	- 277	6 631	10,7%	68 292
Invoerrechten	1 953	0	257	13,1%	2 209
Omzetbelasting	34 873	- 134	5 978	17,1%	40 717
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	2 150	- 266	39	1,8%	1 923
Accijnzen	10 706	91	155	1,4%	10 952
- Accijns van lichte olie	4 009	0	29	0,7%	4 038
- Accijns van minerale oliën, anders dan lichte olie	3 335	1	136	4,1%	3 472
- Tabaksaccijns	2 372	74	5	0,2%	2 451
- Alcoholaccijns	317	0	- 18	- 5,8%	299
- Bieraccijns	385	10	- 3	- 0,7%	392
- Wijnaccijns	287	6	6	2,2%	300
Belastingen van rechtsverkeer	3 665	13	- 55	- 1,5%	3 623
- Overdrachtsbelasting	2 791	12	- 71	- 2,5%	2 732
- Assurantiebelasting	866	1	15	1,8%	882
Motorrijtuigenbelasting	3 341	180	126	3,8%	3 646
Belastingen op een milieugrondslag	4 523	37	106	2,3%	4 666
- Grondwaterbelasting	174	0	1	0,5%	175
- Afvalstoffenbelasting	45	12	0	0,5%	57
- Energiebelasting	4 183	26	103	2,5%	4 311
- Waterbelasting	121	0	1	0,5%	122
- Brandstoffenheffingen	0	0	0	0,0%	0
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken e.a.	162	0	1	0,5%	163
Belasting op zware motorrijtuigen	111	0	3	3,0%	115
Verpakkingenbelasting	276	2	2	0,0%	280
Vliegbelasting	179	- 199	20	0,0%	0
Directe belastingen	62 891	3 824	689	1,1%	67 403
Loon- en inkomstenbelasting kas	46 918	4 674	- 1 131	- 2,4%	50 461
Dividendbelasting	2 084	0	427	20,5%	2 511
Kansspelbelasting	446	14	8	1,8%	468
Vennootschapsbelasting	11 604	- 831	1 353	11,7%	12 125
- Gassector kas	1 850	0	- 400	- 21,6%	1 450
- Niet-gassector kas	9 754	- 831	1 753	18,0%	10 675
Vermogensbelasting	25	0	0	0%	25
Successierechten	1 813	- 33	32	1,8%	1 813
Niet nader toe te rekenen belastingontvangsten	47	0	0	0,0%	47
Totaal belastingen op kasbasis	124 876	3 547	7 320	5,9%	135 743

Toelichting op de belastingontvangsten

Tabel 3.2.2 Raming belastingontvangsten 2011 op EMU-basis (x € miljoen)

Belastingopbrengsten op kasbasis	2010	Autonome mutaties	Endogene mutaties	Endogene mutatie in %	2011
Indirecte belastingen	68 292	153	1 802	2,6%	70 247
Invoerrechten	2 209	0	121	5,5%	2 330
Omzetbelasting	40 717	- 80	595	1,5%	41 233
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	1 923	- 41	15	0,8%	1 898
Accijnzen	10 952	169	107	1,0%	11 228
- Accijns van lichte olie	4 038	0	24	0,6%	4 061
- Accijns van minerale oliën, anders dan lichte olie	3 472	2	112	3,2%	3 586
- Tabaksaccijns	2 451	167	- 18	- 0,7%	2 600
- Alcoholaccijns	299	0	- 15	- 5,2%	283
- Bieraccijns	392	0	- 2	- 0,5%	390
- Wijnaccijns	300	1	7	2,3%	306
Belastingen van rechtsverkeer	3 623	101	648	17,9%	4 372
- Overdrachtsbelasting	2 732	101	624	22,8%	3 457
- Assurantiebelasting	882	0	24	2,7%	906
Motorrijtuigenbelasting	3 646	- 4	195	5,4%	3 837
Belastingen op een milieugrondslag	4 666	7	114	2,4%	4 787
- Grondwaterbelasting	175	0	1	0,7%	176
- Afvalstoffenbelasting	57	1	0	0,7%	59
- Energiebelasting	4 311	6	111	2,6%	4 428
- Waterbelasting	122	0	1	0,7%	123
- Brandstoffenheffingen	0	0	0	0,0%	0
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken e.a.	163	0	1	0,7%	164
Belasting op zware motorrijtuigen	115	0	4	3,1%	118
Verpakkingenbelasting	280	0	2	0,0%	282
Vliegbelasting	0	0	0	0,0%	0
Directe belastingen	67 403	- 7 967	4 848	7,2%	64 284
Loon- en inkomstenbelasting kas	50 461	- 7 441	1 675	3,3%	44 696
Dividendbelasting	2 511	0	643	25,6%	3 154
Kansspelbelasting	468	0	13	2,7%	481
Vennootschapsbelasting	12 125	- 344	2 439	20,1%	14 220
- Gassector kas	1 450	0	200	13,8%	1 650
- Niet-gassector kas	10 675	- 344	2 239	21,0%	12 570
Vermogensbelasting	25	0	0		25
Successierechten	1 813	- 183	79	4,3%	1 709
Niet nader toe te rekenen belastingontvangsten	47	0	0	0,0%	47
Totaal belastingen	135 743	- 7 815	6 650	4,9%	134 578

3.3 Nadere toelichting

De raming voor de totale belastingontvangsten in 2010 komt 10,9 miljard euro hoger uit dan de realisatie van de totale belastingontvangsten in 2009 (zie tabel 3.2.1). Deze daling is de resultante van de autonome mutatie van 3,5 miljard euro en de endogene ontwikkeling van 7,3 miljard euro. Voor 2011 geldt een afname van de totale belastingontvangsten met 1,2 miljard euro ten opzichte van 2010. Dit is het saldo van een autonome mutatie van - 7,8 miljard euro en een endogene ontwikkeling van 6,7 miljard euro. De hierna volgende paragrafen geven een nadere toelichting op deze autonome en endogene mutaties.

3.3.1 Autonome mutaties

De belastingontvangsten in 2010 nemen met 3,5 miljard euro toe als gevolg van fiscale en overige maatregelen. In tabel 3 staat aangegeven welke wijzigingen sinds de Miljoenennota 2010 hebben plaatsgevonden.

Tabel 3.3.1 Effecten autonome maatregelen op belastingontvangsten in 2010 op kasbasis in mln euro

	Kas 2010
Totaal maatregelen, zoals gemeld in Miljoenennota 2010	- 1 682
waarvan nabetalingen	5 253
waarvan beleid	- 24
Totaal maatregelen	3 547

Beleidsmatige wijzigingen vloeien voort uit de onder meer de behandeling van het Belastingplan 2010 in het najaar van 2010.

Daarnaast hebben er autonome mutaties plaatsgevonden als gevolg van nabetalingen tussen het Rijk en de sociale fondsen. Deze nabetalingen vinden plaats, omdat via de inkomensheffing en de loonheffing de belastingen en premies volksverzekeringen geïntegreerd worden geheven. De verdeling van deze ontvangsten tussen het Rijk en de sociale fondsen gebeurt op basis van voorlopige verdeelsleutels. Wanneer de Belastingdienst de gegevens over de feitelijke inkomens van mensen binnen heeft, kan nauwkeurig worden bepaald welk deel van de heffingen naar het Rijk had gemoeten en welk deel naar de sociale fondsen. Bij de loonheffing gebeurt dit na twee jaar, omdat dan het grootste deel van de aanslagen en aangiften is afgehandeld. Bij de inkomensheffing gebeurt dit om dezelfde reden pas na vier jaar. Hierdoor vinden er in de jaren nadat een transactiejaar is afgesloten nog nabetalingen plaats tussen het Rijk en de sociale fondsen. Tabel 3 laat zien dat dit in 2010 tot 5,3 miljard euro meer belastingontvangsten voor het Rijk heeft geleid ten opzichte van wat in Miljoenennota 2009 werd verwacht. Omdat het hier onderlinge nabetalingen betreft tussen premieontvangsten en belastingontvangsten, zijn deze verschuivingen niet relevant voor het EMU-saldo of het lastenbeeld.

Voor 2011 bedraagt de geraamde autonome mutatie van de belastingontvangsten - 7,8 miljard euro. Deze mutatie betreft voor het grootste gedeelte (- 7,6 miljard) onderlinge nabetalingen tussen premieontvangsten en belastingontvangsten. Deze verschuivingen zijn niet relevant voor het EMU-saldo. Een toelichting op de beleidsmatige mutatie van de totale belasting- en premieontvangsten is te vinden in bijlage 3 van de Miljoenennota 2010

3.3.2 Endogene mutaties

De belastingontvangsten nemen in 2011 met 6,7 miljard euro toe als gevolg van de endogene ontwikkeling. Dit betekent een groei van 4,9%. Bijlage 3 van de Miljoenennota bevat een toelichting van de endogene ontwikkeling voor het totaal van de belasting- en premieontvangsten. Deze paragraaf geeft voor enkele specifieke belastingsoorten een nadere toelichting op de endogene ontwikkeling. De aandacht gaat hierbij uit naar de vennootschapsbelasting, de loon- en inkomstenbelasting en de omzetbelasting, die bij elkaar meer dan 70 procent van de totale belastingontvangsten vormen.

3.3.2.1 Vennootschapsbelasting

Bij de vennootschapsbelasting wordt onderscheid gemaakt in een deel dat afkomstig is van bedrijven uit de gassector en een deel dat afkomstig is van bedrijven uit de niet-gassector. Voor de vennootschapsbelasting afkomstig uit de gassector wordt een aparte raming opgesteld op basis van de winstontwikkeling in die sector, die in belangrijke mate afhangt van de olieprijs en de ontwikkeling van de dollarkoers. Voor een toelichting op de aardgasbatenraming, inclusief de VPB-afdracht uit de gassector, wordt verwezen naar de begroting van Economische Zaken (Begroting XIII). Deze internetbijlage bespreekt alleen de ontwikkeling van de VPB-opbrengst in de niet-gassector.

Voor een nader inzicht in de ontwikkeling van de kasontvangsten volgt een korte toelichting op het proces van aanslagoplegging. De heffing van de vennootschapsbelasting vindt in eerste instantie plaats via voorlopige aanslagen. In januari wordt een inschatting gemaakt van de winst voor dat jaar op basis van winsten uit de afgelopen twee jaren, eventueel gecorrigeerd voor verwachtingen betreffende de winsten van dat jaar zelf. Op basis hiervan worden voorlopige aanslagen verstuurd. Vervolgens geven bedrijven in juli of augustus van datzelfde jaar T een eerste voorlopige inschatting van de winstontwikkeling. Op basis van deze voorlopige schatting kan een bijstelling van de voorlopige aanslag plaatsvinden. In juli/augustus van het daaropvolgende jaar (T+1) vindt vervolgens de voorlopige aangifte plaats en dit kan wederom leiden tot een nadere voorlopige aanslag. Afhankelijk van de omvang van het bedrijf en de aard van de aangifte vindt in een van de daaropvolgende jaren de definitieve vaststelling van de winst plaats. Meestal wordt circa driekwart van de uiteindelijke aanslagopleggingen reeds in het eerste jaar via voorlopige aanslagen ontvangen, maar dit percentage fluctueert wel.

Voor het opstellen van de begroting zijn de kasontvangsten van de vennootschapsbelasting relevant. Daarom is het van belang hoe het verloop van aanslagoplegging zich vertaalt in kasontvangsten. Tabel 4 toont de ontwikkeling van de totale kasopbrengst per jaar met een opsplitsing naar transactiejaar. Hieruit blijkt duidelijk dat het grootste deel van de opbrengst in een bepaald jaar voortkomt uit de voorlopige aanslagen over dat jaar zelf. Deze opbrengst stijgt nog door bijstellingen in de voorlopige aanslagen over voorgaande jaren, maar als gevolg van verliesverrekening is de bijdrage van jaar T-3 en ouder over het algemeen negatief.

Tabel 3.3.2.1 Opbrengst en ontwikkeling van de vennootschapsbelasting (exclusief gas) op kasbasis naar transactiejaar (x € miljoen)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jaar T	12 712	13 597	14 325	9 823	10 427	11 766
Jaar T-1	3 990	4 331	4 007	1 126	1 205	1 653
Jaar T-2	557	- 42	319	501	273	197
Jaar T-3	- 187	93	- 170	- 613	- 189	- 163
Jaar T-4 en ouder	- 1 230	- 1 265	- 1 868	- 1 083	- 1 040	- 883
Totaal kasopbrengst VPB niet-gas	15 842	16 714	16 614	9 754	10 675	12 570

Per saldo is de verwachte endogene mutatie van 2009 naar 2010 1,8 miljard euro voor de vennootschapsbelasting bij de niet-gassector. Beleidsmaatregelen zorgen in 2009 voor - 0,8 miljard lagere ontvangsten. Per saldo bedraagt de ontwikkeling van de Vpb-ontvangsten van de

Toelichting op de belastingontvangsten

niet-gassector 0,9 miljard in 2010. In 2011 bedraagt de endogene toename van de Vpb-ontvangsten bij de niet-gassector naar verwachting 2,2 miljard euro. De beleidsmaatregelen bij de Vpb zoals die in het Belastingplan 2010 en eerdere belastingplannen zijn genomen leiden tot per saldo 0,3 miljard lagere ontvangsten in 2011. Per saldo bedraagt de totale toename in de Vpb-ontvangsten van de niet-gassector in 2011 afgerond 1,9 miljard euro.

3.3.2.2 Loon- en inkomstenheffing

De loonheffing is een voorheffing van de inkomstenheffing. In de eerste instantie dragen particulieren maandelijks loonbelasting af op basis van hun inkomen uit arbeid. Na het verstrijken van het kalenderjaar moet vervolgens voor 1 april van het volgende jaar belastingaangifte worden gedaan. Op basis hiervan wordt bepaald hoeveel belasting in totaal verschuldigd is (met inachtneming van andere bronnen van inkomen, belastingkortingen en aftrekposten). Wanneer dit bedrag hoger is dan de reeds betaalde loonheffing, moet men het resterende bedrag aan inkomstenheffing voldoen. Wanneer de verschuldigde belasting lager is, krijgt men geld terug van de Belastingdienst. Hierdoor zijn per saldo de opbrengsten van de inkomstenheffing negatief. In onderstaande analyse wordt gekeken naar de ontwikkeling van de loon- en inkomensheffing. Dit betreft naast de belasting tevens de ontvangsten premies volksverzekeringen welke geïntegreerd worden geheven. Voor analysedoeleinden zijn de ontvangsten op heffingsniveau beter bruikbaar, omdat deze eenvoudiger kunnen worden waargenomen. De premieontvangsten worden echter niet in deze internetbijlage verantwoord.

Loonheffing

De raming van de loonheffing vindt net als bij de vennootschapsbelasting op transactiebasis plaats. Het ontvangstoppatroon van de transactieopbrengst in de kas is bij de loonheffing echter veel stabielier dan bij de VPB. Daarnaast geldt dat de transactieopbrengst ook aanzienlijk sneller wordt ontvangen en binnen drie maanden na afloop van het jaar bijna volledig gerealiseerd is. Hierdoor treden minder grote verschillen op tussen de ontwikkeling van de transactieopbrengst en de kasopbrengst dan bij de VPB.

Tabel 3.3.2.2 Ontwikkeling loonheffing op transactiebasis (x € miljoen)

	2009	2010	2011
Opbrengst op transactiebasis	86 576	87 441	88 577
Mutatie		865	1 136
wv endogeen		- 146	1 713
wv autonoom		1 011	- 577
Endogene groei (in %)		- 0,2%	2,0%

In tabel 3.3.2.2 is de (geraamde) endogene ontwikkeling van de loonheffing in 2010 en 2011 te zien. De verwachte endogene groei bedraagt valt in 2010 valt in met - 0,1 miljard licht negatief uit. In 2011 is de ontwikkeling weer positief met 1,7 miljard. De ontwikkeling van de loonheffing is afhankelijk van de ontwikkeling van de totale belastbare loonsom. Dat wordt bepaald door de groei van de werkgelegenheid, de

Toelichting op de belastingontvangsten

stijging van de contractlonen, de hoogte van verschillende premies en de ontwikkeling van uitkeringen en pensioenen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van enkele gegevens uit de Macro Economische Verkenning van het CPB.

Tabel 3.3.2.3 Relevante economische indicatoren voor de loonheffing

	2010	2011
Arbeidsvolume in arbeidsjaren	- 1,2%	0,1%
Contractloonstijging bedrijven	1,1%	1,6%
Incidentele loonstijging	0,8%	0,8%
Tabelcorrectiefactor	1,9%	0,6%
Arbeidsinkomensquote marktsector	77,3%	76,6%

Uit de economische indicatoren kan de ontwikkeling van de loonheffing worden verklaard. Een oplopende werkloosheid in 2010 zorgt voor een afname van het arbeidsvolume met - 1,2%. De incidentele loonontwikkeling (0,8%) en de contractloonstijging (1,1%) zijn echter positief, waardoor het negatieve effect van de ontwikkeling van de werkgelegenheid bijna wordt gemitigeerd: de endogene ontwikkeling van de loonheffing bedraagt in 2010 - 0,1 miljard. In 2011 neemt de werkloosheid weer iets af. Het arbeidsvolume neemt beperkt toe: 0,1%. Ook de contractloonontwikkeling in 2011 is met 1,6% hoger dan in 2010. De incidentele loonstijging is in 2010 met 0,8% gelijk aan die in 2010. De saldo leidt dit in 2011 tot een endogene ontwikkeling van de loonheffing van 1,7 miljard euro (2,0%).

Inkomensheffing

De ontvangsten bij de inkomensheffing zijn het saldo van de belastingontvangsten van particulieren en zelfstandige ondernemers. Voor de particulieren geldt de loonheffing als voorheffing. Bij de inkomensheffing voor particulieren hebben de ontvangsten dan ook betrekking op bijtel- en aftrekposten en heffingskortingen die niet via de loonheffing zijn verrekend. Bij de zelfstandigen wordt de ontwikkeling daarnaast ook bepaald door de winstontwikkeling.

De raming van de ontvangsten van de inkomensheffing is opgesteld op basis van de autonome maatregelen, de geraamde endogene ontwikkeling en de kasrealisaties tot en met juli.

Tabel 3.3.2.4 Ontwikkeling inkomensheffing op transactiebasis (x € miljoen)

	2009	2010	2011
Inkomensheffing op transactiebasis	- 5 169	- 4 505	- 4 018
mutatie		664	488
wv endogeen		781	338
wv autonoom		- 117	150

De positieve endogene mutaties in 2010 volgt uit een positieve winstverwachting voor zelfstandigen ten opzichte van 2009. In 2011 neemt de winstverwachting verder toe.

3.3.2.3 Omzetbelasting

De omzetbelasting is de grootste belastingsoort en verantwoordelijk voor circa 30 procent van de totale belastingontvangsten. De endogene groei van de omzetbelasting wordt vooral bepaald door de waardeontwikkeling van de bestedingen waarop BTW rust, te weten de particuliere consumptie, de overheidsinvesteringen en de investeringen in woningen. De ramingen van het CPB voor deze bestedingscategorieën zijn samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 3.3.2.5 Relevante economische indicatoren voor de raming van de omzetbelasting

	2010	2011
particuliere consumptie, waardemutatie	1,8%	2,7%
Investerings in woningen, waardemutatie	- 5,7%	5,5%
overheidsinvesteringen, waardemutatie	- 1,0%	0,7%

Bij de particuliere consumptie speelt ook de samenstelling van de consumptie een rol, omdat er verschillende bestedingscategorieën zijn waarvoor een verschillend BTW-tarief geldt. Bij laagconjunctuur is het bijvoorbeeld geen ongebruikelijk verschijnsel dat er een verschuiving plaatsvindt van consumptie waarvoor een hoger tarief geldt («luxue goederen») naar consumptie waarvoor een laag BTW-tarief geldt. Hierdoor neemt het gemiddelde BTW-tarief over de totale particuliere consumptie af en daarmee de BTW-ontvangsten.

De endogene ontwikkeling van de BTW-ontvangsten op transactiebasis is nihil in 2010. In 2011 is deze positief met 0,8 miljard.

Tabel 3.3.2.6 Raming van de omzetbelasting op transactiebasis (x € miljoen)

	2009	2010	2011
Omzetbelasting op transactiebasis	41 033	40 633	41 403
mutatie		- 400	770
wv endogeen		- 248	824
wv autonoom		- 153	- 54
Endogene mutatie in procent		- 0,6%	2,0%

De ontwikkeling van de BTW-ontvangsten wordt voor een groot deel bepaald door de waardeontwikkeling van de particuliere consumptie. Deze is in 2010 positief: 1,8%. De investeringen in woningen ontwikkelen zich in 2010 echter met - 5,7% negatief. Ook de nominale ontwikkeling van de overheidsinvesteringen valt in 2010 negatief uit. Per saldo leidt dit tot een ontwikkeling van de BTW-ontvangsten op transactiebasis in 2010 van - 0,6%. In 2011 neemt de particuliere consumptie verder toe met 2,7% en kennen de investeringen in woningen ook weer een positieve ontwikkeling met 5,5% evenals de overheidsinvesteringen (0,7%). Dit zorgt per saldo voor een positieve endogene ontwikkeling van de BTW-ontvangsten op transactiebasis met 0,8 miljard (2,0%).

4 Toelichting op de belastinguitgaven

Deze bijlage bevat een toelichting op de verschillende belastinguitgaven. Deze toelichting bevat een korte beschrijving van de regeling, de doelstelling van de regeling en informatie over uitgevoerde of geplande beleidsevaluaties. Tevens is aangegeven welk ministerie in VBTB-termen verantwoordelijk is voor de desbetreffende belastinguitgave. Hoewel het ministerie van Financiën per definitie bij alle belastinguitgaven betrokken is, is uitgegaan van de systematiek dat dit departement alleen wordt vermeld bij belastinguitgaven die niet aan een ander beleidsdepartement kunnen worden toegerekend. Tenzij anders vermeld, hebben bedragen en tarieven betrekking op het belastingjaar 2010.

Belastingen op inkomen, winst en vermogen

Verlaging lastendruk op ondernemingen

a) Algemeen

<i>Regeling:</i>	<i>Zelfstandigenaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	De zelfstandigenaftrek geldt voor een ondernemer die voldoet aan het uren criterium (1225 uur per kalenderjaar) en die aan het begin van het kalenderjaar nog geen 65 jaar is. De zelfstandigenaftrek bedraagt maximaal 9 427 euro bij een winst minder dan 13 960 euro en neemt geleidelijk af tot 4 574 euro bij een winst groter dan 59 450 euro. De regeling is sinds 2007 ook van toepassing op ondernemers die ouder zijn dan 65 jaar en bedraagt 50 procent van de zelfstandigenaftrek voor gelijkwaardige ondernemers jonger dan 65 jaar. In 2010 is op basis van het Belastingplan 2010 aangenomen dat de zelfstandigenaftrek voor ondernemers die niet in aanmerking komen voor de extra zelfstandigenaftrek voor starters niet langer in aftrek kan worden gebracht op niet-winstinkomen.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van ondernemerschap.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56.
<i>Regeling:</i>	<i>Extra zelfstandigenaftrek starters</i>
<i>Beschrijving:</i>	Startende ondernemers die in één of meer van de vijf voorgaande jaren geen ondernemer waren en bij wie in die periode niet meer dan tweemaal de zelfstandigenaftrek is toegepast, hebben recht op een extra zelfstandigenaftrek van 2 120 euro.

Toelichting op de belastinguitgaven

- Doelstelling:* Het stimuleren van ondernemerschap en het bevorderen van de bereidheid om startersrisico te lopen.
- Ministerie:* EZ
- Evaluatie:* *Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap*, EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56.
- Regeling:* *Meewerkaftrek*
- Beschrijving:* Indien de partner van een ondernemer meewerkt in diens onderneming zonder hiervoor een vergoeding te ontvangen, heeft de ondernemer die voldoet aan het urencriterium recht op de meewerkaftrek. Deze aftrek is afhankelijk van het aantal uren dat door de partner in de onderneming wordt gewerkt en bedraagt 1,25 procent van de winst indien ten minste 525 en maximaal 4 procent van de winst indien ten minste 1750 uur wordt meegewerkt.
- Doelstelling:* Fiscaal faciliteren van het verrichten van arbeid van de partner in de onderneming van de andere partner zonder de verplichting tot het aangaan van een arbeidsovereenkomst.
- Ministerie:* EZ
- Evaluatie:* *Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap*, EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56.
- Regeling:* *Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid*
- Beschrijving:* De startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid wordt geboden in de startfase van de onderneming ingeval niet aan het normale urencriterium van 1225 uur wordt voldaan, maar wel aan een verlaagd urencriterium van 800 uur. De aftrekpost bedraagt 12 000 euro voor het eerste jaar, 8 000 euro voor het tweede jaar en 4 000 euro voor het derde jaar. De aftrek kan niet hoger zijn dan de genoten winst. Deze faciliteit is ingevoerd in 2007.
- Doelstelling:* Stimulering van het starten van een onderneming vanuit een uitkering inzake arbeidsongeschiktheid.
- Ministerie:* EZ, SZW
- Evaluatie:* –
- Regeling:* *FOR, niet omgezet in een lijfrente*
- Beschrijving:* De fiscale oudedagsreserve biedt ondernemers de mogelijkheid in eigen beheer een oudedagsvoorziening op te bouwen. Bij staking van de onderneming kan deze fiscale oudedagsreserve belastingvrij worden omgezet in een lijfrente. Voor zover dat niet gebeurt, omdat geen behoefte bestaat aan een dergelijke oudedagsvoorziening, heeft de regeling het karakter van een belastinguitgave.
- Doelstelling:* De regeling beoogt een einde te maken aan ongelijkheid in behandeling tussen loontrekkenden en zelfstandigen op het gebied van de oudedagsvoorziening.
- Ministerie:* EZ

Toelichting op de belastinguitgaven

- Evaluatie:* *Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap, EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56.*
- Regeling:* *Stakingsaftrek*
Beschrijving: Van met een gehele of gedeeltelijke staking van een onderneming behaalde winst is maximaal 3 630 euro vrijgesteld van belastingheffing. Op de in een kalenderjaar berekende stakingsaftrek wordt de in het verleden genoten stakingsaftrek in mindering gebracht.
- Doelstelling:* De stakingsaftrek beoogt een verzachting van belastingheffing te geven over de stakingswinst. De stakingsaftrek is de voortzetting – zij het op een lager niveau – van de stakingsvrijstelling van de Wet IB 1964.
- Ministerie:* EZ
Evaluatie: Met betrekking tot de evaluatie van deze regeling is medio 2010 een brief verstuurd naar de Tweede Kamer met als strekking dat voorlopig wordt afgezien van een evaluatie.
- Regeling:* *Doorschuiving stakingswinst*
Beschrijving: Op verzoek is doorschuiving van stakingswinst zonder belastingheffing mogelijk in het kader van overdracht van (een deel van) de onderneming in geval van overlijden, echtscheiding, overdracht van de onderneming aan alle medeondernemers die gedurende drie jaar een gezamenlijke onderneming drijven of in geval van inbreng van de onderneming in een naamloze vennootschap of besloten vennootschap. De belastingplichtige voor wiens rekening de onderneming zal worden voortgezet, is verplicht de oude boekwaarden van de overgedragen vermogensbestanddelen over te nemen.
- Doelstelling:* Het niet in gevaar brengen van de continuïteit van de onderneming indien door de afrekening van de belastingclaim als gevolg van de bedrijfsoverdracht liquiditeitsproblemen ontstaan.
- Ministerie:* EZ
Evaluatie: Met betrekking tot de evaluatie van deze regeling is medio 2010 een brief verstuurd naar de Tweede Kamer met als strekking dat voorlopig wordt afgezien van een evaluatie.
- Regeling:* *Bedrijfsopvolgingsfaciliteit successiewet*
Beschrijving: Indien de onderneming na het overlijden vijf jaar wordt voortgezet, wordt een voorwaardelijke vrijstelling verleend van 100 procent van de waarde going concern van de verkregen objectieve onderneming tot 1 000 000 euro en van 83 procent over het meerdere.
- Doelstelling:* Bevorderen continuïteit van de onderneming.
Ministerie: EZ
Evaluatie: Met betrekking tot de evaluatie van deze regeling is medio 2010 een brief verstuurd naar de Tweede Kamer met als strekking dat voorlopig wordt afgezien van een evaluatie.

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling: *Doorschuiving inkomen uit aanmerkelijk belang*
Beschrijving: Over het voordeel uit de vervreemding van aandelen of winstbewijzen in het kader van een aandelenfusie hoeft bij aanmerkelijk-belanghouders niet te worden geheven. De bij de aandelenfusie verkregen aandelen of winstbewijzen worden geacht tot een aanmerkelijk belang te horen. Als verkrijgingsprijs van de verworven aandelen geldt de verkrijgingsprijs van de vervreemde aandelen.
Doelstelling: Voorkomen dat een uit economisch oogpunt wenselijke aandelenfusie door een heffing wordt bemoeilijkt.
Ministerie: FIN
Evaluatie: Met betrekking tot de evaluatie van deze regeling is medio 2010 een brief verstuurd naar de Tweede Kamer met als strekking dat voorlopig wordt afgezien van een evaluatie.

Regeling: *Landbouvvrijstelling in de inkomstenbelasting*
Beschrijving: Op grond van deze regeling worden voordelen uit landbouwbedrijf die verband houden met de waardeverandering van de grond niet tot de fiscale winst gerekend, tenzij deze waardeverandering in de uitoefening van het bedrijf is ontstaan. Een waardeverhoging van de grond die uitgaat boven de waarde van de grond in het kader van een landbouwbedrijf is belast.
Doelstelling: Het vergemakkelijken van de financiering van bedrijfsopvolging en bedrijfsverplaatsing, alsmede van bedrijfsbeëindiging voor de oudedagsvoorziening.
Ministerie: LNV
Evaluatie: *Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid*, januari 2002.
Evaluatie landbouvvrijstelling, LEI, 2008, kamerstuk 31 727, nr. 1.

b) Investerings in het algemeen

Regeling: *Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek*
Beschrijving: De kleinschaligheidsinvesteringsaftrek vormt tezamen met de energie-investeringsaftrek en de milieu-investeringsaftrek de investeringsaftrek. De kleinschaligheidsinvesteringsaftrek is een extra aftrek van een gedeelte van het investeringsvolume. Het maximumniveau bedraagt 28 procent bij een investeringsvolume tussen 2 200 euro en 54 000 euro, geleidelijk afnemend tot nihil bij een investeringsvolume van meer dan 300 000 euro per jaar.
Doelstelling: Bevorderen van investeringen van relatief geringe omvang, die in het algemeen gedaan zullen worden in het midden- en kleinbedrijf.
Ministerie: EZ
Evaluatie: *Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap*, EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56.

Toelichting op de belastinguitgaven

- Regeling:* *Willekeurige afschrijving starters*
Beschrijving: Startende ondernemers kunnen op basis van deze regeling willekeurig afschrijven op bedrijfsmiddelen die zijn aangeschaft in een kalenderjaar waarover voor hen de extra zelfstandigenaftrek voor startende ondernemers van toepassing was.
- Doelstelling:* Bevordering van de economische ontwikkeling en de economische structuur, daaronder begrepen de bevordering van het ondernemerschap.
- Ministerie:* EZ
Evaluatie: *Ondernemen makkelijker en leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap*, EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56.
- Regeling:* *Willekeurige afschrijving zeeschepen*
Beschrijving: Deze regeling biedt de mogelijkheid om vervroegd af te schrijven op zeeschepen. De regeling kan uitsluitend worden toegepast indien niet wordt gekozen voor de forfaitaire winstbepaling en bedraagt per jaar maximaal 20 procent van de af te schrijven aanschaffings- en voortbrengingskosten. De versnelde afschrijving is slechts mogelijk voor zover de berekening van de door de belastingplichtige behaalde winst uit zeescheepvaart zonder die afschrijving tot een positief bedrag leidt.
- Doelstelling:* Bevordering van de economische ontwikkeling en de economische structuur, daaronder begrepen de bevordering van het ondernemerschap.
- Ministerie:* V&W
Evaluatie: *Evaluatie van de fiscale maatregelen in het zeescheepvaartbeleid*, 2007, Kamerstuk 31 200 XII, nr. 4.
- Regeling:* *Keuzeregime winst uit zeescheepvaart (tonnagebelasting).*
Beschrijving: Op verzoek van de belastingplichtige wordt, in afwijking van het algemene systeem van winstbepaling, de winst uit zeescheepvaart op basis van deze regeling forfaitair bepaald aan de hand van de tonnage van de schepen waarmee die winst wordt behaald.
- Doelstelling:* Bevorderen van de ontwikkeling van de zeescheepvaart in Nederland.
- Ministerie:* V&W
Evaluatie: *Evaluatie van de fiscale maatregelen in het zeescheepvaartbeleid*, 2007, Kamerstuk 31 200 XII, nr. 4.
- Regeling:* *Aftrek speur- en ontwikkelingswerk (S&O)*
Beschrijving: Ondernemers die voldoen aan het uren criterium en in het kalenderjaar tenminste 500 uur hebben besteed aan werk dat bij een zogenoemde S&O-verklaring kwalificeert als speur- en ontwikkelingswerk, hebben in 2010 recht op een aftrek van 12 031 euro. Voor starters wordt deze aftrek onder voorwaarden verhoogd met 6017 euro.
- Doelstelling:* Bevorderen van technologische vernieuwingen.
Ministerie: EZ
Evaluatie: *Evaluatie WBSO 2001–2005*, EIM en MERIT, 2007, Kamerstuk 30 800 XIII, nr. 51.

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling:	<i>Willekeurige afschrijving investeringen bedrijfsmiddelen</i>
Beschrijving:	Als onderdeel van het Fiscaal stimuleringspakket heeft het kabinet voor investeringen in 2009 een tijdelijke willekeurige afschrijving ingevoerd. Voor het jaar 2010 en 2011 is deze regeling verlengd.
Doelstelling:	De regeling heeft tot doel de investeringen in bedrijfsmiddelen te bevorderen.
Ministerie:	EZ
Evaluatie:	–

c) Investerings ten behoeve van het milieu

Regeling:	<i>Vervroegde afschrijving milieu-investeringen (VAMIL).</i>
Beschrijving:	Op basis van deze regeling mag willekeurig worden afgeschreven op door de minister van VROM aangewezen milieu-investeringen. Deze regeling leidt, evenals de andere regelingen voor vervroegde afschrijving, voor de belastingplichtige tot een liquiditeits- en rentevoordeel.
Doelstelling:	Stimulering van investeringen die in het belang zijn van de bescherming van het milieu.
Ministerie:	VROM
Evaluatie:	<i>Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000–2004, 2007, Kamerstuk 30 535, nr. 11.</i>
Regeling:	<i>Energie-investeringsaftrek (EIA)</i>
Beschrijving:	De energie-investeringsaftrek behoort tot de investeringsaftrek. Op grond van deze regeling wordt een extra aftrek op de fiscale winst verleend voor aangewezen investeringen in nieuwe energiebesparende bedrijfsmiddelen en voor de kosten van advies over energiebesparende maatregelen in gebouwen of bij processen. Bij een bedrag aan energie-investeringen in een kalenderjaar van meer dan 2 200 euro bedraagt de energie-investeringsaftrek 44 procent. Het bedrag aan energie-investeringen dat ten hoogste in aanmerking wordt genomen bedraagt, indien de belastingplichtige geen onderdeel uitmaakt van een samenwerkingsverband, 115 000 000 euro.
Doelstelling:	Stimuleren van investeringen die in het belang zijn van een doelmatig energiegebruik.
Ministerie:	EZ
Evaluatie:	<i>Ex-post evaluatie Energie-investeringsaftrek, SEO, 2007, Kamerstuk 31 492, nr. 8. Vergaderjaar 2008/2009.</i>
Regeling:	<i>Milieu-investeringsaftrek (MIA)</i>
Beschrijving:	De milieu-investeringsaftrek maakt onderdeel uit van de investeringsaftrek. De milieu-investeringsaftrek is een extra aftrek van het volume van milieu-investeringen die bij ministeriële regeling worden aangewezen. Bij een bedrag aan milieu-investeringen in een kalenderjaar van meer dan 2 200 euro bedraagt de milieu-investeringsaftrek 40 procent voor investeringen die behoren tot categorie I, 30 procent voor categorie II en 15 procent voor categorie III.
Doelstelling:	Stimulering van investeringen die in het belang zijn van de bescherming van het milieu.
Ministerie:	VROM

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000–2004, 2007, Kamerstuk 30 535, nr. 11.</i>
<i>Regeling:</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Bosbouwvrijstelling</i> Deze regeling houdt in dat voor- en nadelen uit bosbouwbedrijf niet tot de winst worden gerekend. Er kan worden geopteerd voor het buiten toepassing laten van deze vrijstelling. Dit laatste is aantrekkelijk in jaren waarin bij deze activiteiten verliezen worden geleden. Indien gebruik wordt gemaakt van de optie geldt dit voor ten minste 10 jaar.
<i>Doelstelling:</i> <i>Ministerie:</i> <i>Evaluatie:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur. LNV <i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid, 2002. Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren, LEI, 2005.</i>
<i>Regeling:</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling vergoeding bos- en natuurbeheer</i> Deze regeling voorziet in een (gedeeltelijke) vrijstelling voor aangewezen subsidieregelingen ten behoeve van de ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Doelstelling:</i> <i>Ministerie:</i> <i>Evaluatie:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur. LNV <i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid, 2002. Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren, LEI, 2005.</i>

Verlaging lastendruk op arbeid

a) gericht op werkgevers

<i>Regeling:</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Afdrachtvermindering onderwijs</i> De afdrachtvermindering onderwijs (WVA-onderwijs) geldt voor leerlingen die de beroepspraktijkvorming van de beroepsbegeleidende leerweg volgen (vroeger: het leerlingwezen), bepaalde studenten in het hoger beroepsonderwijs met wie een leerwerkovereenkomst is gesloten en bepaalde categorieën assistenten en onderzoekers in opleiding. Verder geldt in het algemeen de voorwaarde dat het loon van deze werknemer niet meer bedraagt dan het toetsloon voor dat tijdvak. Het toetsloon voor de afdrachtvermindering onderwijs is op 23 507 euro (= 130 procent WML). De laatstgenoemde voorwaarde geldt niet voor werknemers van 25 jaar en ouder.
<i>Doelstelling:</i>	Het verruimen van het aantal leerarbeidsplaatsen door verlaging van de loonkosten met als doel het stimuleren van werkgelegenheid en vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een lage productiviteit.
<i>Ministerie:</i> <i>Evaluatie:</i>	OCW, SZW <i>Evaluatie afdrachtvermindering onderwijs van de WVA, SEOR, 2007, Kamerstuk 29 282, nr. 42.</i>

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling: *Afdrachtvermindering zeevaart*
Beschrijving: Deze vermindering belooft met betrekking tot zeevarenden die aan de loonbelasting zijn onderworpen 40 procent van het in het loontijdvak verdiende loon.
Doelstelling: Verlichten van de loonkosten van de Nederlandse zeescheepvaart en bijdragen aan het behoud van een vloot onder Nederlandse vlag met de daaraan verbonden werkgelegenheid.
Ministerie: V&W
Evaluatie: *Evaluatie van de fiscale maatregelen in het zeescheepvaartbeleid, 2007, Kamerstuk 31 200 XII, nr. 4.*

Regeling: *Afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk (S&O)*
Beschrijving: De afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk is van toepassing op werknemers die direct betrokken zijn bij speur- en ontwikkelingswerk. De afdrachtvermindering bedraagt maximaal 45 procent van het S&O-loon van die werknemers. Voor zover het S&O-loon meer bedraagt dan 150 000 euro, bedraagt de vermindering 14 procent van het loon. Per inhoudingsplichtige mag de afdrachtvermindering maximaal 8 500 000 euro bedragen. Starters hebben onder voorwaarden recht op een verhoging van de afdrachtvermindering tot 60 procent in plaats van 42 procent.
Doelstelling: Bevordering van speur- en ontwikkelingswerk in het bedrijfsleven.
Ministerie: EZ
Evaluatie: *Evaluatie WBSO 2001–2005, EIM en MERIT, 2007, Kamerstuk 30 800 XIII, nr. 51.*

b) gericht op werknemers

Regeling: *Werknemersspaarregeling*
Beschrijving: Met spaarloonregeling c.a. werd tot en met 2002 bedoeld op een samenstel van bedrijfsspaarregelingen ten behoeve van de werknemer. Tot de spaarloonregeling c.a. behoorden de spaarloonregeling, premiespaarregeling en de diverse winstdelingsregelingen. Met ingang van 1 januari 2003 zijn de premiespaarregeling en de winstdelingsregelingen afgeschaft en is de spaarloonregeling aangepast. Het bedrag dat maximaal belastingvrij kan worden gespaard bedraagt sinds 2003 613 euro.
Doelstelling: Bevorderen van spaarzin onder werknemers en bijdragen aan een gematigde loonontwikkeling.
Ministerie: SZW
Evaluatie: *Belastingen en premies, Een verkenning naar nieuwe mogelijkheden vanuit het belastingstelsel 2001.*

Regeling: *Feestdagenregeling*
Beschrijving: Geschenken in natura worden, voor zover de waarde in het economische verkeer daarvan in het kalenderjaar niet meer bedraagt dan 70 euro, in de eindheffing betrokken tegen een tarief van 20 procent.
Doelstelling: Het onbelast verkrijgen van geschenken door werknemers van hun werkgever.

Toelichting op de belastinguitgaven

Ministerie: SZW
Evaluatie: –

Regeling: *Verlaging fiscale bijtelling (zeer) zuinige auto's*
Beschrijving: (artikel 10.7A Inkomstenbelasting 2001)
Indien door de werkgever een auto ter beschikking is gesteld, geldt er een fiscale bijtelling. Voor 2008 en 2009 bedraagt deze bijtelling 25 procent van de catalogusprijs. Vanaf 2008 geldt er voor zeer zuinige auto's (CO₂-uitstoot minder dan 95 gram voor dieselauto's en minder dan 110 gram voor alle andere auto's) een verlaagd tarief van 14 procent. Met ingang van 2009 geldt voor zuinige auto's een tarief van 20 procent. Dit zijn auto's met een CO₂-uitstoot tussen de 95 en 116 (diesel), dan wel tussen 110 en 140 gram (alle andere auto's). Om het gebruik van elektrische auto's te stimuleren is met ingang van 2010 een nieuw tarief voor nulmissieauto's ingevoerd. In 2010 en 2011 geldt voor deze auto's een tarief van 0 procent en voor de jaren 2012 tot en met 2014 een tarief van 7 procent. De CO₂-grenzen zullen vanaf 2013 worden bijgesteld.
Doelstelling: Bevorderen van het gebruik van milieuvriendelijke auto's.

Ministerie: FIN
Evaluatie: –

Regeling: *Ouderschapsverlofkorting*
Beschrijving: De ouderschapsverlofkorting is een tijdelijke fiscale tegemoetkoming aan werknemers bij gebruik van de levensloopregeling voor het financieren van (onbetaald) ouderschapsverlof. De tegemoetkoming biedt een beperkte basisvoorziening; de deelnemer houdt daarnaast een eigen verantwoordelijkheid voor het opvangen van de inkomensderving door middel van gebruik van de levensloopregeling. De fiscale tegemoetkoming bestaat uit een heffingskorting ter hoogte van 50 procent van het voor de werknemer geldende bruto wettelijk minimumloon (WML) per opgenomen verlofdag.

Doelstelling: De regeling is bedoeld om werknemers die met ouderschapsverlof willen, te compenseren voor het feit dat zij door het korte bestaan van de levensloopregeling nog niet voldoende gespaard kunnen hebben in deze regeling.

Ministerie: SZW
Evaluatie: –

Regeling: *Arbeidskorting voor ouderen*
Beschrijving: In 2002 is ter bevordering van de arbeidsparticipatie van ouderen een gestaffelde extra arbeidskorting voor oudere werknemers ingevoerd. De extra arbeidskorting bedraagt in 2010 784 euro voor werkenden van 62 jaar en ouder, 523 euro voor 60–61 jarigen en 263 euro voor 57–59 jarigen.

Doelstelling: Bevorderen arbeidsparticipatie van oudere werknemers, waardoor deze categorie werknemers langer aan het werk blijft.

Toelichting op de belastinguitgaven

Ministerie: SZW
Evaluatie: –

Regeling: *Levensloopverlofkorting*
Beschrijving: Om de aantrekkelijkheid van de levensloopregeling te vergroten als alternatieve mogelijkheid van het spaarloon ontvangen werknemers per gespaard jaar een tegemoetkoming in de vorm van een levensloopverlofkorting van maximaal 199 euro per gespaard jaar (niveau 2010). Deze levensloopverlofkorting kan, als de belastingplichtige en/of zijn partner voldoende belasting betalen, worden geëffectueerd en kan in andere gevallen worden doorgeschoven naar latere jaren waarin het tegoed wordt opgenomen.

Doelstelling: Vergroten van de aantrekkelijkheid van de levensloopregeling als een gelijkwaardige keuzemogelijkheid naast het spaarloon.

Ministerie: SZW
Evaluatie: –

Regeling: *Doorwerkbonus*
Beschrijving: De (fiscale) doorwerkbonus is bedoeld om de arbeidsparticipatie van ouderen te bevorderen. De hoogte van de bonus loopt met de leeftijd en met het inkomen uit arbeid op. Zo krijgt een belastingplichtige die aan het begin van het kalenderjaar 62 jaar is een bonus van 5 procent van het inkomen over dat kalenderjaar verdiend met arbeid. Indien de belastingplichtige op dat moment 63 jaar is, wordt de bonus verhoogd naar 7 procent van het inkomen. Indien de belastingplichtige 64 jaar is, loopt de bonus nog verder op tot 10 procent van het inkomen. In de jaren waarin de belastingplichtige 65 of 66 jaar is, loopt de bonus af naar 2 procent van het inkomen. In de jaren waarin de belastingplichtige 67 jaar of ouder is, loopt de bonus nog verder terug naar 1 procent van het inkomen. Teneinde een minimum aan arbeidsparticipatie te garanderen wordt de bonus berekend over het gedeelte van het inkomen dat in 2010 de 9 041 euro te boven gaat.

Verder blijft het deel van het inkomen dat het bedrag van het einde van de derde schijf in 2009 (54 776 euro) te boven gaat buiten beschouwing bij de berekening van de hoogte van de bonus. Deze grens wordt jaarlijks geïndexeerd. De bonus wordt in 2010 dus berekend over maximaal het verschil tussen het bedrag van 55 831 euro en 9 041 euro.

Doelstelling: Ouderen motiveren om na het bereiken van de 62-jarige leeftijd door te blijven werken.

Ministerie: SZW
Evaluatie: –

Verlaging lastendruk op inkomsten uit vermogen

- Regeling:* *Kindertoeslag forfaitair rendement*
Beschrijving: Het heffingsvrije vermogen van ouders die het gezag uitoefenen over een minderjarig kind wordt per minderjarig kind verhoogd met een kindertoeslag van 2 762 euro.
- Doelstelling:* Een tegemoetkoming voor het draagkrachtverminderende effect van het hebben van kinderen.
- Ministerie:* FIN
Evaluatie: *Evaluatierapport kindertoeslag in box 3, 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 10.*
- Regeling:* *Ouderentoeslag forfaitair rendement*
Beschrijving: Voor 65 plussers met een heffingsgrondslag na aftrek van het heffingsvrije vermogen van ten hoogste 273 391 euro geldt een ouderentoeslag. De hoogte hiervan is afhankelijk van de hoogte van het inkomen uit werk en woning, en varieert van maximaal 27 350 euro tot nihil bij een inkomen uit werk en woning van meer dan 19 445 euro. Partners kunnen elk afzonderlijk aanspraak maken op de ouderentoeslag, maar mogen er ook voor kiezen de totale vrijstelling waar ze samen recht op hebben bij één van de partners in aanmerking te laten nemen.
- Doelstelling:* De ouderentoeslag biedt compensatie voor het feit dat ouderen met een laag arbeidsinkomen als gevolg van de Wet IB 2001 worden geconfronteerd met een belastingverhoging door het feit dat het tarief over de voordelen uit sparen en beleggen in box 3 is vastgesteld op 30 procent. Voorheen werden bij deze groep de inkomsten uit vermogen belast tegen het progressieve tarief, waarbij in de eerste twee schijven een lager tarief van toepassing was (geen premieplicht voor de AOW).
- Ministerie:* FIN
Evaluatie: *Evaluatierapport ouderentoeslag in box 3, 2005, Kamerstukken II 30 375, nr. 2, bijlage 10.*
- Regeling:* *Vrijstelling bos- en natuurterreinen en landgoederen forfaitair rendement*
Beschrijving: Deze regeling houdt in dat van de grondslag voor de forfaitaire rendementsheffing de volgende bezittingen zijn uitgezonderd: bossen, bepaalde natuurterreinen, en als zodanig aangewezen landgoederen in de zin van de Natuurschoonwet met uitzondering van gebouwde eigendommen.
- Doelstelling:* Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
Ministerie: LNV
Evaluatie: *Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren, LEI, 2005.*
- Regeling:* *Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap forfaitair rendement*
Beschrijving: Voorwerpen van kunst en wetenschap zijn vrijgesteld van de grondslag van de forfaitaire rendementsheffing, tenzij zij hoofdzakelijk als belegging dienen.

Toelichting op de belastinguitgaven

Doelstelling: Voorkomen dat de heffing over dit soort voorwerpen een negatieve invloed zou hebben op het koopgedrag van particulieren. Een uitzondering wordt gemaakt voor voorwerpen van kunst en wetenschap die hoofdzakelijk te belegging worden aangehouden, aangezien een vrijstelling hiervoor een ongerechtvaardigde bevoordeling zou zijn ten opzichte van andere beleggingen.

Ministerie: OCW

Evaluatie: –

Regeling: *Vrijstelling groen beleggen forfaitair rendement.
Heffingskorting groen beleggen*

Beschrijving: De vrijstelling groen beleggen vormt tezamen met de vrijstelling sociaal-ethisch beleggen de vrijstelling maatschappelijk beleggen. Op grond van deze regeling is 55 145 euro aan groene en sociaal-ethische beleggingen vrijgesteld van box 3-heffing. De heffingskorting voor groene beleggingen bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.

Doelstelling: Stimuleren van investeringen en beleggingen in groene (milieuvriendelijke) projecten.

Ministerie: VROM

Evaluatie: *Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000–2004, 2007, Kamerstuk 30 535, nr. 11.*

Regeling: *Vrijstelling sociaal-ethisch beleggen forfaitair rendement
Heffingskorting sociaal-ethisch beleggen*

Beschrijving: De vrijstelling sociaal-ethisch beleggen vormt tezamen met de vrijstelling groen beleggen de vrijstelling maatschappelijk beleggen. Op grond van deze regeling is 55 145 euro aan groene en sociaal-ethische beleggingen vrijgesteld van box 3-heffing. Sociaal-ethische beleggingen zijn beleggingen waarbij via sociaal-ethische fondsen wordt geïnvesteerd in specifieke aangewezen projecten in ontwikkelingslanden. De heffingskorting voor sociaal-ethische beleggingen bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.

Doelstelling: Stimuleren van investeringen in specifieke aangewezen sociaal-ethische projecten in ontwikkelingslanden.

Ministerie: BUZA

Evaluatie: –

Regeling: *Vrijstelling voor culturele beleggingen forfaitair rendement
Heffingskorting cultureel beleggen*

Beschrijving: De vrijstelling voor culturele beleggingen vormt samen met de directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal de vrijstelling durfkapitaal. Op grond van deze regeling worden culturele beleggingen en durfkapitaal beleggingen tot een bedrag van 55 145 euro niet tot het bezit in box 3 gerekend. De heffingskorting voor culturele beleggingen bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.

Doelstelling: Stimuleren van investeringen in specifieke aangewezen cultuurfondsen.

Ministerie: OCW

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling voor directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	<i>Heffingskorting durfkapitaal</i> De vrijstelling voor directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal vormt samen met de vrijstelling voor culturele beleggingen de vrijstelling durfkapitaal. Op grond van deze regeling worden culturele beleggingen en durfkapitaal beleggingen tot een bedrag van 55 145 euro niet tot het bezit in box 3 gerekend. De heffingskorting voor directe beleggingen in durfkapitaal bedraagt 1,3 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van investeringen in bedrijven van startende ondernemers en het bevorderen van de ondernemingszin.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de durfkapitaalregeling</i> , Bureau Bartels B.V., 2005, Kamerstuk 30 300 XIII, nr. 57.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling spaarloon- en premiespaarregeling forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Volgens deze regeling zijn (geblokkeerde) spaartegoeden, aandelenoptierechten, aandelen of winstbewijzen in het kader van een premiespaar- of spaarloonregeling (de eerste vier jaar na inhouding van de besparing) tot maximaal 17 025 euro vrijgesteld van heffing in box 3.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van spaarzin.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling rechten op kapitaalsuitkering bij overlijden forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Rechten op prestaties uit levensverzekering in verband met het overlijden van de belastingplichtige zijn vrijgesteld van de rendementsgrondslag in box 3 tot een maximum van 6 703 euro. De prestaties kunnen de vorm hebben van een kapitaalsuitkering of een uitkering in natura (het verzorgen van de uitvaart van de verzekeringnemer).
<i>Doelstelling:</i>	Vanuit sociaal oogpunt en vanwege de geringe waarde in het economische verkeer de rechten op uitkeringen van kapitaalverzekeringen ten gevolge van overlijden tot een maximum vrijstellen voor box 3.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Vrijstelling rechten op kapitaalsuitkeringen bij overlijden in box 3</i> , 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 11.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling rechten op bepaalde kapitaalsuitkeringen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Rente begrepen in een kapitaalsuitkering eigen woning is vrijgesteld van heffing in box 1 als de kapitaalsuitkering niet meer bedraagt dan 150 500 euro per persoon en gedurende tenminste 20 jaar jaarlijks premie wordt betaald. Wordt gedurende tenminste 15 jaar premie betaald, dan zijn de kapitaalsuitkeringen tot 34 100 euro per persoon vrijgesteld. De maxima van de vrijstellingen worden jaarlijks geïndexeerd. Kapitaalverzekeringen die niet zijn gekoppeld aan de eigen woning en uiterlijk 14 september 1999 zijn afgesloten zijn vrijgesteld van heffing in box 3 tot een bedrag van maximaal 123 428 euro per persoon. Dit maximum wordt niet geïndexeerd. De belastingplichtige mag er voor kiezen de kapitaalverzekering alsnog aan de eigen woning te koppelen. In dat geval geldt de vrijstelling in box 1 (met een jaarlijks geïndexeerd maximum). Kapitaalverzekeringen die niet zijn gekoppeld aan de eigen woning en die na 14 september 1999 zijn afgesloten, worden in beginsel belast in box 3.
<i>Doelstelling:</i>	Continuering van de stimulering van het sparen voor de opbouw van vermogen in de vorm van een eigen woning waar het gaat om de kapitaalverzekering eigen woning. De kapitaalverzekering anders dan voor de eigen woning, waarvoor een overgangsregeling geldt, had als doel het stimuleren van sparen.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	De aanpassing van deze belastinguitgave aan de systematiek van de Wet inkomstenbelasting 2001 is geëvalueerd in het <i>Evaluatierapport Breder, lager, eenvoudiger? Een evaluatie van de belastingherziening 2001</i> , 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2.
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld</i>
<i>Beschrijving:</i>	Aan eigenaar-bewoners zonder schuld of met een lage schuld wordt een aftrek toegekend ter hoogte van het verschil tussen het eigenwoningforfait en de betaalde rente over de eigenwoningschuld. Hierdoor hoeven eigenaar-bewoners met geen of een lage schuld per saldo geen belasting te betalen over de inkomsten uit eigen woning.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering aflossing eigenwoningschuld en lastenverlichting eigenaar-bewoners met geen of een lage hypotheekschuld.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Gedeeltelijke vrijstelling inkomsten uit kamerverhuur</i>
<i>Beschrijving:</i>	Inkomsten uit verhuur van woonruimte, die geen zelfstandige woonruimte vormt en onderdeel is van het hoofdverblijf van de verhuurder, zijn vrijgesteld tot een bedrag van 4 262 euro per jaar. Voor toepassing is vereist dat zowel de huurder als de verhuurder op het woonadres staan ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie. Het vrijgestelde bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met de huurontwikkeling.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Doelstelling:</i>	Het vergroten van het particuliere kameraanbod, met name voor studenten.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek kosten monumentenwoning</i>
<i>Beschrijving:</i>	In de Wet IB 2001 is een bijzondere regeling voor monumentenwoningen bij de persoonsgebonden aftrek (hoofdstuk 6) opgenomen. <ul style="list-style-type: none">• indien het een eigen woning betreft, kunnen de kosten, lasten en afschrijvingen van monumentenwoningen (niet zijnde renten van schulden, kosten van geldleningen en periodieke betalingen ingevolge de rechten van erfpacht, opstal of beklemming) in aftrek worden gebracht voor zover ze een bepaalde drempel overschrijden. Deze drempel bedraagt 0,75 procent van de waarde van de woning.• indien het een onroerende zaak betreft die in de heffingsgrondslag bij sparen en beleggen wordt betrokken, kunnen de onderhoudskosten in aftrek worden gebracht, verminderd met 4 procent van de waarde van de onroerende zaak in het economisch verkeer. De woning dient te zijn ingeschreven in de registers zoals bedoeld in de artikelen 6 en 7 van de Monumentenwet 1988.
<i>Doelstelling:</i>	Behoud van het culturele erfgoed.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie fiscale regelingen monumentenzorg</i> , PricewaterhouseCoopers Advisory N.V., 2009. Kamerstuk 32 156, nr. 2.
<i>Regeling:</i>	<i>Persoonsgebonden aftrekpost durfkapitaal</i>
<i>Beschrijving:</i>	De persoonsgebonden aftrekpost geeft de mogelijkheid verliezen geleden op beleggingen in durfkapitaal in aftrek te brengen op respectievelijk inkomsten uit werk en woning, inkomsten uit box 3 en inkomsten uit aanmerkelijk belang (in die volgorde).
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van investeringen in bedrijven van startende ondernemers en het bevorderen van de ondernemingszin.
<i>Ministerie:</i>	EZ
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de durfkapitaalregeling</i> , Bureau Bartels B.V., 2005, Kamerstuk 30 300 XIII, nr. 57.

Overige regelingen

<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek voor scholingsuitgaven (tot 2001 studiekosten)</i>
<i>Beschrijving:</i>	Uitgaven ter zake van de opleiding of studie voor een beroep zijn onder voorwaarden aftrekbaar als persoonsgebonden aftrekpost voor zover het gezamenlijke bedrag hoger is dan 500 euro met een maximum van 15 000 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Vergroting Nederlandse kennisinfrastructuur.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Gebruik en effectiviteit van de aftrek scholingsuitgaven</i> , SEO en Scholar (UvA), 2005, Kamerstuk 30 012, nr. 6.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Giftenaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	Met schriftelijke bescheiden gestaafde giften aan binnen het Rijk gevestigde kerkelijke, charitatieve, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen zijn aftrekbaar. De aftrek bedraagt maximaal 10 procent van het verzamelinkomen vóór toepassing van de persoonsgebonden aftrek (IB) of 10 procent van de winst (Vpb). Voor giften in de vorm van lijfrenten geldt geen maximum (IB). Hierbij is echter vereist dat de gift geschiedt op basis van een bij notariële akte vastgelegde verplichting om gedurende ten minste 5 jaren schenkingen te doen.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van schenkingen aan charitatieve, kerkelijke, levensbeschouwelijke, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie giftenaftrek 1996–2006</i> , Ministerie van Financiën, 2009, Kamerstuk 32 123 IXB, nr. 9.
<i>Regeling:</i>	<i>Faciliteiten successiewet algemeen nut beogende instellingen en sociaal belang behartigende instellingen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Algemeen nut beogende instellingen zijn per 2006 en sociaal belang behartigende instellingen per 2010 geheel vrijgesteld van schenk- en erfbelasting.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van schenken en nalaten aan algemeen nut beogende instellingen en sociaal belang behartigende instellingen.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	Bij de parlementaire behandeling van de herziening van de successiewet is toegezegd dat in 2010 over de aangepaste regeling met de ANBI- en SBBI-sector evaluerend overleg zal worden gevoerd.

Kostprijsverhogende belastingen

Energiebelasting (EB)

<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief glastuinbouw</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor verbruik van aardgas in de glastuinbouw geldt een lager tarief van de EB dan voor het overige gasverbruik.
<i>Doelstelling:</i>	De glastuinbouwsector vrijwaren van onevenredig hoge energielasten, gegeven de bijzondere concurrentiepositie van de sector en de moeilijkheden met de terugsluis naar de sector, waardoor ook na terugsluis een in vergelijking met andere sectoren substantiële lastenverzwaring resteert. Deze lastenverzwaring kan niet of moeilijk in de afzetprijzen worden verdisconteerd, omdat deze sector zich grotendeels op de export richt.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid</i> , 2002, Kamerstuk 28 207, nr. 1.

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling: *Teruggaaf gebouwen voor openbare erediensten*
Beschrijving: Voor gebouwen die actief voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningsbijeenkomsten van levensbeschouwelijke aard worden teruggevraagd. De helft van de betaalde EB worden teruggevraagd.
Doelstelling: Het doel is de beheerders van deze gebouwen gedeeltelijk te compenseren voor de door de energiebelasting verhoogde energielasten. De reden is dat kerken e.d. weinig betaald personeel hebben en geen vennootschapsbelasting betalen. Zij kunnen dus nauwelijks profiteren van de terugsluis van de energiebelasting in de vorm van verlaging van de lasten op arbeid en de vennootschapsbelasting.
Ministerie: VROM
Evaluatie: *Evaluatie van de teruggaafregeling energiebelasting voor kerken en non-profit organisaties, 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 12.*

Regeling: *Teruggaaf non-profitinstellingen*
Beschrijving: Non-profitinstellingen kunnen de helft van de betaalde EB terugvragen.
Doelstelling: Het doel is deze instellingen gedeeltelijk te compenseren voor de door de energiebelasting verhoogde energielasten. De reden is dat deze instellingen weinig betaald personeel hebben en geen vennootschapsbelasting betalen. Zij kunnen dus nauwelijks profiteren van de terugsluis van de energiebelasting in de vorm van verlaging van de lasten op arbeid en de vennootschapsbelasting.
Ministerie: VROM
Evaluatie: *Evaluatie van de teruggaafregeling energiebelasting voor kerken en non-profit organisaties, 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 12.*

Regeling: *Vrijstellingen grootverbruik in de energiebelasting*
Beschrijving: Dit is een vrijstelling van energiebelasting voor het elektriciteitsgebruik boven de 10 miljoen kWh voor energie-intensieve bedrijven die deelnemen aan een convenant ter verbetering van de energie-efficiëntie.
Doelstelling: Primair maakte de regeling deel uit van de beleidsarme implementatie van de Richtlijn Energiebelastingen per 1-1-2004. Secundair wordt deelname aan een convenant ter verbetering van de energie-efficiëntie bevorderd.
Ministerie: EZ en MinFin
Evaluatie: –

Afvalstoffenbelasting (ASB)

Regeling *Fiscale stimulering sanering oude stortplaatsen*
Beschrijving Op vergunning kan het lage ASB-tarief worden toegepast op afvalstoffen die afkomstig zijn uit de afgraving van een oude stortplaats. Deze regeling is gebudgetteerd, hieraan wordt invulling gegeven door het aantal af te geven vergunningen per jaar te beperken.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Doelstelling</i>	Het stimuleren van de herontwikkeling van oude stortplaatsen door middel van afgraving. Herontwikkeling van oude stortplaatsen is wenselijk vanuit een oogpunt van risicobeheersing (milieu, gezondheid) en/of ruimtelijke ordening (ruimtegebrek, natuurlandschap). Herontwikkeling van oude stortplaatsen door middel van afgraving heeft als voordeel dat eeuwigdurende monitoring en nazorg van die stortplaats niet langer noodzakelijk is en meer hoogwaardige herontwikkeling kan plaatsvinden dan bij andere methoden.
<i>Ministerie</i>	VROM
<i>Evaluatie</i>	–

Omzetbelasting – verlaagd tarief

<i>Regeling</i>	<i>Verlaagd tarief boeken, tijdschriften, week- en dagbladen.</i> <i>Verlaagd tarief bibliotheken (verhuur boeken), musea e.d. Verlaagd tarief digitale educatieve informatie op fysieke dragers</i> <i>Verlaagd tarief kermissen, attractieparken, sportwedstrijden en -accommodatie</i> <i>Verlaagd tarief circussen, bioscopen, theaters en concerten</i>
<i>Beschrijving:</i>	In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van cultuur, kennisvermeerdering, recreatie en sport c.q. ondersteuning van de desbetreffende sectoren.
<i>Ministerie:</i>	OC&W, VWS
<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van BTW-regelingen op het gebied van cultuur, 2009, Kamerstuk 31 700 VIII, nr. 147.</i>
<i>Regeling</i>	<i>Verlaagd tarief sierteelt</i>
<i>Beschrijving:</i>	In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van binnenlandse vraag naar sierteeltproducten c.q. ondersteunen van desbetreffende sector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>Beleidsevaluatie btw-regeling sierteeltproducten, LEI, 2007, Kamerstuk 31 200 XIV, nr. 157.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief arbeidsintensieve diensten</i>
<i>Beschrijving:</i>	Verlaagd BTW-tarief van 6 procent voor diensten van: kappers, fietsmakers, schoenmakers, kleermakers en schilders/stukadoors met betrekking tot woningen ouder dan 2 jaar, aannemers/bouwbedrijven m.b.t. bepaalde isolatiewerkzaamheden en het schoonmaken van het interieur van woningen. In het Belastingplan 2011 wordt voorgesteld om het verlaagde BTW-tarief tijdelijk van toepassing te laten zijn op arbeidskosten bij renovatie van woningen. Het verlaagde BTW-tarief op arbeidskosten bij renovatie van woningen geldt van 1 oktober 2010 tot 1 juli 2011.

Toelichting op de belastinguitgaven

Doelstelling: Bevorderen van werkgelegenheid in de desbetreffende sectoren en ter bestrijding van het zwarte circuit.
Ministerie: SZW
Evaluatie: Research voor Beleid (2000–2002), Centraal Planbureau (2003), Europese Commissie (2003).

Regeling: *Verlaagd tarief vervoer van personen (w.o. openbaar vervoer)*

Beschrijving: In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.

Doelstelling: Stimuleren en ondersteunen van het openbaar vervoer.
Ministerie: V&W
Evaluatie: Gepland voor 2010/2011.

Regeling: *Verlaagd tarief logiesverstrekking (incl. kamperen)*
Verlaagd tarief voedingsmiddelen horeca

Beschrijving: In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.

Doelstelling: Stimuleren van (internationale) toerisme c.q. ondersteunen van de desbetreffende sector en voorkomen administratieve moeilijkheden.

Ministerie: EZ
Evaluatie: Gepland voor 2010/2011.

Omzetbelasting – vrijstellingen

Regeling *Vrijstelling sportclubs*

Beschrijving: Vrijgesteld zijn de diensten door niet winstbeogende organisaties die zich de beoefening van sport of de bevordering daarvan ten doel stellen aan hun leden. Het gaat vooral om contributie- en leselden. Deze vrijstelling is binnen de EU verplicht.

Doelstelling: Stimuleren of ondersteunen van sportclubs, vermindere van administratieve lasten.

Ministerie: VWS
Evaluatie: –

Regeling: *Vrijstelling post*

Beschrijving: Vrijgesteld zijn diensten, bestaande uit brieven tot een bepaald gewicht en de daarmee gepaard gaande leveringen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Postwet die worden verricht door TPG. Door de jaren heen is de vrijstelling steeds verder beperkt. Op Europees niveau bestaat het streven deze diensten in de toekomst geheel te liberaliseren. De vrijstelling geldt alleen voor een verlener van de universele postdienst. Op 5 juni 2007 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel Postwet. Dit wetsvoorstel voorziet in een volledige liberalisatie van de Nederlandse postmarkt.

Doelstelling: Het voorkomen van administratieve lasten.
Ministerie: EZ
Evaluatie: –

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling: *Vrijstelling vakbonden, werkgeversorganisaties, politieke partijen en kerken*
Beschrijving: Vrijgesteld zijn de diensten en daarmee nauw samenhangende leveringen door werkgevers- en werknemersorganisaties, alsmede door organisaties van politieke, godsdienstige, vaderlandslievende, levensbeschouwelijke of liefdadige aard aan hun leden tegen een statutair vastgestelde contributie. Deze vrijstelling is binnen de Europese Unie verplicht.
Doelstelling: Stimuleren of ondersteunen van bedoelde organisaties en instellingen en verminderen van administratieve lasten.
Ministerie: FIN
Evaluatie: –

Regeling: *Vrijstelling fondswerving*
Beschrijving: Vrijstelling van bijkomstige activiteiten van vrijgestelde organisaties en instellingen, die zij ontplooiën ter verwerving van de voor hun vrijgestelde doelstelling benodigde middelen. Om te waarborgen dat deze prestaties geen ernstige verstoring van concurrentieverhoudingen veroorzaken, is de vrijstelling beperkt tot omzetgrenzen van 68 067 euro per jaar voor leveringen en 22 689 euro per jaar voor diensten (31 765 euro voor sportclubs).
Doelstelling: Stimuleren of ondersteunen van bedoelde organisatie en instellingen en verminderen van administratieve lasten.
Ministerie: FIN
Evaluatie: –

Omzetbelasting – Speciale regelingen

Regeling: *Kleine-ondernemersregeling*
Beschrijving: Ingeval de jaarlijks af te dragen BTW een bepaald bedrag niet te boven gaat, kan afdracht achterwege blijven. Voorts kunnen ondernemers die onder de regeling vallen ook geheel van hun administratieve verplichtingen worden ontheven. In dat geval mogen zij de omzetbelasting niet als afzonderlijke post op de facturen aan hun afnemers vermelden.
Doelstelling: Stimuleren en ondersteunen van kleine ondernemers en verminderen van administratieve lasten.
Ministerie: EZ
Evaluatie: –

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling: *Landbouwregeling in de BTW*
Beschrijving: Landbouwers die gebruik maken van de landbouwregeling worden buiten de normale BTW-heffing gehouden. Zij brengen hun afnemers geen BTW in rekening over hun landbouwprestaties, maar hebben ook geen recht op aftrek van BTW over hun inkopen. De zakelijke afnemers van deze landbouwers hebben niettemin recht op aftrek van een forfaitair BTW-bedrag (landbouwforfait) als compensatie voor de in de verkoopprijs verdisconteerde niet aftrekbare BTW, die de landbouwer over zijn inkopen heeft betaald. De landbouwregeling is facultatief; de keuze om de regeling wel of niet toe te passen geldt telkens voor 5 jaar. Deze regeling heeft een historische achtergrond.

Doelstelling: Voorkomen van het moeten voeren van een BTW-administratie.

Ministerie: LNV

Evaluatie: *Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid*, januari 2002.

De evaluatie van de regelingen voor de landbouw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1.

Accijnzen

Regeling: *Verlaagd tarief kleine brouwerijen*

Beschrijving: Bier afkomstig van kleine brouwerijen – productie niet meer dan 200 000 hectoliter bier per jaar – heeft een vermindering op het tarief van 7,5 procent.

Doelstelling: De kortingsregeling had tot 1992 in de toen geldende heffingsystematiek als doel het nadeel van een effectief hogere accijnsdruk voor kleine brouwerijen te voorkomen. In de met ingang van 1992 geldende heffingsystematiek is zonder kortingsregeling sprake van een gelijke accijnsdruk voor grote en kleine brouwerijen. Om de overgang van de oude naar de huidige structuur zo soepel mogelijk te laten verlopen, is destijds besloten de regeling in stand te houden. Toepassing van de korting maakt ongeveer 1,1 procent van de kostprijs uit.

Ministerie: EZ

Evaluatie: Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen, Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr 18.

Regeling: *Vrijstelling communautaire wateren*

Beschrijving: Op grond van artikel 14, eerste lid, onderdeel c, van Richtlijn 2003/96/EG van de Raad alsmede internationale afspraken (Akte van Mannheim) wordt voor leveringen van motorbrandstof aan de commerciële scheepvaart vrijstelling van accijns verleend. Wel kan de vrijstelling worden opgeschort middels een bilaterale overeenkomst met een andere lidstaat. Hiervan is tot op heden geen gebruik gemaakt. Ook kan de vrijstelling worden

Toelichting op de belastinguitgaven

beperkt tot het internationale en intracommunautaire vervoer. De budgettaire derving aan belastinginkomsten ten gevolge van de vrijstelling communautaire wateren is niet gelijk aan de opbrengst in het geval dat deze vrijstelling zou worden opgeheven. Accijns wordt alleen geheven voor zover het verbruik in Nederland plaatsvindt. De budgettaire derving bestaat dan met name uit de accijns over de motorbrandstof die wordt gebruikt voor het varen op Nederlandse wateren. Onder de vrijstelling communautaire wateren zijn ook de leveringen begrepen van motorbrandstof voor de internationale zeescheepvaart. Deze kunnen worden beschouwd als uitvoer. Omdat deze motorbrandstof niet wordt verbruikt in Nederland is geen accijns verschuldigd. Zou wel accijns zijn betaald, dan kan op verzoek teruggaaf hiervan worden verleend.

Niettegenstaande het voorgaande is om praktische redenen als grondslag voor de raming van de budgettaire derving ten gevolge van de vrijstelling communautaire wateren uitgegaan van het totaal aantal liters gasolie en het totaal aantal kilogrammen stookolie dat is gebunkerd in Nederland.

Doelstelling: Voorkoming van verstoring internationale concurrentieverhoudingen.

Ministerie: V&W

Evaluatie: *Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen*, Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr. 18.

Regeling: *Vrijstelling luchtvaartuigen*

Beschrijving: Vrijgesteld zijn minerale oliën die worden gebruikt voor de aandrijving van luchtvaartuigen. De vrijstelling is vanaf 1 januari 1993 gegrond op artikel 8, eerste lid, onderdeel b, van richtlijn 92/81/EEG (de zogenoemde structuurrichtlijn minerale oliën) en sinds 1 januari 2004 op artikel 14, eerste lid, onderdeel b, van richtlijn 2003/96/EG (de richtlijn belasting op energieproducten). Het gaat om een verplichte vrijstelling. Op grond van internationale verdragen is het commerciële luchtverkeer vrijgesteld. Binnenlandse vluchten kunnen en worden belast. Intracommunautaire vluchten kunnen alleen worden belast voor zover de lidstaten tussen welke de vlucht plaatsvindt daartoe een bilaterale overeenkomst sluiten. Hiervan is tot op heden geen gebruik gemaakt. Ook kan de vrijstelling worden beperkt tot het internationale en intracommunautaire vervoer. Nederland heeft hiervoor gekozen door het gebruik van motorbrandstof voor binnenlandse vluchten (andere dan militaire vluchten) te belasten.

Toelichting op de belastinguitgaven

	<p>De budgettaire derving aan belastinginkomsten ten gevolge van de vrijstelling luchtvaart is niet gelijk aan de opbrengst in het geval dat deze vrijstelling zou worden opgeheven. Onder de vrijstelling luchtvaart zijn ook de leveringen begrepen van motorbrandstof voor de internationale luchtvaart. Deze kunnen worden beschouwd als uitvoer. Omdat deze motorbrandstof niet wordt verbruikt in Nederland is geen accijns verschuldigd. Zou wel accijns zijn betaald, dan kan op verzoek teruggaaf hiervan worden verleend.</p> <p>Accijns wordt alleen geheven voor zover het verbruik in Nederland plaatsvindt. Als budgettaire derving zou daarom kunnen worden gezien de accijns over de motorbrandstof die wordt gebruikt voor het vliegen in het Nederlandse luchtruim ten behoeve van een internationale of intracommunautaire vlucht.</p> <p>Niettegenstaande het voorgaande is om praktische redenen als grondslag voor de raming van de budgettaire derving ten gevolge van de vrijstelling luchtvaart uitgegaan van het totaal aantal liters halfzware olie (Jet fuel) dat is gebunkerd in Nederland.</p>
<i>Doelstelling:</i>	Voorkoming van verstoring internationale concurrentieverhoudingen (verplichte vrijstelling op grond van internationale verdragen).
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen</i> , Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr. 18.
<i>Regeling:</i>	<i>Tariefdifferentiatie tractoren en mobiele werktuigen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor dieselolie geldt een tariefdifferentiatie naar gelang het gebruik als motorbrandstof door het wegverkeer (de zogenoemde blanke dieselolie) en het gebruik anders dan door het wegverkeer (verwarming en gebruik buiten de weg; de zogenoemde rode dieselolie).
<i>Doelstelling:</i>	De tariefdifferentiatie is terug te voeren op het onderscheid dat al in 1962 werd gemaakt tussen gasolie gebruikt voor het wegverkeer (blanke diesel) en gasolie gebruikt in particuliere huishoudens voor verwarmingsdoeleinden (zogenoemde huisbrandolie, ook aangeduid als rode diesel). Voor laatstbedoeld gebruik bestond een vrijstelling. In 1972 werd de accijns voor blanke diesel verhoogd. De accijns op rode diesel werd op een lager niveau vastgesteld. Het toepassingsgebied van dit verlaagde tarief werd aanvankelijk uitgebreid tot voertuigen die geen gebruik maken van de openbare weg en landbouwtractoren, die slechts bijkomstig gebruik maken van de openbare weg. Later vond een uitbreiding plaats naar andere voertuigen die slechts bijkomstig van de openbare weg gebruik maken.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen</i> , Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr. 18. <i>Gebruik van Rode Diesel, tariefdifferentiatie tractoren en mobiele werktuigen</i> , Ecorys Nederland BV, 2010, Kamerstuk 31 492, nr. 20.

Belasting op personenauto's en motorrijwielen

Regeling: Teruggaaf ambulances
Beschrijving: Houders van personenauto's, motorrijwielen en bestelauto's die uitsluitend worden gebruikt voor het vervoer van zieken en ongevalsloffers in het kader van de uitoefening van de ambulancetaak, krijgen de betaalde BPM terug. De motorrijtuigen dienen uiterlijk als zodanig herkenbaar te zijn.
Doelstelling: Dienen van het algemene belang.
Ministerie: VWS
Evaluatie: *Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.*

Regeling: Teruggaaf taxi's
Beschrijving: Houders van personenauto's die geheel of nagenoeg geheel worden gebruikt voor taxivervoer of openbaar vervoer en waarvoor een taxi of openbaar vervoervergunning is afgegeven, krijgen de betaalde BPM terug.
Doelstelling: Stimuleren openbaar vervoer.
Ministerie: V&W
Evaluatie: *Evaluatierapport Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.*

Regeling: *Uitbreiding bonus zuinige auto's*
Beschrijving: De bestaande BPM-korting van 500 euro voor zuinige auto's zijn in 2010 verhoogd tot 700 euro. Een verdere verhoging naar 750 euro in 2010 en een uitbreiding van de definitie van zuinige auto's (alle auto's met een CO₂-uitstoot van maximaal 120 g/km) is bekostigd door verhoging van de CO₂-tarieven.
Doelstelling: De regeling heeft tot doel om de aanschaf van zuinige auto's te bevorderen.
Ministerie: VROM
Evaluatie: –

Regeling: *Stimulans Euro-6 dieselpersonenauto's*
Beschrijving: Voor dieselauto's die aan de Euro-6 norm voldoen wordt een korting op de BPM gegeven, 1 500 euro in 2011, 1 000 euro in 2012 en 500 euro in 2013.
Doelstelling: Stimuleren van de verkoop van Euro-6 dieselauto's.
Ministerie: VROM
Evaluatie: –

Motorrijtuigenbelasting

Regeling: *Nihiltarief OV-bussen op LPG*
Beschrijving: Voor autobussen die hoofdzakelijk worden gebruikt voor het openbaar vervoer en rijden op LPG geldt een nihiltarief MRB.
Doelstelling: Bevordering milieuvriendelijke vervoerswijzen.
Ministerie: VROM en V&W
Evaluatie: *Evaluatierapport Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.*

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling motorrijtuigen van 25 jaar of ouder</i> Voor motorrijtuigen van 25 jaar en ouder wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend. Als gevolg van de motie Cramer geldt deze vrijstelling niet meer voor auto's die na 1 januari 2012 ouder worden dan 25 jaar.
<i>Doelstelling:</i>	Samenhangend met ingevoerde houderschapsstelsel.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Het beperkte en ondergeschikte gebruik van de weg in de MRB, 2007, Kamerstuk 30 800 IXB, nr. 17 en 39.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling taxi's en openbaar vervoer</i> Voor personenauto's die geheel of nagenoeg geheel worden gebruikt voor taxivervoer of openbaar vervoer en waarvoor een taxi- of openbaar vervoervergunning is afgegeven, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van openbaar vervoer.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport «Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling reinigingsdiensten</i> Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt als vuilniswagens, kolkenzuigers en straatveegwagens wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling wegenbouw</i> Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt voor de aanleg en onderhoud van wegen, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	V&W
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling ambulances</i> Voor ambulances en voor andere motorrijtuigen, die uitsluitend worden gebruikt in het kader van de uitoefening van de ambulancetaak, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	VWS
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Nihiltarief zeer zuinige auto's</i> In de motorrijtuigenbelasting geldt in 2009 voor zeer zuinige auto's (CO ₂ -uitstoot dieselauto's maximaal 95 gram en CO ₂ -uitstoot overige auto's maximaal 110 gram) een kwarttarief. Vanaf 1 januari 2010 geldt voor deze auto's een nihiltarief

Toelichting op de belastinguitgaven

Doelstelling: Bevorderen van het gebruik van milieuvriendelijker motorrijtuigen.

Ministerie: FIN

Evaluatie: –

Regeling *Overige vrijstellingen*

Beschrijving: Diverse vrijstellingen van motorrijtuigenbelasting, onder meer voor lijkwagens en dierenambulances.

Doelstelling: Dienen van het algemeen belang of gering gebruik van de weg.

Ministerie: FIN

Evaluatie: *Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32. Het beperkte en ondergeschikte gebruik van de weg in de MRB, 2007, Kamerstuk 30 800 IXB, nr. 17.*

Belasting op zware motorrijtuigen (eurovignet)

Regeling: *Teruggaaf internationaal gecombineerd vervoer*

Beschrijving: Vrachtauto's met een toegestane maximum massa van 12 ton of meer die het grootste deel van de route per trein afleggen, kunnen op verzoek (een deel van) het betaalde eurovignetbedrag terugkrijgen. De teruggaaf is gebaseerd op een Europese richtlijn.

Doelstelling: Stimulering van het goederenvervoer per spoor.

Ministerie: V&W

Evaluatie: –

Overdrachtsbelasting

Regeling: *Vrijstelling bedrijfsoverdracht aan de volgende generatie*

Beschrijving: Vrijgesteld van overdrachtsbelasting is de verkrijging door een of meer (pleeg)kinderen, kleinkinderen, (half- en pleeg)broers, (half- en pleeg)zusters, of hun echtgenoten, van goederen die behoren tot en dienstbaar zijn aan een onderneming van de ouder of de grootouder, welke wat de bedrijfsvoering betreft, in haar geheel (al dan niet in fasen) door dat kind of die kinderen wordt voortgezet.

Doelstelling: Niet belemmeren (stimuleren) van overdracht onderneming aan de volgende generatie.

Ministerie: EZ

Evaluatie: Met betrekking tot de evaluatie van deze regeling is medio 2010 een brief verstuurd naar de Tweede Kamer met als strekking dat voorlopig wordt afgezien van een evaluatie.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling overdrachtsbelasting stedelijke herstructurering</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling stedelijke herstructurering bestaat uit drie regelingen, te weten: de per 1 januari 2003 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die het mogelijk maakt voor wijkontwikkelingsmaatschappijen huizen te verkrijgen zonder overdrachtsbelasting; de per 1 januari 2005 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die het voor woningcorporaties mogelijk maakt om ter financiering van stedelijk herstructurering huizen zonder overdrachtsbelasting over te dragen aan een landelijk werkende toegelaten instelling en de per 1 januari 2006 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die ertoe strekt de verkrijging van onroerende zaken van wijkontwikkelingsmaatschappijen door de deelnemers in zo'n wijkontwikkelingsmaatschappij in bepaalde situaties vrij te stellen van overdrachtsbelasting.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering stedelijke herstructurering.
<i>Ministerie:</i>	VROM
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling landinrichting</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld is de verkrijging bij akte van vrijwillige of gedwongen landinrichting in het kader van de Landinrichtingswet, de Ruilverkavelingswet 1954 en enkele andere vergelijkbare wetten. Deze vrijstelling kent voorwaarden en geldt ook voor bedrijfsopstallen en woningen.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de economische structuur van de land- en tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van de regelingen voor de landbouw</i> , Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling Bureau Beheer Landbouwgronden</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijstelling bij verkrijging door het Bureau Beheer Landbouwgronden.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de economische structuur van de land- en tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van de regelingen voor de landbouw</i> , Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling monumenten</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijstelling bij verkrijging van monumenten door erkende instellingen.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van de instandhouding van (rijks)monumenten (monumentenbehoud). Per 1 januari 2010 is deze regeling afgeschaft.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie fiscale regelingen monumentenzorg</i> , PricewaterhouseCoopers Advisory N.V., 2009. Kamerstuk 32 156, nr. 2.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling cultuurgrond</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld is de verkrijging van cultuurgrond. Hieronder wordt verstaan 1) verkrijging van naburige landerijen, mits sprake is van verbetering van de landbouwstructuur, 2) verkrijging van landerijen door ruiling, 3) verkrijging in het kader van hervestiging van een landbouwbedrijf vanuit een landinrichtingsgebied, 4) verkrijging bij hervestiging van een glastuinbouwbedrijf.
<i>Doelstelling:</i>	Versterking economische structuur van de land- en tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van de regelingen voor de landbouw,</i> Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling natuurgrond</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld is de verkrijging van natuurgrond.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen en behoud van natuurschoon.
<i>Ministerie:</i>	LNV
<i>Evaluatie:</i>	–